

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vzor informovaného souhlasu

Příloha č. 2: Medailonky respondentů

Příloha č. 3: Analýza dat

Příloha č. 4: Přehled kategorií

Příloha A – Rozhovor A

Příloha B – Rozhovor B

Příloha C – Rozhovor C

Příloha D – Rozhovor D

Příloha E – Rozhovor E

Příloha F – Rozhovor F

Příloha G – Rozhovor G

Příloha H – Rozhovor H

Příloha I – Rozhovor I

Příloha J – Rozhovor J

Příloha K – Rozhovor K

Informovaný souhlas

Souhlasím s aktivní účastí ve výzkumu „**Prožívání profesních začátků psychologa ve školství**“, vedeném *PhDr. Terezou Soukupovou, Ph.D.* v rámci bakalářské práce na katedře psychologie Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Tohoto výzkumu se účastním dobrovolně a jsem si vědom/a svého práva, že v případě potřeby mohu kdykoliv z výzkumu odstoupit. Jsem si vědom/a toho, že z rozhovoru bude pořízen audio záznam určený pro výzkumné účely.

Souhlasím s tím, aby veškerá data získána k naplnění cíle výzkumného projektu byla použita k výzkumným účelům, a to pouze budou-li v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a jejich uchování v informačních systémech. Potvrzuji, že jsem byl/a informován/a o tom, *kdo* a za *jakým účelem* bude mít přístup k daným informacím.

Datum

.....

Podpis

.....

Medailonky respondentů

Respondent A – žena, jako školní psycholožka pracuje téměř 12 měsíců. Psychologii se chtěla věnovat od mládí, do školství se dostala spíše náhodou, když reagovala na nabídku pracovního trhu. Informace o výcviku nemáme k dispozici.

Respondent B – žena, školní psycholožka, na základní škole působí šest měsíců. Do své práce se snaží přenést co nejvíce prvků zážitkové pedagogiky, aby tak bavila sebe i děti. Navštěvuje výcvik v systemické psychoterapii.

Respondent C – žena, jako školní psycholožka má na starost dvě školy. V práci je půl roku. Do výzkumu se zapojila především proto, že pro sebe toto téma stále považuje za velmi aktuální. Je frekventantkou psychoterapeutického výcviku, nemáme informace, o který se konkrétně jedná.

Respondent D – žena, v době konání rozhovoru pracovala tři čtvrtě roku jako psycholožka ve speciálně pedagogickém centru. Přestože jí okolí dává najevo, že pracuje s dětmi, s nimiž by většina lidí pracovat nedokázala, dělá jí tato práce radost, přináší jí pocit uspokojení. Chtěla by si udělat logoterapeutický výcvik.

Respondent E – žena, sedm měsíců je zaměstnaná na pozici psycholožky v pedagogicko-psychologické poradně. V práci jí vyhovuje jasná struktura povinností, ale i určitá volnost, kterou dostává od vedení. Směřuje do výcviku v Gestalt terapii.

Respondent F – muž, jako školní psycholog je k dispozici žákům a učitelům tří škol. V době konání rozhovoru byl na této pozici zaměstnán jedenáct měsíců. Je frekventantem eklekticky orientovaného výcviku v postmoderní psychoterapii.

Respondent G – žena, půl roku je zaměstnaná v pedagogicko-psychologické poradně, kde zastává v částečných úvazcích pozice psychologa a metodika prevence. Už během studia se začala věnovat primární prevenci rizikového chování na základních školách, což později ovlivnilo i její volbu pracoviště. Dělá si výcvik v existenciální psychoterapii.

Respondent H – žena, psycholožka ve speciálně pedagogickém centru, na své pozici je tři měsíce. Ještě v průběhu studia dělala asistenci několika dětem s postižením. Nyní se

Příloha č. 2 – 2

specializuje na poruchy autistického spektra. Navštěvuje psychoanalytický výcvik podle Junga.

Respondent I – žena, na pozici psycholožky ve speciálně pedagogickém centru je zaměstnaná sedmý měsíc. Sídlí přímo na škole, což jí umožňuje individuálnější přístup ke klientům. V době konání rozhovoru nebyla ještě zcela rozhodnutá, jaký psychoterapeutický si vybere, ale zvažovala KBT či katatymně-imaginativní přístup.

Respondent J – žena, psycholožka v pedagogicko-psychologické poradně. Vedle psychologického úvazku pracuje také jako speciální pedagožka. Na této pozici je půl roku. V současné době je frekventantkou výcviku v systemické psychoterapii.

Respondent K – muž, osm měsíců je zaměstnán jako psycholog na základní škole na poloviční úvazek. Do školství se dostal s předchozími bohatými zkušenostmi s prací s dětmi. Je frekventantem výcviku v kognitivně-behaviorální terapii.

Příloha 3:

Analýza

1.1 Příprava na výkon práce

Za rozhodnutím přijmout práci ve školství stály u respondentů značně variabilní důvody. Někteří se na tuto profesi postupně připravovali již během studia a po absolutoriu cíleně hledali místo v této oblasti.

*„Celou tu praxi jsem měla na děti a na kolektivy směřovanou, takže tak jakoby vklouzla dál.“
(B.1.17-18)*

„No, já mám pocit, že tím, že jsem teď ve školství, tak se na tom hodně podílela katedra. Vůbec tím způsobem výuky, uspořádáním předmětů, vedením předmětů.

(...)

Já mám pocit, že jsem na to školství byla víc připravená, no. Plus samozřejmě že k tomu jako vedly i podmínky nejenom té katedry, ale vůbec i tady celkového toho nastavení systému (...) Prostě mám pocit, že, nevím, to školství bylo snazší a já už jsem tak nějak byla i vyčerpaná tím studiem, že už se mi nechtělo. Mám pocit, že prostě to školství pro mě bylo tak jako přístupnější.“ (J.1.19-28;2.1-2)

Nebylo však výjimkou, že mladí psychologové místo ve školství přijali především z důvodů absence dalších alternativ. Velká část respondentů uvedla, že práce ve školství pro ně zpočátku nebyla příliš atraktivní, případně ji dříve jako možnost striktně odmítali.

„Tak ono to u mě původně nebylo úplně: 'na tuhle pozici chci jít', já jsem si většinou říkal, že školního psychologa bych dělat nechtěl. Ale tak bylo to tady jako jediné v okolí a docela slušné zaměstnání, myslím si, tak jsem do toho šel.“ (F.6.14-16)

Pouze čtyři respondenti po absolvování školy cíleně směřovali do školství, případně práci ve školství přijímali jako rovnocennou alternativu k dalším možnostem.

1.1.1 Vzdělání

Na základě výpovědí respondentů jsme vyčlenili kategorii vzdělání, která byla dále rozdělena na následující podkategorie:

- Příprava z VŠ
  - nedostatek praxe
- Vlastní vzdělávání při nástupu do práce
- Další vzdělávání v práci
- Psychoterapeutický výcvik

Ad. Příprava z VŠ

Respondenti spontánně rozlišovali hodnocení přípravy z vysoké školy na část teoretické průpravy a na oblast praktických zkušeností. Toto dělení jsme v analýze zohlednili.

Respondenti se různí v hodnocení přínosu vysoké školy¹ pro jejich uplatnění na pozici psychologa ve školství. Někteří jsou s přípravou z vysoké školy velice spokojeni, případně jsou schopni uvést konkrétní věci, které byli schopni v zaměstnání uplatnit.

„nakolik si myslíte, že vás škola připravila na nynější profesi?“

No mě strašně moc, protože já jsem měla i konkrétní předmět školní psychologie a v pedagogické psychologii jsme měli i že chodily vyložené školní psycholožky nám přednášet.“ (B.1.20-24)

„Do jaké míry mě na to škola připravila. No... Po stránce nějakých jako znalostí, jo, nějaké dynamiky kolektivu a já nevím, takových věcí, to jako jo.“ (K.2.6-8)

Někteří respondenti nevnímají přínos školy jenom v samotném studiu, ale oceňují i jiné aspekty, například větší citlivost pro „psychologické myšlení“.

„Připravila mě částečně. Připravila mě hodně v tom, jak bych to řekla, v takovém psychologickém myšlení. Jo, že opravdu se snažím uvažovat asi jako psycholog, že se nezaměřuji opravdu jenom tak povrchně na nějaké projevy chování, ale snažím se uvažovat, co je za tím – na nějaké příčiny, možnosti různé a podobně. Taky třeba být tolerantnější k určitým projevům chování, tak nějak přemýšlet nad tím jinak.“ (E.1.20-24)

Podobně vyzdvihovali příležitost navázat kontakty s profesionály působícími v praxi. Tuto roli mohou samozřejmě často plnit i samotní vyučující.

„Tady mě hodně ta škola taky vybavila, možná to jsem neřekla, co se týká těch stáží, které byly potom v magisterském studiu, protože ty si myslím, že byly skvěle nastavené a tam jsem si udělala kontakty a věřím tomu, že kdybych se teď na některého z těch psychologů obrátila, tak bude možnost s nimi probrat věci, případně získat nějaké materiály a podobně.“ (J.19.4-8)

Jiní respondenti hodnotí přínos školy k jejich profesnímu uplatnění ve školství částečně či zcela negativně. Největší díl nespokojenosti připadá na nerovnoměrné zaměření školy do oblastí psychologické praxe. Respondenti se často shodují v tom, že do klinické psychologie by byli připraveni mnohem kvalitněji.

„Na profesi mě připravila, nechci říct úplně nulově, ale skoro nulově. Ne, tak jak bych to řekl, no. Zrovna u nás spousta předmětů byla vyučovaná dobře, ale ta pedagogická školní psychologie byla

---

¹ Výzkumu se účastnili absolventi téměř všech státních vysokých škol vypisujících magisterský studijní program v oboru psychologie (přiřazení konkrétní školy považujeme za údaj, který by mohl vést k narušení anonymity respondenta, proto jej neuvádíme).

Příloha č. 3 – Analýza s. 3

taková hodně odbytá, že ten profesor na to více méně kašlal jako a tak nějak, dokonce na magistru jsme to měli jenom třikrát za semestr nějakou blokovku, takže to bylo celkem na nic.“ (F.2.1-5)

- Nedostatek praxe

Respondenti se shodují, že při nástupu do práce postrádali více praktických zkušeností, takových, které mohli získávat již při studiu. Z rozhovorů vyplývá, že v této oblasti se cítili být na profesní roli nepřipravení.

„v čem mě tedy nepřipravila, tak mně chyběly takové ty praktické vědomosti, které by se daly prakticky využít. Co doporučit klientovi, jak prakticky pracovat a podobně, no. Tohle jsem si musela hodně nastudovat sama. Že člověk měl dobrou super tu teorii, projevy různých psychických nemocí. Ale co s tím potom? Tak to už je horší. Takže v tomhle směru moc ne.“ (E.1.24-28)

Respondenti se lišili v konkrétních příkladech toho, co postrádali. Tyto rozdíly jsou logickým důsledkem specifických úloh každého typu pracoviště (škola, PPP, SPC).

„(...) WISC jsem třeba viděla aspoň v rámci své praxe jako jedenkrát administrovat, ale jako sama jsem si ho zkoušela administrovat až tady vlastně jako naostro na klientovi. Stanford-Binet – tu možnost jsem ani neměla se na něj nikdy podívat, takže to jsem si jenom nazpaměť našprtala příručku a pak jako jsem si to tady zkoušela na nějakém nebohém dítěti. Takže jako to si myslím, že to mi docela chybělo. Konkrétně prostě pro tu diagnostiku, že si myslím, že kdyby nám ve škole umožnili si navzájem prostě otestovat; ano, jsme sice dospělí, ale tak prostě vyzkoušet si třikrát čtyřikrát prostě v rámci nějakého cvičení testy na sobě, tak by člověk byl klidnější.“ (I.1.24-31) (SPC)

„co se týká těch praktických – vedení rozhovoru, tak na to už mě ta škola jako nepřipravila.“ (J.2.10-11) (PPP)

„Ale spíš mi chyběly třeba otázky, já nevím, vymezení si – konkrétně tady na té pozici – vymezení si těch hranic, toho, jak přistupovat tedy k těm učitelům, k těm dětem. Takže ta praktická zkušenost mi asi chyběla, kdybychom mohli mít třeba víc praxe v téhle oblasti, tak bych určitě brala.“ (C.1.26-29) (škola)

Napříč rozhovory se dále objevovaly požadavky na praktické zvládnutí nových i standartních testových metod, konkrétní způsoby práce s klientem během konzultace, na různé techniky a hry pro práci s kolektivem. Někteří respondenti uváděli, že část těchto dovedností získávali v průběhu psychoterapeutického výcviku (viz *Ad. Psychoterapeutický výcvik*).

Příloha č. 3 – Analýza s. 4

Ad. Vlastní vzdělávání při nástupu do práce

„Určitě jsem dělala něco, studovala, absolvovala jsem další kurzy, výcviky, metodická pomoc a podobně. A myslím si, že ani není možné, aby někdo byl připravený na práci stoprocentně. To nejde.“ (A.1.16-18)

Při nástupu do práce respondenti využívali mnoha různých zdrojů ke zvýšení své odbornosti. Samostudium mělo jednak oživit vědomosti osvojené během studia a zároveň mělo zakotvit začínajícího psychologa v oblastech, ve kterých necítil dostatečnou přípravu.

„po té odborné stránce vlastně, co se týče poruch autistického spektra, tak to jsem si celé musela nastudovat sama.“ (H.1.27-28)

Z rozhovorů vyplývá, že nejčastějším pramenem byla literatura – knihy, výzkumy, i když ne pro všechny. Následující citace ilustruje, jaké informace respondenti vlastně hledali, co potřebovali.

„Ta literatura ani zas tolik ne. Jako mně přijde, že je tam stejný problém jako s tou akademickou výukou, že je tam hrozně povídání, ale nic moc jako nějaké rady nebo zkušenosti.“ (F.3.2-4)

Ad. Další vzdělávání v práci

Většina (osm proti třem) začínajících psychologů zapojených do výzkumu uváděla jednoznačnou podporu dalšího vzdělávání ze strany zaměstnavatele. Tato podpora spočívá nejčastěji v uvolňování pracovníka na kurzy (v některých případech i na psychoterapeutický výcvik), v proplácení části či celého kurzovného, v přeposílání či jiné aktivní distribuci nabídek kurzů vedoucím pracovníkem. Tento přístup respondenti hodnotí kladně, přičemž hlavní přínos spatřují ve zvýšení odbornosti, nabytí větší jistoty i ve zpestření pracovního programu. Psycholožky z PPP shodně oceňovaly možnost čerpat během roku zákonných dvanáct dní studijního volna.

„jo, to mám. To jako musím říct, že tady paní ředitelka je tomu velmi jako otevřená, nakloněná, takže jako bez problémů uvolňuje. Část těch věcí, pokud jsou akreditované, tak víceméně mi škola, nebo škola, pracoviště, proplácí, takže i v tomhle jsem za to ráda. No a jinak, že třeba s tím, že když jako potřebuji na nějaké to školení odjet, tak není problém, že si nemusím brát třeba dovolenou nebo tak. Mám to v rámci práce, takže...“ (I.16.1-5)

Tři respondenti hodnotili další vzdělávání v práci v určitých ohledech jako nedostatečné. Jako hlavní příčinu uváděli nedostatek nabídek pro konkrétní pracovní oblast, nezájem vedení o další vzdělávání pracovníka či nedostatek financí.

Příloha č. 3 – Analýza s. 5

„Co já bych ocenila, (...) tak třeba více vzdělávání a to hlavně při nástupu. Dříve byly i kurzy pro začínající psychology v PPP, na to nejsou peníze, takže my jsme nic takového neměli, takže to mi trochu chybí.“ (E.11.6-9)

Napříč rozhovory vyvozujeme, že iniciativa dále se vzdělávat a vyhledávat kurzy vycházela poměrně souměrně od začínajících psychologů i od jejich vedení. Někteří vedoucí pracovníci jsou dokonce velmi aktivní ve vyhledávání vhodných nabídek pro začínající psychology.

„Jo, to je poměrně dobré. Že i mám pocit, že ta naše paní vedoucí to hodně i tak podporuje, že vždycky když přijde nějaká nabídka, tak mně vždycky říká: „Jo, určitě, něco si vyber, na něco se přihlas.“ Že toto si myslím, že je tam docela podporované a to je fajn. To jsem i ráda, že je to takové zpestření, oživení té práce, že jo, člověk se těší, že si jde nějak na přednášku, něco nového třeba se dozví, že to pomůže i v té práci potom. Takže to je jako hodně dobré.

Takže ta iniciativa vychází vlastně od vedení, dalo by se říct.

Jo, víceméně jo.“ (H.19.1-7)

Ad. Psychoterapeutický výcvik

Sedm respondentů bylo v době konání rozhovorů frekventanty nějakého psychoterapeutického výcviku, tři z různých důvodů žádný takový výcvik dosud nenavštěvovali a v jednom případě nemáme od respondenta o psychoterapeutickém výcviku žádné informace.

Téma psychoterapeutického výcviku bylo jednou z kategorií, která přirozeně vyplynula během rozhovorů s respondenty. Jeho význam spatřujeme především v tom, že účast ve výcvikové skupině může poskytovat značné výhody v profesní adaptaci. Mimo plnění primárních úkolů (vzdělávání v rámci vybrané psychoterapeutické školy) umožňuje výcvik respondentům například i odborné konzultování případů (navíc anonymně), dodává jistotu a zvyšuje odborné dovednosti i pocit kompetence, může přinášet významný osobní posun.

„Já teď jedu systemický výcvik, no. A ten se mi zdá na to takový jako dobrý, jo, že na tu školní psychologii celkem se mi tady jako osvědčuje. A že to dá takovou jistotu, že jo, to mi hrozně chybělo. Protože já tady přece jenom něco vymyslím s těmi dětmi, s těmi rodiči, ale tím, že fakt nevíte jakoby, není to ukotvené. Říkám: nedělám něco úplně mimo, není to nějaké jeté? A takhle s tím výcvikem už vám to dá větší jistotu, že víte, že je to etické, že jedete v normě, že tento směr je jako dobrý, že to asi výsledky mít bude, no. Takže to si myslím, že je takové... že vám dodá tu jistotu větší. Ten výcvik potom.“ (B.2.10-16)

Příloha č. 3 – Analýza s. 6

Respondenti opakovaně uváděli, že navštěvují či zvažují výcvik systemický, logoterapeutický či KBT. Dále byla jmenována jungiánská psychoanalýza, Gestalt a eklektická postmoderní psychoterapie.

1.1.2 Předchozí zkušenosti

Respondenti uváděli, že zkušenosti pro práci ve školství čerpali z mnoha různých praxí, brigád i volnočasových aktivit. Opakovaně byla například uváděna práce v oblasti primární prevence rizikového chování na školách. Dva respondenti ještě během studia tímto způsobem poznali i své současné pracoviště.

*„ (...) Já jsem tam byla dřív, ještě za studií, na praxi, takže to byla taková jako výhoda.(...)“
(H.1.20-21)*

V některých případech bylo součástí praxe i podrobné seznámení s diagnostickými nástroji. Některým respondentům to přineslo větší jistotu při nástupu do práce, jiní nastupovali do zaměstnání spíše s obavou, že budou dělat stereotypní diagnostiku.

„Jak jsem byla na té praxi v té ped-psych poradně, tak právě jsem si říkala: ‚No jo, tak ono to bude prostě furt ten WISC.‘“ (G.13.29-30)

Za cenné zdroje zkušeností byly označovány dětské tábory, asistence osobám se znevýhodněním, dobrovolnické programy a jakýkoli jiný předchozí kontakt s dětmi na bázi vedení či provázení.

„Já jsem měl i nějaké zkušenosti s dětmi předtím, jezdím na tábory dlouho jako vedoucí, i předtím jsem dělal v primární prevenci, takže nějakým způsobem se s dětmi setkávám. (...)“ (K.1.12-14)

Tři respondentky pociťovaly při nástupu do práce nedostatek zkušeností s dětmi či z oblasti školství celkově. Přestože absolvovaly rozsáhlou praxi, byla orientována převážně na klinickou psychologii, případně se nedotýkala oblastí, ve kterých se nyní v profesi pohybují.

„Tak já jsem předtím nepracovala s postiženými.“ (D.9.16)

Významnou roli sehrávala i proaktivita respondenta při zvyšování vlastní odbornosti během studia.

*„Z čeho jsem jako hodně čerpala, byly nějaké dobrovolné stáže při škole a kurzy a výcviky, které jsem absolvovala. Prostě sama, z nějaké vlastní iniciativy. To si myslím, že byl ohromný zdroj.“
(A 1.14-16)*

Kurzy

Tři z respondentů hovořili o krátkodobých kurzech a výcvicích, které absolvovali během studia a nad jeho rámec. Mezi nimi uváděli nejčastěji například výcvik v krizové intervenci, motivační rozhovory a kurz primární prevence. Tyto své další vzdělávací aktivity hodnotí jako velmi přínosné pro svou práci, neboť z takto nabytých odborných zkušeností dokázali v začátcích čerpat. Jeden respondent navštěvoval svépomocnou studentskou skupinu zaměřenou na vedení poradenského rozhovoru.

„Třeba když přijde někdo na konzultaci, tak to už na to ta škola nepřipraví, samozřejmě. Takže to čerpám částečně i z kurzu krizové intervence, který jsem si tedy udělal nad rámec školy, že jo. No a pak tak nějak jsme se scházeli prostě ještě se studenty a snažili jsme se nějakým způsobem nacvičovat rozhovory různé, poradenské, takže ono i tady je to vlastně dost poradenská práce. (...)“
(K.2.9-13)

1.1.3 Hledání práce

Někteří absolventi v rozhovoru zdůrazňovali obtíže při hledání místa v oboru, nebylo to ale pravidlem. Z velké části záleželo na štěstí a dobré příležitosti, aby respondent našel práci. Školní psychologové zařazení v tomto výzkumu často využívali projektu Národního ústavu pro vzdělávání a Evropského sociálního fondu RAMPS VIP-III, který usiloval o vytvoření pracovní pozice školního psychologa na školách. Více než polovina začínajících psychologů z PPP a SPC zapojených do výzkumu zastává své místo po dobu mateřské dovolené.

„(...) našel jsem nějaký inzerát, tak jsem šel klasicky na pohovor. Tam mě překvapilo, že tam sedělo asi deset lidí na tom pohovoru, kteří se mě na něco ptali a potom tedy mě vlastně nevzali. Pak po asi dvou měsících ten člověk, kterého tedy vzali, tak s tím seknul, protože dostal vlastně na neurčito pracovní smlouvu, kdežto tohle je na dobu určitou. (...) tak zavolali mně a já jsem říkal, že to zkusím.“
(F.1.6-13)

Pro více respondentů bylo podstatným kritériem při hledání práce konkrétní místo či jeho okolí. Vhodné město hrálo často významnější roli při rozhodování než samotná pozice.

„Už když jsem končila škola, tak jsem si hledala práci, s tím, že jsem si hledala prostě tady a v okolí. Věděla jsem, že vlastně jako čerstvá absolventka těch možností nebudu mít nějak moc, ani prostě reálná situace, že těch nabídek práce myslím, že až tak nějak extra moc není, tak jsem to měla v podstatě jakoby tak nějak nastavené, že prostě tady a okolí, něco tam si najdu. A kde mi to jakoby bylo, ne že jedno, ale byla jsem vůči tomu otevřená. A dostala jsem se právě do základní školy.“
(A 1.5-10)

Příloha č. 3 – Analýza s. 8

Při hledání práce využívali absolventi v zásadě dvě strategie. První z nich spočívala ve vyhledávání nabídek a sledování vypsaných výběrových řízení.

„Když jsem dostala echo, že tady paní ředitelka shání, tak jsem si zavolala, zainformovala a paní ředitelka přijala.“ (I.1.8-9)

Druhou využívanou strategií bylo aktivní rozesílání životopisů a motivačních dopisů do vybraných zařízení s nadějí, že někde projeví zájem.

„Dostal jsem se k tomu, že jsem prostě obepsal nějaké školy, když jsem se rozhodl, že chci začít pracovat. No a z jedné té školy se mi prostě ozvali, že by měli zájem.“ (K.1.7-9)

1.1.4 Zaučení

Téma zaučení vyplynulo ze dvou rozhovorů. V jednom případě se respondentce dostalo kvalitního zaučení ze strany kolegyň, postupná příprava na výkon práce probíhala ještě předtím, než na své místo nastoupila a pokračovala i dlouho poté. Podstatnou roli při adaptaci hrála i podpurná atmosféra a dobrý kolektiv spolupracovníků.

„Hodně, fakt hodně pomáhá to, že tady se fakt zaučuji a je to nějaký postupný proces. Na tu diagnostiku jako psycholog nejdřív to bylo o tom, že jsem se chodila koukat na jednotlivá vyšetření i na jednotlivé typy. (...) na všechno jsem se nejdřív dívala, potom jsem to dělala pod supervizí a pak jsem to dělala sama. Takže tohle mi hrozně moc pomohlo, že tam prostě jsou ti zkušení psychologové, od kterých mám co odkoukat a mám hlavně možnost to i teď konzultovat. Takže to prostě, to je úplně k nezaplacení. (...)“ (G.3.13-19)

Ve druhém případě byla respondentka s poskytnutou pomocí od své kolegyně, kterou na pozici nahrazovala, velmi nespokojená. Rovněž postup zaměstnavatele nebyl z jejího pohledu zcela uspokojivý.

„Když jsem přišla do té práce, tak mě nikdo nezaškolil. S tou předešlou psychologkou já jsem mluvila asi hodinu tím stylem, že ptejte se, na co chcete. Ale jakým způsobem ona tam pracovala, jaký měla systém, to mi vůbec neřekla. A metodičku jsem získala asi až po měsíci nebo dvou.“ (A 12.11-14)

1.1.5 Doporučení

Začínající psychologové v průběhu rozhovoru zformulovali několik návrhů na zlepšení, případně apelovali na udržení stávajícího stavu věcí. Nabízíme je zde v podobě doporučení.

K systému:

Příloha č. 3 – Analýza s. 9

„Vůbec mi nepřijde jako špatný nápad, že na těch školách jsou jak ti školní psychologové, tak ti psychologové, kteří diagnostikují.“ (G.5.21-22)

„No, jedna z věcí, které považuji asi za důležitou je ta, že mám dojem, že aspoň u některých vysokých škol se zapomnělo na to, že by člověku měly dát nějaký náskok do toho zaměstnání a myslím si, že v případě psychologie a studia tak to hodně platí a že mi to připadá škoda, že člověk jako stráví pět let studiem něčeho, z čeho pak využije jenom zlomek. Takže to jako mě trošku mrzí a myslím si, že tím pádem by bylo fajn, kdyby se prostě šlo do těch věcí, které člověk využije potom v té praxi. A kdyby to učili lidé, kteří s tím zkušenosti mají už, aby fakt člověk nemusel dělat ten freestyle. Dobře, mně to jako zvýšilo pocit nějaké kompetence, že jsem, mám pocit, že jsem schopný zvládnout skoro cokoliv, když mě o to požádají, ale na druhou stranu, no... Myslím si, že to není ideální takhle.

Takže myslíš, že by se měla trošku změnit ta výuka nebo překopat to?

Myslím si, že by se měla změnit zásadně, no.“ (F.25.20-28;26.1-2)

K odborné spolupráci:

„Přijde mi, že asi fakt nejslabší místo je, myslím si i pro mě, ale obecně, ta provázanost prostě těch školních psychologů. Myslím si, že není až tak vysoká, že prostě je potřeba to nějak definovat a setkávat se. Nejvíc asi se setkávat a sdílet ty zkušenosti.“ (K.20.18-21)

K práci psychologa:

„Jinak jako co mi přijde nejdůležitější, je klást důraz fakt na ten vztah. Ale to člověk asi musí pochopit, až když pracuje nějak.“ (F.26.4-5)

Pro budoucí kolegy:

„Že bych doporučovala prostě aspoň nějaké minimální zkušenosti, třeba být alespoň půl roku v té pedagogicko-psychologické poradně nebo chodit na dobrovolné praxe na tuhle pozici se někde koukat. Kdybych tohle věděla, tak bych určitě chodila, ale nevěděla jsem to, netušila jsem to, že se na tuhle pozici dostanu. Ale zpětně bych to určitě udělala. Takže takové možná doporučení, nebo prostě něco, pro ty, kdo se do toho chtějí vrhnout takhle po hlavě, že to není možná úplně vhodné. Ale tak říkám, třeba se k tomu někdo postaví jinak.“ (C.17.17-23)

1.2 Práce psychologa ve školství

Respondenti popisovali různé jevy ze své práce. Jedná se především o specifické zkušenosti, které subjektivně každému zvlášť profesní začátky usnadňují nebo naopak působí obtíže.

Příloha č. 3 – Analýza s. 10

Vícekrát se objevovalo jako téma vztahu věku a kompetence k výchově, resp. bezdětnost respondenta. Začínající psychologové se ze strany rodičů setkávali s prvotním překvapením z jejich nízkého věku, nikdo ovšem nebyl z tohoto důvodu rodiči odmítnut jako odborník.

„Trochu z čeho já jsem měla obavy, tak z toho, že jsem přece jenom mladá. Jo, je to problematika i třeba výchovy, kdy mluvím s rodiči o tom, jak vychovávají děti, sama třeba děti nemám. Takže v tomhle, ale zatím jsem se nesetkala, že by mi vyloženě někdo řekl: ‚Hele, ty do toho nemáš co mluvit.‘“ (E.11.24-28)

Ve školsko-poradenském pracovišti musí být psycholog i dobrý diplomat. Nestačí pouze výborná znalost diagnostických metod, nezbytná je i schopnost jednat s lidmi, ovládat jazyk, umět vyhledávat různé cesty k cíli.

„Co si budeme povídat, u těch zpráv prostě člověk taky jako nějak lavíruje mezi tím jak popsat tu skutečnost tak, aby to ti rodiče byli schopni skousnout a tu zprávu dali někam dál.“ (I.14.20-22)

Respondenti z řad školních psychologů se také vyjadřovali ke své pozici na škole, respektive jak vnímají sebe v kontextu školského systému. Z rozhovorů jasně vyplývá, že svou pozici porovnávají s pozicí pedagogických pracovníků a vymezují se vůči ní.

„Já bych řekl, že i nějaká moje role je tam trochu jako o věcech přemýšlet a věci nějak měnit.“ (K.15.19-20)

1.2.1 Hodnocení práce

Téměř všichni respondenti uvedli, že jsou v práci spokojeni, hodnotí ji jako pestrou, příjemnou. Zároveň na ně zaměstnání klade velké požadavky na výkon, neboť po psychologických službách ve školství je velká poptávka a oni musí najednou zvládnout velké množství nových úkolů.

„Třeba ta různorodost je pro mě fakt klad i zápor. Protože pro mě je to důležité, že to není ten stereotyp, ale zároveň v tuhle chvíli je to prostě nárok, který je dost velký.“ (G.4.3-4)

Začínající psycholožky z poradensko-psychologických zařízení velmi často uváděly jako téma rutinu v práci. Ne však jako reflexi vlastní přímé zkušenosti, ale většinou jako výrazný dojem z absolvovaných stáží v těchto zařízeních při studiu, což dále ovlivňovalo jejich výhled do profesní budoucnosti. Zároveň byla určitá míra stereotypu některými z těchto psycholožek vnímána jako přínosná, neboť jim poskytovala potřebnou oporu při osvojování profesních dovedností.

Příloha č. 3 – Analýza s. 11

„U některých jsem se třeba setkala, že ta práce je dost stereotypní. Jo, že opravdu ty problémy se tam opakují a podobně. I ty možnosti že mají určitá omezení, ale mně to na jednu stranu i vyhovuje. Jo, zvláště pro mě, která má méně zkušeností, takže tak nějak když vím, co mám trochu čekat.“ (E.15.7-10)

Školní psychologové hodnotili pozici školního psychologa typicky jako „neukotvenou“. To je pravděpodobně dáno především tím, že tato pozice má v českém školství velmi krátkou tradici, institut školních psychologů se ustaluje velmi postupně a samy školy většinou nemají stanovené jasné požadavky, na kterých by začínající psychologové mohli stavět.

„Ono i ta profese je taková pořád, se mi zdá neukotvená úplně, že není přesně jasné, co je náplní toho školního psychologa.“ (K.1.28-29)

Na základě výpovědí respondentů jsme tuto kategorii blíže specifikovali vyčleněním subkategorií:

- škála spokojenosti
- klady práce
- nedostatky práce
- překvapení

Ad. Škála spokojenosti

svoji spokojenost v práci hodnotili respondenti také na číselné škále 0 – 10, přičemž hodnota „0“ značila naprostou nespokojenost a hodnota „10“ absolutní spokojenost ve všech aspektech.

V rozhovorech bylo nejnižší hodnocení vyjádřeno číslem 6-7 (resp. 6,5), nejvyšší zaznamenaná míra spokojenosti nesla číslo 10. Průměrná spokojenost všech respondentů vyjádřená číslem je 7,9. Souhrnně pro SPC vychází tato hodnota 9, pro PPP 8,5 a pro ZŠ 6,9.

„Tak nějak osm devět. Fakt tam nějaké rezervy jsou, abych tam byla úplně stoprocentně spokojená.“ (J.3.2-3)

Ad. Klady práce

Mezi klady, které se objevovaly napříč převážnou většinou rozhovorů, lze vytknout především dobrý kolektiv na pracovišti, možnost flexibilně si plánovat pracovní den a práce s celým systémem.

Příloha č. 3 – Analýza s. 12

Dobry kolektiv býval definován jako podporující, přátelský a ochotný ke konzultacím. Vedoucí daného pracoviště byli v kontextu této kategorie ceněni především za podporu dalšího vzdělávání, odbornost a za vstřícný přístup k individuálním potřebám respondenta.

„Další vlastně výhoda v té poradně je, že tam je ten tým. Jo, že fakt hlavně během těch tří měsíců, během té zkušební doby, jsem tam měla úžasné prostě zázemí, podporu, možnost konzultovat, že jsem vyšetřila, šla jsem si to zkonzultovat a pak jsem si teprve vlastně vzala rodiče. Že jsem měla neustále za sebou takovou podporu, oporu. Takže to tam je velká výhoda. (...) fakt ti pracovníci a skvělé to prostředí těch kolegů a vedení. Fakt skvělé zázemí.“ (J.5.13-19)

Více než polovina respondentů uvedla, že si mohou do velké míry flexibilně plánovat pracovní den, o zakázkách jsou často předem informováni, případně mají možnost ovlivnit, na který den pozvou jaké klienty. Tato skutečnost byla všemi začínajícími psychology hodnocena velmi pozitivně, neboť jim umožňuje připravit se.

„Ještě je pro mě dost kladné to, že je ta práce dost flexibilní, záleží na mně, jak já si tam ty lidi objednáám.“ (G.5.8-9)

Začínající psychologové napříč všemi typy pracovišť oceňují, mají-li přístup ke všem zainteresovaným subjektům v systému, se kterým pracují. Téměř vždy je v tomto systému zahrnuto dítě, jeho užší rodina a škola. Mohou do něj patřit i sociální pracovníci, psychologové, speciální pedagogové, lékaři a další.

„Mně strašně přijde super úplně ta efektivita toho, té školní psychologie. Protože já vlastně, když je tady to děcko, má problém, přijde za mnou, tak já to řeším, pokud to dítě souhlasí, i s rodiči, i s učiteli a pak to ještě chodím, dělám programy s tou třídou, chodím to jakoby sledovat, jak to jede. A opravdu, že jo, díky tomu je to mnohem rychlejší, jo. Máte to i objektivnější. To se mi na tom líbí. Práce v tom systému.“ (B.3.4-9)

Respondenti jako podstatný aspekt své spokojenosti označovali to, že jsou neustále v kontaktu s lidmi. Pro školní psychology je významné, že se pohybují po škole a nejsou celý dne vázání na jednu místnost; zároveň nemají tolik administrativních povinností a jejich hlavní náplň práce nespočívá na diagnostice (toto neplatí pro psychology v SPC a PPP, viz dále).

„Jsem neustále prostě v kontaktu s lidmi, nejsem třeba někde zavřená v kanceláři a nemusím tam psát třeba ty zprávy, což mně se třeba docela líbí, že je to taková čistá práce s těmi lidmi. A dokonce se mi asi i líbí to, že to není třeba jenom o diagnostice. Tady prakticky nediagnosticsují nebo jen tak orientačně. Takže to je opravdu... Je to založené na těch konzultacích nebo na té práci s těmi dětmi, ne

Příloha č. 3 – Analýza s. 13

na té jako – ne terapie, nedělám úplně terapie, ale prostě nějaká ta práce s těmi dětmi je třeba dlouhodobější.“ (C.3.22-27)

Začínající psychologové z poradensko-psychologických zařízení naopak často oceňují právě to, že značná část jejich práce sestává z diagnostiky. Tento způsob práce jim dodává jistotu, postup je jasně popsán a strukturován. Několika respondentům z těchto zařízení zaměstnavatel umožňuje provádět s klienty i terapeutickou práci.

„Ono v té diagnostice toho není až tolik, to není právě tak široké. To je to, co se mi vlastně líbí, že ty postupy tam jsou.“ (G.5.10-12)

Jedna respondentka z SPC kladně hodnotila, že má na rozdíl od svých kolegyně ze stejného zařízení možnost navštěvovat žáky během výuky a sledovat je v pro ně přirozenějším prostředí. Umožňuje jí to dítě objektivněji zhodnotit.

„Oficiálně speciálně pedagogické centrum nám sídlí na jiné budově a já jsem vlastně tady jako kdyby v uvozovkách detašované pracoviště, takže jako má to svou výhodu, že jsem přímo tady ve škole, že prostě ty děti vidím déle než tu hodinu a půl nebo dvě hodiny při vyšetření, takže prostě člověk přece jenom může, nebo píše ty závěry s klidnějším svědomím.“ (I.2.15-19)

Respondentka z PPP vnímá jako velký klad na jejím pracovišti specifickou formu supervize při psaní závěrečných zpráv z vyšetření. Pomáhá jí, že nemusí nést celou odpovědnost za závěr z vyšetření a má se s kým poradit.

„U nás na pracovišti funguje bezvadná vlastně supervize ne v tom pravém slova smyslu, ale že veškeré naše zprávy z vyšetření jdou ke kontrole k naší hlavní paní psycholožce, která tam opravuje jak tedy překlepy a místy i gramatické chyby i podobně, ale neustále jsme tam pod dohledem, (...) že každý ten případ projde očima dvěma lidmi. Takže v tomhle smyslu. A pokud by se naší paní psycholožce hlavní něco nezdálo, tak to s námi konzultuje a znovu to probíráme, případně nějak upravujeme nebo doladujeme. Takže to si myslím, že je dobře. A že i já se cítím líp, že na to nejsem úplně sama. Ta odpovědnost se tak jako rozptýlí mezi více lidí.“ (J.5.28-31;6.1-5)

Ad. Nedostatky práce

Respondenti jako jednu z vážných nevýhod označovali nedostatek času při velkém objemu práce.

„Zápory jsou to, že tam je často prostě málo času. Že tam opravdu je narváno, klient za klientem. Mám prvního klienta a mám tendenci si s těmi rodiči povídat a fakt se jim plně věnovat, ale už za

Příloha č. 3 – Analýza s. 14

dveřmi mi prostě čeká další a musím to zkracovat nebo si to rozdělit. (...) opravdu těch zakázek je strašně moc. Takže tohle je nevýhoda.“ (J.3.17-21)

Většina psychologů z poradensko-psychologického pracoviště uváděla, že zvláště v prvních měsících v zaměstnání neměli mezi vyšetřeními čas saturovat ani základní potřeby (jídlo, toaleta), což značně negativně ovlivňovalo jejich spokojenost v práci i podávaný výkon. Teprve po nějakém čase byli schopni přizpůsobit si režim vyšetření tak, aby měli alespoň minimální čas pro sebe.

„(...) ti klienti jsou tam nafkraní jeden za druhým, takže někdy není fakt ani přestávka na to, dojít si na záchod. Což tedy není vůbec ideální a bylo by fajn, kdyby to bylo jinak.“ (G.12.3-9)

V některých případech se tento nedostatek pojí s tím, že v pracovní době pracovníci mají dost prostoru pouze na nezbytné úkony (např. diagnostická vyšetření, psaní zpráv) a nezbývá jim prostor pro další aktivity, které by rádi realizovali (např. dětské a rodičovské skupinky, dílny pro děti aj.).

„Zápor je to v tom, že zase nemám čas rozjíždět některé věci, které by mohly být zajímavé. Jako třeba jedna kamarádka, co má jednu školu na starosti jako školní psychologka, tak tam třeba pracuje s devátáky a má tam program, ve kterém vlastně devátáci pomáhají děčkám z nižších ročníků. Což mi přijde super, jako pěkné. No, ale prostě neměl bych na to čas.“ (F.4.10-13)

Administrativní stránka profese není začínajícími psychology také přijímána příliš kladně, a to opět především z důvodů velké časové náročnosti. Přestože v určité podobě je vedení administrativy vyžadováno od všech respondentů zapojených do tohoto výzkumu, v největším rozsahu se týká právě psychologů v rámci SPC a PPP; školní psychologové si většinou píší zápisy z uskutečněných konzultací, ale pouze pro svou potřebu, neposkytují je kolegům-pedagogům.

„To není výitka jakoby vůči tomu SPC, to je výitka obecně vůči jakoby nastavení toho systému, kdy mám pocit, že jsme šíleně zahlcení nesmyslnou administrativou a potom taky kvůli tomu vlastně není čas opravdu na ty děti, které by to potřebovaly. Že jako tam řešíme nějaké šílené furt: 'to se musí zapsat tam, tam se musí vést ta kniha, tam se musí vést jiná kniha a tam se to musí dát do počítače'. To je prostě proces opravdu, než se odešle ta zpráva, že to člověk musí napsat do deseti různých jakoby evidencí. A to mně přijde takové nesmyslné, no.“ (H.10.23-29)

Ve dvou případech pracovaly respondentky na detašovaném pracovišti poradenského zařízení, což s sebou neslo povinnost přenášet či převážet zprávy mezi sídly.

„Nevýhoda je, že jako co se karet a administrativy týče, tak neustále přebíháme, přenášíme. Je to prostě... Byl je to tady dvě stě metrů, tak prostě furt je to dvě stě metrů tam a zpátky.“ (I.2.19-21)

Příloha č. 3 – Analýza s. 15

Více než polovina respondentů z SPC a ZŠ považuje za nevýhodu svého zaměstnání absenci supervize, nedostatek zpětné vazby a příležitostí ke konzultování. Tato zařízení se od PPP odlišují v tom, že zde bývá ve většině případů zaměstnán pouze jeden psycholog mezi jinými odborníky. Respondentům z řad školních psychologů může bránit v konzultacích s pedagogy nutnost dodržovat mlčenlivost ve vztahu ke klientům.

„Jsou případy, které jsou pro začínajícího čerstvého absolventa náročné a není, koho bych se zeptala, prostě. Což je pro mě taková jakoby výrazná nevýhoda. Jo, ale někdy. Není to zase tak, že bych pořád potřebovala nějaké konzultace, ale přece jen mi to chybí, nějaká reflexe nebo tak...“ (D.2.13-16)

Z hlediska sociálního prostředí na pracovišti se začínající školní psychologové v několika případech setkali i s tím, že tuto pozici na škole de facto zakládali. Ze strany pedagogů se pak často setkávali vedle přijetí i s nedůvěrou a odmítáním.

„Ti učitelé vlastně; já jsem tam první psycholog na té škole, nikdo tam takový nebyl ještě, tak ještě k tomu nemají všichni takovou důvěru nebo tak postupně teprve se tohle musí ustalovat a já si tam vlastně musím vydobývat to jméno, aby jako to uznali, že je to prostě dobře, že tam taková pozice je na té škole. Takže vlastně musím se trochu hájit, když to tak řeknu. Musím si dávat pozor na to, jak se prezentuji.“ (K.3.15-19)

Dva z respondentů označili za nedostatek nutnost dojíždět do práce větší vzdálenost, což je stojí určitou část jejich volného času. Z hlediska účelného využití času byla jedním respondentem negativně vnímána i pevná pracovní doba.

„Mě tam trošku jako deptá to, že musím být v práci i v době, kdy tam třeba nemám co dělat zrovna.“ (F.3.19-20)

Ad. Překvapení

Subkategorie „překvapení“ shrnuje individuální zkušenosti respondentů, které mohly mít pozitivní i negativní vliv na jejich profesní adaptaci. Tyto zkušenosti jsou převážně vázány na konkrétní pracoviště, proto mezi nimi až na výjimku nelze nalézt společné jmenovatele. Dva respondenti shodně prohlašují, že překvapením pro ně byl nad očekávání výborný přístup kolegů a vedení.

„Nečekala jsem, já vím, že to zní až trochu šplhounsky, ale nečekala jsem tak úžasnou paní ředitelku. Takže prostě to si užívám dennodenně. To je asi moje nejmilejší překvapení v té práci.“ (J.15.3-5)

Příloha č. 3 – Analýza s. 16

Mezi další překvapení patří dobré navázání spolupráce psychologů s dětskými klienty a vytvoření funkční psychologické sítě na škole, kterou děti samy vyhledávají.

Jako milé překvapení je respondentkou hodnocena práce s dětmi se znevýhodněním, s nimiž neměla předchozí zkušenost.

„Možná i ty děti mě překvapily, jak jsou, prostě že to jsou děti jako ostatní děti, i když mají nějaké postižení. (...) Že i když jsou to postižené děti, tak to je radostná práce. Někdy se mě lidi ptají, jestli z toho nemám deprese, že tady pracuji s takovými dětmi, ale mně to nepřijde méně radostná práce než se zdravými. (...)“ (D.9.14-19)

1.2.2 Náplň práce

Cílem otázek na náplň práce a běžný den respondentů bylo zmapovat širší okolí, ve kterém se profesně pohybují.

Pro kategorii „náplň práce“ byly identifikována následující subkategorie:

- běžný den
- ve spolupráci

Popisovaná běžná náplň práce korespondovala s vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Mimo to čtyři začínající psychologové uvedli, že souběžně působí ještě na jiné pozici. Dva ze školních psychologů pracují na více než jedné škole, jedna respondentka připustila, že v rámci svého působení v SPC občas neoficiálně působí i v roli školního psychologa.

„A vy jak jste říkala, že chodíte třeba do těch tříd se koukat, napadlo mě, jestli tak trochu nesuplujete školního psychologa ještě.“

Jako jo, trošku tím, že prostě jsem tady ve škole, tak ano. Trochu tam tu roli taky cítím, ale přiznám se, že mi to nevádí.“ (I.10.13-16)

Ad. Běžný den

Běžný den se u respondentů odvíjí od typu zařízení, ve kterém pracují. Na poradensko-psychologických pracovištích začíná den zpravidla přípravou podkladů na vyšetření, poté následují samotná vyšetření a konzultace s rodiči. Odpoledne většinou bývá vyhrazeno pro psaní zpráv z vyšetření, záleží ale na režimu konkrétního pracoviště.

„Můj běžný pracovní den vypadá, když vezmu takový ten nejtypičtější, tak mám denně dvě děti na vyšetření, s každým dítětem strávím dvě až dvě a půl hodiny. Celkově, tedy s úvodním a závěrečným

Příloha č. 3 – Analýza s. 17

rozhovorem s rodiči plus vyšetření. (...) odpoledne většinou potom píšu zprávy. Protože z každého toho výstupu píšeme ty zprávy, kde shrneme jak výsledky, tak ta daná doporučení.“ (E.6.26-29;7.1-6)

Běžný den školních psychologů bývá variabilnější, či spíše běžný vůbec není. Z rozhovorů vyplývá, že jejich role na škole z větší části spočívá v tom, aby byli schopni flexibilně reagovat na aktuální situace a problémy klientů. Část náplně jejich dne často sestává i z naplánovaných konzultací.

„To závisí hodně na tom, že jo, co se tady děje nebo na těch zakázkách, co chodí, ale většinou, tak průměrně, mívám tak jeden dva programy se třídou za dopoledne. Že to je vždycky nějaký problém ve třídě, co se vyrojí. (...) Pak mívám ty děti na konzultaci, co chodí jakoby s těmi problémy svými. A pak tak jednoho rodiče, jo. A pak ještě chodím mezitím po učitelích, ptám se, co nového, děláme porady, vymýšlíme, co nového. (...)“ (B.9.7-14)

Ad. Ve spolupráci

Čtyři respondenti uvedli, že na určitých věcech přímo spolupracují s někým z kolegů. Tato spolupráce se může týkat vymezení konkrétních kompetencí a společného postupu mezi školním psychologem a speciálním pedagogem či společných intervenčních programů ve třídách. Spolupráce může zahrnovat i vytvoření nové aktivity pro klienty.

„Máme plány třeba i s kolegyní udělat nějaké kroužky pro děti, ve formě skupinové terapie nebo nácvik sociálních dovedností a podobně (...).“ (J.17.9-10)

1.2.3 Přímá práce s klientem

Na základě výpovědí respondentů byly v této kategorii identifikovány následující podkategorie:

- práce s dětmi
- práce s rodiči
- práce s učiteli
- významný případ
- získávání důvěry

Při nástupu do práce začínající psychologové velmi často přebírali do péče stávající klienty daného zařízení. Dvě respondentky uvedly, že tito klienti je bez problémů akceptovali, jedna začínající psycholožka popisovala zkušenost, kdy nebyla zpočátku jedním rodičovským párem přijata dobře, ale po vysvětlení změnu pracovníka přijali.

Příloha č. 3 – Analýza s. 18

„(...) Jako nevnímala jsem nějaké jakoby, že by mi řekli: ‚No, ta kolegyně před vámi ale něco...‘ no, asi mě to až jako překvapilo, že to bylo hodně v pohodě. Že vždycky odcházeli, děkovali. Aspoň tak, jak já jsem to vycítila, tak byli spokojení. (...)“ (G.17.25-29)

Ad. Práce s dětmi

Při práci s dětskými klienty ve školském systému může být nejdůležitějším úkolem psychologa zůstat nestranným, nepodléhat předsudkům a hodnocení okolí a umět číst „mezi řádky“. To může znamenat nenechat svůj úsudek ovlivnit výrazným nepřizpůsobivým chováním dítěte, za kterým se mohou skrývat vážné problémy.

„Odevšud slyšíš, jak se prostě s těmi dětmi vůbec nedá vyjít a že jsou hrozná a že učitelé jsou ještě horší a že jim hrabe a tak. A já nakonec zjišťuji, že často i ta děcka, co dělají binec, že prostě se s nimi dá domluvit, mají rozum a kolikrát si je i dost oblíbím.“ (F.6.18-21)

Začínající psychologové hodnotí práci s dětmi vesměs jako radostnou, dokáží se radovat z pokroků dětí a tato zlepšení vnímají i jako výsledek své práce.

„Ty děti jsou, i ty těžce mentálně retardované, co tady máme, tak jsou jako vesměs hodná a jako na své možnosti velmi šikovná. Že jako je to baví a tam jsou potom ty radosti, když člověk se takhle chodí se do té třídy dívat, tak vidí, že prostě nějaké jiné dítě (...) tak prostě zvládlo něco poskládat nebo že se prostě něco nového naučilo.“ (I.12.27-31)

Ad. Práce s rodiči

Nějaká podoba spolupráce s rodiči je součástí pracovní náplně ve všech třech typech zařízení, která jsou v tomto výzkumu zastoupena. Rodiče jsou nezpochybnitelnou součástí systému kolem dítěte a z velké míry mohou proto ovlivnit, jak se bude dařit problémovou situaci zvládat. V několika případech respondenti popisovali konfliktní situace, které z různých důvodů vznikly mezi nimi a rodiči dítěte. Vzniklé spory se většinou dařilo úspěšně vyřešit opakovaným vysvětlením či omluvou, někdy pomohlo umožnit rodiči ventilovat nahromaděné emoce. Zvláště školní psychologové si musí při práci se třídami dávat pozor na korektní proces práce i na závěry, které z intervence vyplynou, neboť je obtížné zajistit, aby je každý jednotlivý žák interpretoval tak, jak byly zamýšlené.

„Když já tady třeba tady ve třídě něco rozjedu, zjistíte, že je tam dítě úplně stranou a tak si o tom, že jo, musíte v té chvíli, tak si o tom třeba povídáme nebo tak. A teď ty děti samy označí někoho, kdo to dítě posílá na tu stranu. No a z druhého dne nebo ještě ten den tady máte jeho rodiče, že: ‚Co jste tam

Příloha č. 3 – Analýza s. 19

udělala, označili jste ho za šikanátora.‘, nebo tak. Musíte být strašně opatrná, jakože v tomhle tom.“ (B.5.25-29)

Pro tři respondenty je náročnější kontakt s rodiči než s dětmi či jinými klienty. Někteří pocítují nejistotu, protože jsou v porovnání s rodiči dětských klientů mladší, navíc se necítí vždy kompetentní poskytovat rady v otázkách výchovy, když jsou sami bezdětní.

„(...) je náročnější setkávat se s rodiči než s dětmi prostě, protože zvlášť když je to třeba na třídních schůzkách a těch rodičů tam je třicet v té třídě a teď v té třídě se něco děje a já se k tomu mám nějak vyjádřit třeba a teď oni na to reagují, že jo. A tak nikdy se člověk nezavděčí úplně všem. A teď tam musíte prostě v tom nějak jako zaprvé přežít a za druhé taky na to nějak smysluplně reagovat, něco jim říct vlastně k tomu a ideálně jim i třeba něco doporučit, jak vlastně mají s těmi dětmi (...).“ (K.5.23-28)

Ad. Práce s učiteli

Spolupráce s učiteli je téměř výhradně tématem školních psychologů, kteří se s nimi setkávají nejčastěji a jsou na ně zvláště na počátku svého působení na škole poměrně výrazně vázáni. Snahou každého školního psychologa tedy bylo co nejdříve začít budovat dobré vztahy s učiteli, získávat si jejich důvěru, navázat s nimi spolupráci. Platí, že na každé škole působí učitelé, kteří začali s respondentem spolupracovat bezprostředně po jeho nástupu, a stejně tak tací, kteří ani po několika měsících nejsou bližšímu kontaktu přístupní.

„On hrozně funguje totiž ten předsudek, že ten psycholog vás rozebere rovnou. A on vám vidí... A vy napíšete tohle a on hned ví, že jste takhle a takhle. A takoví ti lidé, co si myslí, že třeba mají problém, tak jako se mě bojí. No ale, ti tam jsou furt a mrzí mě to, ale já jsem to udělala třeba tak, že když, já nevím, třeba osmičky by měli učitele, kteří se mnou nespolupracují, tak ale na nějaké jiné předměty mají někoho, třeba na občanku někoho, kdo jo. Takže kdo nejde, tak ho nelámu.“ (B.13.26-31)

Dobře navázaná spolupráce mezi učitelem a začínajícím psychologem lze využít mnoha způsoby, ze strany pedagoga nejčastěji umožněním hospitací ve výuce, uvolňováním žáků během vyučování i společným postupem při řešení problémových situací.

„Když ti učitelé nevědí co jak, tak s nimi taky konzultuji a potom třeba se chodím dívat na hodiny, jestli se to tam opravdu děje tak, jak by se mělo dít, jestli to děcko nepotřebuje něco víc.“ (B.9.18-20)

„Třeba i s třídním učitelem současně si bereme v nějakých situacích děti stranou a tak nějak se jich i ptáme na tu situaci v té třídě. Prostě nějak to řešíme.“ (K.7.25-26)

Sami učitelé školní psychology vyhledávají, pokud s nimi chtějí konzultovat nějakou situaci, případně očekávají jinou pomoc odborného charakteru.

Příloha č. 3 – Analýza s. 20

„Konzultace pro ty učitele, že někdy i ti učitelé přijdou s něčím, co by jako chtěli, třeba se na to podívat jinak nebo nějaký ten kontakt, že by třeba chtěli na něco, na nějakou další organizaci.“ (C.10.5-7)

Ad. Významný případ

Významná zkušenost získaná při práci může v pozitivním i negativním smyslu podstatným způsobem ovlivnit pocit kompetence, sebedůvěru i prožívání respondenta ve vztahu k zaměstnání. Důležité je, co si z jakékoli situace dokážeme vzít.

Většina respondentů byla schopna vybrat ze své dosavadní praxe případ, který pro ně byl významný a ze kterého si do své další činnosti něco odnesli. Jednalo se o zkušenosti s navazováním vztahu, s procesem změny u klienta, s přerámováním pohledu na problém a podobně.

„ted' v současnosti co řeším, to je ten kluk, kterého mám v podstatě v dlouhodobější péči, s tím, že on má problémy hodně s agresivitou. Byl nějaký agresivní, strašně drzý k učitelům, až takový... až tam cítíš takovou nenávist a pomstu směrem k učitelům anebo k dětem, je hodně vulgární, vyhrožuje ostatním a podobně. A on přišel na naši školu tenhle rok z jiné školy, ze které ho v podstatě vyštípali. Ještě k tomu dvakrát propadl, takže i ten prospěch má špatný. Takže možná jakoby on. A čím byl pro mě jakoby významný.“ (A.10.21-27)

- proces práce/vztah

Vyčlenili jsme části, ve kterých respondenti hovoří o procesu práce či o navazování vztahu s klientem, neboť tuto pasáž považujeme za velmi významnou. Respondenti zde volně reflektují své kroky při práci, nahlíží na jednání klienta a vyzdvihují postupy, které považují v konkrétním případě za správné a rozhodující.

„Na jednu stranu mi to přijde, že je to takový obtížný klient, že ta dynamika je strašně složitá jenom v tom kontaktu. Tam co se ukazuje, že na jednu stranu prostě opravdu hodně agresivní a nenávistný a na druhou stranu používá takové různé manipulace, kaje se, někdy až tak možná působí někdy svázaně a tváří se nebo působí takovým tím dojmem chudáčka nebo velmi snaživého, hodného kluka, který nějakým způsobem až podlézá. A na jedné straně jakoby to bylo nějak náročné to ukočírovat a najít si k němu tu cestu, ale zároveň mi přišla ta práce s ním velmi taková jakoby nabíječící a měla jsem z toho nějakou opravdu takovou radost i mi to hodně jako dalo nějak. Kolik jsem dala do toho vybudovat si s ním ten kontakt, tu důvěru, a právě potom se to přehouplo a opravdu mi nějak důvěřoval, skutečně se mi nějak otevřel. A pak jsem z toho měla ohromnou radost. A taky je pravda, že hlavně nějak kolísáme.“ (A.10.27-30;11.1-6)

- přínos pro mě

Začínající psychologové reflektovali, co si z konkrétního případu odnesli, v čem je ovlivnil do budoucna.

„tam jsem se toho nějak naučila hodně, a taktéž možná i to, nevím... ověření mé vlastní kompetence, že nějak jsme to spolu zvládli nebo to zvládáme a jde to dobře. A mám z toho fakt dobrý pocit. Nevím... co ještě tak...“ (A.11.7-9)

Ad. Získávání důvěry

Začínající psychologové působící na školách v rozhovorech popisovali, že v první fázi směřovala jejich činnost k navazování kontaktů a postupnému seznamování se s potenciálními klienty. K dosažení tohoto cíle využívali různé metody. Někteří psychologové zmiňují, že při první vhodné příležitosti navštívili všechny třídy a představili se žákům, vymýšlejí aktivity, které by mohly žáky přilákat, snaží se s nimi trávit čas.

„S těmi dětmi třeba, když jsem v tom školním klubu (...) Snažím se prostě aktivně mezi ně jakoby pronikat, ale spíš jako, že jim jako to buď nabízím, jestli nechtějí něco dělat, když vidím, že se tam tak jako nudí, anebo že spíš se s nimi bavím a čekám, až oni mě pozvou samy mezi sebe. Jo, protože zase respektuji to, že oni se chtějí bavit sami mezi sebou a nemůžu do toho nějak násilně vnikat, že jo, to nejde.“ (K.11.10-16)

Podobné postupy se snaží začínající psychologové aplikovat i při navazování kontaktů s pedagogy. V těchto případech to ovšem může být z mnoha důvodů obtížnější než s dětmi.

„A vůbec, takhle ta komunikace s těmi učiteli nebo spolupráce, no. Že to trošičku ještě bych chtěla. Furt na tom pracuji, furt s nimi jezdím a tak. Ale oni se trošku bojí, že jo. Takže tohle, vlámu; že se bojí pozvat si vás do třídy, bojí se jakoby něco takhle řešit, jako že se cítí trochu tím ohrožením. Furt je to trochu ještě nepochopení si myslím té pozice tady na škole.“ (B.2.25-29)

Otázka důvěry souvisí i s nedostatečným zázemím, se kterým se začínající školní psychologové často potýkají (viz 4.3.3 Pracovna). Respondenti nemají vždy možnost zajistit ani po dobu konzultace soukromí a diskretnost, protože místnosti bývají z různých důvodů navštěvovány pedagogy či žáky. To samozřejmě negativně ovlivňuje celou práci s klientem a oslabuje i ochotu žáka psychologa vůbec vyhledávat.

„(...) nejde jen o mě, že mě to opravdu někdy ruší, ale prostě, když tady s těmi dětmi pracuji a někdo sem třeba takhle vejde, (...) ten kontakt s tím dítětem, tak je to zase ještě o něčem úplně jiném. Ale právě jde i o ty děti, že se tady snažím navodit prostě atmosféru té důvěry a oni potom, když sem přijde ta paní učitelka, tak už je to zase o něčem trošku jiném. A navíc, když ty děti by sem za mnou chtěly přijít a věděly by, že tady může být třeba i ta paní učitelka, tak už je to zase podle mě pro ně

Příloha č. 3 – Analýza s. 22

náročnější sem třeba dojít. Když by věděli, že tady jsem fakt sama, že tady najdou jenom mě a budou tady mít ten klid se mnou, tak si myslím, že i v tomhle by to pro ně bylo rozhodně lepší.“ (C.14.6-15)

1.2.4 Začátky

Tato kategorie je dále specifikována podkategorií

- představy vs. realita

Úplné začátky popisují respondenti jako velice náročné období. Často nebyla jedinou příčinou změna životního stylu, opuštění školy a nástup do zaměstnání, ale na negativním prožívání se podílely i další faktory. U školních psychologů typicky chyběla koncepce práce, v rozhovorech respondenti uváděli, že často ani vedení školy nevědělo, co by měl začínající psycholog konkrétně dělat. V konečném důsledku to však respondenti hodnotí převážně jako klad, neboť dostali zcela volnou ruku pro vybudování pozice školního psychologa na škole.

„Ze začátku ty první měsíce to bylo občas takové čiré zoufalství. Jako opravdu to tam občas bylo. Ale tak to bylo opravdu dané tím, že jsem na tuhle pozici nastupovala víceméně jako zkušenostmi nepoznamenaná a že ta pozice je hrozně neohraničená.“ (C.7.17-19)

V jednom případě respondentka uváděla, že si svou pozici na škole musela vyjednávat, protože představy její a ředitelčiny se rozcházel.

„ono se to furt posouvá, jako jo, fakt jsem čím dál spokojenější. Ale je to hodně o tom, jaké je jakoby vedení, jo, a že vlastně ta moje paní ředitelka si myslím, že ze začátku fakt měla jenom takovou tu představu, že budu tady zavřená a budou ke mně chodit děti.“ (B.2.21-24)

Většinou se respondenti ve velmi krátké době museli seznámit s chodem zařízení, s pracovními povinnostmi a náplní dne, případně si je definovat (v případě většiny školních psychologů).

„ (...) ti učitelé, oni sami jakoby nevěděli, co vlastně dělám. A to vedení také ne. Takže to bylo takové, že jsem si musela tam vytvořit nějaký jakoby vlastní systém, který by mi nějak fungoval.“ (A.12.14-15)

Pro respondenty působící v SPC a PPP bylo ze začátku obtížné vyrovnat se s velkým objemem práce. Mimo jiné je zaměstnávalo časově náročného psaní závěrečných zpráv z vyšetření. Jedna respondentka označila tento úkol v rámci svých povinností dokonce za nejnáročnější.

Příloha č. 3 – Analýza s. 23

„Když jsem začínala a fakt jsem toho měla až nad hlavu a tak nějak jsem se v tom topila a zůstávala jsem tam vlastně přesčas, protože jsem spoustu věcí ještě neměla vůbec osaháných, zažitých. Dlouho jsem psala ty zprávy, formulovala ty věty a ta sdělení a doporučení a tak.“ (J.7.3-6)

V začátcích se respondenti snažili co nejvíce čerpat z předchozích zkušeností vlastních i přežitých. Využívali poznatky z vysoké školy i odbornou pomoc svých kolegů, případně se snažili navázat na již zavedený systém práce.

„určitě mi v začátku pomohla psychologka, která tu byla přede mnou, která tu měla ve všem, ještě doufám má, systém, takže jsem měla na co navazovat. Jo, nějaké jakoby vzorce, které si vytvořila s těmi dětmi pro ta vyšetření. Systém, který tu zavedla, funguje, tak jsem se měla od čeho odrazit (...“ (D.4.7-11)

Začínající psychologové hodnotí jako přínosné, pokud mohli nástup některých povinností odložit, případně v konkrétních případech rozložit do celého roku. Tuto možnost měli většinou díky tomu, že některá vyšetření se typicky provádějí pouze v úzkém období (např. testy školní zralosti), zatímco jiná v průběhu celého roku. Jednalo se však i o intervence na školách a jiné povinnosti.

„Od září budu mít vlastně na starosti nějaké školy, takže budu chodit do škol od září. No, což jsem taky ráda, že jsem to nedostala úplně hned. Že mám teď možnost se nějak zaučit přímo v té poradně a do škol až potom.“ (G.12.18-20)

Ad. Představy vs. realita

Sedm respondentů uvedlo, že jejich představy o obsahu práce se zcela či značně shodují s realitou. Informováni byli z vysoké školy, z praxí i z předchozích zkušeností s prací s dětmi.

„Původní představa, když jsem vycházela ze školy, tak přímo o práci psychologa v PPP myslím, že se docela shoduje. Jo, že jsem měla představu, co je náplň psychologa, co to asi obnáší. (...“ (E.2.11-13)

Čtyři respondenti neměli žádnou představu o konkrétním pracovním místě nebo se jejich představa od reality odlišovala.

„Já se přiznám, že jsem neměla původní představu práce. Tím, že prostě jsem jaksi nevěděla nebo nějak si jako neplánovala, neměla nějaké vysněné zaměstnání, tak prostě jsem přišla a nějak jako se popasovala s tím, co na mě vylezlo.“ (I.3.12-14)

Respondenti si vytvářeli scénáře i o svém působení, začátcích, adaptaci.

„Čekal jsem, že vůbec, že budu úplně mimo a nakonec jsem se v tom nějak jako naučil plavat, no, trochu. (...“ (F.6.16-17)

Příloha č. 3 – Analýza s. 24

Podobné představy se u školních psychologů týkaly očekávaného „zaběhnutí“ a získání jména mezi potenciálními klienty.

„(...) Na začátku, když jsem nastoupil, tak jsem si říkal: ‚Jasně, vůbec nikdo mě tady teď nezná, než ke mně začnou nějakí lidé chodit, tak to může prostě, já nevím, třeba dva měsíce trvat nebo tak. Než si zvyknou, že tam nějaký psycholog je nebo jako ho začnou využívat.‘ Takže jako na jednu stranu jsem tomu věřil, že to tak jako bude, že postupně ti lidé budou, nějakí ti klienti. A trochu jsem z toho měl i vlastně obavu. Ne velkou, ale říkám si, jestli se to prostě povede to nějak jako začít. No, ale povedlo se to, bylo to tak nějak po těch pár měsících, tak nějak to začalo narůstat, prostě ten objem té práce.“ (K.3.24-30)

1.2.5 Já jsem psycholog

U většiny respondentů dochází ke ztotožnění se s rolí psychologa skrze vymezení se vůči svému okolí. Začínající psychologové si všímají, že na některé věci pohlíží jinou optikou než jejich kolegové na jiné pozici, že jejich přístup je jiný v řešení problémů i v přístupu k žákům.

„(...) pozoruji, jak komunikují a uvažují pedagogové a jak já, tak si uvědomím: Aha, já prostě mám jiné myšlení, jinak na to prostě nahlížím. Nebo když se bavíme s učiteli a ti mi dají tu zpětnou vazbu, že na to pohlížíme z jiného úhlu pohledu. Jiné věci prostě vidím. I sama to vidím, tak to vždycky řeknu, že jsem si jakoby uvědomila: Aha, tak přece jen já jsem jiný odborník. (...)“ (A.6.22-26)

Vnitřní přijetí statutu psychologa může být i prostým důsledkem přijetí pozice psychologa. I v tomto případě musí ale dojít ke ztotožnění s rolí, aby psycholog působil důvěryhodně.

„Jo, a říkám to tak každý den. Když se představuji lidem, musím. Já si myslím, že to je důležité se tak cítit a ti lidé tomu musí věřit, když jim to říkám.“ (J.10.15-16)

1.2.6 Obtížné situace

Práce s lidmi patří mezi nejnáročnější profese, dochází v ní k mnoha neopakovatelným setkáním a situacím. Zvládnání některých z nich může být subjektivně hodnoceno obtížnějším než v případě jiných. Záleží pak na zdrojích, které má člověk k dispozici pro jejich vyřešení. Touto otázkou jsme mapovali právě zdroje respondentů, jejich copingové strategie. Dalším cílem pak bylo pojmenovat ono „to“, kvůli kterému jsou pro začínající psychology některé úkoly obtížněji splnitelné než jiné.

Typicky respondenti hovořili o situacích, kdy byli postaveni před úkol, na který se necítili připraveni nebo pokud měli prezentovat své stanovisko v určité věci před větší skupinou lidí. Svě posluchače navíc považovali v určitých aspektech dané věci za zkušenější (ať už šlo

Příloha č. 3 – Analýza s. 25

o rodiče a téma výchovy dětí nebo o zkušené pedagogy a přístup k dětem). Ve třech případech pomohlo úspěšnému zvládnutí to, že respondenti neměli jinou možnost.

„Tehdy jsem byl takový jako zmatený z toho.

Ale zvládl jsi to tedy dobře.

V rámci možností, no. Někdo zkušenější by to asi zvládl líp, ale nikdo tam nebyl.“ (F.18.7-9)

Velká část respondentů uvedla, že obtížné situace jim pomohli zvládnout kolegové, se kterými mohli konzultovat. Výhodné také je, pokud respondent nemusí bezprostředně reagovat, ale má možnost se na odpověď připravit – ať už samostatně nebo právě při konzultaci.

„(...) prostě jsem říkala, že tohle je nestandardní situace, že jsme to nikdy nedělali, takže se o tom prostě poradím s kolegyněmi. Takže jsem to potom prostě konzultovala s kolegyněmi, takže pak už jsme to nějak vyřešily. No, takže to bylo asi vědomí toho, jednak že ta situace, že nemusím hned dát odpověď prostě – mám s kým se poradit, takže půjdu a poradím se. Takže to mi, jo, to mi pomohlo.“ (G.13.2-6)

1.2.7 Specifika pracoviště

Kategorie „specifika pracoviště“ je na základě charakteru výzkumu dále rozdělena do oblastí:

- škola
- PPP
- SPC

V rámci rozhovorů respondenti hovořili o věcech charakteristických pro daný typ zařízení, ve kterém pracují. Některé tyto věci považujeme za významné faktory ovlivňující adaptační proces, proto je zde uvádíme.

Ad. Škola

Přestože školní psychologové mohou provádět diagnostiku žáků, respondenti uváděli, že testování provádí zcela minimálně a účelně. Většina jejich práce spočívá v poradenství, což většinou vnímají velmi pozitivně.

„To je hlavně o takové poradenské činnosti. Že ta diagnostika, když tam je, tak je to taková ta potřebná k tomu, abychom mohli naplánovat nějaké intervence nebo nějaké preventivní činnosti, ale je

Příloha č. 3 – Analýza s. 26

to hlavně o té poradenské činnosti. O té jakoby přímé práci s těmi dětmi, s učiteli, s rodiči a s ostatními zařízeními.“ (A.2.7-11)

Všichni respondenti z řad školních psychologů popisovali svoji pracovní pozici jako neukotvenou, nespecifikovanou, často nečitelnou pro ně samé i pro učitele.

„Ta moje pozice je taková jako, řekl bych, nová a že vlastně nikdo pořádně ještě jako nespecifikoval tu moji náplň práce.“ (F.4.15-16)

Ad. PPP

Pro psychology pracující v PPP patří mezi nejvýznamnější faktory kolektiv dalších psychologů, což v rámci druhých dvou typů zařízení není běžné.

„(...) nás je tam myslím sedm osm psychologů. Takže když něco třeba nevím, že mám možnost třeba zaklepat na vedlejší kancelář a poptat se trochu, prokonzultovat.“ (E.2.2-4)

PPP mají rovněž zákonem stanovený počet studijních dní, které mohou psychologové čerpat. Další vzdělávání je tedy samozřejmou a podporovanou součástí výkonu práce.

„My máme dvanáct dní studijního volna, takže z toho se na to prostě dá čerpat.“ (G.20.7)

Ad. SPC

Začínající psychologové z SPC se shodovali na povinnosti vést rozsáhlou administrativu, což hodnotí jako zatěžující. Zároveň mají danou přesnou strukturu práce a vědí, čím se řídit. Většinou to ale není v podobě striktních pravidel, mají určitou možnost upůsobovat si povinnosti podle svých potřeb.

„Tam je takové poměrně jako že je jasné, co se ode mě očekává, jaké musí být výstupy i jakoby nějak, že jo, standartní ten průběh, ale vlastně si ty věci hodně můžu rozložit tak, jak já potřebuji.“ (H.16.1-3)

1.2.8 Etické otázky

Dva respondenti, školní psychologové, v rozhovorech nadnesli otázku etiky v práci psychologa. Jednalo se o případy, kdy je dodržování etických pravidel potenciálně vystavuje možnosti konfliktní situaci. Zároveň respondenti vyjadřovali nejistotu nad tím, co vlastně je a není v jejich práci etické, postrádali jasné ukotvení.

„Vy to dítě máte, ještě je tady ta mlčenlivost. Ale já ho mám, z nějaké strany vím, co se mu děje, třeba má rodič rakovinu, že jo a tak dále, a teď na druhou stranu za vámi chodí učitelka a říká vám, že

Příloha č. 3 – Analýza s. 27

prostě nemá hezky napsané úkoly, jo. A prostě jí nedokážete vysvětlit, že to v tuhle chvíli asi není úplně jako podstatné.“ (B.3.16-20)

1.2.9 Otázka genderu

V odpovědích na otázku mapující vliv genderu na práci psychologa ve školství vyvstaly významné rozdíly mezi muži a ženami.

Ženy většinou uváděly, že se školní poradenskou psychologií jsou tradičně více spojovány ženy a proto klienti běžně očekávají, že budou jednat s psycholožkou. Z větší části se respondentky také shodovaly, že častěji konzultují s matkami a pro ně je příjemnější hovořit o citlivých tématech s odborníkem stejného pohlaví.

Vliv pohlaví respondentky často připouštěly, spíše ale ve vztahu k dětským klientům nebo otcům. Jako příklad uváděly, že muž psycholog by pravděpodobně měl větší respekt u dětí s problémovým chováním.

„To se týká většinou kluků tady tyhle poruchy chování, tak si říkám, že by bylo zajímavé občas vidět, jak by reagovali na chlapa. Že přece jenom k těm ženským mají takový, nedá se říct, že je těžší získat si ten respekt, ale jako musí asi, teď to vyzní hnusně, ale musí člověk asi jako víc manipulovat.

Hm.

Jo, což manipulace není vhodné slovo, ale nemyslím to tak úplně nějak doslova, ale musíte si hledat asi jiné cestičky, jak si ten respekt získat, než jako chlap.“ (I.9.13-19)

Zkušenost z konzultace s otci popisovaly dvě respondentky. Obě předpokládají, že kdyby byl na jejich místě muž, případně kdyby samy byly mužem, vystupování otců by bylo odlišné. V jednom případě začínající psycholožka silně vnímala výraznou fyzickou převahu otce, který si přišel stěžovat na její práci. Ve druhém případě respondentka odhaduje, že při konzultacích s otci si obtížněji zjednáva autoritu odborníka, případně otcové mohou reagovat na její fyzický vzhled, což vzájemný pracovní vztah také komplikuje.

„někdy pak ty tátové, ještě když jsou jednodušší, přijdou, a jsem tady já, jako holka, ještě mladá, tak nevím no, do jaké míry... Vždycky ,jo vy jste ta psycholožka, aha, aha, aha, no‘. Takové, no nevím. Je to těžká otázka, určitě to tam roli hraje [gender], nevím jakou, protože to nemůžu srovnávat s tím, kdybych byla chlap.

A u těch tatínků, když přijdou, tak to vnímáte z hlediska, že jste mladá psycholožka, takže jakoby žena a nekompetentní, anebo že jste atraktivní a proto je to?

Obojí. A do toho ještě tam hraje tohleto, že oni jakoby nevědí ještě, jak se ke mně mají úplně chovat, občas je to trochu neadekvátní, jo. Takže obojí se tam určitě nějak promítá.“ (B.11.7-14)

Příloha č. 3 – Analýza s. 28

Oba mužští účastníci výzkumu považují svoji genderovou roli při výkonu práce psychologa za velmi významnou. Kladný přínos spatřují v tom, že pro některé děti z rozvrácených rodin mohou působit jako mužský vzor. Na druhou stranu mohou být méně dostupní pro žákyně.

„ (...) uvědomuji si, že jsem obtížněji dostupný třeba pro holky prostě. Protože můžou vnímat nějaké rozpaky prostě v tom jako přijít za mnou a bavit se se mnou o nějakých jako věcech, o kterých by se klidně bavily s psycholožkou. (...)“ (K.12.17-19)

Zajímavým zjištěním našeho výzkumu je, že oba respondenti si uvědomují riziko obvinění ze sexuálního obtěžování, které je v dnešní společnosti velkým tématem. Jeden z respondentů se setkal s případy, kdy k podobnému obvinění vedly bezvýznamné a nevinné situace, ztracenou důvěru už ale nebylo možné znovu obnovit. Proti případnému obvinění by se nemohli účinně bránit, pokud chtějí vykonávat svoji práci v souladu s etickými pravidly (tj. průběh sezení si nemohou nahrávat, není možné konzultovat v přítomnosti svědka či jiným způsobem situaci ošetřit).

„na začátku jsem o tom uvažoval a nějak jsem jako koumal, že bych se tak mohl dostat i nezaviněním do problémů (...) myslím si, že je to i tím, jak jedním a chovám se a že, já nevím, myslím si, že nepůsobím jako nějaký slizký prasák, který by s nimi chtěl něco mít, takže s tímhle jsem se nesetkal zatím. Ale uvědomuji si to, jenom prostě, že jo, tak svědky na ty rozhovory mít nemůžu, takže prostě už jsem se spoustou náctiletých holek byl sám takhle ve svojí pracovně, a kdyby si začaly vymýšlet něco o tom, že jsem něco zkoušel, tak bych s tím jako nic neudělal. Jenom jak říkám, snažím se většinou s nimi být zadobře, takže jsem k tomu asi nezavdal důvod.“

Jo. Ale prostě určité riziko tam je.

Riziko tam je, no. Jenom jako s ním asi nejde moc dělat. Jako napadalo mě, jestli si to třeba nahrávat na kameru, jenomže to zase potom není úplně etické. Takže jsem to radši... (...)“ (F.20.12-23)

1.2.10 Vlastní strategie

Tato kategorie zahrnuje výpovědi jednotlivých respondentů o jejich specifickém přínosu, strategii či přístupu, který si v práci vytvořili. V zásadě jde o úpravu podmínek v práci tak, aby jim lépe vyhovovaly, což považujeme za podstatný adaptační počín.

V několika případech změna spočívá v hledání vyhovujících testovacích metod a jejich přizpůsobení tak, aby jejich administrace trvala co nejkratší dobu (řazení karet aj.). Respondenti si vytváří strategie i pro práci s klienty, zvláště pokud bývá kontakt s nimi častější.

Příloha č. 3 – Analýza s. 29

„Jako občas, ano, občas mě nějaké děti tady školní dokáží vytočit, ale to mají tak jako v popisu práce to vytáčení, takže to zase k tomu přistupuji tak, že holt třikrát nadechnout vydechnout a nenechat se vytočit.“ (I.6.25-27)

Školní psychologové se vždy snaží při řešení problémových situací navázat kontakt s dítětem, rodiči i pedagogy, což jim umožňuje vidět situaci z více perspektiv a usnadňuje komunikaci.

Ve školsko-poradenských zařízeních bývají klienti velmi často objednaní bezprostředně po sobě. Pro začínající psychology to může znamenat, že jen obtížně najdou během dne čas na uspokojení základních fyziologických potřeb, ale dalším důsledkem může být i nepříjemný pocit z toho, že jsou klienti zanedbáváni, pokud jim není věnováno tolik času, kolik by aktuálně potřebovali.

„Já sama veškerý čas, který mám vymezený pro konkrétního klienta, tak přetahuji. Jo, že většinou mívám ráno dva klienty po sobě, takže ten druhý často prostě tu čtvrt hodinu dvacet minut čeká. Protože nedokážu to odbýt... tak, jak bych vlastně byla nucená.“ (J.7.23-26)

1.3 Vnitřní zdroje zvládnání

1.3.1 Copingové strategie

Copingové strategie jsme ve shodě s respondenty dělili na obecné, to je takové, které využívají v širokém kontextu svého života, a na pracovní, které se váží specificky k výkonu práce a zvládnání pracovních nároků.

- Obecné
- Pracovní

Jeden respondent uvedl, že větší část svých významných copingových strategií v současné době nemůže z důvodu velkého vytížení využívat. Pro jinou začínající psycholožku je copingovou strategií již samo aktivní odstraňování zátěžové situace.

„Copingové strategie? Možná to už je přímo to, co s tím dělám, jak se to snažím nějak odstranit.“ (A.3.4-5)

Ad. Obecné

Nejčastěji jmenovanými copingovými strategiemi byl sport a sdílení s blízkými osobami. Aktivní pohyb respondentům umožňuje „vyčistit si hlavu“ a starosti alespoň na chvíli odsunout.

Být se svými blízkými, sdílet s nimi své zážitky i starosti vyplynulo jako velmi preferovaný copingový mechanismus. Vyhledávanými společníky jsou manželé a partneři, přátelé, rodina.

„Určitě sociální opora a to jak ze strany přítele, rodiny, blízkých, že se mám komu svěřit, s kým sdílet já nevím, emoce, nějaké potíže.“ (E.2.15-16)

Dalšími způsoby zvládání zátěže jsou pro respondenty například relaxace, katarze emocí, někdy vyrazit ven s přáteli, pro některé spíše udělat si čas na sebe, stáhnout se na chvíli ze sociálních kontaktů.

„No, i ten odpočinek strašně moc. Jakýkoli, i jen to, že si i třeba lehnu a spím. A na hodinu se prospím, jo, že prostě takové věci. A přátelé taky hodně, jo, že prostě vyrazím nějak ven s kamarády. To mi hodně pomáhá.“ (G.6.21-23)

Někdy může pomoci prosté uvědomění si sebe v kolotoči okolních událostí a povinností, reflexe všeho, co se dotýčný snaží zvládat najednou.

„Udělat si víc tedy čas na sebe, když jsem v takovém jako všeobecném stresu, když cítím, že toho je na mě hodně, že nějak jako nezvládám ty věci, tak si potřebuji uvědomit, že potřebuji zpomalit a nějak si zase stanovit ty hranice třeba toho, co tedy teď jako zvládám v pohodě a co počká zkrátka a co jako potřebuji udělat teď. Tak tohle si třeba v té chvíli nějak uvědomit, že už toho je hodně.“ (C.4.5-9)

Mezi respondenty obecně panovala velká shoda v důležitosti pěstovat si staré koníčky, nezanedbávat je, protože vytvářet si nové je v jejich aktuálním pracovním tempu téměř nemožné.

„Věnuji se svým koníčkům, to se snažím tak jako nezanedbávat.“ (H.3.27)

- víra

Podkategorii „víra“ jsme vyčlenili z ostatních především proto, že se jedná o celý komplexní systém, který zaujímá ve společnosti silnou pozici a pro mnoho lidí představuje spíše životní styl než rámcovou copingovou strategii.

O víře jako o podpurném faktoru při zvládání náročných situací hovořili tři respondenti.

Příloha č. 3 – Analýza s. 31

„Víra je pro mě taky významnou copingovou strategií, jestli to tam můžu říct. Nevnímám to jako copingovou strategií, ale určitě mi pomáhá při zvládání stresu.“ (D.3.16-17)

Ad. Pracovní

V rámci pracovních copingových strategií respondenti využívají především několik hlavních. Před náročným vyšetřením nebo konzultací pomáhá respondentům příprava, nastudování daných témat v literatuře, někdo si píše i seznam klíčových otázek, které by neměl zapomenout položit. Pokud je to možné, konzultují s kolegy.

„Já jsem ve stresu asi hlavně, když mám dělat poprvé vyšetření dítěte s takovým postižením, s jakým jsem se ještě nesetkala, takže nemám absolutně žádnou představu o tom, jak to bude probíhat. A řeším to tak, že se na to prostě víc připravím, že si o tom zjistím maximum informací. A poradím se. (...)" (D.3.6-9)

Dvě respondentky využívají v náročných nebo silně zátěžových situacích racionální náhled, metapozici. Snaží se vidět aktuální případ reálně, bez scénáře katastrofických následků. Pokud je to možné, hledí na věc spíše z toho pozitivnějšího úhlu pohledu.

„Pak mi pomáhá i taková jako racionalizace, prostě nějaké jako zastavení se v té situaci. Když vezmu přímo v té práci, tak jen chvilkové zastavení se a nějaký takový nadhled na tu situaci a něco v tom smyslu: ‚No vždyť on se jako nebortí svět,‘ třeba, nebo něco v tom smyslu. To mi taky pomáhá. Když z toho trochu vystoupím.“ (G.6.18-21)

Pro další dvě respondentky je hlavní zvládající strategií oddělení pracovního a soukromého života, tedy „nechat práci v práci“. Nebrat si domů nedodělky z uplynulého dne či týdne, nemyslet na pracovní úkoly, nepřehrávat si v hlavě uplynulou konzultaci. Pro jiné respondenty platí postup zcela opačný, z pracovního rytmu nechtějí nebo nemohou vystoupit, dokud jej alespoň v hlavě nevyřeší, neanalyzují.

„Snažím se, jako fakt teď už se snažím jakoby tu práci si tahat domů minimálně, nechávat to tam a opravdu mít třeba odpoledne večery sama pro sebe.“ (H.3.24-25)

Všichni respondenti, kteří k tomu mají příležitost, využívají ve velké míře konzultování s kolegy. Snaží se o dané situaci hovořit nejlépe s jinými psychology, ale radí se i s kolegy jiného zaměření.

„Jednak to třeba probrat, když mám situaci nějakou jako konkrétní, která mě stresuje nebo nějakou zátěžovou situací, tak to s někým probrat. Takže potom to třeba vidím z jiného úhlu pohledu a to mi jako pomůže, že to zjistím, že to není tak strašné, že se tedy vůbec s někým podělím.“ (C.4.2-5)

Příloha č. 3 – Analýza s. 32

Copingovou strategií jednoho respondenta je udržovat svoji hladinu energie na víceméně konstantní úrovni. Snaží se být při kontaktu s klienty vždy maximálně soustředěný, proto pokud je to možné, využívá i možnosti krátkého odpočinku během dne, případně si upravuje denní program.

„Co já, když se tak nějak od začátku, co tu jsem, tak se snažím se moc nepřepínat, nepřehánět to. Občas mám pocit, že tedy to v tom nepřepínání se přeháním. Ale ne, tak chci to jako dělat dobře a když už cítím, že třeba ta pozornost polevuje, tak se snažím třeba už další klienty ten den nemít. Takže hodně si to reguluji a sleduji. (...) když mám nějaký aktuální stres, jako mám pocit, že třeba já nevím, jednám s někým nebo dělám něco, co zrovna, kde si nejsem jistý v kramflecích, tak jsem zjistil, že mi hrozně pomohlo se prostě soustředit jenom na tu činnost.“ (F.7.1-9)

1.3.2 Pocit kompetence

Převážná většina respondentů se při nástupu do práce považovala jen za velmi málo kompetentní.

„Ze začátku vůbec. A i mi to přišlo, jo to... Jo, tohle je hrozně zajímavá otázka, hodně. Protože ti lidé se na vás fakt obracejí jako na kompetentní.“ (B.7.9-10)

Větší jistotu či sebedůvěru nabírali postupně s tím, jak získávali nové a nové zkušenosti. Ceněné jsou především opakované vydařené konzultace, mimořádné úspěchy s klienty i zkušenosti s případy, kdy k pomoci v obtížné situaci nebylo třeba složitých teorií nebo náročných technik, ale stačil pouhý lidský kontakt a naslouchání. Pocit kompetence se u mnohých začínajících psychologů zvyšoval i s objemem přečtené literatury a s dalším vzděláváním v rámci psychoterapeutického výcviku.

„Z pozitivních zážitků z vyšetření. Když poprvé rozmluvím nemluvící dítě, v tom smyslu nespolupracující, ne nemluvící, ale nespolupracující dítě, takže se naučíte, jak ho přitáhnout k té hře nebo jak prostě ho namotivovat. Nebo nespolupracující rodič, který prostě je vzteklý, nechce nic pro to dítě udělat, tak aspoň k něčemu ho dotlačit nebo přimět nebo povzbudit. Nebo zvládnout prvního plačícího rodiče, který je nešťastný z toho, co vlastně zjistil o tom svém dítěti. To prostě takové jakoby fakt ty zkušenosti, konkrétní, kdy člověk má pocit, že tady to nebylo tak zlé, jak to mohlo být nebo že to bylo lepší než minule. Tak tak postupně.“ (D.5.25-30;6.1-2)

Začínající psychologové se zároveň shodují v tom, že pocit kompetence je pro ně veličinou značně relativní a nestabilní, dá se velmi snadno zviklat vnějšími událostmi. Může kolísat i s různými úkoly nebo klienty, se kterými se respondent z různých důvodů dosud necítí zcela jistě.

Příloha č. 3 – Analýza s. 33

„V některých oblastech se jakoby cítím psychologem víc a v některých méně. Jak jsem říkala, například v práci s třídou, tam méně, ale v individuální práci určitě víc. Anebo co se týká, i ten věk těch dětí, někdy to trošku závisí, ale myslím si, že až tak moc ne.“ (A.6.11-14)

Sami psychologové vztahují prožívanou míru kompetence k rozsahu zkušeností, které získali. Logicky pak na otázku, co by jim pocit kompetence pomohlo zvýšit, odpovídají, že by potřebovali více zkušeností.

„Co by mi pomohlo – více zkušeností. Ale to je jako samozřejmě, člověk musí být reálný, ty nabírám postupně.“ (E.2.8-9)

Lze shrnout, že pro výkon některých pracovních povinností se cítí být začínající psychologové více kompetentní než k úkolům jiným. Jedná se především o takové, u nichž existují jasné pokyny či vypracované postupy a manuály, tedy například diagnostické testy. Zároveň jsou to i takové činnosti, na něž je částečně připravila vysoká škola nebo praxe.

- ano

V některých případech respondenti vyjadřovali velký pocit jistoty a kompetence. Mnohem sebejistější jsou začínající psychologové, mohou-li ve své současné profesi využívat alespoň částečně zkušeností ze svých předchozích aktivit.

„Ono to asi dost souvisí ten pocit, že třeba i v té primární prevenci jsem zažil jako situace, kdy jsem byl schopný s tím kolektivem pracovat na základě nějaké situace, která se tam objevila, k něčemu je dovést. (...)“ (K.7.13-15)

Respondenti uvádí, že po několika měsících v práci jsou schopni pracovat promyšleněji, efektivněji. Nepotřebují už tolik času ani energie, aby došli ke stejnému nebo dokonce lepšímu výsledku než na začátku jejich profesní kariéry.

„Teď už dokážu dát jenom jednu tu věc a už si za ní stojím tak, že si říkám: ‚Fakt je dobrá‘. Takže to dokážu i tak sdělit, že ti lidé víc pochopí, si myslím, že v tomhle se zlepšuju a už je tak nezahlcuji všechny, necpu to do nich, tu energii, aby jako. (...)“ (B.7.17-19)

Zároveň si někteří začínající psychologové již našli oblasti, ve kterých se cítí jistě a odborně, vědí jak postupovat, co doporučit, na co se případně zaměřit.

„(...)“

Dejme tomu u těch dětí ADHD. Jo, už člověk ví, na co se zaměřit, co třeba doporučit a podobně.“ (E.10.6-7)

- ne

Pro mnohé začínající psychology je pocit kompetentnosti velmi proměnlivý, závislý na mnoha vlivech.

„Častokrát se prostě cítím, že vůbec nejsem psycholog a vůbec nejsem žádný odborník. A to je hlavně práce v třídách nebo s malými dětmi, někdy. No tak to jsou takové ty situace.“ (A.5.28-30)

Respondenti uváděli, že v některých oblastech považují za větší odborníky spíše osoby, které za nimi přicházejí pro radu. Myslí tím například rodiče, kteří se chtějí radit o výchovných problémech nebo učitele, kteří je oslovují při řešení drobných konfliktů mezi žáky.

„Chodí fakt často, což bych nevěřila, výchovné jakoby rady, chtějí rodiče, že jo. Což já znám teoreticky nebo i já jsem teda dělala i tu chůvu nebo tak, tak jako něco trošku tam mám, ale přijde mi to takové jako svým způsobem neadekvátní, že se cítím tak trochu blbě, no. Jakoby když přijde za mnou člověk, co vychoval už dvě děti a já bych mu měla jakoby radit, jo. Cítím se špatně a i to říkám, jo, že jako teoreticky, ale že se necítím úplně dobře v téhle... nebo prostě adekvátně. (...)“ (B.7.24-29)

1.3.3 Prožívání

Kategorie „prožívání“ byla na základě rozhovorů dále rozdělena na podkategorie:

- emoce převládající
- obavy
- pocit užitku
- pochybnosti o sobě

Po stránce prožitků doléhají pracovní nároky na respondenty různě. Čtyři respondentky hovoří o větší spokojenosti v životě, ačkoli příčiny jsou různé. V jednom případě profese začínající psycholožce na rozdíl od studia poskytuje možnost stabilního uspořádání běžných i zájmových aktivit, vnesení pevného řádu věcí.

„(...) jsem mnohem víc spokojená než na studiu, co se týká toho režimu. Protože já jsem fakt povaha, jsem strašný nervák a mě ten prostě režim toho studia vůbec nevyhovoval. Právě to, jak jsem říkala – jednou za čas ten stres a odřeknout si veškeré svoje, nebo ne odřeknout, ale omezit veškeré svoje koníčky a takové to tunelovité vidění opravdu jenom tedy 'ted' si všechno odepřu a musím zvládnout ty zkoušky, tak to jsem prostě těžce nesla.“ (J.6.21-26)

Příloha č. 3 – Analýza s. 35

Pro tři psychologičky spokojenost pramení z náležení k referenční skupině, z vděčnosti za práci, za nové sociální kontakty i z nabytí určitého společenského statutu spojeného se zodpovědností.

„Taky ten pocit, možná, že jsem součástí nějakého společenství. No, i toto mi určitě dává! Jinak to společenství v rámci té školy, ten pedagogický sbor, vedení, že mám takový ten pocit, že tam nějak patřím, že je mi tam dobře, ale zároveň i nějaká ta vyšší, možná lidská rovina, že mám nějakou tu zodpovědnost čistě jakoby lidskou. Možná můžu se s nimi nějak setkat, a že je to k něčemu. A že se můžu věnovat něčemu, co prostě miluji.(...)“ (A.5.3-8)

Pro mnohé začínající psychology je ale zaměstnání z velké části spojeno i se stresem, bezmocí, pocitem nedostatečnosti a vyčerpáním. Příčiny jsou opět různé. V jednom případě pocit nedostatečnosti pramení ze srovnávání se zkušenějšími kolegyněmi. Bezmoc může být důsledkem bezvýchodné situace, kdy na všechny snahy respondentky klienti reagují negací a nezájmem. Jedna respondentka hovořila i o strachu; obávala se, že klientce v konzultaci nemůže poskytnout to, co by momentálně nejvíce potřebovala a tím, aby ji více nepoškodila. Sama respondentka ovšem neměla v rámci nastavení systému prostor pro jiný postup.

„Když se mi tam maminka rozbřečí a vidím, že prostě vůbec jako nikdo si s ní o tom takhle nepromluvil ještě, ani z lékařů, ani v žádném centru, nic. Tak samozřejmě cítím, že hlavně bych potřebovala dát jim ten čas a jakoby ten prostor, aby oni se mohli vypovídat a tak. Ale zároveň nemůžu, není na to ten čas, takže... Takže je to takové... No, mám strach, abych jim nějak jako neublížila vlastně tím.“ (H.5.30-31;6.1-3)

Práce psychologa už ve své podstatě zahrnuje práci s emocemi klientů, což může být pro některé začínající psychology náročné. Jeden respondent uvedl, že se problémy klientů intenzivně zabývá, přemýšlí nad nimi i mimo pracovní dobu, ale emočně si je příliš nepřipouští, nenechává se emocemi klientů „nakazit“. Pro respondenty z našeho souboru může být profese citově o to náročnější, že většina z nich pracuje s dětmi se speciálními potřebami.

„Někdy je to opravdu emočně náročnější, člověk se tam setkává s vnitřními emocemi anebo i to celkově, že k nám nechodí většinou takové ty bezproblémové děti. (...)“ (E.15.3-5)

Ad. Emoce převládající

Když měli respondenti zhodnotit, jaké emoce prožívají v souvislosti s prací nejčastěji, v odpovědích zaznívala nejčastěji radost, dobrý pocit, pohoda, uspokojení. Tyto pocity se

Příloha č. 3 – Analýza s. 36

odvíjejí jak z charakteru samotné psychologické práce, z kontaktu s dětmi a lidmi obecně a podobně, ale v několika případech souvisí i s hlubší historií respondentů. Práce psychologa pro mnohé z nich znamená dosažení určité životní mety, splnění dětského snu.

„Dobrý pocit, že konečně můžu dělat tu práci, kterou jsem vždycky chtěl dělat. (...) No a takové jako uspokojení. A vlastně je to hrozně příjemné pracovat s těmi dětmi, nemuset jim jako tlouct do hlavy nějaké jako znalosti a zkoušet je z toho, ale být tam vlastně pro ně. Tak to je vlastně hrozně příjemný pocit takový.“ (K.6.9-13)

U některých respondentů ovšem stále převažují pocity nejistoty, nervozita, úzkost, frustrace z neúspěchů. Někdy je to i výrazná únava.

„Je tam hodně té nejistoty pořád ještě a to mě jako, to mi ubírá třeba radost z té práce, nebo prostě z té spokojenosti, protože jako spousta věcí je pro mě ještě hodně těžkých, že opravdu nevím pořádně, jak na ně, jestli to dělám dobře, jestli to nedělám dobře, jako je to dennodenně, že se s tím tak nějak peru s tou nejistotou ve větší nebo menší míře.“ (C.2.9-13)

Ad. Obavy

Obavy několika respondentů se týkají poradenské a terapeutické práce s klienty. Začínající psychologové se obávají, zda budou schopni reagovat na to, s čím za nimi klient přijde, zda budou vědět, jak rozhovor vést. Značná část začínajících psychologů spojuje své obavy i s tím, aby klientovi neublížili, nepoškodili jej, a to i vlastní nejistotou. Zároveň sami uvádějí, že tyto prožitky pramení z nedostatku zkušeností a někdy i z vlastních ambicí, protože na sebe mají přehnané požadavky.

„Je to takové, je to všechno dlouhodobé a citlivé hodně, vždycky když se mi něco otevře, říkám si, jestli jsem udělala dobře, jestli to nebude nějaký průšvih.“ (B.5.20-21)

Pro dva začínající psychology obavy představuje stereotyp v práci, a to jak již občas zažívaný, tak teprve očekávaný. V prožívání respondentů se odráží i nedostatečná zpětná vazba, kterou postrádají hlavně školní psychologové pracující ve specifickém okruhu kolegů.

„Obavy? Hm, z čeho mám strach... No, jak jsem říkal, mám trošku obavy o to, že se třeba dovím, že to dělám blbě. Mám trošku obavy z toho, nebo, já nevím, prostě mě to vždycky nebaví jako. Občas toho mám plné zuby a mám trošku; a vždycky mám potom tak nějak obavy z toho, že to je špatně, že by mě to mělo bavit vždycky třeba, tak mám z toho nějaké výčitky svědomí. Ale tak asi vím jako racionálně, že to je blbost, že mě to nemůže bavit vždycky, ale stejně se to objeví. A mám trošku obavy, že to převládne někdy. (...) asi obavy z toho, když bych sklídl nějaké jako nepříznivé hodnocení široce od lidí jako, se kterými třeba pracuji (...).“ (F.9.5-12)

Příloha č. 3 – Analýza s. 37

Jedna respondentka uvedla, že náročnější situace, se kterými se ve své práci setkává, má tendenci brát spíše jako příležitosti a výzvy, než důvody k obavám.

„Nic mě nenapadá. Jako jsou případy, které jsou pro mě řekněme dobrodružnější, třeba co se týká nějaké zneužívání nebo výchovných problémů, týrání. Ale to spíš vnímám jako výzvu, než že bych to vnímala jako nebezpečí pro sebe.“ (D.4.17-19)

Ad. Pocit užítku

Osm respondentů považuje svoji práci a své aktivity v ní za smysluplné. Shodují se v názoru, že mohou být a jsou svým klientům užiteční. Z tohoto přesvědčení všichni čerpají radost, uspokojení i částečně zpětnou vazbu.

„(...) Pocity, že jsem někomu užitečná, že dělám něco užitečného.“ (J.8.19-20)

Pro některé z nich získání zaměstnání má význam i v obecnější, lidské rovině. Nyní jsou to oni, kdo tady mohou být pro druhé důležití, prospěšní, mohou začít společnosti vracet to, co jim dlouhodobě poskytovala.

„Nějak že člověk je taky něco platný, že je něco platný v rámci společnosti, v rámci toho společenství, že jakoby to, že jako dlouho studoval, získával nějaké prostě poznatky a tak, jakoby čerpal, že jo, z nějakých takových zdrojů, tak teď jako zase že se může vydávat, no.“ (H.7.2-5)

Ad. Pochybnosti o sobě

Pro respondenty z našeho výzkumu jsou pochybnosti o sobě přirozenou součástí profesních začátků. Pochybují o kvalitě své práce, obávají se, aby svým konkrétním chováním něco nezanedbali nebo někoho nepoškodili. Méně si důvěřují, pokud je čeká úkol, před kterým stojí poprvé a nevědí ještě zcela jistě, co je při něm čeká. Mnozí z nich nedostávají zpětnou vazbu, která by jim pomohla nahlížet své profesní působení komplexněji a mít možnost s ním účinně pracovat.

„Možná taková nějaká otázka, zda to dělám dobře. Takové nějaké pochybnosti.“ (A.4.6)

Některé respondentky ale uváděly, že více nejisté jsou i při určitých úkolech, které jsou jejich pravidelnou náplní dne, například při kontaktu s rodiči dětských klientů. V těchto i jiných případech však začínající psychologičky hlavní příčinu spatřují ve svém osobnostním nastavení.

Příloha č. 3 – Analýza s. 38

„Ještě, říkám, jak jako nejsem celkem, že bych si hnedka v začátku ve všem věřila, tak ještě tím to bylo umocněné. Možná, že kdybych byla člověk, který si věří víc, tak by to třeba nebylo tak jako intenzivní.“ (C.7.26-28)

1.3.4 Přínos práce pro ni/něj

- sebepoznání

Přínos práce spočívá pro začínající psychology v rozvíjení zkušeností a dovedností, v navázání nových kontaktů, ve stabilním finančním příjmu. Pro některé respondenty je důležitým přínosem to, že pracují s dětmi. Čtyři začínající psycholožky hovoří o smysluplné náplni času, další zmiňují dobrý pocit ze sebe sama, spokojenost s dobře odvedenou prací, postoupení výš v sociálním statusovém žebříčku a získání větší samostatnosti.

„Dobrý pocit ze sebe sama, že já jsem, nevím jak to říct úplně, hrdá, spokojená s tím, co dělám. Že dělám opravdu s lidmi. Tak nějak si myslím, že je to povolání, které mě opravdu naplňuje. Takže v tomhle směru. Jinak samozřejmě přináší mi to, co si budeme povídat, peníze, důležitý faktor v životě. Takže to taky. Přináší mi to i kontakt s jinými lidmi i v tom kolektivu, možnost jiného trávení volného času a podobně.“ (E.4.19-23)

Ad. Sebepoznání

Pro šest respondentů je práce psychologa ve školství spojena i s hlubším poznáním sebe sama, případně s pojmenováním a novým uspořádáním důležitých věcí v jejich životě.

„Začal jsem být sobečtější výrazně.“

(...) tím, jak nemám tolik volna, jak jsem měl třeba při studiu a tak vůbec, už se musím starat jako i sám o sebe, tak jsem se musel naučit si nastavit hranice a říct, že tohle už třeba dělat nechci nebo prostě teď už mám volno a na všechno kašlu a tak. (...) donutilo mě to víc si uvědomit, co jako chci a trošku víc si za tím jít, no. Takhle. Takže myslím si, že nejsem extrémní sobec, ale jsem sobečtější.“ (F.10.19-26)

Pro některé z nich vykonávání práce psychologa znamenala překonat věci, které je dlouho znejišťovaly, například naučit se prezentovat před větší skupinou lidí, případně vůbec naučit se prezentovat své názory a stát si za nimi. Jedna začínající psycholožka hovořila o tom, že není schopna říct své ředitelce, pokud práci nestíhá a je jí zavalena. Zároveň je ale odhodlána začít svůj přístup měnit a ozvat se, nebude-li schopna pracovní úkoly plnit, aby nebyla zcela vyčerpaná.

Příloha č. 3 – Analýza s. 39

„Jsem toho dělala fakt hodně a mnohdy už jsem byla utahaná, ale prostě jsem jela přes sebe. Takže teď fakt během posledních několika měsíců si na to dávám bacha a uvědomuji si, jak je to prostě důležité dělat si ten čas na sebe, abych mohla někde čerpat. A právě i tu propojenost s tou prací, aby ta práce potom mohla být kvalitní, tak potřebuji někde čerpat. Tak tohle asi mi tak jako nějak dochází.“ (G.9.12-16)

1.3.5 Postoje

Začínající psychologové v průběhu rozhovorů zmiňovali některé ze svých postojů, které jim pomáhají lépe zvládat nároky práce.

Postoj dvou psycholožek pracuje s tím, že nemohou jen dávat, ale musí energii samy někde čerpat a že potřebují pracovat i samy na sobě, aby byly schopné se psychologické práci vůbec věnovat. Pro další dvě psycholožky je důležitým mottem to, že nemají na život klientů zdaleka takový vliv jako sami klienti nebo jejich blízcí a svůj úkol vidí spíše v provázení a v pomoci při hledání nejlepší cesty.

„Snažím se nerozdávat jako rady, ale snažím se s těmi lidmi to řešení hledat, protože věřím, že jsou schopní a že ho v sobě mají, ale spíš je potřeba ho v sobě nějak objevit.“ (J.16.2-4)

Respondenti také uváděli, že pokud se dopustí nějaké chyby, snaží se vzít si z ní nejvíc, co mohou, aby se jí příště mohli vyvarovat. Jedna respondentka hovořila o tom, že si chybu odpustí, dovolí si, že jako začínající psycholožka může chybu udělat.

„Když mám jako fakt nějaký špatný pocit z toho, tak si potom nějak povím, že si to nějak dovolím, že prostě dělám všechno nejlepší, jak umím a prostě kdybych to uměla líp, tak to udělám líp. A fakt jako se snažím. Možná je to takové to svolení sama pro sebe. Takový ten pocit, že fakt tam nějak mám ten zodpovědný přístup a bohužel, no tak když jsem rok v práci, tak lépe to ani nemůžu od sebe očekávat, i kdybych byla nevím jaký expert.“ (A.3.5-10)

1.3.6 Omezená moc

Prožitky omezené moci vyvstaly v rozhovorech jako specificky mužské téma. Je patrné, že muži by někdy až nadpřirozenou mocí chtěli řešit obtížné situace klientů, které ovšem nelze jednoduše vyřešit. Zdá se tedy, že přání větší moci je reakcí na frustraci, kterou muži-psychologové v práci zažívají.

Příloha č. 3 – Analýza s. 40

„Že si uvědomuji, že jsem jenom obyčejný člověk a jako nemám nějaké, přestože jsem třeba psycholog (...) nemám jako nějaké prostě, jak to říct, nějaký kouzelný proutek, že jo, kterým bych mávnul a nějak ty situace proměnil zázračně.“ (K.5.17-20)

„Tam to je trošku frustrující, že nemám veškerou moc, kterou bych mohl uplatnit nějak, abych změnil to, co je kolem nich, spíš než je.“ (F.5.11-12)

1.4 Vnější zdroje zvládnání

1.4.1 Lidé

Protože jsou začínající psychologové v kontaktu s velkým okruhem lidí, z nichž každý má v jejich životě jiné místo i jiný vliv, vyčlenili jsme dvě podkategorie.

- Blízcí
- Z profese

Profese psychologa vyvolává v lidech různé odpovědi. Lidé, se kterými nejsou respondenti v příliš blízkém kontaktu, však reagovali překvapivě převážně neutrálně nebo negativně. Mezi neutrální reakce řadíme zvědavost, snahu dozvědět se více a představit si, co taková pozice vlastně obnáší, co takový psycholog (hlavně tedy školní) s dětmi dělá.

„Mně přijde, že teď, když nad tím tak přemýšlím, že u všech je tam nejvíc ta zvědavost, že si málokdo dokáže úplně představit, asi na základě toho, že nemají vlastní zkušenost, co ten člověk na té škole jakoby dělá.“ (C.8.25-27)

Jako nepodporující a negativní hodnotíme takové chování, kdy okolí psychologickou práci jednoznačně devaluje, případně podléhá předsudkům, že psycholog je cosi jako jasnovidce a každého člověka na první pohled zanalyzuje, pozná, na co myslí a podobně. Přesto, či možná právě proto, že takové odsudky mohou pramenit z nejistoty, chovají se takoví lidé vůči začínajícím psychologům někdy s určitým despektem.

„Spíš mám nějaké ty negativní ozvy s tím, že když jenom řeknu, že pracuji jako psycholožka, tak dost lidí tak jako ‚Jo?‘ A spousta lidí má pocit, že hned jako vidím do jejich mozků a že hned umím všechno interpretovat a takhle, no. Ale je fakt, že to nejsou úplně ti blízcí.“ (G.10.22-25)

Ad. Blízcí

Blízké osoby zpravidla reagují na práci psychologa ve školství podporou, obdivem a uznáním. Někteří lidé z blízkého okolí očekávali, že respondent půjde profesně tímto směrem, neboť u něj již dlouho pozorovali zájem o práci s dětmi a mládeží. Blízké osoby

Příloha č. 3 – Analýza s. 41

zároveň nemají tolik předsudků, nemyslí si, že psycholog nemá žádné vlastní problémy a nevyřešené otázky, ale přijímají jej jako běžného člověka s běžným životem.

„Reaguji takovým jako uznáním, hodně se zajímají o tu práci, jsou zvědaví, co to obnáší. Reaguji tak – nad tím jsem nepřemýšlela... No mám pocit, že jim to připadá jako opravdu užitečná práce, náročná práce. Možná teprve teď jim dochází, že jsem schopná to dělat, že na to mám. Mnohdy mě od toho i třeba kamarádi zrazovali, jestli budu schopná neustále prostě poslouchat něčí problémy a nářky. A schopná jsem a v té práci jsem spokojená.“ (J.12.4-8)

- rodina

Většina respondentů uvedla, že v rodině cítí podporu a zájem. Čtyři respondentky vnímají ze strany rodičů větší respekt a úctu, uvědomují si, že jsou na ně rodiče hrdí, protože zvládají tak náročné povolání. Matky dvou začínajících psychologek mají profesně blízko ke školství a je-li třeba, jsou schopné se svými dcerami konzultovat obtížnější případy.

„Jako reaguji velmi pozitivně. Jako rodiče hlavně. Vím, že mamka byla strašně ráda, myslím jako, že je na mě i tak hodně pyšná, že jsem si jako sama našla tu práci, fakt svým jako úsilím a tady ve městě a že jsem fakt tu práci získala v tom oboru. Mám pocit, že jsem opravdu stoupla jako v jejich očích.“ (H.9.1-4)

Rodiče tří respondentů své potomky od práce psychologa, případně konkrétně psychologa ve školství, zrazovali. Jako důvody respondenti uváděli negativní vztah rodičů ke školství a nedůvěru až odmítání psychologie obecně. V jednom případě rodiče respondentky zpochybňují její kompetentnost vystupovat na pozici odborníka přes výchovné problémy a radit v tomto směru rodičům žáků, když je sama bezdětná.

„Ještě teda můj tatka ten obecně tu psychologii... furt to bere jako takové popovídání, ale jako to, že by to nějak pomohlo, tomu moc nevěří a tak. Takže to je taky jako taková věc.“ (G.10.30-31;11.1)

- partner/ka

Začínající psychologové jednoznačně oceňují a váží si podpory ze strany svých partnerů. Důležité pro ně je, že u nich vždy najdou prostor pro vyslechnutí, mohou si postěžovat i sdílet své úspěchy, neboť partneři jim v jejich profesních začátcích fandí. Někteří respondenti se svými partnery příležitostně konzultují pracovní záležitosti, protože buď také mají psychologické vzdělání, nebo proto, že dokáží nahlédnout na problém neobvyklou optikou a nabídnout jiný pohled.

Příloha č. 3 – Analýza s. 42

„Od toho manžela asi, tam si myslím, že mi pro to do práce dává všechno, co potřebuji, že když si o něčem potřebuji promluvit, tak ten prostor si udělá, promluvíme si o tom, řekne mi třeba ten svůj pohled na to, což mě jakoby hrozně obohacuje.“ (C.9.8-11)

Dvě respondentky uvedly, že jejich partneři nemají k psychologii příliš kladný vztah, ale i tak jejich práci akceptují a poskytují jim tolik podpory a v takové podobě, aby to bylo pro oba dva vyhovující.

„u toho přítele prostě, že jo, my už jsme spolu celé studium, takže vím jako, že k psychologii je skeptický. Takže to mi stačí, že prostě jako je schopný předstírat zájem. Někdy ho třeba ani nepředstírá, ale že prostě to tak nějak snáší, že holt mám tuhle práci, občas se z té práce potřebuji vypovídat, že si potřebuji stěžovat, (...)tak jako je určitou dobu, omezenou, schopný jako odkývat. Takže to já jsem spokojená s tím takhle, jak to mám.“ (I.7.22-28)

- přátelé

Blízcí přátelé jsou rádi, že má respondent práci a pokud nevědí konkrétně, co pozice obnáší, projevují zájem. Často jsou ovšem ze stejného oboru a začínajícího psychologa podporují i možnost sdílet pracovní úspěchy a problémy, případně obtížnější případy s respondentem konzultují. Jedna respondentka slýchává ze svého okolí i rozpaky nebo úlevu, když blíže vysvětlí, s kým ve své práci konkrétně pracuje.

„známí nebo okolo, vždycky když řeknu, že pracuji s postiženými, vždycky, víte, ta reakce: ‚Hm, to je tak krásný, že to někdo dělá!‘. Takové ty fráze, co se řeknou, když někdo dělá s postiženými nebo charitu nebo s bezdomovci.

Vy myslíte, že jako nevědí co jiného říct, nebo je to takové...

Spíš, no, možná. Že oceňují, že to někdo dělá, když oni nechtějí.

Jasně.

Že jsou rádi, že se o ty děti někdo stará nebo o ty postižené a že to je krásné, že se tomu někdo věnuje, ale že za tím cítím jakoby to, že oni jsou jako rádi, že jsou od toho daleko.

Takové to uff.

Jo. ‚Hmm, to je hezký.‘“ (D.6.17-27)

- co potřebuji

Respondenti uváděli rozdílné potřeby, které jim mohly pomoci nebo pomáhaly v procesu adaptace. Někteří respondenti potřebují od svých blízkých cítit podporu a důvěru v ně samé a v jejich schopnosti. Potřebují, aby je vyslechli a utěšili je, když se jim nedaří. Jiní respondenti chtějí, aby je blízcí vyslechli, ale nestojí o utěšování. Spíš potřebují, aby jejich

Příloha č. 3 – Analýza s. 43

blízcí chápali, že jsou v náročné životní situaci a dali jim dostatek prostoru a času na zvládnutí těchto změn.

„Můžu říct, že se mi dostalo prakticky všeho, co jsem potřebovala. Byla to hlavně taková, jak zájem o moji práci, že se ptali, jak se mi tam líbí, a podobně, tak třeba i takovou psychickou oporu, když mi bylo hůř. Že mě vyslechli, případně tak nějak utěšili a podobně.(...)“ (E.6.18-20)

Pro některé začínající psychology je nejdůležitější, aby s nimi jejich blízcí trávili čas, pokud chtějí a zároveň je nechali o samotě, pokud nechtějí s nikým být. Další respondenti vnímají jako důležité, aby se jich blízcí nevyptávali na práci na veřejných místech a počkali, pokud sami budou chtít něco sdílet.

„Nevím, jestli mi to můžou nějak usnadňovat. Asi potřebuji, aby se mě jako nevyptávali třeba na nějaké věci dejme tomu na veřejnosti nebo tak jako mezi lidmi a snažili se vyzvídat, ale to asi nějak chápou všichni. A spíš jako vnímám, že prostě nějak asi je jim jasné, že prostě to jsou věci, které nemůžu asi tak úplně říkat, že jo. (...)“ (K.8.25-28)

Ad. Z profese

- kolegové, vedení

Všichni respondenti si velmi chválili přístup svých kolegů na pracovišti. Každý z nich má na pracovišti minimálně jednu osobu, s níž navázal nadprůměrný pracovní vztah, může s ní alespoň částečně konzultovat nebo od ní získávat podporu v jiné podobě. Nezřídka je touto osobou vedoucí daného zařízení. Pro dvě nově nastupující psycholožky vedení zorganizovalo minimálně jednodenní seznamovací akci.

„Nečekala jsem tedy takový vstřícný přístup vedení, který tam je a za který jsem šťastná.“(J.4.20-21)

Tři školní psychologové hovořili o počátečním očekávání nebo nedůvěře pedagogů, se kterou se v nějaké podobě mohli setkat ještě měsíce po svém nástupu. V některých školách byli učitelé velmi vstřícní a většina učitelů začala s psychologem téměř okamžitě spolupracovat, v jiných je obtížnější i po delší době část pedagogů získat. Tento přístup může vycházet z nejasně definované pozice školního psychologa, což vede k tomu, že někteří učitelé se mohou obávat, že školní psycholog je především hodnotí, místo aby jim byl ku pomoci.

„(...) Spíš takové jako očekávání bych řekl. Co jako to bude tedy. Nemyslím si, že by měli dopředu nějakou moc představu, jo. Jako psycholog, ale když to nevědí ani psychologové pořádně, co to má

Příloha č. 3 – Analýza s. 44

pořádně obnášet v té škole, tak těžko to můžou vědět oni. Nemyslím si, že by to měli nějak jasné.“
(K.17.29-32;18.1)

- 1. kontaktní osoba

Do této kategorie jsme řadili osoby, které se v prvních dnech respondentovi nejvíce věnovaly, pomáhaly mu zorientovat se na pracovišti i mezi kolegy, případně jej zaučovaly v pracovních povinnostech. V rámci rozhovorů vyplynuly pouze tři 1. kontaktní osoby, tedy pouze tři respondenti měli od začátku někoho, na koho se mohli vždy obrátit, případně někoho, kdo jim v úplném začátku předal nezbytné informace.

„Ta výchovná poradkyně už to tady tak nějak měla zavedené a mě fakt jakoby provedla i po těch třídách ze začátku, když jsem se začala představovat, tak ze začátku to bylo s ní. Takže ta určitě hrozně moc, no. Jakoby že mě tady uvedla. I vůbec, kam si mám sednout na poradě k nim, že mě tak vzali k sobě. Takže ta hrozně moc. To je hrozně důležité, aby aspoň ten jeden člověk tady byl. Ukázala mi, kde jsou zprávy a co a jak.“ (B.15.2-6)

- „kolegové“ mimo pracoviště

Zvláště pro školní psychology bylo v začátcích zpravidla důležité mít někoho mimo pracoviště, na koho se mohli obrátit pro radu nebo pomoc. Mimo pracoviště z toho důvodu, že na školách působí pouze jeden psycholog, ostatní kolegové jsou odborníky v jiných oblastech a se specificky psychologickými otázkami jim nemohli pomoci. Školní psychologové takto nejčastěji konzultují s místní pedagogicko-psychologickou poradnou nebo s jiným školním psychologem.

„Třeba od holky, co dělá ve městě kousek odtud, tak taky vlastně mi trošku pomohla, že měla o rok víc zkušeností než já, že už věděla, co budu ten první rok asi potřebovat.“ (F.2.30-32)

Většina respondentů má dobré zkušenosti s kontakty s různými středisky, poradnami a jinými odborníky, se kterými se setkávají. Jedna respondentka hovořila o negativní zkušenosti s OSPODem, neboť na její žádost o intervenci během několika měsíců vůbec nereagoval. Nejednoznačně vychází spolupráce školsky-poradenských center s učiteli, zvláště pokud jde o kooperaci při sdílení informací při řešení problémů žáků. Někteří učitelé informují poradenské zařízení velmi důkladně, snaží se pomoci, jiní berou tento úkol jako nepříjemnou povinnost a s poradnou komunikují jen v nejnutnější možné míře.

„Je to různé. S některými hodně dobře a s některými hodně špatně. A fakt se to odvíjí od té jejich víry vůbec v tu diagnostiku nebo vůbec v tu poruchu. Protože někteří to vidí jenom jako lenost těch dětí nebo to, že jsou jenom nevychovaní; a berou to, jako že když si přijdou do poradny pro papír, tak že jim tam napíšeme nějaké úlevy a prostě oni mají pohodu a tak. Takže takové to: „A dřív to nebylo

Příloha č. 3 – Analýza s. 45

a teď je toho spousta, tak jak je to možné' a tak. Takže prostě s takovými učiteli je to hodně bída. No a pak jsou zase prostě učitelé, kteří se fakt snaží a snaží se přistupovat k těm dětem individuálně. A opravdu, to je poznat i z těch dotazníků, co oni nám posílají do poradny, co vyplňují o tom dítěti. Tak paní učitelky, které prostě to tam fakt vyplní podrobně a na druhé straně učitelky, které tam tak jako zaškrtnají, co můžou jen tak podtrhají a nic moc už nevpíšou. Nebo i tak nějak ironické vpisky do toho dají a tak.“ (G.18.18-27)

- Supervize

Pouze tři psychologové mají v rámci svého pracoviště možnost účastnit se pravidelných supervizí, dva si našli supervizora z vlastní iniciativy. Ostatní respondenti buď využívají určité formy supervize v rámci psychoterapeutického výcviku, nebo žádnou supervizi nemají. Shodují se ovšem, že nemožnost využívat služby supervizora pro ně představuje výrazný nedostatek práce a zároveň něco, co velmi postrádají. Minimálně dva respondenti uvažují o tom, že si supervizi zajistí, pravděpodobně i soukromě, za vlastní finance.

„Bylo by jako fajn mít v tomhle zajištěnou nějakou supervizi. Jak mají kliničtí psychologové, když jsou v nějakém atestovaném pracovišti, tak nějakou alternativu. Ne bodovanou, ne přísnou, ale prostě mít možnost mít někoho zkušeného nad sebou.“ (D.11.30;12.1-3)

- Co potřebuji

Začínající psychologové se shodují na třech věcech, které by potřebovali, aby se v práci cítili dobře a bezpečně.

Za prvé vyjádřili respondenti zcela jednoznačný požadavek supervize.

„(...) Já si myslím, že mně určitě třeba pomohla supervize. To je třeba ještě jedna z věcí, co mi jako chybí v té práci.(...)“ (H.8.5-6)

Za druhé by začínající psychologové ocenili, kdyby měli „k dispozici“ nějakého kolegu, v ideálním případě staršího a zkušenějšího, který jim mohl radit, předával by jim zkušenosti a byl by s nimi v každodenním kontaktu. V určitém smyslu by je tento kolega mohl dál vzdělávat, poskytovat jim návod, jak postupovat v konkrétních situacích. Případně by vyhovoval i kolega stejně starý, jen aby nemuseli být sami.

„Co tady máme ještě naše autisty, tak to je jako hodně specifické, že tam si taky jako říkám, že bych ještě potřebovala jako někoho, kdo by mi řekl co a jak.“ (I.6.7-8)

Za třetí potřebují respondenti někoho, s kým by mohli konzultovat svoji práci.

„No, mně by... Ono tady je to fakt těžké na tom místě, že nemáte prostě k sobě někoho, jo, s kým byste to mohli... Tam ještě navíc fakt je ta mlčenlivost a je to hrozně na hraně. Takže mně by vždycky

Příloha č. 3 – Analýza s. 46

pomohlo, jak ještě začínáte vůbec jako psycholog, ještě jako tady, jako mít to s kým konzultovat. Prostě to by pomohlo hrozně moc.“ (B.10.3-6)

1.4.2 Možnosti konzultování

Téměř všichni respondenti dokázali uvést seznam či výčet lidí, s nimiž mohou konzultovat pracovní záležitosti. Kromě kolegů na pracovišti byli často zmiňováni lektori psychoterapeutického výcviku a ostatní frekventanti, bývalí spolužáci a přátelé, kteří jsou také psychologové.

„Můžu konzultovat, takže kolegové, určitě výcvik, to je pro mě hrozně důležité, důležitá možnost konzultovat. A pak taky moji kamarádi, kteří jsou hodně často z řad psychologů anebo studentů psychologie nebo studentů sociální práce a podobně.“ (J.18.27-29)

Někteří respondenti se mohou obrátit na své rodinné příslušníky pracující v oboru nebo na kolegu, po kterém pozici přebírali. Jedna psycholožka velmi oceňuje kontakty se zkušenými odborníky, které si vytvořila během povinných praxí v rámci vysoké školy.

„(...) ta psycholožka, co tady byla před vámi?

Tu mám možnost kontaktovat, emailem se většinou kontaktujeme, když mám nějaký problém nebo otázku, kterou fakt potřebuji od ní vědět a vím, že ji nikde nezjistím.“ (D.13.21-24)

1.4.3 Zpětná vazba

Dva školní psychologové sdělili, že postrádají jednoznačnou zpětnou vazbu. Potřebovali by ji dostávat v ideálním případě z celého spektra osob, se kterými pracují. Postačovalo by jim ale mít alespoň jednu osobu, která by jim občas poskytla zpětnou vazbu k jejich činnosti.

„(...) Občas by stačilo něco jako: 'děláš to dobře, tady to nešlo udělat líp', že jo. A takhle nevím, jestli to dělám dobře, blbě nebo tak. Ale tak ono se to dá zajistit, nějaká supervize, jenom jsem se k tomu zatím nedokopal. Co kdybych se dozvěděl, že to dělám blbě, že jo.

Jo, takže nějaká zpětná vazba, podpora a takové věci – můžu to tak pojmenovat?

Zpětná vazba... Zpětná vazba mi určitě chybí, a to jednak zpětná vazba od někoho, dejme tomu zkušenějšího, a jednak mi často chybí zpětná vazba právě od lidí, se kterými pracuji.

To znamená děti, nebo učitelé?

Všichni. (...).“ (F.5.19-28)

Další dva respondenti uvedli, že alespoň občas dostanou zpětnou vazbu ve formě informací o dítěti, se kterým dříve pracovali.

1.4.4 Volný čas

- hodnocení změny volného času

Pro všechny respondenty nástup do zaměstnání znamenal i značnou změnu volného času. V porovnání s vysokou školou se změnil samozřejmě i režim dne. Polovina respondentů si dokázala udržet všechny své zájmy a koníčky a stále se jim aktivně věnuje, tři začínající psychologové museli své zájmy kvůli časovému vytížení a únavě téměř zcela omezit.

„Koníčky se mi nezměnily, to jen vnímám vděčnost za to, že jsem si je vybudovala už před tím. Že fakt jsem ráda za to, že mě naši vedli k tomu sportu a tak, protože teď z toho čerpám. Pochybuji, že bych se to naučila až během té práce. (...)" (G.6.30-31;7.1)

Někteří respondenti vnímají změny ve svém volném čase i z hlediska kontaktů s přáteli, neboť nyní s nimi tráví mnohem méně času, případně se změnil charakter jejich setkání. V některých případech je důvodem i velká vzdálenost, neboť po škole pracují každý v jiném městě.

„Například i to trávení s těmi kamarády, to se jakoby změnilo, že už to nebyly nějak jako větší skupinky, ale spíš tak nějak komornější. (...)" (A.3.19-20)

Ad. Hodnocení změny volného času

Většina respondentů, ačkoli má méně volného času než v dobách studia, nehodnotí tuto změnu negativně. Spíše na ni pohlížejí jako na přirozený životní vývoj, volný čas si více plánují a snaží se plně jej využít na to, na co opravdu chtějí.

„Toho času je mnohem méně, takže člověka to učí tak jako s tím časem nějak lépe hospodařit, no. Já prostě jsem zase taková, že trošku kašlu na uklízení a tady ty věci a spíš si říkám, že si jako zasloužím odpočinek a zasloužím si relax, takže to spíš jako... Myslím, že na sebe dovedu být hodná.“ (H.4.18-22)

Pro některé začínající psychology je tato změna velmi pozitivní, její absenci by vnímali jako svoji vlastní stagnaci.

„Já to vnímám, jako že je to cesta jakoby. Že mě to někam posouvá. Samozřejmě tam to bylo asi příjemnější, ale zase na druhou stranu, kdyby to trvalo i teď, tak bych byla nespokojená. Jo jako, měla jsem, cítila jsem tu potřebu se nějak posunout. Takže já to vnímám jako něco přirozeného, co tak prostě má být, no. Jako nestresuje mě to, i když se mi občas hrozně stýská. To je jasné. Ale jako jsem

spíš spokojená, že mám pocit, že jedu jakoby tu, jo, jak se říká, že v rámci věku opravdu plním ty normy“ (B.4.19-24)

1.4.5 Rady, podněty

Mnozí začínající psychologové se během celé profesní přípravy setkávali s mnoha zkušenými lidmi, ať už přímo z oboru psychologie nebo mimo něj, hovořili s nimi a snažili se vzít si něco z jejich zkušeností. A možná si na něco z toho občas nebo i často vzpomenu při svých začátcích na pozici psychologů ve školství.

Velká část respondentů nebyla schopna uvést žádnou radu, zkušenost ani nic podobného, co by si vzali od zkušeného kolegy ani nic podobného typu, co by jim pomáhalo zvládat profesní nároky.

Dva školní psychologové se řídili podobnou radou, která jim pomáhala vymezovat jejich úkol ve škole.

„taková jako rada fakt, že mým úkolem je především odkazovat ty lidi na někoho dalšího nebo tak jako s nimi zhodnotit tu jejich situaci, když ke mně přijdou a snažit se jim najít někoho, kdo to s nimi bude řešit, jo, kam by se měli obrátit nebo za kým jít. Fungovat taky jako takový rozbočovací prostě člověk, který ty lidi někam odesílá, vlastně abych tam nedělal všechno sám. Protože to by prostě nešlo.“ (K.4.29-30;5.1-4)

Další školní psycholožka se po vzoru svých přednášejících z vysoké školy snaží vždy důsledně dbát na dodržování mlčenlivost.

A nakonec, respondentka si od své vedoucí v práci převzala ponaučení, že i kdyby měla sebevíc práce, vždy je potřeba udělat si chvíli na odpočinek.

1.4.6 Další životní změny

Dvě respondentky v rozhovoru sdělily, že se po dokončení školy přestěhovaly do jiného města, což s sebou neslo konfrontaci se zcela odlišným prostředím, alespoň částečnou ztrátu sociálních vazeb a změnu životního stylu.

„Já jsem se v tom období přestěhovala úplně jinam. Což tohle je úplně jiné město, jiní lidé, jiné to sociální okolí, jiné to sociální zázemí. Takže i to si myslím, že sehrávalo také obrovskou roli.“ (A.3.16-18)

Jedna respondentka prožívá jako velkou změnu nástup do práce, osamostatnění se. Vnímá to, jako kdyby náhle skutečně dospěla. Zároveň byla zasnoubená a nadcházející manželství

Příloha č. 3 – Analýza s. 49

spolu s prací v SPC ji nutilo zamýšlet se nad tím, co by ona sama dělala, kdyby se jí a jejímu partnerovi narodilo dítě s postižením.

„Jako vzhledem k tomu, že pracuji s těmi dětmi, tak jako jak třeba já sama pro sebe jak to vnímám nebo co si myslím, jak mě to třeba zpětně ovlivňuje, tak v tom, že třeba jsem začala uvažovat o tom, jako co bych dělala já nebo jak bych se postavila k situaci, kdybych sama měla postižené dítě. To tak jako hodně vlastně jsem řešila, řešili jsme to i s přítelem, protože se budeme brát, tak právě takové to, že se chceme jako snažit o miminko, tak jako jsem to tak nadhodila, že mi to přišlo jako takové hodně důležité téma vlastně. Takže to jako žena, jako si myslím, to, že jako snad někdy v budoucnu prostě budu čekat dítě, tak asi v tomto vlastně je to takové, no. Že toto jsem tak jako řešila a řeším. Jakoby co by kdyby, kdybych měla taky jako postižené dítě.“ (H.13.1-9)

Příloha 4:

Přehled kategorií

Schéma znázornění hierarchie kategorií:

respondent	XY	XY	XY	XY	XY	XY
kategorie 1. řádu						
• kategorie 2. řádu						
- kategorie 3. řádu						
o kategorie 4. řádu						

Příloha 4: Přehled kategorií – 1

respondent	A	B	C	D	E	F
Příprava na výkon práce	2.23	1.17-18	1.12-14 1.20-23	1.8-9		1.14-25 6.4-16
• vzdělání						
– příprava z VŠ	1.13-14	1.20-24 1.27-28 16.24-25	1.19-24	1.18-19	1.20-24	2.1-5 25.20-26.4
○ nedostatek praxe		1.29-2.3	1.24-29	1.19-23	1.24-28	2.8-15
– další vzdělání v práci	13.10-19	16.10-18	16.22-17.3	2.22 11.22 14.6-14	11.6-19 13.21-14.5	25.10-17
– vlastní vzdělávání při nástupu do práce	1.16-18	2.3-4 10.12-14	1.25-26 1.30-2.6		1.26-27 2.1	2.16-19 3.2-4
– výcvik pst.		2.6-8 2.10-14	6.25-27	14.5-20	13.11-12 13.15	2.24-26 12.15-27
• předchozí zkušenosti	1.14-16 2.23-24	1.7-15 5.3-6 6.18-19	3.6-9 3.18-19 7.9-10	2.25-26 9.16	1.12	
– kurzy	1.20-23					
• doporučení			17.17-23			26.4-5 25.20-26.2
• zaučení	12.11-14					
• hledání práce	1.5-10	1.15-17 4.24-26	1.10-11	1.9-14	1.11-17	1.6-13
Práce psychologa ve školství			1.6-7 5.23-29	4.17-19	11.24-24	4.23-5.8 15.6-10
• hodnocení práce	1.26 2.6-7 5.20-21	2.21-22 3.8-9	11.11-12	2.1-3 6.6-7	2.8 15.7-10	5.15-17
– klady práce	2.2-12 2.2-12 13.12-14	3.2-9 3.24-25	2.23-31 3.22-27	2.19-23	4.1-5 14.11-27 2.20-21 11.5-6	4.3-9 4.13-19

Příloha 4: Přehled kategorií – 1

respondent	G	H	I	J	K
Příprava na výkon práce	1.9-15	1.8-13	1.5-7 1.13-14	1.9-10 1.19-2.2	1.14-20
• vzdělání					
– příprava z VŠ	1.19-23 1.27-2.5	1.27-2.6	1.17-19	1.10-15 2.6-10 2.12-17 19.4-8	2.6-8
○ nedostatek praxe			1.19-2.6	2.10-11	2.8-10
– další vzdělání v práci	19.25- -20.20	1.27-2.6 5.3-5 16.17-20	16.1-13	10.26-28 11.4-14	20.5-12 20.22-24
– vlastní vzdělávání při nástupu do práce		1.27-28			
– výcvik pst.	2.26-30 20.8-12	5.1-3 5.9 18.18-20	16.26-29	2.19 10.1-9	1.17-18 1.22
• předchozí zkušenosti	1.13-14 2.7-17 2.20-24 6.6-8 13.29-30	1.15-24 7.28-31 1.9-13			1.12-15 7.13-19
– kurzy	1.23-27 2.7 2.17-20				2.9-14
• doporučení	5.21-22 8.8-11				20.18-21
• zaučení	3.13-29 8.3-7 17.19-22 18.1-7 18.8-15				
• hledání práce	1.7-9 5.31-6.4	1.13-20	16.5-9		1.7-9
Práce psychologa ve školství					15.19-20
• hodnocení práce	4.3-4	2.10-12	2.9-11 8.5-6	2.27-28	1.28-29 2.12-14 2.15-16 13.11-12
– klady práce	5.5-9 4.4-16 5.10-12 13.28-14.2 20.3-6	2.21-24 13.24-14.1	2.15-19 3.3-7	3.8-15 5.13-19 5.28-6.5 4.16-20	3.3-14 6.13-16

Příloha 4: Přehled kategorií – 2

respondent	A	B	C	D	E	F
- nedostatky práce	2.12-20	3.8-10 3.14-16 10.10-11	3.30-32 2.31-3.1 3.3-9 13.30-14.3	2.13-16 2.8-9	14.29- -15.10	4.10-13 3.19-20
- škála spokojenosti	1.26	2.19	2.9	2.1	2.8	3.9
- překvapení		11.20-27	11.4 11.13	9.14-19	8.27-9.3	
• přímá práce s klientem					12.3-4	
- práce s dětmi		7.23-24	11.25-31		8.12-19	5.8-11 6.18-21 21.1-3
- práce s rodiči		5.21-22 5.25-29 13.2-10	9.20-22	9.28-29 11.6-8	5.26-28 11.23-28 13.6-7	17.14-15 23.23- -24.3
- práce s učiteli		2.25-29 3.9-14 3.16-21 9.18-20 9.23-27 14.26-31	10.5-7 14.24-26	9.28-10.1		6.6-8 6.13-24
- významný případ	10.21- -11.18 11.20-23 11.26-12.7 10.19	12.17-28	12.4-13	10.11-11.2	9.16-10.14	21.24- -22.32 16.17-20
○ proces práce/vztah	10.27-11.6 11.13-17 11.21-23 11.27-12.3			10.19-11.1 12.19-25		22.13-26
○ přínos pro mě	11.7-9 11.17-20 11.23-26	13.1-12	10.15-18 12.10-20	11.4-13		22.13-17
- získávání důvěry	13.25-14.7	2.24-29 5.13-15 14.23-32	14.5-15			8.13-9.2 14.11-15
• náplň práce	8.12-24	9.14-27	9.19-10.7	2.2-4 7.18-28	4.8-10 6.24-26	4.17-19 16.13-17 16.23-31

Příloha 4: Přehled kategorií – 2

respondent	G	H	I	J	K
- nedostatky práce	5.12-20 12.1-5	2.12-18 2.24-28 14.4-6 5.11-19 10.23-29	2.19-21 3.7-10	3.17-21 3.27-4.1 2.24-25 2.28-29 5.6-7 5.22-27	3.14-21
- škála spokojenosti	3.3	2.10	2.9	2.22 3.2-3	2.17
- překvapení	13.26-29		9.24-10.7	15.3-5	
• přímá práce s klientem	4.18-25 17.25-29		15.1-9 14.1-4		
- práce s dětmi			10.22-24 12.27-31 15.6-9		7.19-25
- práce s rodiči	8.13-16	3.20-22 7.12-18 11.32-12.3 17.14-17	8.21-25 10.22-29 14.4-6 14.26-32	14.13-14	5.23-30 9.15-22
- práce s učiteli			11.1-2		11.21-29 18.8-16 7.25-26 9.22-23 16.18-28
- významný případ	14.14-21	11.13- -12.26 14.28- -15.20	11.6-8 11.9-12.31 15.9-18	15.23-29 16.6-14	15.2-16
○ proces práce/vztah		11.17-23 11.27-12.3 12.9-11		15.26-28 16.14-25	9.10-14 15.5-10
○ přínos pro mě		12.2-9		16.1-5 16.18-19	14.16-30
- získávání důvěry				18.5-7	10.11-23 11.10-16
• náplň práce	3.4-11 5.3-5 12.3-20	10.30-11.9 11.14-16	1.21-22 8.6-17 10.13-21	13.6-14.4 18.13	2.4-6 3.31-4.10 6.28-7.1 9.3 9.15-16 9.23-31 10.25-26

Příloha 4: Přehled kategorií – 3

respondent	A	B	C	D	E	F
- ve spolupráci	8.6-12			8.1-14		
- nejčastější problémy klientů	10.5-15	12.1-14	11.15-23	9.22-10.7	9.5-11	21.10-20
- běžný den	8.24-26	9.7-14	9.19	7.29-31	6.26-7.6	16.7-14
• obtížné situace	8.29	9.29-31 10.16-17	10.10-23	8.15-24 8.26-29	7.10-19	17.20-18.9
• otázka genderu	9.8-22	10.22- -11.16	10.26-11.2	9.1-7	8.1-11	18.12- -19.21 19.28- -20.27 21.16-20
• vlastní strategie	6.31-7.4 7.6-9	5.6 5.9-17 7.12-19 14.29-32	9.23-24 10.10-17 10.20-23		8.18-25 10.18-21	7.7-15 8.2-15 16.25-27
• etické otázky		3.16-20 2.14-15				20.16-23
• specifika pracoviště						
- škola	2.7-11 6.17-18	1.24-25 3.4-9	2.23-28 7.19-26 9.23-24 12.31-32			4.7-8 4.1-16
- PPP					2.1-4 2.21-24 4.8-9 6.24 6.27-28 7.4-6 9.5-11 11.7-8 12.1-2 13.28-29 14.11-12	
- SPC				2.5 9.22-24		
• začátky	12.11-16 12.21-26	1.22-27 2.21-24 13.15-16 13.21-22 14.22-23	7.17-19 10.10-11 12.31-32 13.5-12 17.7-17	2.28-3.3 4.7-13	4.27-30 6.4-5	2.12-22 2.26-32

Příloha 4: Přehled kategorií – 3

respondent	G	H	I	J	K
- ve spolupráci	5.20-21			3.13-14 17.9-10	
- nejčastější problémy klientů	14.4-10	14.10-24	10.10-12	3.24-25 15.12-18	9.6-7 9.15-24
- běžný den	11.23-12.1	10.3-20	8.5-6	12.23-29	10.1-11.9
• obtížné situace	12.27- -13.12	5.19-6.7	8.21-31	14.8-15	11.19- -12.12
• otázka genderu	13.15-23	13.1-18	9.3-19	14.18-28	12.15-13.9
• vlastní strategie	14.25-28 15.7-10 16.16-21	9.6-10	6.25-27 9.12-19	7.21-29 12.29-13.3	8.4-10 9.7-10 10.29-11.9 12.5-12
• etické otázky					
• specifika pracoviště					
- škola					1.28-2.1 9.7-10 17.31-32
- PPP	14.4-5 20.7			3.14-15 12.23	
- SPC		10.23-25 16.1-3	1.20-25 5.4-7 5.18-20 6.19-24 8.11-14 10.11-12		
• začátky	12.18-20 14.5-10 15.12-16	3.14-19 10.17-19 16.1-10	13.4-9	5.13-16 7.3-6 11.18-19 17.1-4	1.26-2.1 3.4-19 3.27-29 16.19-22

Příloha 4: Přehled kategorií – 4

respondent	A	B	C	D	E	F
- představy vs. realita	2.24-25 2.27-29 5.16-21	3.22-25	1.12-14 3.20-22 3.27-32	2.25-27	2.11-13	6.16-21
• já jsem psycholog	6.18-27				5.10-12	11.17-21
Potřeby		10.4-8 10.16-18	2.14-17 2.19-21 3.30-32 13.25-14.6			3.9-17
• plány, změny		3.25 13.15-16 13.24-25	13.19-22	11.17-19		23.3-5
- probíhající	12.18-20	13.18-21	13.15-19			
- uskutečněné	12.20-32		13.1-13		10.21-24	
- do budoucna						16.29-17.7
• překážky						
- nejistota zaměstnání	2.18-20	5.18-20 6.3-6			14.29-15.1	1.11 10.12-16
• zázemí		14.1 14.5-9			11.4-5	
- materiální	13.4-7	14.5-6	13.3-5 13.30-31	12.5-11		23.7-8
- pracovní	13.4	5.6-9 14.1-5	12.24-28 14.4-9 14.15-17	12.12-13	11.4	23.8-20
Vnitřní zdroje zvládnání						
• copingové strategie	3.4-5	4.9-10				
- obecné		4.2-4	4.5-11	3.14-16	2.15-16 3.1-5 7.19-23	7.16-17
o víra				3.16-17		
- pracovní	3.1-4	3.28-4.2 4.4-6	4.2-5	3.6-12	2.15-27 4.1-5 7.24-29	7.1-9
• pocit kompetence	1.28-29 5.28 6.6 6.11-14	7.9-10 7.20-22	7.2-3 7.8-11 9.1-7	5.14-20 5.25-6.2	2.8-9 4.27-5.1 5.6-10 5.18-29	11.21-27 25.22-28

Příloha 4: Přehled kategorií – 4

respondent	G	H	I	J	K
– představy vs. realita	6.6-12	3.3-20	3.12-19 9.23-24	3.22-26 4.5-9	3.24-30 4.5-11
• já jsem psycholog		7.19-25		10.14-17	
Potřeby	3.11-13				
• plány, změny	14.24-15.6			17.1-7	15.19-22 16.14-17
– probíhající			13.13-24 2.25-26		
– uskutečněné					15.22- -16.12
– do budoucna				17.9-17 17.26-18.1	16.30- -17.11
• překážky					
– nejistota zaměstnání			4.24-26		
• zázemí		16.31-32 17.1-3	2.15-16 5.5-8	17.26-28 18.1-2	
– materiální		16.14-16 16.28-31			10.12 17.19-24
– pracovní	17.1-9	11.25-26 16.23-28	2.13-14 2.23-29	16.30 17.21-26	2.23-30 17.13-19 20.27- -21.14
Vnitřní zdroje zvládání					
• copingové strategie					4.24-26
– obecné	6.15-17 6.21-26	3.26-27		5.4-5 6.6-8	4.13-16
○ víra	6.24-26				4.16-17
– pracovní	6.18-21 13.4-6	3.24-25 4.8-9	3.24-4.2		
• pocit kompetence	9.21-22 10.1-2	7.11-19	6.12-16	9.16-10.13 10.22-28	6.27-7.10

Příloha 4: Přehled kategorií – 5

respondent	A	B	C	D	E	F
- ano	5.30-6.5 6.15-16	7.17-20	7.11-14		5.15 10.4-7	11.24-12.6 12.11-12
- ne	5.28-30 6.14-15	7.10-13 7.24-8.2	7.4-9	5.17-20		
• omezená moc						5.11-12 6.6-8
• postoje	3.5-10 6.6-9		4.17-21 5.7-11		7.22-23 7.28-29	5.20-23 6.24-27
• prožívání	5.3-9 6.30-7.4	8.26	6.19-22 7.17-18 7.28-8.10	11.4-8	15.3-5	7.27
- emoce převládající	4.24-25 6.30 7.5-9	4.26-28 6.11 8.7-11	2.9-14 6.5-9		6.3-5	13.18-14.1 14.18-21
- obavy	6.4-22	2.12-13 5.20-22 5.29-30	5.14-27	4.14-19	4.7-17	9.5-12
- pochybnosti o sobě	7.6		3.11-13 5.1-20 7.26-28		4.7-8	
- pocit užitku	4.26-28 4.30-5.3 5.6-8	7.23-24	6.1-2	2.19-21	5.15-17	
• přínos práce pro ni/něj	3.26-29 4.28-29 5.3-4 5.8-9	6.9-21 6.24-7.5	6.1-11 6.14-18 6.27-28	2.1-2 4.21-23	4.19-23 5.12-20	10.3-13
- sebepoznání			8.4-10	4.26-5.11	5.14-24	10.19- -11.10
Vnější zdroje zvládání						
• lidé	7.17-21		6.21-24 8.25-29	9.17-19	6.9-10	14.24-27
- blízcí		8.14-15 8.17-22	8.29		12.8-9	14.27-28
○ rodina	7.14-17	8.15-17	8.25 9.1-7	6.11-17	6.10-12 6.14-15	14.24 15.22-29
○ partner/ka	7.21-24		8.20-25 9.8-11	6.10-11	6.10-12	20.17-25
○ přátelé			8.13-19 9.11-15	6.17-27		

Příloha 4: Přehled kategorií – 5

respondent	G	H	I	J	K
- ano	9.21-28	7.26-8.3	5.25-6.3		7.13-27 6.27
- ne		7.9-13	6.3-10		
• omezená moc					5.17-20
• postoje	2.26-30 9.5-7		3.24-4.2 4.21-22	8.9-12 16.2-4	7.30-8.3 18.1-5
• prožívání	10.6-12 10.15-16 16.22-23	5.30 6.21-24 8.17-22 13.1-18		6.21-26 12.7-8	7.30-8.11 19.23-24
- emoce převládající			6.19-27	11.18-22	6.9-13 7.30
- obavy		5.11 5.19-22	4.25-5.2	8.1-4 8.10-17	5.14-20
- pochybnosti o sobě	8.13-25 10.3-5			2.25-26 8.6-9	
- pocit užitku		6.16-17 7.2-5	5.12-14	8.6-7 8.19-20	2.18-22
• přínos práce pro ni/něj	8.27-9.2	6.11-17 8.21-27	5.21-22	8.20-31	6.2-7 6.19-23
- sebepoznání	9.12-16 15.12-14			8.26-30 9.4-12	
Vnější zdroje zvládnání					
• lidé	10.22-25 10.27-29			18.10	
- blízcí	10.19-22 10.25-30 11.1-2		7.15-16	12.4-8	
○ rodina	10.30-11.1	6.23-28 9.1-5 9.26-29	6.29-7.3 7.28-8.2 11.27-29 14.13-15		8.14-19 8.21-22
○ partner/ka		9.10-11 9.18-26 9.29 17.18-23	7.5-12 7.16-19 7.22-28	11.28-12.2 12.9-11 12.14	8.20-21
○ přátelé			7.3-5		

Příloha 4: Přehled kategorií – 6

respondent	A	B	C	D	E	F
○ co potřebuji	7.29-8.3	8.26-9.2	9.1 9.7-8 9.15-16	7.4-15	6.18-21	15.14-18
- z profese				10.30-11.1		24.25-25.2
○ kolegové, vedení	2.4-6 2.25-27 5.4-6 5.14-15 9.27-10.2 14.8-10	2.29-30 5.8-12 13.26-28 14.10-32	11.5-10 12.25-13.1 14.20-15.4	2.5-6 2.9-11 2.22-23 5.15-16 9.9-14 12.15-17 12.27-13.2 13.30-14.2	10.24-27 11.22 12.5-8	4.18-21 6.2-4 9.13-29 24.4-12
○ „kolegové“ mimo pracoviště	13.11-13 14.13-15	12.22-23 13.1-2 15.10-19	10.2-4 15.5-24 16.14-19	8.18-20 10.18-19 13.6-18	12.12-27 13.5-6	2.30-32 25.3-9
○ 1.kontaktní osoba		15.2-7				20.26 24.22-26
○ supervize	14.16-20	10.8-9 15.24-16.2	15.31-16.2	11.22-23 11.30-12.3		5.20-21
○ co potřebuji		10.3-6	2.14-17 3.10-18 15.29-16.9	2.8-16 11.22-28		5.17-19 6.1-4 24.26
• volný čas	3.16-17 3.19-21	4.13-15	4.15-23 4.28-5.2	3.20-25	3.9-14	3.16-20 7.23-27 11.1-2 11.6-8
- hodnocení změny volného času	3.11-13 3.24-29	4.19-24 4.28	4.2-28	3.28-4.4	3.17-23	7.21-23
• další životní změny	3.16-18	4.15-17				
• zpětná vazba			2.31-3.5 3.10-13		5.17	5.17-28 10.8-10
• rady, podněty			5.6-14 16.25-17.3	4.7-9	3.28-4.1	
• možnosti konzultování		10.6-12 16.2-7	2.17-20 7.31 15.9-13 16.13-19	8.18-23 13.21-31	2.2-4 13.9-13	24.25-25.1

Příloha 4: Přehled kategorií – 6

respondent	G	H	I	J	K
○ co potřebuji	11.5-20	7.19-25	7.22-8.2	12.14-18	8.25-31
– z profese					
○ kolegové, vedení	10.5-12 15.12- -16.28 17.9-11 17.17-25	2.10-11 2.21-23 2.29-3.1 13.22-24 17.6-13 17.23-25	1.9-12 2.10-11 13.9-11 14.6-12 14.15-20 15.29-16.2	4.17-21 5.17-19 5.31 11.10 15.3-4 18.4-5	2.31-33 11.29-12.2 16.14-28 17.25-18.1
○ „kolegové“ mimo pracoviště	5.22-6.1 18.18- -19.19	17.28- -18.11		18.13-23	2.1-3 18.19- -19.10
○ 1.kontaktní osoba	18.10-15				
○ supervize	19.25	8.5-8 18.24-27	15.24-28	5.5-6	19.28-20.2
○ co potřebuji	17.12-16	8.4-14 12.22-26	6.7-8		3.19-22 13.21- -14.10 20.20-25
• volný čas	6.30-7.13 9.7-12	2.15-16 4.17-18	4.5-9	6.11-18 11.10-12	4.21-24
– hodnocení změny volného času	7.16-22	4.18-25	4.12-17	6.21-31	4.25-26
• další životní změny		6.21-23 13.1-9			
• zpětná vazba					13.12-18
• rady, podněty		5.6-7		7.3-20	4.29-5.12
• možnosti konzultování	3.17-19	4.8-13 18.16-23	2.2-5 6.29-7.2 15.21-23	5.5-12 18.27-30 19.3-9	19.13-26 19.31-20.1 20.15-17

Příloha A:

Rozhovor A

Rozhovor A.1

1 **Zkoumám prožívání psychologů, když přijdou do práce. Jak se adaptují, jak to zvládají,**
2 **co to pro ně znamená, že jsou najednou ze školy v práci. Takže to je takové téma, taková**
3 **hlavní myšlenka.**

4 **Mohla bys mi na začátek popsat, jak ses dostala do školy, jak ses stala psychologem?**

5 Tak vlastně už když jsem končila školu, tak jsem si hledala práci, s tím, že jsem si hledala
6 prostě tady a v okolí. Věděla jsem, že vlastně jako čerstvá absolventka těch možností nebudu
7 mít nějak moc, ani prostě reálná situace, že těch nabídek práce myslím, že až tak nějak extra
8 moc není, tak jsem to měla v podstatě jakoby tak nějak nastavené, že prostě tady a okolí, něco
9 tam si najdu. A kde, to mi jakoby bylo, ne že jedno, ale byla jsem vůči tomu otevřená. A
10 dostala jsem se právě do základní školy, takže to bylo jakoby takhle.

11 **No, a když jde o tvoje vlastní studium, nakolik si myslíš, že tě ta škola připravila? Nebo**
12 **je něco, na co tě třeba nepřepavila, ty sis to pak dohledávala, musela se to doučit?**

13 Tak určitě. Nakolik mě připravila? To jako... To je těžká otázka. Určitě je mnoho věcí, které
14 jsem se naučila ve škole, jsem v té práci využila. Ale určitě z čeho jsem jako hodně čerpala,
15 byly nějaké dobrovolné stáže při škole a kurzy a výcviky, které jsem absolvovala. Prostě
16 sama, z nějaké vlastní iniciativy. To si myslím, že byl ohromný zdroj. A tak. Ale určitě jsem
17 dělala něco, studovala, absolvovala jsem další kurzy, výcviky, metodická pomoc a podobně.
18 A myslím si, že ani není možné, aby někdo byl připravený na práci stoprocentně. To nejde.

19 **A jaké výcviky třeba?**

20 Které jsem absolvovala při škole? Tak z takových větších to byla krizová intervence – tváří
21 v tvář i telefonická, motivační rozhovory – ty mi hodně pomohly. A potom takové menší
22 výcviky, například v projektivních metodách, vedení rozhovoru, workshop v gestalt terapii a
23 podobně. To jsou asi ty nejdůležitější.

24 **Jasně. Mohla bys vyjádřit na škále 0 – 10 svoji spokojenost v práci? Tak, že 0 – nejsem**
25 **vůbec spokojená, 10 – jsem naprosto spokojená.**

26 Tady jsem v práci velmi spokojená. A ta škála nebo číslo... dejme tomu osm.

27 **A co by pomohlo, aby byla vyšší?**

28 Aby byla vyšší? Větší nějaká jistota v té odbornosti. Víc nějakých těch zkušeností a víc těch
29 dovedností, kdybych nějak nabyla.

Rozhovor A.2

1 **Dokážeš uvést klady a zápory tvojí práce, jak je vnímáš ty?**

2 Tak jako výhody vnímám to, že je to práce velmi pestrá, velmi zajímavá. I to, že tam mám
3 v podstatě poměrně volnou ruku a tím pádem i to můžu víc nějak nasadit na ty aktuální
4 potřeby školy, žáků a podobně. Co je jako úplně skvělé, přímo v té mojí práci, že tam máme
5 ohromnou podporu vedení a podobně. I v týmu toho školského poradenského pracoviště, což
6 je určitě velká výhoda. Dále - já nevím, já to opravdu vnímám, že je to velmi pěkná a
7 zajímavá práce. A hlavně, možná to bych vnímala jako výhodu, že to je hlavně o takové
8 poradenské činnosti. Že ta diagnostika, když tam je, tak je to taková ta potřebná k tomu,
9 abychom mohli naplánovat nějaké intervence nebo nějaké preventivní činnosti, ale je to
10 hlavně o té poradenské činnosti. O té jakoby přímé práci s těmi dětmi, s učiteli, s rodiči a
11 s ostatními zařízeními. Takže jako jsme otevření a spolupracujeme, takže můžeme zasednout
12 na těch různých úrovních. No a co je nevýhoda, co s tím úzce souvisí, mi přijde, že jak je to
13 velmi komplexní a široké a pestré a komplikované, tak je to jakoby náročné v tomto směru, že
14 to postrádá jasná vodítka. Nějaké mantinely, o co se jde jakoby opřít. Dává to na jedné straně
15 tu volnost a pružnost, na druhé straně je to jakoby možná na tu orientaci někdy náročnější, než
16 se člověk v tom zorientuje a najde si v tom cestu. A v tom, že ta škála těch problémů je tak
17 pestrá, tak jako se orientovat ve všem a ve všem to nějakým způsobem zvládnout, tak to
18 jakoby vnímám jako nevýhodu. A jako také dost velkou nevýhodu vnímám to, že ta práce
19 školního psychologa, ta pozice, prostě není nějak stabilní pozice. Což znamená, že já funguji
20 z projektu. Takže jsem tam na nějaký rok a potom nevím, co bude. Respektive na dva roky.
21 Takže jakoby to vnímám jako určitě nevýhodu. Nevím víc. To je asi všechno.

22 **A jak se shoduje ta tvoje původní představa s realitou?**

23 Upřímně, nikdy jsem nechtěla, nesměřovala ke školní psychologii, takže nějakým způsobem
24 jsem nad tím nepřemýšlela, když jsem měla nějakou praxi právě ve škole. Jak se shoduje? Já
25 jsem na začátku možná měla nějakou matnou představu, velmi jakoby nejistou. A nikdo nijak
26 ani neuměl vysvětlit, když jsem přišla do té školy, očekávání učitelů ode mě, co vlastně mám
27 dělat, žádné... Mysleli, že já to vím. Tak jsem si něco našla. Ale asi možná fakt ta představa
28 byla velmi nejasná; ne ,asi' - moc se neshodovala s tou realitou. Ale myslím si, že ta realita je
29 o mnoho lepší.

30 **Tak to je ideální. Mohla bys říct, jaké máš copingové strategie? Když jsi ve stresu nebo** 31 **když se nedaří, tak co ti pomáhá?**

Rozhovor A.3

1 Tak jako když se mi nedaří nebo když mám nějaký špatný pocit z té své práce, tak určitě nad
2 tím nějak hodně přemýšlím, nějak si to analyzuji, kde jsem udělala chybu, co můžu udělat
3 nějak jinak. Samozřejmě že využívám i nějaké takové ty konzultace s kolegy a nějaké
4 samostudium, ale taky to, že například s kolegyní se o tom bavíme. A copingové strategie?
5 Možná to už je přímo to, co s tím dělám, jak se to snažím nějak odstranit. Ale když mám jako
6 fakt nějaký špatný pocit z toho, tak si potom nějak povím, že si to nějak dovolím, že prostě
7 dělám všechno nejlepší, jak umím a prostě kdybych to uměla líp, tak to udělám líp. A fakt
8 jako se snažím. Možná je to takové to svolení sama pro sebe. Takový ten pocit, že fakt tam
9 nějak mám ten zodpovědný přístup a bohužel, no tak když jsem rok v práci, tak lépe to ani
10 nemůžu od sebe očekávat, i kdybych byla nevím jaký expert. Tak asi možná to.

11 **Změnilo se nějak tvoje trávení volného času potom, co jsi opustila školu a šla do**
12 **zaměstnání?**

13 Tak určitě. To byla velká změna.

14 **Třeba nějaká změna v tvých koníčcích nebo zájmech? Nebo v tom, co jsi dřív dělala?**
15 **Případně jaké to pro tebe je, jak to hodnotíš?**

16 Tak ten volný čas se mi hodně změnil v důsledku nástupu do zaměstnání, ale i tím, že já jsem
17 se v tom období přestěhovala úplně jinam. Což tohle je úplně jiné město, jiní lidé, jiné to
18 sociální okolí, jiné to sociální zázemí. Takže i to si myslím, že sehrávalo také obrovskou roli.
19 A co se změnilo? Tak samozřejmě například i to trávení s těmi kamarády, to se jakoby
20 změnilo, že už to nebyly nějak jako větší skupinky, ale spíš tak nějak komornější. Nevím,
21 tomu sportu jsem se tak nějak začala věnovat, ale i předtím jsem se věnovala.

22 **No, a když to tak posoudíš, jestli je to teď lepší nebo horší? Jestli to jde tedy nějak**
23 **posoudit?**

24 Tak toho volného času mám určitě o mnoho méně a mám pocit, že nestíhám nic. Ale zároveň
25 mám takový ten pocit, že ten volný čas, když mám, tak si ho nyní jakoby užívám. A myslím
26 si, že to souvisí i s tím nástupem do práce, že pro mě je to taková úleva, že prostě mám tu
27 práci. Že prostě nemám tu obavu, co bude, ale prostě mám tu práci a jsem tam značnou část
28 dne a vím, že je to nějaká smysluplná činnost a potom ten volný čas jakoby možná nějak víc
29 užívám.

Rozhovor A.4

1 **Je nějaká rada, kterou jsi dostala od někoho zkušenějšího, na kterou nezapomeneš? ...**

2 **Nebo příklad, nemusí to být rovnou rada.**

3 Přemýšlím... nevím, ani mě nic takového nenapadá.

4 **Ve vztahu k té tvojí práci, máš třeba z něčeho obavy? Ty jsi zmínila, že jsi tam na dobu**
5 **určitou. Tak ještě třeba něco jiného?**

6 Možná taková nějaká otázka, zda to dělám dobře. Takové nějaké pochybnosti. Obavy...
7 možná někdy takové ty obavy, aby nebyl nějaký problém, co se týká například těch etických
8 otázek. Například abychom něco jako nepodcenili, že to řešíme na nějaké rovině, přičemž už
9 máme informovat nějaké jiné instituce, rodiče, nenechat si to prostě jenom na té jakoby
10 interní rovině. Anebo někdy to poskytování informací samozřejmě je i potřebné – a je třeba
11 s tím zacházet nějak citlivě, jakoby vycítit tu hranici. Kdy to poskytování informací je prostě
12 v pořádku, a kdy už tato informace jako už nemá zaznít a podobně. Anebo další otázka, co se
13 týká prostě souhlasu rodičů. Tak máme tam nějaký generální souhlas a teď za mnou přijde
14 dítě, které chce něco řešit. A když přijde za mnou a má zájem třeba přijít za mnou několikrát.
15 Když přijde párkrát, můžeme to podat, že je to na ten generální souhlas, ale když už přišel
16 více, tak už to může být problém, neboť jsem neinformovala rodiče a já je musím informovat.
17 Teď to dítě třeba nechce nebo má s tím nějaký problém, týká se to té rodinné situace nebo
18 z různých důvodů ten individuální souhlas těch rodičů se jakoby nedá nějak získat. A to
19 například vím, že tady jsem na tenkém ledu. A zároveň prostě dítě tu potřebu má, něco mu to
20 dává. A teď mám říct: 'Ne, nebudeme spolu mluvit.' Je fakt, myslím si, že ta etika v té škole,
21 ty etické otázky jsou takové nějaké náročné, možná je tam taková obava, aby potom z toho
22 nebyly nějaké problémy. Možná to. To je všechno.

23 **Mohla bys mi říct, co tobě osobně tvoje práce přináší?**

24 Já mám z toho stále tak nějak radost, když například na té konzultaci s tím dítětem nebo
25 rodičem, tak mám takový ten pocit, že jsme se nějak jako naladili na tu stejnou vlnu. Takže
26 možná taková ta radost z takového toho jako lidského kontaktu a z toho, že možná taky mám
27 pocit, že se mi nějak daří, že to k něčemu jde, že je to konstruktivní a má to nějaký smysl,
28 něco dávám tomu klientovi. Tak to mě určitě strašně nabíjí a je to pro mě obrovský přínos.
29 Takový ten pocit, že to má nějaký smysl, něco jakoby umím a mám v tom takovou jistotu. A
30 taková ta obyčejná radost, že tady můžu být nějak, nevím, k užitku. A nebo prostě ty děti; fakt
31 žijí si v hrozných prostředích, s hroznými problémy, no, a že tam můžu prostě jako vstoupit,

Rozhovor A.5

1 že na to nemusí být prostě samy. A to mi přijde, že to má nějaký smysl. I když se nějaké věci
2 nezmění, ale už jen to, že to dítě na to teď není samo a má to komu říct, pro něj to může
3 znamenat, myslím, hodně. A pro mě to také znamená myslím si, že dost. Taky ten pocit,
4 možná, že jsem součástí nějakého společenství. No, i toto mi to určitě dává! Jinak to
5 společenství v rámci té školy, ten pedagogický sbor, vedení, že mám takový ten pocit, že tam
6 nějak patřím, že je mi tam dobře, ale zároveň i nějaká ta vyšší, možná lidská rovina, že mám
7 nějakou tu zodpovědnost čistě jakoby lidskou. Možná můžu se s nimi nějak setkat, a že je to
8 k něčemu. A že se můžu věnovat něčemu, co prostě miluji. Ta psychologie pro mě byla stále
9 taková velká láska.

10 **Ty ses úplně rozzářila. Vnímáš třeba u sebe nějaký osobnostní posun nebo nějakou**
11 **změnu, když jsi nastoupila do práce? A teď se ptám jakoby na cokoli, co by pro tebe**
12 **mohlo být subjektivně významné. Ono se to může projevit vlastně v jakékoli oblasti**
13 **potom.**

14 No určitě. V práci jsem odhalila nějaké svoje vlastnosti anebo schopnosti, o kterých jsem
15 vůbec netušila a které mě u sebe úplně překvapily. Například to, že já jsem se nikdy
16 nepovažovala, že bych byla nějaká tvořivá. Já jsem si myslela, že já s dětmi nebudu umět
17 vůbec nějak vycházet a komunikovat. Co já budu dělat s dětmi? A teď jsem zjistila v práci, že
18 já mám nějakou tu tvořivost a dokonce mě to baví, když můžu něco vymýšlet. A například
19 jsem měla takové ty představy, že jsem spíše takový ten konvenční typ, že prostě nějaká
20 strukturovaná práce a pěkně si budu dělat, co se ode mě vyžaduje. A teď jsem v práci, kde
21 mám úplně volnou ruku asi. A to je právě něco, co například hodně oceňuji a samotnou mě to
22 překvapilo, že to nějak dokážu, nějak zvládnout a ještě k tomu mě to baví. Takže možná to.
23 Takové to nějaké sebepoznání a rozvoj nějakých jiných stránek sebe. Tohle jsem prostě
24 doposud nemohla.

25 **Jak prožíváš sebe sama v práci z hlediska nějaké kompetentnosti nebo odbornosti?**
26 **Abych to blíž vysvětlila – jak se cítíš být psychologem? Nebo cítíš se být psychologem? A**
27 **když, tak vlastně z čeho vychází ten pocit, z jakých zkušeností nebo zážitků?**

28 Upřímně nějaký ten pocit kompetentnosti u mě tak kolísá. Častokrát se prostě cítím, že vůbec
29 nejsem psycholog a vůbec nejsem žádný odborník. A to je hlavně práce v třídách nebo
30 s malými dětmi, někdy. No tak to jsou takové ty situace. A někdy z toho mám takový ten
31 pocit, že jsem začínající psycholog, který se učí, hledá tu cestu a někdy se tam fakt cítím
32 nějak jistě a velmi dobře. A závisí to možná na tom, že tak ten pocit, že ono nějak jde, že jsme

Rozhovor A.6

1 se setkali a má tak... nevím, cítím tam takovou tu energii. Já sama se cítím jistě, rozumím
2 tomu, co se děje, rozumím tomu dítěti, rozumím tomu procesu, mám ten cíl, který si sleduji a
3 vidím, že to dítě na to nějak reaguje. A prostě někdy to jde, že se ten rozhovor pěkně rozvíjí a
4 že se nám podařilo nějak navázat ten kontakt a potom popřípadě vidím nějakou tu změnu.
5 Takže to jsou ty situace, kdy jakoby já se cítím dobře a kompetentně. No ale samozřejmě,
6 nevím, ale aspoň já vnímám jakoby tu kompetentnost hodně relativně. Přece je rozdíl
7 psycholog s roční praxí a s dvacetiletou praxí. Ale stále svým způsobem je to jen psycholog.
8 Zase očekávat od sebe anebo vyžadovat od sebe, abych se vyrovnala někomu s dvacetiletou
9 praxí, tak to by mi přišlo, že to bych šla proti sobě a v podstatě i proti těm klientům. To nejde.

10 **No a ty sama, cítíš se být psychologem? Většinou, tedy, když to trochu generalizuješ?**

11 Těžko říct. Ono to fakt závisí. V některých oblastech se jakoby cítím psychologem víc a
12 v některých méně. Jak jsem říkala, například v práci s třídou, tam méně, ale v individuální
13 práci určitě víc. Anebo co se týká, i ten věk těch dětí, někdy to trošku závisí, ale myslím si, že
14 až tak moc ne. Ale možná některé ty problémy, že nějaké jakoby ty běžné konflikty mezi
15 dětmi, tak to mi přijde, že ti pedagogové vědí o mnoho lépe, jak to uchopit. Ale když ty děti
16 přicházejí s různými osobními problémy a podobně, tak jako fakt se jakoby cítím. Takže... a
17 ono je to i těžké říct, někdy jakoby té práce ve třídách se jakoby nahromadí víc, někdy prostě
18 se víc nahromadí práce s rodiči nebo s učiteli. No a přece za ten čas, co tam jsem, tak se to asi
19 nějak měnilo. Většinou o tom jakoby moc ani neuvažuji, upřímně. Zase jakoby takové ty
20 momenty, kdy nad tím uvažuji, ať už pozitivní nebo negativní. Negativní, nevím, něco se
21 nepodaří, tak si řeknu, že jsem totálně blbá. Anebo, já nevím, na začátku, když jsem tam
22 nastoupila, pozoruji, jak komunikují a uvažují pedagogové a jak já, tak si uvědomím: Aha, já
23 prostě mám jiné myšlení, jinak na to prostě nahlížím. Nebo když se bavíme s učiteli a ti mi
24 dají tu zpětnou vazbu, že na to pohlížíme z jiného úhlu pohledu. Jiné věci prostě vidím. I
25 sama to vidím, tak to vždycky řeknu, že jsem si jakoby uvědomila: Aha, tak přece jen já jsem
26 jiný odborník. Tak to jsou možná takové ty momenty, kdy já nad tím nějak uvažuji. Ale
27 možná víc jsem nad tím uvažovala jakoby na začátku, no.

28 **Ty už jsi to hodně řekla, ale můžeš třeba ještě říct, jak se cítíš ve svojí práci? Nebo jsou** 29 **nějaké emoce, které třeba prožíváš častěji v souvislosti s tvojí prací?**

30 Tak nějaké... Jako většinou se cítím jakoby dobře, jakoby v pohodě. Možná to fakt souvisí i
31 s takovým tím nastavením, že když jakoby v té roli toho psychologa a tam okolo jsou prostě
32 děti a jsou tam různé ty emoce a podobně, tak jakoby jsem nastavená na takovou tu neutrální

Rozhovor A.7

1 přívětivost, takový i způsob mluvení a vedení toho rozhovoru. Tak nějak to jde samo, ty to
2 nějak držíš a ty emoce tam nemám nějak jakoby výrazné. Že sama jsem taková nějaká klidná
3 a prostě i myslím si, že se mi daří nějak naladit takovou tu atmosféru, že i potom ty děti se
4 nějak uklidní. Takže tak. Ale možná častější někdy pocit nějaké nejistoty. No, to asi to.
5 Jakoby nevím, no... No možná nějaké takové nejistoty. Někdy takový ten pocit frustrace, že to
6 prostě nejde... Nebo když jsem ve třídě a nedokážu si nijak zjednat kázeň, tak taky takové ty
7 pocity nějakého naštvání, prostě mě to nebaví tady s vámi. A znechucení. Ale to nějak
8 rozdýchám, mile se usměju, zeptám se jich, co se tady děje mezi, takže vraťme se k pravidlům
9 a už to funguje.

10 **A jak na tvoji práci reagují tvoji nejbližší? To znamená třeba rodina nebo kamarádi,**
11 **případně partner? Je tam něco?**

12 Jako myslíš přímo práci ve škole?

13 **Hm. Případně na to, že jsi psycholog. Nebo proč si myslíš, že tak reagují?**

14 No, tak to, že jsem psycholog, na to si nejbližší zvykli. To vědí dlouho. Jak si vzpomínám,
15 prostě pro mě ta psychologie byla velká láska, takže tak nějak vnímali, že to ke mně patří. A
16 to, že jsem právě na škole, tak například mámu to hodně potěšilo, protože to byla
17 vychovatelka. Takže ta měla takový ten pocit, že je to něco blízké, její. A někteří, to jsem byla
18 překvapená, jako docela to pozitivně hodnotili, že si mysleli, že ano, já jakoby s těmi dětmi
19 mi to bude fungovat, že děti mě budou mít rády, si mysleli. Takže to jakoby vnímají
20 pozitivně, což já jsem byla překvapená, já jsem takovou představu o sobě neměla. Nevím,
21 nějaké výrazné reakce jsem asi nepostřehla. A přítel... Jak vnímá, že jsem psycholog. No,
22 možná tam jakoby takové trošku cítím, ještě nejsme tak dlouho spolu, možná takové někdy ty
23 obavy, abych ho nějak neanalyzovala. Ale tak jako nepochopení, čemu se to vlastně věnuji, co
24 je to za práci. Ale akceptuje to. Vyslechne si mě.

25 **A jaký přístup svých blízkých nebo těch lidí kolem bys ocenila nebo co bys od nich**
26 **potřebovala, abys vlastně v té práci dokázala dobře fungovat, aby ses dobře cítila?**

27 Blízkých jakoby v mém okolí, nebo v práci?

28 **V okolí, tvém.**

29 V okolí. Tak co určitě nějak oceňuji a co mi hodně pomáhá, že mi věří. Že mě nějak vnímají
30 jako šikovnou a že prostě věří, že to v té práci dělám dobře a dělám, co můžu. A když já

Rozhovor A.8

1 někdy mluvím o svých nějakých pochybnostech nebo někdy... No, takové pochybnosti o
2 sobě, tak mě nějak jakoby podpoří v tom, asi že je to nějak jakoby v pořádku a že to nějak
3 zvládnou. A to si myslím, že to mi jakoby hodně pomáhá. To ocenění.

4 **Mohla bys nějak popsat tvoji práci třeba z hlediska toho, co tam děláš, jaké máš**
5 **povinnosti, třeba tvůj běžný pracovní den? Jak to tam vlastně vypadá?**

6 Tak vzhledem k tomu, že na naší škole je ještě speciální pedagožka, taky na plný úvazek,
7 která má ještě specializaci v etopedii, tak já se soustředím hlavně na ty problémy jakoby
8 výchovné a osobní, vztahové a ona víc na ty výukové. Ale úzce spolupracujeme a řešíme to
9 spolu. A asi víc se angažují na tom druhém stupni, přičemž ona víc na prvním stupni. Ale to
10 neznamená, že by to bylo nějak ostře jakoby rozdělené, to vůbec. Někdy spolupracujeme na
11 něčem v rámci toho prvního stupně, já tam něco mám. Takže obě pracujeme v podstatě na
12 celé škole, jen jakoby víc já na tom druhém stupni. A co vlastně nějak spadá do mojí práce.
13 Tak určitě je to jakoby individuální práce s žáky. Ať už s těmi, kteří mají nějaké problémy
14 s chováním, nějak se ke mně různě dostali přes nějakou výchovnou komisi a podobně, anebo
15 mě nějak sami vyhledali, mají třeba problémy, já nevím vztahy ve třídě nebo nějaké osobní,
16 rodinné. Potom je to spolupráce s učiteli, ať už je to nějaké dohadování si nějaké činnosti,
17 nějakého vstupu do třídy, předávání si vzájemných informací. Nebo taky něco rozebíráme,
18 konzultujeme práci s třídou a s jednotlivými žáky. Potom taky někdy s rodiči, méně. Práce
19 s třídními kolektivy, což je ta diagnostika sociálního klimatu, nějaké třídnické hodiny,
20 intervenční programy, adaptační kurzy. Velká část té práce je jakoby nepřímá činnost, což je
21 příprava na to všechno. Porady nám zabírají hodně místa. Hlavně ta porada s tou speciální
22 pedagožkou, protože úzce spolupracujeme a někdy prostě fakt vedeme spolu nějaký program
23 pro třídu nebo nějaké konzultace se žáky. Takže tam si předáváme ty informace nebo něco
24 připravujeme s vedením. Všechno to nějak domlouvát. Tak asi tak. Takže ten jakoby běžný
25 den vypadá tak, že mám naplánovaných pár konzultací, s žáky většinou. Někdy nějaký ten
26 vstup do třídy a mezitím příprava. Tak.

27 **Během té doby, co tam pracuješ, objevila se nějaká obtížná situace? To je asi hodně...**
28 **případně jak jsi ji zvládla.**

29 No tak těch obtížných situací bylo hodně.

30 **Já si říkám.**

31 Jak jsem je zvládla? Tak každou situaci jinak.

Rozhovor A.9

1 **Tak považuješ při výkonu práce za významnou genderovou roli? Proč ano, nebo proč**
2 **ne?**

3 Nevím teď.

4 **To, že jsi žena, myslíš, že je to důležité v tvój práci? Nebo jestli to má na něco vliv?**
5 **Jestli tebe to nějak, nevím, ovlivňuje.**

6 Jestli to mě ovlivňuje?

7 **V té tvój práci.**

8 Tak já si myslím, že jako určitě tam má vliv. Každý to nějak... Myslím si, že ti klienti to musí
9 rozlišovat, že to prostě je žena nebo muž. A zvlášť jakoby ty děti. Tak má to jakoby nějaký
10 vliv.

11 **Nebo třeba jestli myslíš, že třeba v něčem je to nevýhoda? Třeba v práci s tou třídou,**
12 **když jsi zmiňovala?**

13 Tam toto jakoby nevnímám jako nevýhodu. Já to jakoby vnímám, že je nějak běžné, že
14 psychologové jsou převážně ženy a na škole jsou převážně ženy, tak nějakým způsobem to
15 tak nějak všichni berou nebo očekávají. Myslím si, že když by tam byl chlap, tak to překvapí
16 ostatní. Ale možná, co jakoby já si někdy říkám, že co může být nevýhoda nebo škoda, je to,
17 že některé děti možná jako by profitovaly, právě kdyby tam byl chlap. S tím, že ta role toho
18 muže v jejich životě nějakým způsobem nefunguje nebo chybí. Takového toho blízkého, ať už
19 nějaký táta nebo strejda a podobně. A taktéž i v té škole že nemají tu zkušenost s takovým tím
20 vztahem s tím chlapem. Takže možná v tomto směru. Je to... Prostě někteří mají
21 problematický vztah s otcem a někteří problematický vťah s matkami, takže... Já nemůžu být
22 to i to, bohužel.

23 **Je něco, co tě v práci nějak opravdu překvapilo? Mile nebo nemile?**

24 V jakém směru?

25 **Když jsi tam nastoupila, třeba ses zapracovávala, něco... ono to asi hodně souvisí s tím**
26 **očekáváním.**

27 Možná mě tak nějak mile překvapilo to, že jak celý ten nějaký učitelský sbor a to vedení mě
28 pozitivně přijali. Že opravdu... Je to takové příjemné každý den chodit do práce, kde mám

Rozhovor A.10

1 takový ten pocit, že jsem tam jakoby součástí něčeho a ten tým je tam prostě fajn a je tam
2 prima atmosféra. No možná to - takové ty opravdu přátelské vztahy.

3 **A mohla bys říct, s jakými problémy nebo záležitostmi nebo s čím za tebou chodí klienti**
4 **nejčastěji?**

5 Tak co se týká dětí, tak nejčastější; velmi často jsou to problémové vztahy mezi dětmi
6 navzájem, nějaké konflikty, vztahy ve třídě. Někdy tam jsou i rodinné problémy. Co se týká
7 učitelů, tak častokrát je to právě problém těch vztahů ve třídě mezi dětmi a problém s nekázní.
8 Takže vlastně i když potom nějaké dítě se ke mně dostane, třeba nechce se učit nebo nějak
9 vyrušuje v hodině, má různé problémy, pere se s ostatními spolužáky a podobně, je agresivní,
10 tak to většinou nepřijde on sám za mnou, ale dostane se nějakým jiným způsobem nebo já si
11 ho nějak vyberu. Takže jako tohle je také velmi časté, takže takové ty problémy s agresivitou,
12 nekázní, vyrušování v hodině. To je asi tak to nejčastější.

13 **A pokud přijdou rodiče?**

14 Rodiče například, že prostě to dítě se nějak nechce učit, nic nedělá do školy, zhoršil se mu
15 prospěch. Anebo problémy s chováním. To myslím, že je takové to nejčastější.

16 **A mohla by sis vybavit nějaký konkrétní případ, který pro tebe byl nějakým způsobem**
17 **významný a popsat ho? Samozřejmě s tím, že zachováš anonymitu. Jde mi o to, čím tě**
18 **ovlivnil a co sis z něj odnesla, proč pro tebe byl významný.**

19 No, co vybrat. Je víc případů, které pro mě byly významné a každý jakoby v jiném směru.

20 **Můžeš jich vybrat víc.**

21 Například mě napadá, teď v současnosti co řeším, to je ten kluk, kterého mám v podstatě
22 v dlouhodobější péči, s tím, že on má problémy hodně s agresivitou. Byl nějaký agresivní,
23 strašně drzý k učitelům, až takový... až tam cítíš takovou nenávist a pomstu směrem
24 k učitelům anebo k dětem, je hodně vulgární, vyhrožuje ostatním a podobně. A on přišel na
25 naši školu tenhle rok z jiné školy, ze které ho v podstatě vyštípali. Ještě k tomu dvakrát
26 propadl, takže i ten prospěch má špatný. Takže možná jakoby on. A čím byl pro mě
27 významný. – Na jednu stranu mi to přijde, že je to takový obtížný klient, že ta dynamika je
28 strašně složitá jenom v tom kontaktu. Tam, co se ukazuje, že na jednu stranu prostě opravdu
29 hodně agresivní a nenávistný a na druhou stranu používá takové různé manipulace, kaje se,
30 někdy až tak možná působí svázaně a tváří se nebo působí takovým tím dojmem chudáčka

Rozhovor A.11

1 nebo velmi snaživého, hodného kluka, který nějakým způsobem až podlézá. A na jedné straně
2 jakoby to bylo nějak náročné to ukočírovat a najít si k němu tu cestu, ale zároveň mi přišla ta
3 práce s ním velmi taková jakoby nabíjející a měla jsem z toho nějakou opravdu takovou
4 radost i mi to hodně jako dalo nějak. Kolik jsem dala do toho vybudovat si s ním ten kontakt,
5 tu důvěru, a právě potom se to přehouplo a opravdu mi nějak důvěřoval, skutečně se mi nějak
6 otevřel. A pak jsem z toho měla ohromnou radost. A taky je pravda, že hlavně nějak kolísáme.
7 Takže tam jsem se jakoby toho nějak naučila hodně, a taktéž možná i to, nevím... ověření mé
8 vlastní kompetence, že nějak jsme to spolu zvládli nebo to zvládáme a jde to dobře. A mám
9 z toho fakt dobrý pocit. Nevím... co ještě tak... Anebo jsou to některé takové ty momenty, že
10 to nemusí být nějaká dlouhodobá soustavná práce s těmi dětmi. Ale fakt některé takové ty
11 momenty, ty chvíle...

12 **A co třeba?**

13 Například jsem si vzpomněla na jednoho kluka, on měl asi čtrnáct let, a strašně se bránil
14 rozhovoru se mnou. Prostě že ne, ne, že nebude se mnou, odmítal se mnou mluvit, jako by to
15 byla hrůza děs. A jakým způsobem to taky nějak zvládnout. A ještě trošku, tak jsem cítila až
16 takové útoky vůči sobě. Nějak to zvládnul a nakonec z toho byla fakt jako krásná konzultace a
17 úplně se to všechno nějak změnilo, takže to byl takový ten moment. No, a taky možná
18 ověření, že prostě to, co jsem se naučila z těch motivačních rozhovorů, skutečně funguje. A
19 nebo, já nevím, další moment, co mi přijde hodně nějaký významný, ale to je možná jen
20 důvěra v ten proces a v to, co jsem se naučila. Když jsme rozebíraly s jednou holkou, velmi
21 často se hádala v poslední době s mámou a velmi těžko to prožívala, a tam jsme to prostě jen
22 rozebraly, co se tam děje, nějak jsem ji podpořila a s tím odešla. A potom přišla, že prostě se
23 pobavily a všechno je v pohodě. Takže prostě fakt taková ta důvěra v tu práci, že nemusím
24 hned dávat nějakou radu a dovést k nějakému řešení. Vůbec to nemusí směřovat k takovému
25 nějakému řešení, ale že když to dítě dostane něco jiného, co potřebuje, tak ono si to řešení
26 najde. A nebo s učiteli. Nebo co mě určitě hodně ovlivnilo hned na začátku, to byla práce
27 s jednou třídou. No ale to by bylo na dlouhé povídání! Ale to byla fakt taková zkušenost... To
28 byl vysloveně boj s nimi, tam se nic nedalo, my jsme si připravili program, nic jsme nemohli
29 dělat. Oni tam vřískali, váleli si, mlátili se tam. To jsme byli tři na ně. A nešlo to. A právě
30 jako ta kolegyně, ta speciální pedagožka, tam nějak zasáhla a udělala fakt velmi chytrou věc,
31 že sebrala ty, kteří tam jako vyrušovali nejvíc, postavila je do pozoru, vysvětlila, že takhle to
32 nepůjde a že já si s nimi individuálně popovídám. A tam mi je hodila. A to jsem byla v práci
33 asi tři měsíce. Bylo to na mě, a co mám s nimi dělat? No ale ukázalo se to jako velmi šikovná

Rozhovor A.12

1 a chytrá věc a tím se jakoby mnoho věcí odhalilo a odkrylo a potom i díky tomu ten další
2 vstup do třídy přinesl velmi otevřenou diskuzi, kdy přímo ty děti pojmenovaly ten problém,
3 co je trápil roky v podstatě. A mohlo se to řešit a posunout. A potom jsme to například
4 využívali a dále a využíváme, že když vidíme, že nějaká třída je taková, že je tam nějaký
5 vážnější problém nebo ty děti prostě nejsou otevřené, nechtějí nám prostě říct víc, tak si prostě
6 individuálně s nimi popovídáme a zmapujeme. Opravdu se nám to osvědčilo. Takže například
7 to.

8 **Děkuji. Mám otázku, chtěla jsi po nástupu do zaměstnání něco měnit? Nebo jsi třeba**
9 **něco změnila, přizpůsobila si podle sebe prostředí, svoji práci, něco? A případně pokud**
10 **ano, jak to bylo přijato – od kolegů, klientů, nadřízeného/nadřízených?**

11 Tam vlastně, když jsem přišla do té práce, tak mě nikdo nezaškolil. S tou předešlou
12 psychologkou já jsem mluvila asi hodinu tím stylem, že ptejte se, na co chcete. Ale jakým
13 způsobem ona tam pracovala, jaký měla systém, to mi vůbec neřekla. A metodičku jsem
14 získala asi až po měsíci nebo dvou. A ti učitelé, oni sami jakoby nevěděli, co vlastně dělám. A
15 to vedení také ne. Takže to bylo takové, že jsem si musela tam vytvořit nějaký jakoby vlastní
16 systém, který by mi nějak fungoval.

17 **A v současné době máš nějaké plány něco změnit?**

18 Tak určitě víc tu práci, určitě si v tom udělat nějaký větší systém a rozplánovat lépe takové ty
19 pravidelné aktivity, aby to bylo systematičtější. Taková ta systematičtější práce. Což jako
20 něco jsme už podnikli takové ty kroky, ale dá se ještě víc. No a teď mě napadlo, co jsem
21 změnila. K tomu, co jsem tam nějak zavedla, tam to byla taková obtížná situace, když jsem
22 nastoupila, tak tam byla ta speciální pedagožka na plný úvazek. A ona nastoupila jakoby na
23 plný úvazek v podstatě nějak měsíc dva po mně. Předtím ona tam sice pracovala, ale to byl
24 jiný projekt a menší úvazek. Takže to bylo tak, že já jsem nevěděla, co mám dělat, ona se
25 v tom ještě nějak hledala. A zároveň jsme měly nějak spolupracovat, naše pracovní náplně se
26 překrývaly. A hledat si v tom nějakou cestu bylo prostě náročné. Tak co jsem jakoby nějak
27 iniciovala, bylo, že jsme si vytvořily interní dokument o poskytování poradenských služeb na
28 naší škole, kdy jsme si vymezily vzájemné kompetence a mělo to jakoby různé nějaké body.
29 Jednak vzájemné kompetence, potom tam byl vztah, přijetí té zakázky, etické otázky a
30 podobně. Takže možná to je to. Dobře, to byl jakoby výsledek, ten dokument tam někde leží,
31 nevím kde, ale co bylo jakoby důležité, je takové to vyjasnění si vzájemných kompetencí a
32 těch podmínek té spolupráce. Tak možná to.

Rozhovor A.13

1 **Mohla bys mi třeba říct, jaké zázemí ti poskytuje to pracoviště?**

2 Jako materiální?

3 **Materiální, potom o těch kolezích jsi hodně mluvila.**

4 Tak co se týká... Já myslím všechno, co k té práci potřebuji, mám svoji pracovnu, velkou,
5 mám k dispozici kancelářské potřeby, a co potřebuji. Takže co se týká nějakých
6 diagnostických metod, tak to mi poskytuje institut, nebo respektive mám možnost si vypůjčit
7 z institutu. A ostatní věci, jako metodické materiály, si nějak různě najdu. No ale zase
8 samozřejmě že institut nepatří do školy, to je zase jiná kapitola.

9 **Ale máš tu možnost.**

10 Ano, mám tu možnost, no. Tak to je to materiální, ale co například také hodně oceňuji, je i to,
11 že mám tu možnost, jakoby škola mi umožňuje se prostě nějak vzdělávat a i ta spolupráce
12 s těmi ostatními zařízeními, takže například komunikujeme a nám to umožňuje, že když chci
13 jít za nějakou psycholožkou do jiného zařízení, tak prostě můžu. I to mi přijde jakoby takové
14 dobré.

15 **A u toho dalšího vzdělávání, kdo to iniciuje? To třeba ty si řekneš, že tam chceš jít nebo
16 ti škola nabídne, máte možnost vzdělávání?**

17 Ne, ne. Institut, který mě zaměstnává, oni sami mají nějaké semináře pro nás, na které se
18 přihlásíme. A potom moje další vzdělávání, to si zabezpečuji já, takže já si něco najdu,
19 zaplatím si to a jdu tam. A škola se o to vůbec nezajímá.

20 **Jestli to dobře chápu, tak tebe zaměstnává ten institut, který je financovaný Evropskou
21 unií.**

22 Ano, ano, přesně tak.

23 **A název toho institutu?**

24 Národní ústav pro vzdělávání.

25 **Jo. A když jsi přišla do toho zaměstnání, jak na tebe reagovali třeba ostatní zaměstnanci
26 nebo stávající klienti? Asi hlavně ti klienti, zaměstnance jsi říkala.**

Rozhovor A.14

1 Já myslím, že dobře. Já jsem, když jsem tam přišla, tak první co jsem tam udělala, bylo, že
2 jsem šla do každé třídy, abych se seznámila s těmi dětmi a aby taky ony poznaly mě. Takže
3 tam se jakoby navázal ten kontakt. U těch malých dětí, tak to bylo prostě hned. A u těch
4 větších, tam byla cítit prostě ta zkušenost s tou minulou psycholožkou, kterou jakoby
5 hodnotili pozitivně. Takže myslím si, že mě přijaly. Ale samozřejmě, byla jsem jakoby pro ně
6 cizí osoba, takže cítím, že například teď je to úplně jiné, než jak to bylo na začátku. Teď se na
7 mě jakoby víc obracejí, protože mě znají. Jsme spolu v nějakém kontaktu. Takže tak.

8 **Co nebo kdo ti nejvíc pomohl nebo pomáhá při nástupu do tvé práce?**

9 Tak hodně mi pomohla ta kolegyně, speciální pedagožka. A potom i moje metodička, kterou
10 jsem potom dostala.

11 **No a jak třeba probíhá spolupráce – s učiteli, to jsi dost řekla – a s dalšími profesionály,
12 já nevím, třeba z pedagogicko-psychologických poraden?**

13 Tak já si myslím, že ta spolupráce je dobrá, komunikujeme spolu, což je to, že si nějak
14 předáváme informace nebo doporučujeme návštěvu jiných zařízení. Někdy konzultujeme
15 spolu případy, abychom to nějak zkoordinovali.

16 **Ty jsi zmínila tu metodičku, máš třeba ještě možnost poradit se s někým jiným nebo
17 konzultovat s někým? Měla jsem hlavně na mysli nějakou supervizi nebo někoho...**

18 Já jsem si jakoby teď nedávno našla supervizorku. S tím, že to byla moje iniciativa a i si ji
19 platím. Ale teď mi říkala metodička, že plánují nebo rozmýšlejí supervizi, ale ještě nemám
20 žádné konkrétní informace, ještě to nijak nefunguje.

21 **Takže z tvé vlastní iniciativy. Možnost dalšího vzdělávání, to už jsme vlastně řešily.
22 Napadá tě třeba něco, na co jsem se nezeptala, co myslíš, že by bylo důležité? Co by mělo
23 zaznít?**

24 To myslím že ne. Nic mě nenapadá. Myslím, že to byly vyčerpávající otázky.

25 **Tak jo. Já ti moc děkuji.**

Příloha B:

Rozhovor B

Rozhovor B.1

1 **Takže ta moje bakalářská práce se vlastně týká profesní adaptace nebo začátku**
2 **psychologů ve školství, jak se adaptují, jak to zvládají. Jak zvládají ten přechod ze školy**
3 **řekněme do života. Potom by z toho mohly vyplynout nějaké závěry, co by jim mohlo**
4 **pomoci tu adaptaci usnadnit.**

5 **Na začátek bych se vás zeptala, jestli byste mi mohla popsat, jak jste se stala**
6 **psychologem ve školství, jaká cesta k tomu vedla konkrétně u vás.**

7 No já vlastně, že jo, když jsem studovala ještě, tak jsem se už musela živit jakoby nějak. A
8 chtěla jsem dělat právě co nejvíc v oboru, abych to potom využila do praxe. Takže jsem
9 začala nejdřív diagnostáky a takhle a potom postupně jsem se dostala ke školní asistenci a
10 měla jsem dvojčata taková právě. A tak jsem začala docházet do jedné školy, kde je právě
11 taková speciální škola. No a tam už jakoby jsem do toho začala víc vklouzávat, protože ta
12 učitelka to furt, věděla, že jsem psycholožka, ta třídní, takže furt chtěla nějaké jako nápady na
13 aktivity a tak. A docela mě to už chytlo, jakoby že jsem, já jsem dřív už si říkala, co a jak, ale
14 pak jsem si říkala, že to má fakt smysl ta práce, že tu třídu můžete hrozně prostě moc
15 formovat nebo tak. No a pak vlastně jsem hledala práci, když jsem ukončila, což taky není
16 úplná sranda, takže zas takový výběr to není, no a měla jsem hrozné štěstí, že jsem věděla, že
17 se otevírají tady ti školní psychologové vlastně, tak jsem psala a tak, no. Tak, že jo, už celou
18 tu praxi jsem měla na děti a na kolektivy směřovanou, takže jsem tak jakoby vklouzla dál, no.
19 Takže tak, no.

20 **No, a pokud jde o vaše vlastní studium, nakolik si myslíte, že vás škola připravila na**
21 **nynější profesi?**

22 No mě strašně moc, protože já jsem měla i konkrétní předmět školní psychologie a
23 v pedagogické psychologii jsme měli i že chodily vyloženě školní psycholožky nám
24 přednášet. A já vlastně díky tomu vůbec jsem, protože tady, já jsem přišla, a úplně jaké si to
25 udělám, takové to je; vůbec nikdo nevěděl, co to jakoby je. Takže já jsem z toho strašně
26 vycházela, jo, že jsem z té koncepce vůbec napsala náplň práce, co bych měla dělat, jak by to
27 mělo vypadat. A jako nevím, bez té školy co bych jako asi dělala úplně. Jo, že to... hodně,
28 hodně. S tím jsem byla hodně spokojená, s tou školou, jak mě na to to. Až mě to překvapilo.

29 **Je něco, co jste si musela doplňovat, na co vás nepřipravila?**

30 Jo, no tak to určitě. Tam na co vás nemůžou připravit, jsou takové ty konkrétní programy, že
31 jo, které si pořád děláte. A tam je blbé, třeba nějaké příručky nebo odkazy jsem měla, ale ono

Rozhovor B.2

1 spousta toho nefunguje nebo fakt nevím jak, jo. Oni tam napíšou na dvacet minut, mně se to
2 úplně rozjede tam. Jo, takže prostě tohle to všechno, na to vás prostě, to si myslím, že si musí
3 každý ozkoušet sám. Jo, já jsem vlastně, hodně toho bylo, když jsem vlastně začala, tak jsem
4 četla, četla, četla, neustále jenom nějakou literaturu, abych si to znovu tak nějak osvojila.
5 Takže určitě. Nevím co tak konkrétně kromě těchle praktických věcí vytáhnout, no. No,
6 nevím. Že tam jsem třeba cítila i hodně výcvik jakoby, že vám pak pomůže. Jo, že to zas ale je
7 jiná věc, jo, to tady v těch praktických věcech, jako je komunikace přímo s dětmi nebo tohleto
8 tahání, jo jako. Ale teoreticky nevím. Jo, jako jestli myslíte teoretický nějaký...

9 **No a třeba jaký výcvik tedy máte?**

10 Já teď jedu systemický výcvik, no. A ten se mi zdá na to takový jako dobrý, jo, že na tu školní
11 psychologii celkem se mi tady jako osvědčuje. A že to dá takovou jistotu, že jo, to mi hrozně
12 chybělo. Protože já tady přece jenom něco vymýšlím s těmi dětmi, s těmi rodiči, ale tím, že
13 fakt nevíte jakoby, není to ukotvené. Říkám: nedělám něco úplně mimo, není to nějaké jeté?
14 A takhle s tím výcvikem už vám to dá větší jistotu, že víte, že je to etické, že jedete v normě,
15 že tento směr je jako dobrý, že to asi výsledky mít bude, no. Takže to si myslím, že je
16 takové... že vám dodá tu jistotu větší. Ten výcvik potom.

17 **Kdybyste měla na škále 0 – 10 vyjádřit svoji spokojenost v práci? 0 – vůbec nejsem** 18 **spokojená, 10 – jsem naprosto spokojená.**

19 Asi šest až sedm bych to dala.

20 **A co by pomohlo, aby to bylo vyšší?**

21 Ono je pořád těžké; nebo furt je to na začátku jakoby. A ono se to furt posouvá, jako jo, fakt
22 jsem čím dál spokojenější. Ale je to hodně o tom, jaké je jakoby vedení, jo, a že vlastně ta
23 moje paní ředitelka si myslím, že ze začátku fakt měla jenom takovou tu představu, že budu
24 tady zavřená a budou ke mně chodit děti, jo. To bylo hodně, že to furt musím jako rozšiřovat,
25 protože ty děti za vámi prostě nedojdou, to musíte mít programy, musíte to rozjet. A vůbec,
26 takhle ta komunikace s těmi učiteli nebo spolupráce, no. Že to trošičku ještě bych chtěla. Furt
27 na tom pracuji, furt s nimi jezdím a tak. Ale oni se trošku bojí, že jo. Takže tohle vlámu; že se
28 bojí pozvat si vás do třídy, bojí se jakoby něco takhle řešit, jako že se cítí trochu tím ohrožení.
29 Furt je to trochu ještě nepochopení si myslím té pozice tady na škole. Tak to je takové to, co
30 mi trošku ještě vadí, no, že dojdou domů a ,ježežeže!‘

Rozhovor B.3

1 **No a můžete tedy uvést nějaké klady a zápory vaší práce, jak je vnímáte vy osobně?**

2 Co mě baví, je, že je to hodně pestré tady. Že děláte jak tu skupinovou práci, tak tu
3 komunikaci s dětmi, tak komunikaci s rodiči. Je to takové fakt hodně, hodně se toho naučíte
4 určitě. To mě baví moc. A ty zápory, no že jsou i klady, i zápory. Mně strašně přijde super
5 úplně ta efektivita toho, té školní psychologie. Protože já vlastně, když je tady to děcko, má
6 problém, přijde za mnou, tak já to řeším, pokud to dítě souhlasí, i s rodiči, i s učiteli a pak to
7 ještě chodím, dělám programy s tou třídou, chodím to jakoby sledovat, jak to jede. A opravdu,
8 že jo, díky tomu je to mnohem rychlejší, jo. Máte to i objektivnější. To se mi na tom líbí.
9 Práce v tom systému. Ale je to i ten handicap, no. Že vlastně, já jsem tady jediný nepedagog a
10 oni mají to myšlení fakt hodně jiné. A je to prostě trošku. Jste tak stranou a musíte, furt to
11 nějak jakoby ... přemlouvát. Ale, já nevím, nechci být taková drsná, ale taková určitá
12 omezenost jakoby těch pedagogů, jo: ‚děcka jsou hajzlové, dělají nám to naschvál.‘ Furt
13 dokola jakoby že to je, to mě trošku... a když se to nikam neposouvá u některých, tak to mi
14 hodně, to mi jako vadí. To prostředí jakoby v tomhle tom smyslu.

15 **Takže spíš to sociální prostředí tedy. V uvozovkách.**

16 No, jako já myslím, že to je takový ten pedagogický ten, prostě... jo, že jako vy to dítě máte,
17 ještě je tady ta mlčenlivost. Ale já ho mám, z nějaké strany vím, co se mu děje, třeba má rodič
18 rakovinu, že jo a tak dále, a teď na druhou stranu za vámi chodí učitelka a říká vám, že prostě
19 nemá hezky napsané úkoly, jo. A prostě jí nedokážete vysvětlit, že to v tuhle chvíli asi není
20 úplně jako podstatné nebo tak. A to jsou věci, které mi fakt jako... Že si říkám: ‚Ježíš, chtěla
21 bych s někým jiným pracovat.‘ Ale to je pár jedinců, ale jako tohle, no. Tak asi bych řekla.

22 **A jak se ta vaše původní představa práce shoduje s realitou?**

23 To si myslím, že docela hodně. Ale to je právě hodně o tom, že se to fakt dělá jakoby... nebo
24 my to tady máme, já to mám fakt hodně volné, že si to hodně dělám prostě sama, no. Takže
25 jako jo, já jsem měla nějaké nápady, ty si fakt realizuji a takže dobré, jo. V tomhle asi hodně.

26 **Jaké máte vy osobně copingové strategie? Co vám pomáhá, když jste ve stresu, když se 27 nedaří?**

28 Když se mi nedaří? No já se snažím fakt si to netahat domů už. Protože to jsem ze začátku
29 hlavně hrozně dělala to, to, to. Takže fakt všechno si tady, i když třeba teď mám dotazníky
30 nebo tak, tak to fakt tady klidně být třeba do těch pěti nebo do půl šesté, ale abych to už

Rozhovor B.4

1 nedělala doma, jo. To si myslím, že je důležité. No prostě snažit se to fakt jako oddělovat co
2 nejvíc prostě. Potom jdu, chodím pěšky hodně, já dojíždím ještě navíc, což je taky skvělé.
3 V tom vlaku si vyčistím hlavu a pak jdu pěšky nebo jdu se psem prostě, tak spíš tímhle
4 způsobem práce. A tady že bych byla někdy až, já se jako umím hodně ovládat, jako že bych
5 třeba byla tak rozčilená, že bych tady musela něco se zklidňovat, to se zatím nestalo ještě no.
6 Takže spíš jako potom nějaká ta psychohygienu.

7 **Ale takže ty vaše běžné copingové strategie promítáte do práce.**

8 Jak to myslíte?

9 **To co jste využívala dřív, využíváte i tady teď?**

10 Jo, jo, tak to jo. Jako že něco extra super nového nevzniklo.

11 **Nemáte.**

12 Ne, asi ne.

13 **Změnilo se nějak vaše trávení volného času – záliby, koníčky – potom, co jste opustila**
14 **školu a šla do práce?**

15 No tak to hrozně moc, že jo. To je úplně totální změna. Ale to je taky tím, že já jsem, no, že
16 jsem bydlela v tom jiném městě, měla jsem tam svůj byt. Úplně jiné prostředí, úplně jiné
17 kamarády teď mám nebo vůbec kolem sebe. Takže to strašně moc.

18 **Ono to asi nejde moc říct nějak jasně, ale vnímáte to pozitivně nebo negativně?**

19 Já to vnímám, jako že je to cesta jakoby. Že mě to někam posouvá. Samozřejmě tam to bylo
20 asi příjemnější, ale zase na druhou stranu, kdyby to trvalo i teď, tak bych byla nespokojená. Jo
21 jako, měla jsem, cítila jsem tu potřebu se nějak posunout. Takže já to vnímám jako něco
22 přirozeného, co tak prostě má být, no. Jako nestresuje mě to, i když se mi občas hrozně
23 stýská. To je jasné. Ale jako jsem spíš spokojená, že mám pocit, že jedu jakoby tu, jo, jak se
24 říká, že v rámci věku opravdu plním ty normy, ne. Že prostě no... asi tak. A hlavně teda, ono
25 je strašně, že jo, to zažijete taky, že je těžké fakt si najít tu práci v té psychologii a já už jsem
26 to skoro zabalila, že už jsem si říkala: ‚Ty jo, tak kdo ví.‘ Tak už jenom to, že vlastně to
27 dělám, já už jsem tomu skoro nevěřila, tak mě to strašně jako uspokojuje. Takže z toho mám
28 radost, no. Takže to spíš je pozitivní.

Rozhovor B.5

1 **A je nějaká rada nebo třeba nějaký příklad, něco, co jste si vzala od někoho**
2 **zkušenějšího, na co nezapomenete, na co tak jako myslíte?**

3 No já hrozně vycházím, jak jsem říkala, jak jsme měli ten předmět, jak jsme měli fakt tu
4 psycholožku, která to dělala, tak straně moc z toho, co tam padlo, úplně jako ve velkém.
5 Vůbec ta koncepce, no, i ty rady tak nějak. Takže jo. Ale nevím, co konkrétně bych tak
6 vyhmátla. Tam vlastně bylo už od začátku, že si dávám hrozný pozor fakt na tu mlčenlivost.
7 Což nám taky radili, že jo, že i tady v téhle kanceláři je to extra těžké, že furt vám sem někdo
8 leze. Oni jsou strašně jakoby zvědaví, takže oni si sem chodí furt třeba pro nějaké... když
9 mám sezení a tak. A furt se všichni snaží jakoby na vás tlačit. No, a že nám vždycky říkali, že
10 je hrozně důležité říkat prostě, abyste je jakoby uspokojila, nějaké informace jim dát, ale
11 opravdu takové ty nejbezpečnější i pro to to. No a to dělám od začátku. Což je ale trochu
12 těžké, protože ze začátku vás ti učitelé zase tak neberou a měli byste tendenci jim vyhovět.
13 Ale tím, že jsem to věděla od těch zkušenějších, tak jsem od začátku jela, a myslím si, že to je
14 hrozně důležité, takhle si ty hranice hned od začátku jako nastavit, jo. Že nemůžete tady fakt,
15 jako tady se rozkecá jinak úplně všechno a ty děcka byste vlastně hned podtrhli ze začátku.
16 Takže tohle tak, no. Že asi to je důležité, nastavit si ty hranice tohohle. Té spolupráce s těmi
17 učiteli, aby fakt bylo jasné, kde stojíte.

18 **A ve vztahu k vaší práci, máte z něčeho obavy?**

19 No to mám pořád. Tak tady už jenom, jak to bude s námi dál. Ale... Jo, jestli to bude
20 pokračovat, ta... Taky je to takové, je to všechno dlouhodobé a citlivé hodně, vždycky když se
21 mi něco otevře, říkám si, jestli jsem udělala dobře, jestli to nebude nějaký průšvih. A pak taky
22 obavy máte furt i vzhledem k rodičům, jo. Že je musíte... nebo jestli je to ono, jestli
23 odpovídám dobře, jestli ne na něco jiného...

24 **Určitě.**

25 ...Zase, když já tady třeba tady ve třídě něco rozjedu, zjistíte, že je tam dítě úplně stranou a
26 tak si o tom, že jo, musíte v té chvíli, tak si o tom třeba povídáme nebo tak. A teď ty děti
27 samy označí někoho, kdo to dítě posílá na tu stranu. No a z druhého dne nebo ještě ten den
28 tady máte jeho rodiče, že: „Co jste tam udělala, označili jste ho za šikanátora.“, nebo tak.
29 Musíte být strašně opatrná, jakože v tomhle tom. A vždycky jestli jsem všechno řekla, jak
30 jsem měla, protože říkáte toho hodně a každý si z toho vezme něco, nějakou větu. Takže spíš
31 takhle, jestli to tak nějak bylo...

1 **Jo, určitě.**

2 Asi tak...

3 **A vy to tady máte na dva roky, je to ten grant? Nebo je to na rok, jak to je?**

4 No teď nikdy nevíme. My jsme vlastně začali v září do ledna, v lednu nám to prodloužili do
5 ledna znovu. Takže teď to máme jisté do ledna a pak se znovu bude rozhodovat, jestli dál.
6 Takže jakoby rok a půl skoro, tak nějak oficiálně. Uvidíme v lednu.

7 **Hm. To se bojí všichni. Co vám osobně vaše práce přináší?**

8 Tady? Já mám dvě, totiž. A právě co mi přináší. Já to druhé mám teoretickou víc, jo, že a
9 vůbec bych chtěla i pokračovat ve vzdělávání. Jo, že jo, a je to prostě super, že ty praktické
10 zkušenosti hrozně moc. Že to tady všechno – jo, něco si načtete a teď zkoumáte, jak to
11 funguje. Tohle mě hrozně uspokojuje, že z toho mám radost. Tak to určitě. Jo, ty praktické
12 zkušenosti. A jinak osobnostně, já si taky říkám, jestli mi nepřináší, já třeba vůbec nemám
13 takové to v mém věku, že už bych asi měla chtít mít děti. A tím jak je mám asi kolem sebe,
14 tak mě to vůbec nechytá. Tak to si taky říkám, že může být plus. Jo, že nemám takové to:
15 ‚Ježiš, malý.‘ No, co ještě? No, myslím si i, jako že mě to prostě nějak naplňuje dost, že to
16 nemusím nikde dohánět. Jo, že já ráda na sobě pracuji, jakoby. A tady to tak na sobě musím,
17 takže i v tomhle mě to uspokojuje, že mám pocit, že se někam posouvám. Že musím, že jo,
18 studovat, musím něco vymýšlet, musím... Hrozně ráda dělám třeba bojovky, vždycky jsem
19 dělala, ale dřív jsem to dělala jako koníček, jakoby vedle. Tady to jakoby můžu dělat rovnou,
20 ty programy pro třídu třeba jak vytvářím, tak to mě strašně baví. Takže i jakoby koníček, že
21 můžu říct to svým způsobem je. Tak asi tak.

22 **No, vy už jste se toho dotkla, ale vnímáte u sebe nějaký osobností posun nebo nějakou**
23 **změnu? V čemkoli významném, subjektivně.**

24 No, je to tady ještě furt chvíli, ale myslím si, že... jo, určitě. No, co třeba je zajímavé, já jsem
25 měla fobii vždycky z prezentování před lidmi. Ono to vzniklo při diplomkách a tak a to tady
26 prostě muselo stranou. A hrozně rychle to šlo, což mi hrozně pomohlo. Jo, že jsem si prostě
27 říkala, když tady před tou třídou stojím, že to bude těžké, ale to se změnilo rychle. *(přerušeno*
28 *příchodem učitelky)* No, takže i v tomhle, jakoby že já jsem dřív byla asi plašší, bych řekla.
29 Tak jsem se jakoby víc otrkala. Ono s těmi dětmi si na to člověk zvykne a pak už to jde i
30 s dospělými, jo. Takže to s tou hrozně uvítám, protože já jsem s tím měla fakt hrozně

Rozhovor B.7

1 problémy. A já učím i na univerzitě a tam prostě jsem si říkala: ‚Ježiš, jak to zvládnu?‘ A teď
2 už úplně v klidu. Takže i tohle, což je detail, ale je to pozitivní, jo, že jakoby ta plachost se
3 snižuje, bych řekla. A asi taky myslím si, že musím být asertivnější, než jsem bývala. Že
4 v tomhle už jsem se taky... Z těch změn, co jsou tak od toho září vidět, tak bych jmenovala
5 asi tyhle dvě nejvíc. Jo, tak asi tak. Nevím, možná mě něco napadne ještě.

6 **Jak prožíváte sebe sama v práci z hlediska kompetentnosti, odbornosti? Já to tady mám**
7 **ještě rozšířené – jak se cítíte být psychologem, respektive jestli se cítíte být psychologem.**
8 **A z čeho to vychází, z jakých zážitků?**

9 Ze začátku vůbec. A i mi to přišlo, jo to... Jo, tohle je hrozně zajímavá otázka, hodně. Protože
10 ti lidé se na vás fakt obracejí jako na kompetentní a já si říkám: ‚Ježiš, já mám prostě pět let
11 školy, ty jo, chudáci prostě.‘ A teď jsou mnohem zkušenější a tak, takže tohle je jakoby, byl
12 problém furt. Ale díky tomu, já jsem i taky, co jsem dělala ze začátku, díky tomu, že jsem se
13 tak necítila, tak já jsem se na to připravovala fakt hrozně poctivě a dávala jsem těm lidem
14 prostě strašně moc těch informací. Že prostě ne jen jeden nápad řešení, ale třeba pět. Což taky
15 není dobré, jo. Protože jak mi to přišlo všechno takové úplně jednoduché ty moje rady nebo
16 tak a díky tomu, že to jakoby začalo fungovat a že ti lidé se fakt vraceli, tak jsem říkala: ‚Jo,
17 ono to fakt asi na tom něco bude.‘ A teď už dokážu dát jenom jednu tu věc a už si za ní stojím
18 tak, že si říkám: ‚Fakt je dobrá‘. Takže to dokážu i tak sdělit, že ti lidé víc pochopí, si myslím,
19 že v tomhle se zlepšuju a už je tak nezahlcuji všechny, necpu to do nich, tu energii, aby jako.
20 Takže se to zlepšuje, tenhle pocit kompetentnosti. Ale ze začátku nebyl vůbec, no. Jakoby že
21 bych se cítila být psycholog. I mi to přišlo srandovní. Vždycky: ‚Já mám atest jako
22 psycholožka, hm hm hm.‘ Ale ono to není jenom o tom, že jo, jakoby oni ti lidé za vámi chodí
23 s docela závažnými věcmi a mně to i přijde... tady, já jsem ráda, že pracuji s dětmi, protože to
24 si myslím, že celkem je dobré. Ale když chodí a to chodí fakt často, což bych nevěřila,
25 výchovné jakoby rady, chtějí rodiče, že jo. Což já znám teoreticky nebo i já jsem teda dělala i
26 tu chůvu nebo tak, tak jako něco trošku tam mám, ale přijde mi to takové jako svým
27 způsobem neadekvátní, že se cítím tak trochu blbě, no. Jakoby když přijde za mnou člověk, co
28 vychoval už dvě děti a já bych mu měla jakoby radit, jo. Cítím se špatně a i to říkám, jo, že
29 jako teoreticky, ale že se necítím úplně dobře v téhle... nebo prostě adekvátně. Nebo to samé
30 jako, když řeším, že jo, třeba maminka tady rakovinu má, a teď přijdou za mnou, jak to sdělit
31 dětem a jak s nimi pracovat. Zase je to takový velký problém, že já to mám zmáklé jako
32 teoreticky, dokážu poradit, ale necítím se v tom úplně... Myslím si, že mi tam ta zkušenost

Rozhovor B.8

1 chybí, jo. Že to není jenom o té teoretické odbornosti. A že tohle mi tu kompetentnost nebo
2 pocit kompetentnosti dost podkopává občas no.

3 **Můžete říct, jak se ve své práci cítíte? Jsou nějaké emoce, které cítíte nějak častěji než**
4 **jiné?**

5 Nejčastěji myslíte, jo?

6 **Hm.**

7 Jo, tak to je taková těžká otázka v tomhle. Asi jsem nejčastěji docela spokojená. Tam je
8 hrozná zvědavost furt, že jo, jak se co rozjede, jak to jede. Takže furt jsem v tom takovém – já
9 nevím, jak to říct – jakoby když na něčem pracujete a celkem vás to pohltí, no. Tenhle pocit,
10 nevím. Jo, a někdy jsem taky hrozně zklamaná. To, že jo, je jasné. Tak různě, no. Ale myslím
11 si, že ta spokojenost zatím převládá.

12 **Jak na vaši práci reagují vaši nejbližší, to znamená rodiče, přátelé, případně partner? A**
13 **proč si myslíte, že to tak je, z čeho to tak může vycházet?**

14 No, tak jako myslím, že jo, díky tomu, že to tak nějak dlouho tím směrem šlo k těm dětem, že
15 už to tak nějak normálně, že nějaké změny jsem si nevšimla. Co mamka moje, ona má velmi
16 negativní vztah ke škole, takže ta vždycky jede: ‚A do nich!‘ a to. Jo, tak ta mě tam vnímá
17 trochu jinak, cpe mě do nějaké role. Ale jinak nějak asi o tom ani nijak nemluvíme nebo
18 nevím. Nevím, jak na tohle odpovědět úplně. Jako spíš dobře bych řekla, jo, že spoustu lidí,
19 že jsem jim musela vysvětlit, co to vůbec je. Spoustu lidí si vůbec neumí pod tím školním
20 psychologem něco představit. Většinou spíš jako dobře, asi bych řekla. Že je to i zajímavá, co
21 jak se děje. Ale jako nějak nemyslím, že by ke mně tím nějak změnili, jo, že tam je to prostě
22 furt stejné.

23 **A jaký přístup byste ocenila nebo co byste od nich potřebovala?**

24 Od té rodiny?

25 **Hm, příbuzných, známých.**

26 No, já tím, že mě ta práce opravdu nijak nestresuje extrémně, takže jo jako, zatím to, co mi
27 dávají. Že se mnou tráví nějak ten čas aktivně, potom když chci. Respektují, že se nechci
28 bavit o práci doma, jo jako. Nebo že jo, když něco mám, tak to nechají. Když zase potřebuji

Rozhovor B.9

1 něco vyjednat, tak zase jo. Prostě takhle, že se se mnou pobaví, když chci, nebaví se, když
2 nechci a tráví se mnou ten čas. To je asi tak, no.

3 **Můžete nějak popsat vaši práci – jaké máte povinnosti, co děláte jako psycholog, třeba**
4 **jak vypadá váš běžný den?**

5 Tady ve škole?

6 **Hm.**

7 No to závisí hodně na tom, že jo, co se tady děje nebo na těch zakázkách, co chodí, ale
8 většinou, tak průměrně, mívám tak jeden dva programy se třídou za dopoledne. Že to je
9 vždycky buď nějaký problém ve třídě, co se vyrojí. Buď to otvíráme přímo jakoby ten
10 konflikt, nebo třeba v té osmičce jsme měli, že kluci a holky se moc nebaví, tak jsme tam
11 pravidelně dělali nějaký program na komunikaci vzájemnou. Takže takhle. Pak mívám ty děti
12 na konzultaci, co chodí jakoby s těmi problémy svými. A pak tak jednoho rodiče, jo. A pak
13 ještě chodím mezitím po učitelích, ptám se, co nového, děláme porady, vymýšlíme, co
14 nového. Nevím jako, co všechno. Tak vypadá zhruba ten den, do toho dělám někdy ještě
15 sociometrii nějakou nebo to vyhodnocení těch problémů, že do toho jdu hlouběji. Co ještě tak
16 nejvíc se tady děje? Nevím, co ještě říct. Vymýšlím ještě ty adapt'áky nebo teď bude škola
17 v přírodě nebo teď na lyžák, že můžu dávat nějaké nápady. Dělán na metodice na hry, když
18 mám někoho, což taky jakoby je, tak zprávy z pedagogicko-psychologické poradny. Když ti
19 učitelé nevědí co jak, tak s nimi taky konzultuji a potom třeba se chodím dívat na hodiny,
20 jestli se to tam opravdu děje tak, jak by se mělo dít, jestli to děcko nepotřebuje něco víc.
21 Takže nějaké pozorování určitě, co děláme. Screening dělám pro ty menší děti, když rodiče si
22 nejsou úplně jistí – ono to tady docela trvá, než se dostanou do poradny, tak nějaké jakoby
23 poruchy učení vlastně nejčastěji u těch menších dětí. Konzultace s těmi učiteli, to jsem vlastně
24 už říkala. Tam je to super, si myslím, i když je škoda, že nechodí víc, protože tam občas... oni
25 se snaží, ale nedokáží to vykomunikovat. Takže když za mnou přijdou s vytisknutými maily,
26 tak jim jako dám, co si myslím, že bylo dobře, co naopak, jak na to mohl reagovat. Jo, takže
27 tohle si myslím, že je fajn hrozně. Co ještě tak... Účastním se porad, že jo, to musím. Takže
28 takhle nějak spíš bych řekla, že je asi to nejvíc... Stačí to tak?

29 **Jo, myslím, že bohatě. Během doby, co zde pracujete, objevila se už nějaká obtížná**
30 **situace?**

31 *(zasměje se)*

1 **Určitě spousta, ale nějaká významná? A jak jste ji zvládla? Co vám pomohlo a co**
2 **naopak vůbec?**

3 No, mně by... Ono tady je to fakt těžké na tom místě, že nemáte prostě k sobě někoho, jo,
4 s kým byste to mohli... Tam ještě navíc fakt je ta mlčenlivost a je to hrozně na hraně. Takže
5 mně by vždycky pomohlo, jak ještě začínáte vůbec jako psycholog, ještě jako tady, jako mít
6 to s kým zkontaktovat. Prostě to by pomohlo hrozně moc. Já jsem fakt pak volala různým
7 psychologům jakoby kamarádům nebo co už mám vystudované, co dělají podobnou věc, když
8 jsem si fakt nevěděla rady, jestli je to adekvátní řešení. Pak nám vlastně přibýly i supervize
9 jednou za měsíc, což je taky fajn. Což si myslím, že by bylo potřeba prostě vždycky. Prostě
10 protože tady na té škole jste sami a je nebezpečné tady s někým to konzultovat docela často.
11 Nebo ani si to nemůžete dovolit. Takže prostě tahle potřeba je tam podle mě hodně a bylo by
12 to dobré, aby tam ty možnosti byly. To si myslím, že nejvíc. Nebo jak říkám, mně hodně
13 pomáhá i to, že když si v něčem nejsem jistá, tak fakt i hodně čtu teda. Co kde už se o tom
14 napsalo, co jak kdo postupoval. Tak tak, no. Zkušenosti ostatních jsou prostě důležité.

15 **Jasně.**

16 A to třeba je jako OSPOD. Jsem třeba ze začátku nevěděla, jestli je to fakt už tak závažné, že
17 to musíte hlásit, tím pádem přijdete trochu o ty rodiče, že jo nebo tak. Tak tyhle ty věci
18 kdybych měla s kým to probrat celé, tak by to bylo dobré, no. Takže asi tak, no.

19 **Hm... A považujete při výkonu své profese za významnou vaši genderovou roli?**

20 Jako že jsem ženská tady, jo?

21 **Hm. A proč ano, proč ne?**

22 Jo, jako já si myslím často, jakože plus a mínus to má určitě. Že tady je těch chlapů málo a
23 vidím – my máme školníka a dva učitele a že mají fakt jiné postavení. Ti kluci se k nim... U
24 nás fakt chodí kluci hodně za školníkem. Jo, že to bych určitě měla jinou klientelu, svým
25 způsobem. Na druhou stranu, nevím, do jaké míry... Jo, má to prostě pluska i mínuska a já
26 vnímám pozitivní, že jsem mladá, jo, tady. Že si myslím, že nejsem ještě jakoby matka pro ně
27 a že se mi fakt chodí svěřovat docela hodně a že i kluci s těmi jakoby s partnerskými
28 problémy, což si myslím, že je fajn, už jenom že přijdou. Takže tohleto jako vnímám jako
29 dobré. Chodí za mnou víc kluci než holky. Jo, taky si říkám, že kdybych byla chlap, jestli by
30 chodily víc holky nebo čím to je. Jo, prostě to jsou otázky. Ale ti kluci chodí hodně, no. Taky

Rozhovor B.11

1 si říkám, že jo, že ze začátku oni si ze mě dělali srandu tady všichni, že za mnou chodí jako
2 kluci, že jo, že se jim líbím. Ale to si nemyslím, že by byl takový... Nebo jo, že jsem fakt
3 věkově jinde. Nepocítila jsem to tady zatím, jo. Takže to si nemyslím, že je tím, že za mnou
4 chodí víc. Nevím, no. Jako furt o tom taky přemýšlím, jak to může zrovna v těch věcech
5 ovlivňovat. Určitě někdy s tatínky je to tak, jo. Ale taky si myslím, že to tak... Nevím, já
6 nevím, já nejsem v té roli toho chlapa, tak to nemůžu srovnat. Ale že hodně rodičů má takové
7 to – psycholog, ‚Ježíš Maria, nejsem blázen‘ – a tak. A někdy pak ti tátové, ještě když jsou
8 jednodušší, přijdou, a jsem tady já, jako holka, ještě mladá, tak nevím no, do jaké míry...
9 Vždycky ‚jo vy jste ta psycholožka, aha, aha, aha, no‘. Takové, no nevím. Je to těžká otázka,
10 určitě to tam roli hraje, nevím jakou, protože to nemůžu srovnávat s tím, kdybych byla chlap.

11 **A u těch tatínků, když přijdou, tak to vnímáte z hlediska, že jste mladá psycholožka,**
12 **takže jakoby žena a nekompetentní, anebo že jste atraktivní a proto je to?**

13 Obojí. A do toho ještě tam hraje tohleto, že oni jakoby nevědí ještě, jak se ke mně mají úplně
14 chovat, občas je to trochu neadekvátní, jo. Takže obojí se tam určitě nějak promítá. Ale
15 myslím si, že někdy je to plus naopak, že z vás nemají stres jakoby, víc mi věří, necítí se
16 mnou ohrožení vůbec. Což je jako plus.

17 **Děkuji. A je něco, co vás ve vaší práci opravdu překvapilo?**

18 Opravdu?

19 **At' už mile nebo nemile? Opravdu překvapilo.**

20 Mile mě překvapilo, já jsem vůbec nevěřila, že budou děti chodit samy – protože v tomhle
21 věku... Ale čím dál více chodí, což jako jsem fakt nečekala, to je dobré. Jsem myslela, že ti
22 malí budou chodit si popovídat, že jim umřel křeček maximálně. Ale ne, tohle jako začalo
23 fungovat, což jsem nevěřila, že se takhle rozjede. Co mě překvapilo nemile teď nevím. Že
24 vyloženě překvapilo.

25 **Nebo jenom překvapilo.**

26 Překvapilo mě třeba, jak fungují – ale že jo, nechci vynášet na školu zase – určité věci třeba.
27 Jo, že když to člověk neznal z té druhé strany, tak to – ale nic moc extra.

28 **A s jakými problémy nebo záležitostmi za vámi chodí nejčastěji klienti?**

Rozhovor B.12

1 Děti? Nebo děti i rodiče? Nejčastěji? No jako u holek je to furt hodně moc takové to že se
2 někdo s někým nebaví ve třídě, takové ty hádky. Ale ono, že jo, ono to zní, ale je to fakt
3 docela závažné, někdo je úplně stranou prostě měsíc v tom kolektivu. Tak to je tam časté u
4 holek. Rozvody jsou časté jakoby, že děčka... ale to se bojí chodit hodně, musíme to jakoby
5 nazývat jinak. No a pak chodí děčka, když se cítí jiné, jakoby a nevědí čím to je, tak o tom si
6 popovídat, že mají nějaké zvláštnosti a jak s tím pracovat. Vůbec jako tohle je asi nejčastější.
7 Pak jsou nějaké zvláštnosti jednotlivé.

8 **A třeba první a druhý stupeň, jde to nějak...?**

9 Jo, tam se to liší určitě. Ta menší děčka jsou jakoby upřímnější. A tam jsou to víc ty rozvody,
10 že chodí. Že fakt přijdou, že jsou smutní, že si chtějí popovídat o tom. A tam jsou vlastně
11 jenom, nebo co jsem se tady setkala, tak to mám ty rozvody a ty děti co se hádají, ty holčičky.
12 No, tyhle dvoje. Nic jiného z toho nižšího stupně bych řekla, že už ani nemám za problémy,
13 no. A tam dál už je to diferencovanější čím dál víc, čím jsou starší. Tam už je to uvědomění,
14 že jsou jiní, to už jsou taky starší děti.

15 **Můžete si vybavit nějaký konkrétní případ, který byl pro vás významný nějakým** 16 **způsobem a popsat ho? Se zachováním anonymity, samozřejmě.**

17 Jo, já když už jsem vlastně začala tady, tak to bylo, tak to bylo hodně... Měla jsem... Ti byli
18 pro mě hodně důležití. První a jakoby i nejzávažnější a hodně jsem se na tom naučila. Měla
19 jsem tady sourozence, vlastně noví sem přišli. To začalo tím, celé to bylo divné, nějak jak
20 začali chodit, neměli učebnice, měli kule. A pak je ke mně poslali, protože tam bylo
21 záškoláctví u toho kluka, pak i u té holčičky. No prostě postupně se ukázalo, že oni, to byla
22 šílená rodina celkem, že mamka furt v práci nebo jako pila. A tam jsem musela poprvé s tím
23 OSPODem komunikovat, který jako vůbec nepřišel za dva měsíce. A bylo toho hrozně moc,
24 ale udělali jsme strašné pokroky. Tak tam jsem se naučila strašně moc, tihle dva byli pro
25 mě... A ti už odešli, protože se zase odstěhovali potom. Že odešli jinam, no. Na ty furt
26 myslím občas. Mám tady i od nich obrázky prostě. Ty jsem tu měla prostě hrozně moc a bylo
27 to takové prostě, že všechno vlastně, co se tady může stát, to se jim dělo, mi přišlo. Takže
28 jako fakt hrozně komplexní. Tak ti byli pro mě asi nejvýznamnější asi zatím, no.

29 **A můžete říct nějak konkrétněji, co jste si z toho odnesla? Pro vás jako psychologku co** 30 **tam bylo?**

Rozhovor B.13

1 No hrozně. Pro mě jakoby tady zaprvé ta zkušenost s tím OSPODem, která byla jako
2 zajímavá. Pak tady v tom případě to byla hrozně dobrá zkušenost s učiteli, že jakoby já jsem
3 nevěřila, že dokáží přetočit tady na tu druhou stranu, aby to nebrali, že to dělají jako naschvál
4 nebo tak. Protože ony ty děti měly čtyřky, pětky a pak já jsem vlastně tady s nimi pracovala a
5 mně přišly hrozně šikovné. Tak jsem to říkala, že fakt si myslím, že to jsou prostě chytré děti,
6 že dávají tvrdý podvýkon. A ty učitelky jsem strašně získala na svou stranu. Že tady bylo
7 doučování s nimi, hrozně jsme je prostě posunuli. Takže to byla výborná zkušenost, že fakt
8 jako když dokážete komunikovat jakoby jejich jazykem nebo tak, že to prostě jde. Že ty
9 učitelky taky ne, že jo, ony taky – ta jedna vypadala fakt drsně – ale úplně strašně mě
10 překvapily. Jak to prostě šlo, jak jsem je do toho vtáhla. Jo, že jsem zjistila, že to bylo takové
11 první ověření, že těm dětem pomoci můžete, taková ta efektivita prostě toho je. Asi tak tohle
12 bylo nejdůležitější.

13 **Chtěla jste po nástupu do zaměstnání něco měnit? Nebo co jste změnila, přizpůsobila**
14 **podle sebe? Jak to bylo přijato – kolegy, klienty...**

15 Tak ono měnit. Já jsem tady úplně vytvářela tu pozici, takže je to takové... Spíš jsem tady
16 neměla co měnit, protože tu před tím nic nebylo.

17 **Jasně.**

18 Ale co jakoby měním furt ještě, snažím se, jsou nějaká pravidla, která tady jsou, která v těch
19 třídách třeba jedou. Já nevím, třeba výkonové nástěnky. Tak jako to třeba se snažím osvětou
20 měnit. Nebo třeba aby děti nedostávaly kule, když zapomenou úkol. Jo, prostě takovéhle věci
21 spíš jednotlivé, no. Ale to je takové o komunikaci a skrze někoho a tak, no. Ale jinak v té své
22 pracovní pozici nebylo co, protože tady předtím nebyla.

23 **Máte něco v plánu?**

24 V plánu? Teď zrovna? Teď zrovna nemám nic, teď zrovna mi to jede. Teď zrovna nemám nic
25 moc před sebou vyhlédnutého, co bych chtěla. Dřív jsem chtěla ještě udělat, no uvidím... Jako
26 furt bych chtěla víc ty učitele získat pro tu spolupráci. Já mám kurz videotréninku interakcí
27 nebo prostě něco takového, ten rozvoj... Jo, pořád tak nějak zkouším něco i přes ředitelku, tak
28 uvidím, no. Tohle to trošku možná víc. To je takové prostě hrozně citlivé téma.

29 **A jaké zázemí vám vaše pracoviště poskytuje? Co dalšího byste přivítala nebo**
30 **potřebovala?**

Rozhovor B.14

1 Ono se to změní, takže zázemí snad mít budu. Jo, zatím prostě – tohle je hrozné místo.
2 Protože jsem tu s výchovnou poradkyní, se kterou se tedy střídáme, když já tu jsem, tak ona tu
3 není. Pořád mi sem chodí někdo pít kafe, protože mám jediná tady sedačky, dali mi sem
4 kávovar, takže mi sem chodí vařit kafe, tohle je hrozné. Takže mě hodí úplně jinam, budu mít
5 soukromí, ale až od září. To je hrozně důležité tohle zázemí. Počítač by mi měli dát taky jako
6 svůj. Takže to technické zázemí konečně dostanu. A to je asi tak všechno, co mi tady chybí.
7 Jinak je to jako fakt dobré, oni jsou tady hodně vstřícní, co si vymyslím, že jako celkem mi to
8 poskytují. Jo, když chci prostě mít prostor pro tu třídu, řeknu proč a oni mi tam ty hodiny dají.
9 Takže tohle je dobré.

10 **A jak na vás reagovali při vašem nástupu ostatní zaměstnanci, klienti?**

11 Tak tady jsou to vlastně všichni učitelé, to vzniklo nově, ta pozice. Já jako úplně nevím, že jo.
12 Ale prý půl na půl že to bylo, že půlka chtěla toho psychologa, půlka ne. Mně hrozně pomohla
13 paní ředitelka v tom, že ona potom udělala něco jako teambuilding hned, že jsme jeli spolu.
14 Jenže zase, na tyhle akce mimoškolní jede vždycky takové to poctivé jádro, takže s těmi jsem
15 se hrozně rychle dala do kupy a ta spolupráce se mnohem víc rozjela, že mě jako začali
16 oslovovat i s tím... Protože jste závislá na tom ze začátku. Jestli vás do té třídy pustí, jestli
17 vám řeknou, že tam nějaký problém je. Takže tímhle mi to hrozně usnadnila. Ale je fakt, že ta
18 druhá půlka, tam to jde strašně pomalu prostě, strašně postupně. I mám pocit, že někdo ze mě
19 – což nechápu – ale pár lidí ze mě má fakt jakoby strach. Že se mi vyhybají, nebo když si
20 k nim přisednu na oběd, tak prchají nebo tak. Je to takové zvláštní. A těch je úplně minimum.
21 Ale jo, ze začátku rozhodně. Ještě navíc, já tak nevypadám, tak si myslím, že si říkali
22 kdovíco, co tady budu předvádět. Že mě nebrali moc vážně. Ale je to čím dál lepší v tomhle.
23 Ale ze začátku to nebylo úplně lehké to tady rozjet.

24 **Napadá mě, jaké to tady pro vás teď je, když část je dobrá a část...**

25 Tak oni jsou všichni milí. Jako tady to není o tom, že by mi někdo dával něco najevo. Říkám,
26 jako dva tři třeba zrychlí. On hrozně funguje totiž ten předsudek, že ten psycholog vás
27 rozebere rovnou. A on vám vidí... A vy napíšete tohle a on hned ví, že jste takhle a takhle. A
28 takoví ti lidé, co si myslí, že třeba mají problém, tak jako se mě bojí. No ale, ti tam jsou furt a
29 mrzí mě to, ale já jsem to udělala třeba tak, že když, já nevím, třeba osmičky by měli učitele,
30 kteří se mnou nespolupracují, tak ale na nějaké jiné předměty mají někoho, třeba na občanku
31 někoho, kdo jo. Takže kdo nejde, tak ho nelámu. Nechávám to plynout a dostávám se tam
32 jiným způsobem. To zní hrozně... No, oklikou – k těm dětem.

1 **Kdo nebo co vám nejvíc pomohl nebo pomáhá při nástupu do práce?**

2 Já jsem to tady měla dobré, že ta výchovná poradkyně už to tady tak nějak měla zavedené a
3 mě fakt jakoby provedla i po těch třídách ze začátku, když jsem se začala představovat, tak ze
4 začátku to bylo s ní. Takže ta určitě hrozně moc, no. Jakoby že mě tady uvedla. I vůbec, kam
5 si mám sednout na poradě k nim, že mě tak vzali k sobě. Takže ta hrozně moc. To je hrozně
6 důležité, aby aspoň ten jeden člověk tady byl. Ukázala mi, kde jsou zprávy a co a jak. Takže
7 ta určitě.

8 **A jak probíhá spolupráce s učiteli a dalšími profesionály? Tím myslím hlavně ten**
9 **OSPOD nebo pedagogicko-psychologické poradny a podobně.**

10 Hm. No pedagogicko-psychologické poradny máme výborné v tom, že tady myslím si, že
11 máme fakt štěstí, že jo, že jsou vstřícní vůči nám. Že to nevzali vůbec jako ohrožení, že tam
12 máme ty supervize, kdykoli tam můžu zavolat. Ti jsou fakt výborní. I ty konzultace nabízejí,
13 když nevím něco se zprávou, tak tam můžu vždycky zajít. Na ty mailly odpovídají. Takže ti
14 jsou super. Pak jsou tady ta různá SVP, ti také jsou velmi vstřícní, takže to je taky výborné.
15 Jako, to zázemí tady v tom mají v tomhle městě dobré. No pak ta výchovná vlastně, tam to
16 máme rozdělené co jak, tam to taky jde. No a učitele jsem už tak nějak zmínila předtím. A
17 OSPOD, to je prostě asi jak kdo. Já zatím jsem neměla šanci, aby mi někdo dojel, no. Takže
18 nevím. Vždycky jsme spolu jen volali. Ale neměla jsem... ale žádnou efektivitu to zatím
19 nemělo. Takže tak...

20 **To je zvláštní...**

21 To jo, no...

22 **Vy už jste to taky nějak zmínila, ale máte možnost se poradit nebo konzultovat pracovní**
23 **záležitosti s někým dalším?**

24 No na těch supervizích teď už mám.

25 **Hlavně tu supervizi jsem myslela, no.**

26 Jo, že máme jednou za měsíc vlastně všichni školní psychologové.

27 **Tady ve městě?**

Rozhovor B.16

1 Hm, se setkáváme. V té poradně, to pro nás právě dělá ta poradna, což je super, hrozně
2 důležité. A jinak taky když mám něco hodně hodně, že fakt už nevím, potřebuji to nutně
3 zkonzultovat, tak buď můžu s výchovnou určitým způsobem, když to zaanonymním hodně.
4 Anebo zase seženu nějakou školní psycholožku, která tu je a jdu si s ní sednout. Co by ona
5 dělala. Jo prostě někoho zkušeného z toho oboru.

6 **Takže zase nepřímo, ale ta možnost je.**

7 Jo jako prostě musím si to zařídit. Tak tak.

8 **A máte možnost nějakého dalšího vzdělávání? Případně od koho ta iniciativa vychází –**
9 **jestli od vás nebo o někoho jiného.**

10 No jako že jo, já zatím mám peníze zatím vyloženě jenom na tu výplatu, takže já ani nevím,
11 jestli by to šlo. Tady mi nabídli nebo tady jsem s nimi byla na jednom kurzu asi. Nevím, já si
12 platím vzdělávání sama zatím. A navíc já mám ještě tu druhou práci, takže tam je to rozhodně
13 víc to vzdělávání. Takže to mám pokryté tím. Tady ani to po mě nechtějí, ani to tak nějak
14 není.

15 **Nenabízejí.**

16 No, takže to je takové. Ale to je dané tím, mě platí prostě město a už jsme vůbec rádi, že nám
17 sehnali peníze na ty výplaty, ještě aby nám sháněli peníze na vzdělávání. To si myslím, že je
18 trochu utopie.

19 **Tak poslední otázka. Já nevím, jestli vás napadá něco, na co jsem se nezeptala, a myslíte,**
20 **že by to mělo zaznít?**

21 To těžko říct, třeba mě něco napadne. Zatím v tuhle chvíli, co by ještě mohlo zaznít o školní
22 psychologii, co člověk potřebuje pro začátek...

23 **Jde spíš hlavně o vás.**

24 O mě. Já fakt si myslím, že tam co zaznělo a co si myslím, že je důležité, je to zázemí z té
25 školy. Za to jsem byla ráda, za ten kontakt se zkušenými psychology. Vůbec i za nějakou
26 literaturu, která už existuje, www.odyssea.cz, tady z těch třeba – tam jsou nějaké adaptáky. A
27 je výborné mít aspoň nějaké nápady a tak, něco takhle. A třeba nějaké takové brožury – fakt
28 ono jako to zní, ale mně to strašně pomohlo. Odborné texty, jo, že máte aspoň něco prostě.
29 Nebo vůbec, já mám výhodu, co mi pomohlo – potřebujete nějaké testy psychodiagnostické.

Rozhovor B.17

1 Nevím, jak bych... Já, jak tam dělám, mám tam svůj kabinet psychodiagnostický, takže si to
2 беру там. Jo, takže to bych třeba potřebovala a nevím, jak bych to sháněla, kdybych to tam
3 neměla. To si myslím, že je tam třeba taky důležité.

4 **Tak jo. Já vám děkuji.**

5 Není zač.

6

Příloha C:

Rozhovor C

Rozhovor C.1

1 **Já tedy píšu bakalářskou práci, která se týká vlastně vstupu mladých psychologů do**
2 **škol, respektive do nějakých školských zařízení a zkoumám jejich adaptaci, jak zvládají**
3 **ten přestup ze školy do života, jak se s tím vyrovnávají, jaké používají vyrovnávací**
4 **strategie. A cílem je případně navrhnout nějaká opatření nebo navrhnout nějaké**
5 **postupy, které by jim to měly usnadnit.**

6 Jo, mně se to téma tak jako líbilo, že jsem si to tak jako prožívala před tím půlrokem docela
7 intenzivně, nebo ještě možná pořád...

8 **Právě proto, no. Tak já bych se nejprve zeptala, jak jste se stala psychologem ve**
9 **školství, jaká cesta k tomu vedla u vás?**

10 Já jsem docela dlouho po té škole nemohla najít práci, takže jsem potom byla moc ráda, když
11 se tady v září tedy loňského roku vytvořila tahle místa, jako nová místa. Takže jsem za to byla
12 ráda. Byla to práce; jako nevěděla jsem moc, co třeba od toho čekat, že nemůžu říct, že by to
13 byla práce, o které jsem třeba snila, jako že by to bylo vyloženě. Ale vím, že to byla práce,
14 která mě zajímala, takže proto jsem takhle do toho jakoby šla. Takhle jsem se k tomu vlastně
15 dostala přes ty místa, která se vytvořila.

16 **Pokud jde o vaše vlastní studium, nakolik si myslíte, že vás ta škola připravila na**
17 **současnou profesi, případně, jestli je něco, na co vás nepřipravila a vy jste si to pak**
18 **dohledávala?**

19 Jasně. Konkrétně na tuhle profesi školního psychologa mám pocit, že jsme zas až tak dobře
20 připraveni nebyli. Nechci to zase ale dávat všechno za vinu té škole, protože říkám, tím, že
21 jsem se jakože na tuhle profesi tak úplně nezaměřovala, směřovala jsem spíše trošku do jiné
22 oblasti, takže třeba kdybych se víc ještě zajímala o to, tak bych těch poznatků měla víc, těch
23 znalostí a tak. Ale měli jsme prostě víceméně jeden povinně volitelný předmět na tuhle oblast,
24 což pro mě tedy bylo jako hodně málo, co se týká třeba i těch znalostí, a mně hlavně chyběla
25 asi ta praktická zkušenost. Hodně jsem tedy toho načítala ještě teoreticky, ale to je taková věc,
26 to asi budu dělat pořád a v jakékoliv oblasti, že si budu ty poznatky získávat dál. Ale spíš mi
27 chyběly třeba otázky, já nevím, vymezení si – konkrétně tady na té pozici – vymezení si těch
28 hranic, toho, jak přistupovat tedy k těm učitelům, k těm dětem. Takže ta praktická zkušenost
29 mi asi chyběla, kdybychom mohli mít třeba víc praxe v téhle oblasti, tak bych určitě brala.

30 **Takže to byly třeba i věci, které jste si potom musela nějak sama vytvořit, řekněme,**
31 **nastudovat?**

Rozhovor C.2

1 No, byly to věci; jednak jsem si to nastudovávala a jednak tyhle, co jsem o tom třeba mluvila,
2 jako ten vztah, jak si tady vytvářím v tom prostředí té školy, tak to bylo spíš tak jako za běhu.
3 Ani ne tak, jako že bych si to vyloženě nastudovávala, ale spíš jak jsem to potom nějak jako
4 pocítovala, jo prostě, nebo na základě těch zkušeností už třeba během těch prvních měsíců,
5 tak na základě toho se to tak jako postupně utvářelo. Takže fakt tak jako za běhu. Spíš na
6 základě té zkušenosti. Ani ne tak jako teorie. No, takže spíš tak.

7 **Mohla byste vyjádřit na škále 0-10 svoji spokojenost v práci, případně co by pomohlo,**
8 **aby mohla být vyšší? S tím, že 0 je ‚vůbec nejsem spokojená‘.**

9 No, asi tak sedmička bych řekla teď. No, tak šest, sedm. A je to o tom, že je tam hodně té
10 nejistoty pořád ještě a to mě jako, to mi ubírá třeba radost z té práce, nebo prostě z té
11 spokojenosti, protože jako spousta věcí je pro mě ještě hodně těžkých, že opravdu nevím
12 pořádně, jak na ně, jestli to dělám dobře, jestli to nedělám dobře, jako je to dennodenně, že se
13 s tím tak nějak peru s tou nejistotou ve větší nebo menší míře. Záleží jakoby o co jde. Ale to
14 mi trochu tedy ubírá na té spokojenosti. To znamená, mně by třeba pomohlo, kdybych – jsem
15 tady hodně sama – to znamená, kdybych třeba mohla mít nějakou – jako je to hloupost – ale
16 kdybychom tady byly aspoň dvě a jedna třeba byla zkušenější a mohla jsem se takhle jako
17 doptávat, mohla jsem to konzultovat, mít někoho opravdu po ruce. Já mám sice možnost
18 zatelefonovat, ale nechce se mi zase volat s každou maličkostí, takže volám třeba do poradny
19 nebo kolegyni nebo tak, když už je to něco takového většího. Ale cítím, že by mi pomohla ta
20 konzultace opravdu jako taková neustálá; kdybych to mohla s někým probírat. Takže to by mi
21 potom asi pomohlo, abych byla třeba spokojená, těch devět, deset.

22 **Dokážete uvést klady záporny vaší práce, takové, které jsou pro vás osobně?**

23 Hm. Tak ty klady: Pro mě je ta práce; mně se líbí jednak proto, že je to takové hodně
24 kreativní, není to jakoby stereotyp, tahle práce, opravdu je to... je to hodně různorodé, různé
25 případy, děti, rodiče, učitelé, takže opravdu se v té práci fakt nenudím, což je pro mě osobně
26 jako hodně důležité. Baví mě i; nebo líbí se mi i ty prostředí, ty atmosféry v těch školách, tak
27 to je pro mě takový; je to pro mě jako důležitý klad, že se tady cítím na obou těch školách
28 dobře, takže ta atmosféra. S tím souvisí i to, že jako dokážu nějak vyjít asi s těmi, nechci říkat
29 jako kolegy, ale prostě s těmi, se kterými se stýkám v rámci té práce, to znamená, jak už jsem
30 říkala, ti učitelé i ti rodiče, takže tam jako necítím žádné konflikty, nebo tak. Takže to je pro
31 mě takový velký klad. Z těch záporů, co mě napadá, tak jak už jsem říkala, no. Určitě mi tady
32 chybí větší možnost té konzultace a možná i nějaká zpětná vazba, právě že na to, jestli tu práci

Rozhovor C.3

1 dělám dobře nebo ne. Kolikrát, tím že je to nová pozice třeba tady, tak ani ti učitelé nebo třeba
2 ti rodiče nemají jako nějaké srovnání, jak by to mělo vypadat – a já taky úplně pořádně nevím,
3 tím jak jsem tady prostě nová, je to pro mě jako nová pozice. Takže pak nevím moc, odkud
4 čerpat takové to opravovací měřítko, podle kterého se člověk řídí, jestli to má dělat takhle,
5 nebo jestli to trochu změnit. Tak jakoby fakt ta zpětná vazba. Takže to je takový zápor
6 konkrétně asi téhle pozice. A asi to jakoby souvisí s tím, že možná, kdybych tady byla a měla
7 za sebou, já nevím, dva, tři roky zkušeností, tak zase to bude jakoby lepší. Jo, říkám, tady
8 přímo v té škole. Takže asi je i zápor jako to, že já nemám nebo jsem neměla tolik těch
9 zkušeností. Takže asi takhle, no. To hlavní.

10 **K té zpětné vazbě – od koho byste ji vlastně chtěla dostávat?**

11 Jako jednak je to takové protirečení, ale možná jako sama od sebe, kdybych prostě měla tu
12 svoji jistotu vnitřní, tak že bych si mohla já sama dát tu zpětnou vazbu, že tady třeba tohle
13 bylo dobře a tohle ne. Tak to je jedna věc. Druhá věc, mně by třeba pomohlo i jako od těch
14 učitelů občas... No, možná i od těch učitelů, kdyby jako občas něco... ale já si uvědomuji, že
15 je to takové nereálné, že jak jsem říkala, že oni sami nevědí, co jako čekat, takže je to takové;
16 nevím, jestli prostě je to reálné třeba tohle moje přání. Jenom jako že cítím tu potřebu. Nebo
17 kdyby tady byl někdo, kdo by mě třeba vedl, tak třeba od něho, že by jako viděl tu moji práci
18 a taky mi třeba mohl dát tu zpětnou vazbu, aspoň takhle do začátku. Možná tohle, no.

19 **Jak se shoduje vlastně ta vaše původní představa práce s realitou?**

20 Hm, přemýšlím, jakou jsem měla tu představu... No tak já si myslím, že docela se mi
21 naplňuje. Že jsem si to představovala, že to bude taková práce hodně s těmi lidmi – to jako je,
22 to jsem neustále prostě v kontaktu s lidmi, nejsem třeba někde zavřená v kanceláři a nemusím
23 tam psát třeba ty zprávy, což mně se třeba docela líbí, že je to taková čistá práce s těmi lidmi.
24 A dokonce se mi asi i líbí to, že to není třeba jenom o diagnostice. Tady prakticky
25 nedagnostikuji nebo jen tak orientačně. Takže to je opravdu... Je to založené na těch
26 konzultacích nebo na té práci s těmi dětmi, ne na té jako – ne terapie, nedělám úplně terapie,
27 ale prostě nějaká ta práce s těmi dětmi je třeba dlouhodobější – takže to se určitě shoduje. Je
28 to jako zajímavé, že já jsem o tom takhle nikdy moc nepřemýšlela, tady o tom zrovna, ale asi
29 bych řekla, že tahle pozice tomu tak jako odpovídá, jak jsem si to představovala. Takže proto
30 jsem možná i docela spokojená, nebýt té; možná říkám, zase se vracím k tomu, že jediné co,
31 tak by mi asi vyhovovalo mít tedy pravidelně nějaké to vedení, tak to bych asi potřebovala
32 ještě. Ale jinak co se týká té náplně, tak to si myslím, že se docela shoduje.

Rozhovor C.4

1 **Hm. Jaké máte vy osobně copingové strategie? Co vám pomáhá, když jste ve stresu?**

2 No tak jednak to třeba probrat, když mám situaci nějakou jako konkrétní, která mě stresuje
3 nebo nějakou zátěžovou situaci, tak to s někým probrat. Takže potom to třeba vidím z jiného
4 úhlu pohledu a to mi jako pomůže, že to zjistím, že to není tak strašné, že se tedy vůbec
5 s někým podělím. A potom asi jako udělat si víc tedy čas na sebe, když jsem v takovém jako
6 všeobecném stresu, když cítím, že toho je na mě hodně, že nějak jako nezvládám ty věci, tak
7 si potřebuji uvědomit, že potřebuji zpomalit a nějak si zase stanovit ty hranice třeba toho, co
8 tedy teď jako zvládám v pohodě a co počká zkrátka a co jako potřebuji udělat teď. Tak tohle
9 si třeba v té chvíli nějak uvědomit, že už toho je hodně. No a potom klasicky, koníčky nějaké,
10 jako když přijdu z té práce, tak třeba nemyslet na to tak, ale dělat něco, co mě baví a
11 odreagovat se u toho, načerpat tady tu energii zase jako tady u těch věcí.

12 **To se úplně dostaneme k další otázce – jestli se nějak změnilo vaše trávení volného času** 13 **z hlediska tady těch zájmů, koníčků? Případně jak to hodnotíte, jestli to jde nějak** 14 **ohodnotit?**

15 No já když jsem v to září nastupovala, tak tím, že jsem už předtím měla rozběhnuté nějaké
16 aktivity, ale nebylo to nic na plný úvazek, tak jsem toho na ten podzim měla opravdu hodně.
17 Jednak plný úvazek tady v té práci a potom ještě několik činností po práci. Takže tam jsem na
18 zájmy neměla prakticky vůbec čas. To jsem si uvědomila po těch čtyřech měsících, že takhle
19 to jako nechci, že takhle to nejde, že tu práci nebudu upřednostňovat nade všechno, nebo
20 respektive že si chci udělat čas na to, co mám ráda, že to potřebuji k tomu, abych se cítila
21 dobře. Takže se mi to podařilo nějak přes zimu zredukovat, nějak jsem si to; udělala jsem si
22 prostě žebříček toho, co jako je pro mě důležité. Zbytek jsem tedy zatím nějak omezila. A teď
23 mám, teď konkrétně mám pocit, že na ty zájmy jako docela čas mám. Tak uvědomuji si; tak
24 není to jako na škole, že toho času bylo víc trochu, tak tam jsem opravdu nemusela hledat
25 skulinky na to, když jsem se chtěla prostě potkat s kamarádkami nebo si někam zajít. Teď je
26 to trochu náročnější, ale daří se mi to. Daří se mi to do té míry, že třeba jako velkým
27 koníčkem je sport a to se mi daří opravdu si na to ten čas vždycky najít. Takže jsem s tím
28 vlastně spokojená, bych řekla. A nebo jsou takové ty nárazové vlny, když té práce je třeba víc
29 a ještě víkend je strávený nějakým výcvikem nebo vzděláváním, tak je třeba čtrnáct dnů
30 takových horších, ale zase si to potom vynahradím. Ale v průměru si myslím, že s tím jsem
31 teď docela spokojená. Vždycky si to musím znova a znova uvědomovat, a když si třeba chci

Rozhovor C.5

1 zase nabrat nějakou práci, tak si to znova jako přehodnotit a zase si to třeba uvědomit. Ale tak
2 jako daří se mi to asi, no.

3 **A je nějaký rada nebo nějaký příklad, kterou jste dostala od někoho zkušenějšího,**
4 **kteřou si tak nosíte, na kterou nezapomenete?**

5 No v téhle profesi asi že ať se nesnažím všechno spasit, že s tím jsem třeba na začátku hodně
6 bojovala a možná ještě pořád, ale tak jako čím dál častěji mi to tam jako naskakuje tahle věta,
7 takže je to taková ochrana sama sebe. Že jako nemůžu vyřešit všechno a že ten vliv, který já
8 mám třeba při práci s těmi dětmi, je menší, než já si třeba myslím někdy. Že mám pocit
9 někdy, že je to všechno na mě a že já bych to měla všechno prostě jo, spravit a tak. Takže si
10 pak musím vždycky znovu a znovu říkat, že ne, že já mám určitý podíl tam, ale mnohem větší
11 podíl prostě mají třeba ti rodiči a i ti učitelé, takže asi tohle. ... A no... Asi tohle to nejvíc tak
12 nějak si myslím. Přemýšlela jsem, možná už nic nevymyslím jiného.

13 **Ve vztahu k vaší práci máte z něčeho obavy?**

14 Asi ... asi přirozeně z toho, abych někomu třeba neublížila, i když nechtěně. Asi se mi to ještě
15 jako úplně třeba tak nestalo, ale někdy to bylo tak jako na hraně, že tím, že třeba, zase, s tím
16 nemám zas tolik zkušeností, tak některé věci třeba dopředu úplně ještě neodhadnu nebo nevím
17 úplně, jak kdo zareaguje, takže z toho mám někdy obavy, abych neudělala něco, co vyvolá
18 v tom druhém reakci, která mu třeba víc přitíží, než třeba nějak ulehčí. No, když to asi nějak
19 shrnu, tak tohle je nejvíc, protože s tím třeba i souvisí to, že jako nevím, jestli to někdy dělám
20 dobře nebo ne – ale vlastně to, že kdybych to neudělala dobře, by souviselo s tady těmi
21 obavami, jako že tady toho se pak bojím, když to nedělám dobře, tak že jako bych mohla
22 třeba ublížit, nebo tak. ... Jako někdy ty obavy – já přemýšlím, jestli jsou to opravdu obavy –
23 někdy jsou i z toho, že třeba nepomůžu tak, jak bych třeba chtěla. Ale to možná nejsou úplně
24 obavy, spíš je to takový nepříjemný pocit, no, že mám nějakou představu nebo bych byla ráda,
25 kdybych něco zvládla nějak, ale mám ty obavy, když to tak jako nezvládnu, ale ... to je spíš o
26 tom, že možná si teď ještě kladu ty cíle jako vyšší, než na co mám. Takže to jsou spíš fakt
27 takové nějaké vnitřní obavy. Takže z tohohle nejvíc. Jako ta práce s těmi lidmi je v tomhle
28 hrozně citlivá, takže to dennodenně jako se přistihuji při tom, že jsem opatrná v některých
29 věcech, abych právě tohle nezpůsobila, co nechci.

30 **Můžete říci, co vám osobně vaše práce přináší?**

Rozhovor C.6

1 Tak já když to srovnám s tím, jak jsem předtím tolik té práce neměla, tak určitě nějaká
2 smysluplná náplň toho času, ale jako i ve smyslu, asi i ve smyslu nějaké té prospěšnosti. Že
3 třeba i předtím jsem se dokázala nějak zabavit, ale bylo to takové všechno, že jsem si to dělala
4 víceméně tak jako sama pro sebe. Teď, když to vezmu jako ve všeobecnosti, tak ta práce je
5 pro mě důležitá z tohoto hlediska. A když to pak specifikuji na tuhle konkrétní práci, tak mi
6 tam naskakuje taková jako radost; že radost, ale nevím, neumím to úplně uchopit konkrétně,
7 co přesně třeba tu radost způsobuje. Ale já nevím, asi ten kontakt prostě s těmi lidmi, to, že
8 dělám něco, co mě jako baví. Tak přináší mi to i ten stres, no, na druhou stranu. Že to tak zase
9 je jako ve srovnání s tou dobou před tím, tak tolik stresu nebylo. Takže jako když to vezmu po
10 obou těch stránkách, tak je to něco za něco. Takové radostnější prožívání toho dne, nebo
11 prostě toho života, když to tak zobecním.

12 **Vnímáte u sebe nějaký osobnostní posun nebo nějakou změnu? V čemkoliv subjektivně**
13 **významném pro vás to může být.**

14 Určitě, tak určitě nabytí větší té jistoty. I když pořád jako je to třeba málo, pořád bych chtěla,
15 aby té jistoty bylo ještě víc, tak to tam rozhodně vnímám během toho půlroku, že jistota je
16 větší, že jsem si tedy jako jistější. No a... Vyloženě jako osobnostní posun – to všechno
17 souvisí tady s tím a... že se na některé ty věci dokážu podívat víc s nadhledem, ale to je podle
18 mě všechno pořád o té jistotě, o té jistotě – nejistotě. Ale že bych vyloženě se nějak změnila...
19 Jako to asi není úplně osobnostní, to je spíš náladové, ale jako že třeba rozhodně se cítím
20 spokojenější. Během toho půl roku, když to srovnám s tou dobou před tím, tak určitě jsem
21 taková spokojenější, nejen třeba z té práce jako takové, ale naskakuje mi tam, že i mám víc
22 těch kontaktů sociálních tak celkově. I když zase když to srovnám, jako kdybych byla úplně
23 čerstvý absolvent, tak to zase tohle je asi míň. Takže já to mám asi srovnávání s tou dobou,
24 kdy jsem byla ještě bez té práce. Takže tohle je trošku jiné v tom. Asi mě jako teď fakt nic
25 takového nenapadá, že bych se vyloženě někam osobnostně posunula. Mně se to tady ještě
26 zase prolíná s výcvikem, ve kterém jsem, takže jestli tam jsou nějaké změny, tak je to možná
27 dané i tím a nejen jakoby tou prací. Takže fakt nedokážu teď říct, že by ta práce mě někam
28 osobnostně posunula. Spíš jako profesně a tak.

29 **Jak prožíváte sebe sama z hlediska nějaké kompetentnosti a odbornosti? Respektive jak**
30 **se cítíte jako psycholog nebo jestli se cítíte být psychologem?**

31 No...

Rozhovor C.7

1 **Když tak, z čeho vychází ten pocit, z jakých zkušeností, zážitků?**

2 Tak teď zase po tom půlroce už se jako cítím, řekla bych prostě o sobě, že jsem psycholožka,
3 že pracuji jako psycholožka, vychází to prostě z té půlroční práce, dejme tomu. Takže na
4 základě toho. Ale co se třeba týká vyloženě té odbornosti nebo těch kompetencí, jak jste tam
5 zmínila, tak to jako na začátku bylo vůbec takové jako dost vratké, jako že... já třeba si
6 pamatuji, že když jsem z té školy vyšla, tak jsem měla docela problém o sobě říkat, že jsem
7 psycholožka, že ačkoliv jsem byla vystudovaná a dalo by se to jako říct, že jo, že tak můžu
8 říct, že jsem třeba psycholožka, tak jsem se tak rozhodně tedy necítila. Pak trochu tomu
9 pomohly nějaké ty praxe v tom mezidobí, než jsem měla tady tu práci na plný úvazek, tak
10 jsem tak různě pracovala tady na těch pozicích a spíš jako dobrovolně. Takže zase na základě
11 tady těch zkušeností jako jsem už měla větší pocit, že to o sobě můžu říkat. No asi fakt nejvíc
12 ty zkušenosti, abych třeba neřekla, že ta škola, jenom tím, že jsem to vystudovala, že bych to
13 o sobě mohla říkat. Jako že bych se cítila natolik kompetentní a odborně a že bych měla tolik
14 odborných znalostí, že bych hned tak mohla vystupovat, no. Takže spíš ta praxe.

15 **Můžete říci, jak se ve své práci cítíte? Jestli jsou třeba nějaké emoce, které prožíváte 16 častěji než jiné v souvislosti s vaší prací?**

17 Ze začátku ty první měsíce to bylo občas takové čiré zoufalství. Jako opravdu to tam občas
18 bylo. Ale tak to bylo opravdu dané tím, že jsem na tuhle pozici nastupovala víceméně jako
19 zkušenostmi nepoznamenaná a že ta pozice je hrozně neohraničená. Kdybych nastoupila
20 možná někam třeba do té poradny, kde je to jasně dané, co má člověk dělat, tak by to tam asi
21 tolik nebylo. Já jsem vlastně kdysi pracovala třeba na psychiatrii dobrovolně, jenom nějaký
22 čas a tam jsem tyhle pocity fakt neměla, protože tam to bylo jasně dané, jako: teď se
23 diagnostikuje tohle, teď je tenhle program a tak. Takže tam to bylo takové, že jsem se měla o
24 co opřít. Když jsem nastoupila sem, s těmi minimálními zkušenostmi a už vůbec ne ze
25 školství, tak jsem opravdu občas jako se cítila; jako že jsem v tom plavala doslova, že jsem se
26 neměla o co opřít. Teď ještě, říkám, jak jako nejsem celkem, že bych si hnedka v začátku ve
27 všem věřila, tak ještě tím to bylo umocněné. Možná, že kdybych byla člověk, který si věří víc,
28 tak by to třeba nebylo tak jako intenzivní. No ale postupně se to jako mění, hodně se to mění a
29 teď už to snad ani to zoufalství není. Když už jako je nějaký negativní pocit, tak je to občas
30 taková jako – občas je tam nějaká bezradnost, ale je to třeba jenom na chvíli a už vím, co
31 s tím. Víم prostě, na koho se třeba obrátit a s kým to prokonzultovat, takže už to je třeba jen
32 chvilkový pocit. A určitě tady naopak jsou ty pocity, jak jsem říkala, té radosti, nějaké té

Rozhovor C.8

1 spokojenosti, toho naplnění a ... tak jako někdy únavy, ale je to asi v každé práci, to jen že se
2 mi to tak vybavuje, že někdy jsem opravdu po té práci hodně unavená, jako že je to docela
3 náročné prostě když se to někdy sejde ten den, takže to jako taky. A někdy i vztek. Asi i
4 nějaké to uspokojení. Někdy i vztek asi. Někdy mám i vztek – a to buď sama na sebe, když
5 třeba až poté zjistím, že jsem mohla něco udělat třeba trošku jinak nebo jo, že jsem to třeba
6 neudělala jinak, tak to je i třeba vztek; někdy to je i vztek prostě i na ty klienty. Ale to už je
7 pak spíš jako do supervize, že se to pak nějak spíš takhle zpracuje, jo, že se to třeba taky
8 objevuje někdy, když je něco takového. Pak spíš stejně vždycky zjistím, že je to o mě, ten
9 vztek. Takže spíš asi to je vztek možná o tom, že si třeba nevím v tu chvíli s tou situací nějak
10 rady. Takže ten taky asi.

11 **Jak na vaši práci reagují vaši nejbližší – rodiče, případně partner, přátelé? A případně**
12 **proč si myslíte, že to tak je, z čeho to vychází?**

13 Tak když si vybavím třeba ty kamarády nebo ty lidi, se kterými nejsem v kontaktu tak úplně
14 dennodenním, intenzivním, tak tam hodně jsou vždycky zvědaví, jako co na té pozici dělám, o
15 čem to jako je, jestli za mnou fakt chodí ty děti samy. A sami se vžívají do těch let, kdy byli
16 na škole a představují si, co by oni řešili s psychologem a tak, takže je to opravdu někdy
17 překvapivé třeba, bych řekla, někdy jsou takoví jako zvědaví; že to asi vyplývá z toho, že je to
18 pozice relativně, aspoň tady u nás, nová, tak si nedokážou moc představit, co ten člověk na té
19 škole dělá, takže s tím je to hodně spojené. No a zas třeba rodiče a manžel tedy, tak... Ti jak
20 na to reagují? ... No zas jako třeba s manželem to nejvíc tak probírám, tu práci, třeba i ty
21 konkrétní případy a takhle, takže... vlastně jako nevím teď fakt, co on si o tom tak jako myslí,
22 ale asi nebrání se tomu, když o tom mluvím, možná ho to někdy i zajímá ty případy nebo to, o
23 čem mluvím; jako určitě to bere tu práci. Jako bere jí, že nenarážím u něho na něco, že by –
24 nevím. Asi je to taky občas, tam ten zájem je, že třeba je zvědavý na některé věci, jak to
25 probíhá. A u těch rodičů, tam se s nimi taky nevidím tak často, ale asi taky ta zvědavost. Mně
26 přijde, že teď, když nad tím tak přemýšlím, že u všech je tam nejvíc ta zvědavost, že si
27 málokdo dokáže úplně představit, asi na základě toho, že nemají vlastní zkušenost, co ten
28 člověk na té škole jakoby dělá, s čím za ním třeba ti lidé chodí, co se tady jako řeší. Tak asi ta
29 zvědavost, no. Ale u všech cítím, u těch hodně blízkých, to přijetí s tou prací.

30 **A je třeba něco, co byste od těch blízkých ocenila nebo co byste od nich potřebovala,**
31 **abyste se mohla dobře adaptovat na tu svoji roli?**

Rozhovor C.9

1 Pro mě je asi hodně důležité to přijetí, jak jsem říkala, že mě nezpochybňují. No někdy to
2 rodiče zpochybňují, ale asi taky přirozeně, když mi řeknou, že si nedokáží představit, že
3 nemám děti, tak jak za mnou bezdětnou chodí rodiče pro radu jak vychovávat děti, že jo. Což
4 jako je takové logické, že rodiče to tak vidí, protože sami mě vychovávali a teď já někomu
5 radím a teď ani ty zkušenosti s tím nemám. Takže jako tak, to někdy, toho by třeba mohlo být
6 míň, to si sama uvědomuji, takže to ještě nepotřebuji slyšet od druhých. Ale jako tak člověk to
7 nějak zvládne, překousne, takže to... ale jinak... Možná, když to tak jako vezmu, tak možná
8 víc trochu té jako ještě důvěry, třeba konkrétně ze strany těch rodičů. A jinak od toho manžela
9 asi, tam si myslím, že mi pro to do práce dává všechno, co potřebuji, že když si o něčem
10 potřebuji promluvit, tak ten prostor si udělá, promluvíme si o tom, řekne mi třeba ten svůj
11 pohled na to, což mě jakoby hrozně obohacuje. A i s těmi kamarádkami to vždycky můžu
12 nějak probrat, ať už když si nejsem jistá s nějakým případem nebo celkově s něčím, co se týká
13 třeba celkově toho vymezení se nebo nějakých těch podmínek v té práci, tak když si takhle o
14 tom můžu s někým popovídat a dá mi zase ten jako jiný úhel pohledu, tak to mi hrozně moc
15 pomáhá. A myslím si, že toho mám docela asi dost; nebo tak jak si to udělám, tak to mám,
16 takže myslím, že mi to tak asi vyhovuje.

17 **Můžete prosím popsat vaši práci nebo vaše povinnosti, co děláte jako psycholožka? Jak**
18 **třeba vypadá váš běžný den?**

19 Ty dny nejsou jeden jako druhý, ale v čem ta práce spočívá: jednak to je individuální práce
20 s těmi dětmi na základě buď objednání rodičů, že třeba rodiče přijdou s tím, že by chtěli, že
21 mají, já nevím, buď potíže s výchovou doma nebo ve škole, že jsou nějaké problémy. Tam
22 většinou pak přijde i paní učitelka třídní nebo i pan učitel třídní, prostě, že je nějaký problém,
23 takže je tam ta spolupráce učitel – rodič – dítě. Vždycky se to snažím navázat tady tohle
24 spojení, aby všichni o tom věděli a se všemi nějak komunikovat. Takže výsledkem je potom
25 ta individuální práce s tím dítětem, nicméně jsou tam i ty konzultace s rodiči a s učiteli do
26 toho. Plus tam může třeba být nějaké pozorování ve třídách, když jakoby chci vidět to dítě
27 přirozeně, jak reaguje, když to je nějaká situace, že tedy přijde učitel nebo rodič, že se něco
28 děje mezi spolužáky, tak se na to jdu podívat, takže to je tahle práce. Potom je to práce se
29 třídami, to znamená, když je třeba zase nějaký problematická třída, tak většinou přijde tedy
30 učitel, když se tam něco děje, takže tam jdu buď nejdřív na základě buď nějaké té
31 sociometrie, ale třeba i jen, že udělám nějaký program na nějaké téma, co je potřeba a s tím
32 souvisí třeba i preventivní programy, že když mám čas, tak jdu třeba i do nějaké třídy a
33 udělám nějakou aktivitu, která jako ne že by vycházela z nějakého problému, ale může třeba

Rozhovor C.10

1 nějakému problému předcházet, nějaká aktivita na ty vztahy a komunikaci nebo tak. A pak
2 jako nějaká taky spolupráce s těmi organizacemi dalšími, to znamená, že třeba zavolám do
3 poradny nebo do toho střediska výchovné péče, buď něco prokonzultujeme nebo prostě
4 nějaká spolupráce, když tam třeba mají to dítě v péči, tak abychom byli v kontaktu. Pak
5 samozřejmě i konzultace pro ty učitele, že někdy i ti učitelé přijdou s něčím, co by jako chtěli
6 třeba se na to podívat jinak nebo nějaký ten kontakt, že by třeba chtěli na něco, na nějakou
7 další organizaci, takže to je tohle. To je asi tak to základní hlavní všechno, si myslím.

8 **Objevila se třeba během doby, co tady takhle pracujete, nějaká obtížná situace? A třeba**
9 **jak jste ji zvládla? Případně co vám pomohlo, co vám vůbec nepomohlo, případně kdo?**

10 No to je taky takový možná posun po té profesní stránce, že ze začátku jsem měla pocit, že to
11 jako musím řešit tyhle situace sama, ale zjistila jsem, že mi mnohem víc pomáhá, je to
12 užitečnější pro všechny, když dokážu se o tom právě bavit s více lidmi a opravdu to
13 prokonzultovat, vlastně využít toho, že mám kontakt na všechny, když to řeknu, aktéry, to
14 znamená jak ty učitele, rodiče, nebo případně nějaká ta jiná organizace, a probrat to takhle
15 z těch různých úhlů pohledu jak to kdo vidí. A jako že to mi asi pomáhá nejvíc, protože když
16 se snažím sama nějak to pojmout nebo nějak to vyřešit, tak to jsem zjistila, že to nikam prostě
17 nevede, že to není v mých silách ani. Takže opravdu mi asi tady v těch situacích nejvíc
18 pomáhá, když se můžu na někoho obrátit a s někým to takhle nějak prokonzultovat. Jako
19 přemýšlím nad nějakou konkrétní situací, že bych dala příklad, ale... teď asi úplně si jako
20 nevybavím nic. Když to řeknu obecně, tak může být třeba nějaký problémový žák a je to
21 něco, kde se zdá, že se s tím jako nehne, že je to pořád stejné nebo horší a horší. A když se
22 potom snažím nějak zjistit tedy ty informace od těch různých lidí, tak mi to najednou ukáže tu
23 jinou cestu nebo otevře ten jiný úhel pohledu – tak když to takhle obecně nějak řeknu.

24 **Děkuji. A považujete při výkonu svojí profese za významnou svou genderovou roli?**
25 **Případně proč ano, proč ne?**

26 No... Na co jsem narazila jediné asi, tak bylo to, že když tady jsou někteří problémoví žáci,
27 vyloženě žáci – kluci, a ty problémy vycházejí z toho, že; nebo respektive potřebovali by
28 prostě mužskou autoritu, tak já s nimi moc nehnu. Takže je potom musím odkázat třeba, nebo
29 je prostě odkážu na nějaké psychology někde na jiných pracovištích. Takže to akorát. A to
30 tady jako – nebo takhle, není to často, ale jsou tady prostě tyhle případy, takže možná pak si
31 říkám, kdybych byla jako chlap, tak že by třeba na mě dali víc, že tady s tím fakt asi nic

Rozhovor C.11

1 nezmůžu. Ale jinak si myslím, že ne. Jinak si myslím, že to jakoby nehraje asi roli. Spíš jde o
2 ten přístup nebo tak.

3 **Hm. Je něco, co vás ve vaší práci překvapilo, mile nebo nemile?**

4 Mile mě překvapil přístup tady jako všech prostě pracovníků, když to tak řeknu, když to
5 shrnu, protože jako vím, že ta pozice právě tím, že je docela taková nová a nikdo s tím nemá
6 tady takovou zkušenost, tak věřím, že to mohlo být spojené s různými obavami, co tady jako
7 budu dělat a prostě do čeho všeho se budu angažovat a tak jako. A myslím si, že ty obavy tady
8 určitě byly a možná i ještě jsou, ale já to tady necítím a ten přístup ke mně je moc příjemný.
9 Takže to mě fakt mile překvapilo, že tak nějak mě ti lidé jako vzali prostě, svým způsobem
10 každý, ale necítila jsem tady žádný, já nevím, nějakou nevraživost nebo něco takového. Takže
11 to bylo moc příjemné. A nemile... Nevím, to asi... asi ne. Možná mě naopak ještě i mile
12 překvapila i ta práce samotná, že je vlastně docela fakt příjemnější, než jsem třeba čekala.
13 Takže nemile asi ne, že by mě něco vyloženě zaskočilo.

14 **Třeba s jakými problémy nebo záležitostmi za vámi chodí nejčastěji klienti?**

15 Tak úplně nejčastěji za mnou asi chodí, bych řekla, rodiče teď momentálně, a to s tím, že – no
16 většinou jsou to buď ty výchovné problémy tedy, to znamená, buď že třeba sami doma nevědí
17 moc jak na to dítě, nebo v té škole prostě děti zlobí a to pak asi souvisí i s těmi učiteli, že tak
18 jako obě dvě ty authority. Takže tyhle výchovné problémy a potom to bývá někdy i to, ty
19 vztahy. Prostě ty vztahy ve třídě třeba hodně, nějaké buď ubližování si, nebo nějaké neshody.
20 To je fakt jako, že třeba pak přijdou i ty starší děti tady s tímhle. Jako starší děti s výchovnými
21 problémy samy neprijdou většinou, tak to je vždycky na základě nějakého impulzu od rodičů
22 nebo od učitelů. No asi tyhle dvojce a pak hned jsou ty třídy, bych řekla, když se děje něco ve
23 třídě, tak většinou přijde učitel s tím, že se něco děje ve třídě. Tak asi tyhle tři věci nejčastěji.

24 **Mě napadá, jakým způsobem vás třeba kontaktují děti?**

25 Děti buď přijdou samy, ale to zase nebývá tak úplně často, nebo se stane, že i přes email;
26 mám jakoby na webových stránkách obou škol uvedený kontakt, takže ty starší děti třeba i
27 napíší email. Ale je fakt, že když nad tím teď přemýšlím, tak že opravdu tenhle prvotní
28 kontakt od dětí není tak častý, že to třeba bývá tak, že třeba prvotní kontakt je třeba přes ty
29 rodiče nebo přes ty učitele. A potom třeba to dítě, když už tady jednou bylo, tak už přijde
30 prostě samo a nějak se domluvíme a tak. Ale že by úplně jako poprvé přišlo samo, tak to
31 nebývá tak často, no. Takže buď přes ten email, nebo osobně.

1 **Můžete si vybavit nějaký konkrétní případ, který byl pro vás nějakým způsobem**
2 **významný a popsat ho, se zachováním anonymity? Jde mi o to, čím vás ovlivnil, co vy**
3 **jste si z něj odnesla.**

4 Jako první, nevím, jestli je to to nejvýznamnější, ale jako první se mi teď vybavilo to, že
5 taková zkušenost opravdu s těmi dětmi. Jakoby byla třída nebo je třída, jsou tam prostě lidé,
6 kteří jsou na první pohled hodně zlobiví, kteří třeba jako provokují, kteří, když jsem je viděla
7 poprvé, tak jsem si říkala: ‚hm, to jsou fakt nějakí jako drsníci‘ a tak. A potom, když se tedy
8 nějak ke mně dostali prostě třeba už na základě žádosti těch rodičů nebo těch učitelů, tak že
9 člověk opravdu zjistí, že jako si nevědí tak nějak rady sami se sebou a že to vůbec není o tom,
10 že by jako chtěli vyprovokovat nebo že by se chtěli takhle chovat, ale často z toho vyplynou
11 nějaké potíže doma nebo že je to vlastně jako, že je trápí něco ve škole nebo tak, a ukáže se,
12 že to jsou nakonec dost citlivé děti, možná citlivější než některé jiné a třeba právě tímhle
13 způsobem se jakoby brání. Takže mě to tak nějak naučilo se na tyhle děti koukat trochu jinak,
14 než třeba se na první pohled zdá. Asi kdybych tuhle zkušenost s nimi neměla a, já nevím, byla
15 jsem se fakt podívat do nějaké třídy někde a viděla jsem tam ty zlobivce, tak ten první dojem
16 bude úplně jiný, než teď po té zkušenosti. Mám pocit, že jsem na ně třeba taková jako taky
17 citlivější, než... Nebo takhle, že se třeba snažím, že si dávám pozor na to, abych na ně nebyla
18 nějaká moc tvrdá, jak vlastně to jejich chování někdy tu reakci vyvolá. Jo prostě, že to jejich
19 chování vyvolává někdy ty tvrdé reakce. Prostě okřiknout a ‚jak si to představuješ?‘ a takhle.
20 A že zjišťuji, že opravdu někdy je potřeba spíš ještě citlivěji, než třeba na ty jiné děti. Já jsem
21 se do toho dost zamotala, ale snad je to jako srozumitelné.

22 **Je, je, děkuji. Chtěla jste po nástupu do zaměstnání něco měnit? Nebo jste změnila,**
23 **přizpůsobila si tady podle sebe? Třeba jak to bylo potom přijato – kolegy, klienty?**

24 No, já tady neustále ještě pořád trochu bojuji s prostorami. Ale jako v tom smyslu, že třeba i
25 tady jsme jakoby dvě a je to trochu problém pro tuhle práci. Ale ta kolegyně, co tady je se
26 mnou, tak je strašně moc ochotná, strašně moc mi vychází vstříc a máme tady nějaký systém
27 zavedený, který nějakým způsobem funguje, takže v tom mi vyšla hrozně moc vstříc, na to, že
28 to byl původně jakoby její kabinet a já jsem se tady jakože nějak dostala navíc trochu. Takže
29 ta vstřícnost je veliká. Na té druhé škole to bylo podobné, ale tam taky, když jsem si
30 vymyslela, jak by to šlo ještě třeba udělat jinak, tak mi taky vyšli vstříc v tomhle, takže si asi
31 jako nestěžuji tedy na tu ochotu. Spíš že ty podmínky třeba na začátku nebyly ideální nebo
32 možná ani teď úplně nejsou, zase tím, že tedy je to ta nová pozice. Takže ne na všech školách

Rozhovor C.13

1 to vedení mělo úplně jasnou představu, jako co je všechno potřeba zajistit. No a asi jsem si i
2 možná jako ten způsob toho objednávání nebo toho kontaktu jsem si taky trochu
3 přizpůsobovala. Víc jsem zavedla třeba jako ty email, protože tady ani nemám do pracovní
4 telefon, takže to bylo takové komplikované ze začátku, když ti rodiče volali a dovolali se
5 dolů, takže to je kus sem, že jo. Takže to nešlo s telefonem, takže třeba i tohle, že jsem si víc
6 upravila. No a co se týká té samotné práce, tak možná i to vymezení, co spadá do mých
7 kompetencí a co ne. Ale to bylo i na začátku takové, že jsem sama pořádně ani nevěděla, do
8 čeho se pouštět, do čeho ne. Takže to teď už i já sama trochu víc vím, to znamená, že to si i
9 trochu upravuji, ale s tím taky nikdo problém nemá. Že si myslím, že ti učitelé nebo ti rodiče
10 jsou vůbec sami rádi, když já tomu dám nějaké ohraničení nebo řeknu: ‚jo, tohle to spadá sem
11 a tady s tím už běžte jinam‘, dám kontakt a tak, takže jako má to takový větší systém a řád ta
12 práce. To ještě si asi budu pořád nějak uzpůsobovat. Ale nenarazila jsem zatím v ničem na
13 nějaký odpor nebo tak.

14 **A máte ještě třeba teď plány...?**

15 Co dělat? No třeba na té druhé škole ještě ty prostory nějak upravuji nebo přizpůsobuji ještě
16 pořád trochu. Nicméně je to spíš jako otázka času, že tedy tohle už je tam jakoby rozjednané a
17 teď jde spíš o to, aby... [*hovor přerušen příchodem kolegyně*]. ... takže to, takže tady to
18 takhle třeba chodí, že... [*narážka na příchod kolegyně*] ...ale tam je to třeba rozjednané a to
19 je v plánu tedy spíš jako dotáhnout do konce. Tady si myslím, že se to spíš jako pořád
20 zlepšuje. Nemám teď vyloženě jako třeba nějaký cíl, že bych si dala, že teď chci změnit tohle
21 a tohle, to asi nemám takhle vyloženě. Spíš pokračovat v tomhle, co jsem rozjela, konkrétně
22 asi s těmi prostorami nejvíc.

23 **Já jsem tam měla další otázku, jaké zázemí vám vaše pracoviště poskytuje? Co dalšího** 24 **byste přivítala, potřebovala?**

25 To je taková otázka, která cítím, že bych toho potřebovala docela hodně, ale je to o mě, že já
26 si o to nedokážu úplně říct. Takže to je spíš jako tenhle problém, že zas nechci vypadat, že
27 tady obviňuji někoho...

28 **No, to jde o vás.**

29 ...no, takže až seberu ještě víc odvahy, nebo tak, tak bych určitě brala prostě, abych tady měla
30 jen ten telefon. Já prostě nemám služební telefon. Já si můžu půjčovat, chodím si prostě dolů
31 půjčovat, na druhé škole chodím taky do sborovny, kde je telefon. Takže není to o tom, že

Rozhovor C.14

1 bych třeba vyloženě vždycky musela volat ze svého, ale zase někdy, když ti rodiče mě
2 potřebují kontaktovat, tak já prostě ty telefony nemám u sebe, tak já pak některým třeba dám
3 ten svůj kontakt a už je to takové, že už to jsou zase ty hranice. Takže to fakt není ideální, no
4 ale je to možná otázka toho, že jsem si o to ještě pořádně neřekla. To rozhodně, no, a kdybych
5 mohla, tak určitě tu samostatnou pracovnu, to jako bezesporu, to bych potřebovala úplně
6 nejvíc. Ať už mi ty školy vycházejí sebevíc vstříc, tak tady to svoje zázemí; i že nejde jen o
7 mě, že mě to opravdu někdy ruší, ale prostě, když tady s těmi dětmi pracuji a někdo sem třeba
8 takhle vejde, i když je to třeba jen na moment – už teď mě to úplně vytrhlo z myšlenek, takže
9 – a když pak je ten kontakt s tím dítětem, tak je to zase ještě o něčem úplně jiném. Ale právě
10 jde i o ty děti, že se tady snažím navodit prostě atmosféru té důvěry a oni potom, když sem
11 přijde ta paní učitelka, tak už je to zase o něčem trošku jiném. A navíc, když ty děti by sem za
12 mnou chtěly přijít a věděly by, že tady může být třeba i ta paní učitelka, tak už je to zase
13 podle mě pro ně náročnější sem třeba dojít. Když by věděli, že tady jsem fakt sama, že tady
14 najdou jenom mě a budou tady mít ten klid se mnou, tak si myslím, že i v tomhle by to pro ně
15 bylo rozhodně lepší. Takže tohle. Jako pracuji na tom, ale pořád to ideální řešení nějak
16 nevidím, že konkrétně třeba i na téhle škole ty prostory fakt nejsou, tady nejsou prostory
17 pomalu ani na družinu, takže je toho málo, no.

18 **Vy jste to tedy už asi dost řekla, ale jak na vás reagovali ostatní spolupracovníci,**
19 **zaměstnanci, klienti, když jste sem přišla?**

20 Tak tady je to takové, jak jsem říkala, takové rodinnější, takže tady je ve zvyku opravdu, že
21 hned jako mě všichni nějak jako oslovili, nějak se mnou navázali ten kontakt, ať už třeba
22 jenom nějakým osobním představením a často si i s mnoha hned tykám, že mi to tak jako
23 nabídli. Takže to je tady ta atmosféra taková intimnější, když to tak řeknu, nebo soukromější.
24 Ale celkově si myslím, že to přijetí bylo příjemné. A někteří ti učitelé se mnou začali jako
25 hned spolupracovat a některým to třeba trvalo déle. Někteří se mnou do teď nějak intenzivně
26 nespolečně pracují, ale nemají třeba potřebu nebo tak, nevím jako. Ale to chování obecně je
27 takové příjemné, to rozhodně. Na té druhé škole, tam ten kontakt se všemi úplně takhle osobní
28 nemám, protože tam těch učitelů je mnohem víc, takže je třeba vídám, pozdravím, ale pořádně
29 je neznám ještě ani jménem, je to fakt jich tam hodně. Takže tam je to spíš takové postupné,
30 že někdo přijde s nějakým konkrétním problémem a tím se tak jako víc seznámíme. A tam
31 jsem i víc taková odtržená, takže tam vůbec nepříjdu s těmi učiteli do styku, když oni nechtějí
32 nebo když tam něco neřešíme společně. Ale tak jako vždycky to je milé, prostě ten kontakt
33 takový, i když je to jenom to pozdravení nebo tak a říkám, kdo chce, tak přijde s nějakou

Rozhovor C.15

1 jakoby tou zakázkou nebo žádostí o spolupráci. Asi to, co jsem řekla, necítím žádné nepřijetí,
2 nějaký odpor nebo něco takového. Ty obavy říkám, si myslím, že tam jsou, ale kdo je má, no
3 tak ten kontakt zatím nenavazuje a čeká, až získá víc jistoty, co se týká té mé pozice a to je
4 příjemné.

5 **A pokud jde o nějaké další profesionály, napadá mě třeba pedagogicko-psychologická**
6 **poradna a další?**

7 Tak ti se nás tady ujali moc pěkně, i když ze začátku měli prý nějaké obavy, abychom jim
8 nebrali práci, abychom si nezasahovali vzájemně do těch oblastí, ale nakonec se nás vlastně
9 moc pěkně ujali, že máme pravidelně takové intervizní setkání nebo jak to nazvat, se ty
10 psycholožky sejdeme právě na půdě pedagogicko-psychologické poradny, ty pracovnice nás
11 tam tak jakoby vedou a ta spolupráce s nimi je naprosto výborná, že třeba něco potřebuji
12 zkonzultovat, tak vždycky můžu zavolat a domluvíme se nějak. Navázali jsme stejným
13 způsobem spolupráci i se střediskem výchovné péče, takže tam taky. A potom, co se týká; tak
14 třeba jako rodinnou poradnu jsem konkrétně nekontaktovala, ale tak jako odkazuji na ni. Tam
15 jako konkrétně jsem se s nikým nebavila, takže tam úplně nevím, jaký k tomu mají postoj. A
16 navázali jsme docela dobrou spolupráci s oblastní charitou, která má dobrý program pro
17 rodinu, zase třeba pro ty rodiny trochu sociálně slabší, nebo i když jsou výchovné problémy,
18 tak s nimi taky je perfektní spolupráce. Z mého pohledu si myslím, že to funguje. Tak oni by
19 vám třeba řekli zase něco jiného, jo, ale jak já to vnímám, tak nemám s tím problém, že by
20 někdo... Jediné co, tak byli kliničtí psychologové. Tam to bylo obtížnější, když jsem chtěla
21 navázat osobní kontakt, tak tam prostě to bylo obtížnější, ale spíš z důvodu jejich vytíženosti.
22 Oni tam toho mají opravdu hodně. Tam jsou tří- až čtyřměsíční objednávací lhůty, takže tam ani
23 to nějak nešlo. Takže tam já na ně dávám kontakty, vědí, že dávám kontakty, ale tím ta
24 spolupráce víceméně nějaká skončila, takže tak.

25 **Mohla byste říci kdo, nebo co vám nejvíce pomohlo nebo pomáhá při tom vstupu do**
26 **práce?**

27 Jako při tom vstupu, nebo i teď?

28 **No při vstupu do práce, při adaptaci teď, třeba v tom průběhu prostě.**

29 Jo. Jak už jsem říkala, určitě to, že to vždy můžu s někým probrat. Že můžu ty věci vždycky
30 s někým prokonzultovat. Že právě tím, že se to umocňuje tím, že jsem tady tak jako sama, tak
31 mi tohle hodně pomáhá. Vlastně mám i každý měsíc, si platím supervize, takže i tohle, když

Rozhovor C.16

1 mám nějaké obtížné případy, i sama sebou, když si někdy nejsem úplně jistá, tak taky to, že to
2 tady můžu probrat, vidět to z nějakého jiného úhlu pohledu, tak to mi hodně pomáhá, tady
3 v téhle adaptaci nebo v nabytí té jistoty větší. A potom určitě ta literatura. To, že neustále
4 něco načítám, ať už obecně k té práci nebo když je nějaký konkrétní případ, tak že se mám o
5 co opřít z té literatury, když nemám třeba ty vlastní praktické zkušenosti. Takže tohle. A
6 potom, když se právě scházíme s těmi ostatními, tak sdílení těch zkušeností. Že jednak si
7 můžeme společně říci, že tohle máme podobné a jednak i tohle, jak oni to třeba řešili, tak i
8 příště už trochu vím. Ale pořád je to asi o té komunikaci s těmi druhými hodně. To mi
9 pomáhá asi úplně nejvíc.

10 **Já jsem jako další otázku měla, jestli se máte možnost s někým poradit, s někým**
11 **konzultovat, myslela jsem třeba supervizora nebo někoho zkušenějšího, kdo pracuje**
12 **takhle?**

13 Jo, jo, takže když to shrnu, ta supervize tedy a v té poradně toho mám hodně, co se týká toho
14 odborného, v tom středisku výchovné péče, s tou jednou kolegyní docela jsme v kontaktu, tak
15 třeba i tam – ona není zkušenější, je to tak na stejno, ale zase je to jiná problematika, nebo se
16 na to specializuje, takže když jsou výchovné problémy, tak třeba jí se zeptám. No a ty
17 kolegyně, vůbec kolegyně, taky jako, nejsou třeba zkušenější, ale zase mají nějaké svoje
18 zkušenosti, takže ty kolegyně na těch školách, když jim třeba můžu zavolat nebo to nějak
19 prodiskutovat, tak mi to taky pomáhá, no.

20 **Máte třeba možnost nějakého dalšího vzdělávání? Případně pokud ano, tak odkud**
21 **vychází iniciativa – jestli od vás, nebo od školy, od někoho takhle?**

22 Tak za to další vzdělávání neustále považuji tu literaturu, to načítání, ale co se týká nějakých
23 kurzů, tak od školy iniciativa ne, tam bych řekla, že není iniciativa. No, tam není. Takže spíš
24 ode mě vychází iniciativa, když tedy si najdu nějaké kurzy. Další věc, že těch kurzů není zase
25 tolik, pro tu konkrétní tuhle práci školního psychologa. Ono je třeba spousta kurzů na
26 diagnostiku, ale já konkrétně to tady tolik nedělám, tak bych potřebovala spíš ty kurzy na
27 jinou práci, třeba zrovna na tyhle výchovné problém nebo na něco takového, na práci s tou
28 třídou třeba a tak, a na to toho není tolik, takže když už, tak jako si něco tedy najdu já. No ale
29 zase škola potom s tím nemá problémy mě třeba uvolnit, nebo takhle. Ale je to takové slabší.
30 Když nad tím přemýšlím, je to slabší, to další vzdělávání. Nebyla jsem na moc kurzech, i
31 když bych to tedy potřebovala jako sůl, ale mám spíš pocit, že ta nabídka není asi taková.
32 Nebo možná o tom nevím. Nevím, možná špatně hledám nebo to není tak jasné. Ale co vím

Rozhovor C.17

1 od těch kolegyň, tak toho není tolik. Jsem vděčná za ta setkávání v té pedagogicko-
2 psychologické poradně, to taky považuji za nějaké další vzdělávání, protože i tam se třeba
3 věnujeme některým i třeba těm diagnostickým nástrojům nebo kazuistikám, tak i to je pro mě
4 nějaké další vzdělávání, tak za to jsem vděčná.

5 **Děkuji. A to je vlastně u konce, ten rozhovor. Jenom, jestli vás napadá něco, co by mělo**
6 **zaznít a nezaznělo?**

7 No, asi to, že konkrétně tady ta práce v té škole byla pro mě jako pro absolventa, byla náročná
8 právě kvůli té neohrazenosti a ne úplně jasných těch kompetencí a i tedy hranic nejen té
9 práce, ale i té mé pozice jako takové. A je to fakt podle mě hrozně těžké, v téhle profesi
10 začínat na takovémto místě, kde člověk vůbec se zabývá do té psychologické práce a ještě
11 zároveň má hledat stále způsoby, jak ty věci řešit. Kdybych měla ty způsoby a ty metody,
12 tohle všechno jasné, tak bych se mohla soustředit třeba na tu svoji nejistotu, na zvládání tady
13 toho, abych se v tom nějak ustálila, kdežto já jsem se za běhu ustalovala nebo pořád se ještě
14 ustaluji a do toho ještě vymýšlím, jak vlastně ty věci; jak pracovat, jak vlastně na téhle pozici
15 pracovat. Takže je to takové pro mě docela náročné. Ale nevím, třeba řekne někdo jiný zase
16 něco jiného, možná to je fakt i o osobnosti, o tom, jak se k tomu kdo postaví. Ale pro mě to
17 v tomhle bylo tedy; z té své zkušenosti můžu říct, že to bylo hodně náročné. Že bych
18 doporučovala prostě aspoň nějaké minimální zkušenosti, třeba být alespoň půl roku v té
19 pedagogicko-psychologické poradně nebo chodit na dobrovolné praxe na tuhle pozici se
20 někam koukat. Kdybych tohle věděla, tak bych určitě chodila, ale nevěděla jsem to, netušila
21 jsem to, že se na tuhle pozici dostanu. Ale zpětně bych to určitě udělala. Takže takové možná
22 doporučení, nebo prostě něco, pro ty, kdo se do toho chtějí vrhnout takhle po hlavě, že to není
23 možná úplně vhodné. Ale tak říkám, třeba se k tomu někdo postaví jinak. Takže asi takhle.

24 **Tak jo. Tak děkuji.**

25 Nemáte vůbec zač.

26

Příloha D:

Rozhovor D

Rozhovor D.1

1 **Moje bakalářská práce se týká začátků psychologů ve školství, jak přijdou ze školy do**
2 **práce, jak se adaptují, co řeší, jaké mají problémy. A závěrem té práce má být popis**
3 **adaptačního procesu mladých psychologů; případně navrhnout nějaké věci, které by jim**
4 **mohly pomoci do budoucna. Tak, mohla byste mi na začátek popsat, jak jste se stala**
5 **psychologem ve školství a jaká cesta u vás konkrétně k tomu vedla?**

6 A myslíte jako po studiu nebo včetně studia psychologie?

7 **Můžete včetně studia.**

8 Tak já jsem nešla studovat psychologii s tím záměrem, že budu psychologem ve školství. Ne,
9 že bych se tomu nějak bránila, ale nebyl to ten konkrétní cíl. No, a dostala jsem se sem běžně
10 přes výběrové řízení. Vlastně na základě nabídky, která byla u nás na katedře, tak jsem sem
11 jela na výběrku a vyšlo to. Takže to nebylo, ani jsem nijak nevyhledávala po skončení studia
12 práci ve školství, prostě jsem jenom hledala zaměstnání v rámci psychologie.

13 **Prostě se naskytla možnost.**

14 Hm. Nebránila jsem se práci s dětmi určitě.

15 **No, a pokud jde o vaše vlastní studium, nakolik si myslíte, že vás ta škola připravila na**
16 **současnou práci a případně jestli si myslíte, že vás nepřipravila, tak co jste si musela**
17 **doplňovat?**

18 Tak teoreticky mě asi připravila, já nevím, nějaká znalost vývojové psychologie nebo
19 diagnostických testů, i když těch nejnovějších asi ne. Ale jako tím, že tady vlastně pracuji
20 jenom s postiženými dětmi, tak na to mě nepřipravila prakticky vůbec. Protože my jsme
21 jakoby měli možnost praxí, ale v zásadě jsme měli povinnou jenom klinickou praxi, kde
22 prostě těch postižených dětí tak nepotkáte. No, takže z toho praktického hlediska jsem se učila
23 všechno tady, nebo učím se všechno tady.

24 **Takže máte jednooborovou psychologii vystudovanou?**

25 Hm.

26 **A mohla byste mi na škále 0 – 10 vyjádřit svoji spokojenost v práci? 0 – ,nejsem vůbec**
27 **spokojená, 10 – ,jsem naprosto spokojená‘.**

Rozhovor D.2

1 Devět. Jo, já jsem tady hodně spokojená, protože jednak ta práce mě hrozně baví, pro mě
2 naplňující, je pestrá. Tím, že jakoby máme děti s tělesným a mentálním postižením, tak to
3 spektrum, ta různorodost různých postižení je fakt velká. Vlastně vyšetřuji děti od nějakých
4 dvou let do šestadvaceti a fakt je to hodně... Každé vyšetření je jiné, nebo skoro každé a
5 máme tu skvělý tým, je nás tu jenom šest v rámci SPC, takže si troufám tvrdit, že jsme tým a
6 jak po odborné, tak po kolegiální stránce si vůbec nemám na co stěžovat.

7 **No a přece jenom, co by vám pomohlo, aby to byla desítka?**

8 No, co by mi pomohlo. To, že jsem tu jediný psycholog, což mě jakoby nevádí v rámci toho
9 týmu, ale chybí mi supervize. Oni teda jako kolegyně ví, jaké jsou začátky, takže se mi
10 snažily domluvit nějaké aspoň exkurze nebo konzultace s psychology zkušenými z jiných
11 SPC, ale to je vždycky tak, že jsem tam jela třeba na jeden den a mohla jsem se, nevím, od
12 nich něco naučit nebo se kouknout. Jo, úplně v začátcích, když jsem tu byla první měsíc. Ale
13 přece jenom jsou případy, které jsou pro začínajícího čerstvého absolventa náročné a není,
14 koho bych se zeptala, prostě. Což je pro mě taková jakoby výrazná nevýhoda. Jo, ale někdy.
15 Není to zase tak, že bych pořád potřebovala nějaké konzultace, ale přece jen mi to chybí,
16 nějaká reflexe nebo tak...

17 **A dokážete uvést další klady a zápory vaší práce, jak je vnímáte vy osobně? Jak jsou pro**
18 **vás?**

19 Tak já si myslím, že jsem to hlavní už řekla. Mám pocit, že to je smysluplná práce, že to
20 někam vede. Že těm dětem jakoby řešíme to, s čím za námi přicházejí, to jejich vzdělávání, že
21 prostě pro každého nějakou tu vzdělávací cestu najdeme. A vyhovuje mi ta různorodost. A
22 vyhovuje mi, že mám možnost dál se vzdělávat, jezdit na kurzy. A tak podobně. To taky
23 vidím jako plus. Že mám vstřícného zaměstnavatele.

24 **A jak se třeba ta vaše původní představa práce shoduje s realitou?**

25 Původní představa tohoto zaměstnání? Já myslím, že shoduje. Já jsem vždycky ráda pracovala
26 s dětmi a nějak jakoby se to neliší od jiné práce s dětmi. Neočekávala jsem nějaké extrémny
27 nebo něco jako... Nevím. Asi to naplnilo moje očekávání.

28 **A hraje roli, že ti klienti jsou s nějakým znevýhodněním?**

29 Jako proti jiným dětem? Hraje to roli v tom, že vlastně tím, že jsem jako absolvent hnedka šla
30 k postiženým dětem, tak mám někdy pocit, že ztrácím normu. Že když mi tu přijde nějaké

Rozhovor D.3

1 podprůměrné dítě, tak pro mě už je to úplně génus, jo. Že se prostě ještě pořád musím
2 mechanicky vracet k tomu, že ještě pořád nejsem u průměru. To si myslím, že je pro mě těžké
3 udržet tu normu. To je možná nevýhoda toho, že jsem šla hned do speciálního školství. Ale
4 jinak nevím.

5 **Jaké máte copingové strategie, co vám pomáhá, když jste ve stresu?**

6 Když jsem ve stresu. Tak já jsem ve stresu asi hlavně, když mám dělat poprvé vyšetření dítěte
7 s takovým postižením, s jakým jsem se ještě nesetkala, takže nemám absolutně žádnou
8 představu o tom, jak to bude probíhat. A řeším to tak, že se na to prostě víc připravím, že si o
9 tom zjistím maximum informací. A poradím se. Většinou ta vyšetření u takových těžších
10 postižení bývají komplexní a vzhledem k tomu, že tady mám opravdu zkušené kolegyně, tak
11 to s nimi můžu probrat a připravit se na to s nimi. Takže to řeším asi hlavně tou společnou
12 konzultací s nimi a získáváním informací.

13 **A když jste obecně ve stresu, mimo ten vztah k práci, máte nějaké strategie?**

14 Já si myslím, že nejsem člověk, který je často ve stresu. Ale jako že z těch obecných strategií,
15 tak sport, nějaká fyzická námaha nebo fyzické relaxování. Rozhovory s blízkými,
16 s manželem. Víra je pro mě taky významnou copingovou strategií, jestli to tam můžu říct.
17 Nevnímám to jako copingovou strategii, ale určitě mi pomáhá při zvládnání stresu.

18 **Změnilo se nějak vaše trávení volného času, myslím třeba nějaké zájmy, koníčky, když 19 jste šla do práce a opustila školu?**

20 Trávení volného času se pro mě určitě změnilo, ale nemyslím si, že se změnil koníčky. Spíš
21 tím, že vlastně dojíždím do práce nějakou hodinu, hodinu sem a hodinu zpátky, tak mi
22 volného času výrazně ubylo. Takže spíš ho mám opravdu dopodrobna naplánovaný, čím ho
23 chci strávit. Takže spíš v tom se to změnilo, že jsem musela omezit volnočasové aktivity a
24 rozmyslet si, kterým to chci věnovat. Ale tak snažím se to rozdělit nějak mezi sport, trávení
25 času s přáteli, rodinu a tak.

26 **A kdybyste to mohla nějak ohodnotit, asi to jde těžko, ale je to změna teď spíš k lepšímu 27 nebo k horšímu?**

28 K lepšímu, k horšímu... Jak se to vezme. Na jednu stranu jakoby změna k horšímu jak v tom,
29 že toho volného času mám méně, na druhou stranu je to pro mě výhodnější nebo lepší v tom,
30 že když to srovnám se studiem, tak když přijde student domů, tak má neustále nějakou

Rozhovor D.4

1 přípravu nebo nějaké povinnosti, co jako musí řešit na ten další týden nebo den. A to vnímám
2 jako velkou výhodu, že jako přijdu domů a nechám práci v práci a doma prostě mám jenom
3 to, co je doma. Tak v tom vnímám výhodu, že se tomu můžu věnovat zase naplno, že
4 nemusím řešit, co bude zítra. Nebo zkoušky a takové.

5 **Je třeba nějaká rada nebo příklad, vzor, který jste dostala od někoho zkušenějšího,**
6 **který si nesete s sebou, na který nezapomenete?**

7 Tak nevím, jestli přímo nějaká rada, která by mě vedla tou prací s dětmi, to ne. Ale určitě mi
8 v začátku pomohla psychologka, která tu byla přede mnou, která tu měla ve všem, ještě
9 doufám má, systém, takže jsem měla na co navazovat. Jo, nějaké jakoby vzorce, které si
10 vytvořila s těmi dětmi pro ta vyšetření. Systém, který tu zavedla, funguje, tak jsem se měla od
11 čeho odrazit v té její práci.

12 **Měla jste tu základ.**

13 Hm.

14 **A ve vztahu k vaší práci, máte z něčeho obavy?**

15 Jako k náplni práce?

16 **Celkově když si vezmete tu širokou paletu všech věcí, co se týkají práce.**

17 Nic mě nenapadá. Jako jsou případy, které jsou pro mě řekněme dobrodružnější, třeba co se
18 týká nějaké zneužívání nebo výchovných problémů, týrání. Ale to spíš vnímám jako výzvu,
19 než že bych to vnímala jako nebezpečí pro sebe.

20 **Hm. Co vám osobně vaše práce přináší?**

21 Co mi přináší. Tak přináší mi radost z práce s dětmi. Z toho, že nějak člověk jakoby pomáhá
22 těm rodinám fungovat v tom školství nebo v tom vzdělávání. Přináší mi obživu. Takovou
23 jakoby náplň času, to taky určitě. No, tak zhruba.

24 **Vnímáte u sebe třeba nějaký osobnostní posun, nějakou změnu? V čemkoli subjektivně**
25 **významném pro vás.**

26 Jako určitě bych řekla, že mě ta práce něco učí. Tím, že člověk třeba jedná s lidmi v těžkých
27 životních situacích, že třeba když se sdělují nějaké těžší diagnózy, tak člověka tak nějak
28 hodnotí ty životní hodnoty nebo postoje, co je důležité a co ne.

Rozhovor D.5

1 **Hm.**

2 Ve srovnání hlavně tedy se zdravím těch dětí. Ale jako mně to přijde jako takový přirozený
3 růst už jenom tím, že člověk jakoby chodí do práce a pracuje s lidmi. Nevím, jestli bych to
4 jako přisuzovala tomu, že pracuji zrovna s postiženými dětmi. Určitě je to obohacující a určitě
5 mě to někam posouvá.

6 **A víte, kam vás to posouvá? Nebo jak to pojmenovat blíže?**

7 To asi ne. To asi ne. To spíš jakoby prostě tím, že člověk jedná s lidmi, tak se s nimi učí
8 jednat třeba líp, citlivěji nebo nějak jim dávat prostor tak, jak to vnímá, že to je dobré. Jakoby
9 že praxí získáváte zručnost. Tak stejně tak v psychologii. A tak to jakoby vnímám, nechci říct
10 trénink, ale prostě praxi. Ale jestli bych to nějak pojmenovala, asi nevím, jak bych to
11 pojmenovala.

12 **Jak prožíváte sebe sama z hlediska kompetence nebo odbornosti? Případně jak cítíte**
13 **jako psycholog nebo jestli se cítíte být psychologem?**

14 Tak psychologem se cítím být. A ty kompetence. Vnímám jako, že jsem prostě na začátku a
15 že se všechno učím od začátku. A jsem ráda, že se mám od koho učit. Tím myslím tedy
16 kolegyně, i když nejsou psycholožky. Takže určitě na začátku, úplně na začátku jsem se cítila
17 hodně málo kompetentní. Teď se to zlepšuje s těmi zkušenostmi. Ale kdybych měla říct, jestli
18 se cítím jako plně kompetentní, nějak jakoby... Tak... Tak to bych neřekla. Pořád si
19 připadám, že se jako učím. Že nejsem ten, kdo by třeba někoho mohl učit nebo něco mu
20 vysvětlovat nebo nějak se cítil, že už to nějak má pod palcem, to ne. Ale zase mi to vyhovuje
21 v tom, že mě baví učit se nové věci a jakoby ten proces toho růstu je pro mě příjemný. Jo, to,
22 že se mám kam posouvat, to že mám co poznávat nového a učit se to. Řešit složité situace a
23 tak.

24 **Víte třeba, z jakých zkušeností nebo zážitků se ten pocit kompetence budoval?**

25 No, prostě z pozitivních zážitků z vyšetření. Když poprvé rozmluvím nemluvící dítě, v tom
26 smyslu nespolupracující, ne nemluvící, ale nespolupracující dítě, takže se naučíte, jak ho
27 přitáhnout k té hře nebo jak prostě ho namotivovat. Nebo nespolupracující rodič, který prostě
28 je vzteklý, nechce nic pro to dítě udělat, tak aspoň k něčemu ho dotlačit nebo přimět nebo
29 povzbudit. Nebo zvládnout prvního plačícího rodiče, který je nešťastný z toho, co vlastně
30 zjistil o tom svém dítěti. To prostě takové jakoby fakt ty zkušenosti, konkrétní, kdy člověk má

Rozhovor D.6

1 pocit, že tady to nebylo tak zlé, jak to mohlo být nebo že to bylo lepší než minule. Tak tak
2 postupně.

3 **Mohla byste říct, jak se cítíte ve své práci? Nebo jestli jsou nějaké emoce, které**
4 **prožíváte častěji než jiné v souvislosti s tou vaší prací?**

5 Obecně bych řekla, že jsem tu spokojená a v pohodě. Že když jdu do práce, tak se necítím
6 pod tlakem ani ve stresu. Stačí to tak? Jo, asi tak bych to shrnula. Jsou dny, na které se těším
7 víc a vyšetření, na která se těším víc a na některá míň, ale to je tak...

8 **Hm. A jak třeba na vaši práci reagují vaši nejbližší? Nejdůležitější je teď asi manžel,**
9 **případně nejbližší rodina další, přátelé.**

10 Hm. Manžel to přijímá v pohodě. Jo, jako plně to respektuje, asi je rád, že mě to naplňuje
11 nebo že jsem tam spokojená. To je pro něj asi nejdůležitější. A bere to pozitivně. A moje
12 blízká rodina jako rodiče a sourozenci, tak hlavně jako rodiče to berou asi jakoby, nevím,
13 myslím si, že jsou jakoby rádi, že mají dceru, která se věnuje postiženým. Nebo že to berou
14 tak jakoby... hodně pozitivně v tom, že dělám něco pro ně obdivuhodného. Asi možná bych
15 řekla i jako obdivuhodného. Nebo jako nemám pocit, že by mě nějak obdivovali, ale jakoby
16 obdivují práci s postiženými. Možná celé tohle zařízení je pro ně takové jakoby... Vnímají to
17 možná trochu jakoby prosociálně nebo altruisticky, že se jim někdo věnuje. No a známí nebo
18 okolo, vždycky když řeknu, že pracuji s postiženými, vždycky, víte, ta reakce: ‚Hm, to je tak
19 krásný, že to někdo dělá!‘. Takové ty fráze, co se řeknou, když někdo dělá s postiženými nebo
20 charitu nebo s bezdomovci.

21 **Vy myslíte, že jako nevědí co jiného říct, nebo je to takové...**

22 Spíš, no, možná. Že oceňují, že to někdo dělá, když oni nechtějí.

23 **Jasně.**

24 Že jsou rádi, že se o ty děti někdo stará nebo o ty postižené a že to je krásné, že se tomu někdo
25 věnuje, ale že za tím cítím jakoby to, že oni jsou jako rádi, že jsou od toho daleko.

26 **Takové to uff.**

27 Jo. ‚Hmm, to je hezký.‘

Rozhovor D.7

1 **A jaký přístup svých blízkých byste ocenila, co byste od nich potřebovala? Je to**
2 **orientované na ten vstup do práce, na adaptaci. Takže aby ta vaše adaptace byla co**
3 **nejlepší?**

4 Asi bych ocenila, kdyby měli trpělivost poslouchat ze začátku, když člověk jakoby si s něčím
5 neví rady, když řeší, jak to má udělat, řeší, jestli to zvládnul dobře, něco se mu nepovede,
6 v něčem si není jistý. Tak spíš jenom poslouchat, protože je jasné, že oni to nevyřeší a že
7 třeba většina lidí kolem mě nemá zkušenost s prací s postiženými. Ale možná právě proto
8 pochopí, že i já se v tom cítím ze začátku nekompetentní a nějak jenom to sdílet, no. I když to
9 možná ze začátku je fakt pořád dokola. No dneska to bylo zase takové a makové. Takže asi to.

10 **Takže ta podpora okolí klidně může být pasivní svým způsobem. Nemusí to být žádné**
11 **velké věci.**

12 Jo, spíš jenom o tom vnímání. A jakoby zájem o to, jak se cítím. Jakože prostě když přijdu
13 naštvaná, že jsem něco zkazila, tak to respektovat a nějak jakoby mít zájem o to, jak se zrovna
14 cítím. Ale spíš jako jenom zájem, nepotřebuji nějaké utěšování nebo: ‚To bude dobré.‘ a ‚To
15 se naučíš.‘, tak to jako moc ne.

16 **Jasně. Mohla byste mi teď prosím popsat vaši práci, vaše povinnosti, co děláte jako**
17 **psycholog, jak třeba zhruba vypadá váš běžný den?**

18 Tak hlavní náplň mojí práce je diagnostika, většinou ta diagnostika je v souvislosti se
19 vzděláváním, v naprosté většině případů. A je to tedy už od mateřinky až po střední školu,
20 případně vysokou. Takže vždy je to jakoby z důvodu volby vzdělávacího programu nebo jeho
21 úpravy a podobně. Děláme ale i diagnostiku pro odbor sociální správy, prostě pro sociálku
22 děláme. Kvůli přídavkům, příspěvkům a tak. Řešíme tu ale všechny problémy, co ty děti mají,
23 které k nám patří, jako ze speciálního vzdělávání. Takže když mají třeba výchovné problémy
24 nebo problémy v rodině, nevím, něco se soudem, že mají být někde jako svědkové nebo
25 potřebují osvědčení, jestli zvládnou elektrický vozík. Prostě cokoli vás napadne u těchto dětí,
26 tak s tím taky chodí k nám. Takže to je taková specifická diagnostika. Výjimečně dělám i
27 terapii, jak kdyby podpůrnou terapii, když právě při těch výchovných problémech, nebo
28 nějaké relaxační metody a tak. Ale toho je málo. Nebo nějakou podporu rozvoje komunikace.
29 A můj pracovní den, no... prostě vždycky udělám vyšetření a následně zpracuji zprávu. Záleží
30 tedy, jestli to vyšetření dělám jenom psychologické nebo jestli děláme komplexní
31 s kolegy.

Rozhovor D.8

1 **Jak třeba probíhá to komplexní, to chvíli máte klienta tady a pak jde jinak nebo je vás**
2 **tady víc?**

3 Komplexní, to záleží na tom, jak staré dítě tady je a jaké má postižení. U malých dětí si buďto
4 rozdělíme vyšetření na více sezení, což ale není vždycky možné, protože rodiče s dětmi za
5 námi dojíždí. Většinou nejsou místní, takže je to pro ně třeba náročné ještě s postiženým
6 dítětem někam cestovat, takže u malých dětí to probíhá současně. Vlastně já dělám
7 psychologické vyšetření a kolegyně na mě potom naváže s tím, co potřebuje pro to svoje.
8 Zároveň když jedna pracuje s dítětem, druhá může konzultovat s rodiči, něco s nimi řešit. A
9 tak nějak operativně podle toho dítěte to přizpůsobujeme. A u těch větších, třeba u školáků,
10 tak tam si to rozdělujeme, že prvně jdou na psychologické vyšetření, pak mají chvíli
11 přestávku a pak jdou na speciálně pedagogické. Nebo to případně zase mají rozdělené do více
12 dnů, pokud je to možné. A u těch starších to je vždycky rozdělené. No akorát tedy, kdyby
13 mělo být jakoby komplexní vyšetření u starších, ale u těžkého postižení, tak je to taky do
14 dvou dnů jako u malých.

15 **Jasně, jasně. Během té doby, co tady pracujete, objevila se už nějaká obtížná situace,**
16 **kteřou si opravdu pamatujete? Zajímalo by mě, jak jste ji zvládla, co vám pomohlo, co**
17 **vám třeba vůbec nepomohlo.**

18 Nastala. Pamatuji si jich několik. Pomohly mi konzultace s kolegyněmi. A je dobré, když se
19 do toho třeba zapojí i ta škola toho dítěte, to taky pomůže, pokud spolupracuje třeba třídní
20 učitel toho dítěte, co má třeba závažný problém. Tak to taky pomohlo. A shodou náhod jsem
21 třeba jednou jela na výcvik do Prahy, takže se to tam dalo anonymně vyřešit, probrat i s tím
22 lektorem toho kurzu, což byl psycholog, takže to mi taky pomohlo. Ale to byla zrovna
23 náhoda, že jsem měla tu možnost. Ale jinak jakoby se musím spolehnout na informace, které
24 o tom získám a případně to projednat se svými kolegyněmi.

25 **A čeho se tak zhruba týkají takové náročné situace?**

26 Nejnáročnější je, když je nefunkční rodina nějakým způsobem. Ať už je tam zneužívání nebo
27 přísná výchova, nerespektování možností toho dítěte. Ale prostě pokud tam nefungují rodiče,
28 tak nemáte jakoby s kým spolupracovat, abyste pro to dítě něco udělala, a to potom se těžko
29 řeší, no, hledá nějaká podpůrná síť pro to. To je asi nejtěžší.

30 **Považuje při výkonu své profese za významnou vaši genderovou roli? Případně proč**
31 **ano, proč ne?**

Rozhovor D.9

1 To asi... za významnou asi nepovažuji. Myslím si, že je to někdy výhoda, někdy nevýhoda.
2 Jako někdy, když mluvím s maminkami, tak si myslím, že to třeba je pro ně jednodušší.
3 Možná si v tom můžeme být blíž, i když nemám děti. Nebo ony nevědí, jestli mám děti. Ale
4 že je to možná někdy jednodušší, takové jakoby žensky řečené. Ale zase někdy jako je to
5 nevýhoda, když mi tady přijde dvoumetrový táta hromotluk, který prostě má pocit, že může
6 seřvat celý svět nebo že on teda ví, jak to bude. Tak to si říkám, že kdybych měla dva metry a
7 ramena metr, tak že bych se možná cítila trochu komfortněji v té situaci.

8 **To je docela pochopitelné. Je něco, co vás ve vaší práci překvapilo – mile nebo nemile?**

9 Překvapilo mě mile přijetí od kolegyň, to, že fakt tady je tým, který spolupracuje a ze začátku
10 to zajištění a zjišťování všech těch informací, ať už jakoby administrativních, zpracování
11 všech těch informací a zjetí vůbec do všeho systému, tak to mi hodně pomáhaly, vždycky
12 všechno vysvětlovaly znovu, když jsem to zapoměla. Tak to bylo úplně super. Tak to mě
13 mile překvapilo. A i to, že jsme tady vlastně všechny ženy, tak zatím jsem tu nezaznamenala
14 žádné povídání za rohem nebo tak. Tak to je super. A jinak co mě tu překvapilo? Možná i ty
15 děti mě překvapily, jak jsou, prostě že to jsou děti jako ostatní děti, i když mají nějaké
16 postižení. Tak já jsem předtím nepracovala s postiženými, tak to mě asi taky mile překvapilo.
17 Že i když jsou to postižené děti, tak to je radostná práce. Někdy se mě lidi ptají, jestli z toho
18 nemám deprese, že tady pracuji s takovými dětmi, ale mně to nepřijde méně radostná práce
19 než se zdravými. To spíš pro ty rodiče je to asi náročnější.

20 **Mohla byste mi říct, třeba s jakými problémy nebo záležitostmi chodí nejčastěji ti** 21 **klienti? Vy jste už něco řekla, ale...**

22 Tak vzhledem k tomu, že jsme speciálně pedagogické centrum, tak nejčastěji chodí
23 s výukovými problémy nebo ani to nemusí být problémy, protože přicházejí na začátku, kdy
24 je máme zařadit do školy, takže řešíme tu vzdělávací cestu. A to je nejčastější. Druhé
25 nejčastější jsou ty žádosti pro potřeby sociální správy a v třetí řadě jsou to výchovné
26 problémy, poruchy chování.

27 **Že přijdou rodiče nebo učitelé, respektive škola?**

28 No, když se má zařazovat to dítě, tak přichází rodiče. Když jsou výukové problémy, tak
29 většinou přijde žádost od školy. Vždycky je to tedy ve spolupráci s rodiči, to jinak nejde. Ale
30 to už jako bych řekla, že většinou to jde ze školy, že těch rodičů to řeší přímo málo, méně. A
31 s výchovnými problémy, tak s tím v naprosté většině škola. To většinou škola a většinou,

Rozhovor D.10

1 když už je to daleko za hranicemi. To mi přijde asi jakoby nejpozději řešené problémy. Že
2 když jsou třeba výukové problémy, tak to řeší mnohem operativněji, než když začnou
3 problémy v chování.

4 **A ti žáci, zase to asi nejde říct úplně, ale to jsou většinou integrování v běžné škole nebo**
5 **jsou ve speciálních školách?**

6 Většinu žáků máme v základní škole praktické nebo ve speciální. A z těch středních škol, tak
7 to většinou taky speciální školství, to znamená praktické školy nebo obory.

8 **A mohla byste si vybavit nějaký konkrétní případ, který byl pro vás nějakým způsobem**
9 **významný a popsat mi ho, se zachováním anonymity? Mně jde o to, čím vás ovlivnil,**
10 **proč jste si ho vlastně zapamatovala, co jste si z něj odnesla dál.**

11 Asi zatím nejvíc... no asi nejvíc jeden případ chlapce s poruchou chování, který už vlastně...
12 jim zemřela maminka, měli jenom tatínka, takže tam to bylo takové složité řešit, jestli ta
13 porucha chování nastoupila v důsledku ztráty toho jednoho rodiče, nebo jestli už tam byly
14 nějaké projevy dřív a jak to řešit. Že vlastně když je otec na všechno sám, tak jestli je to
15 nějakým nezvládnutím té péče nebo jestli tam jsou fakt nějaké osobnostní rysy třeba. A jestli ho
16 poslat do SVP nebo to zkusit řešit ještě jinak. A tak. To bylo takové. A potom případ jedné
17 slečny, která už byla starší, ta už měla jít na střední školu. A tam byla kombinace i
18 s psychiatrickou diagnózou, pro nespolupráci s psychiatrem je tam jakoby obtížně zjistitelná
19 medikace nebo vůbec ta psychiatrická diagnóza. Navíc ta rodina je tak nespolupracující, že
20 vyšetření muselo proběhnout v terénu, protože by sem nedojeli. Takže z toho vyplývá, že ty
21 diagnostické pomůcky byly omezené jenom právě pro účel toho, abychom jakoby řešili dál
22 ten vzdělávací program, ale není možné si tam jakoby... Jednak jsem nevěděla vůbec, o čem
23 to bude to vyšetření, vůbec jsem nevěděla, v jakém stavu zrovna teď ta rodina je, jestli už
24 začala makat nebo je tam pořádek tak, jak to bylo. Viděla jsem ji prvně, takže prostě ani tam
25 nebyl časový prostor na to, řešit něco víc. No a bylo tam podezření na zneužívání od
26 nevlastního otce, už tam na ně jednou šla sociálka, k ničemu to nevedlo, vlastně ani závěry
27 jsme pořádně neviděli z toho sociálního šetření. Takže to je takové jakoby... No ještě navíc,
28 když má to dítě psychiatrickou diagnózu, má antipsychotika, tak to už je jakoby, že už se ani
29 nedá pořádně počítat s jeho spoluprací nebo do jaké míry říká pravdu, do jaké míry
30 konfabuluje. S matkou nebo s rodiči se nedomluvíte, škola vám v tomhle zase nepomůže,
31 sociálka selhala, tak potom najít nějakou cestu ke spolupráci nebo vůbec jakoby aspoň

Rozhovor D.11

1 nějakou, jak tomu dítěti pomoci, jestli ho dostat z rodiny nebo jestli se snažit, aby tam... No
2 prostě to bylo hodně, hodně zapeklité.

3 **A co tam bylo významné konkrétně pro vás?**

4 Pro mě tam byl nejvýznamnější asi takový hodně silný pocit bezmoci. Jako že jsem měla
5 pocit, že ať jsem vymyslela kolik variant řešení, tak mi nepřišlo žádné ideální a ani mi
6 nepřišlo, že můžu udělat něco fakt pro to, aby se to někam pohnulo. No, protože když ta
7 rodina se prostě zasekne a řekne, že ne a sociálka řekne, že je na ně krátká, tak prostě tam
8 neuděláte vůbec nic. Takže to je asi ta bezmoc.

9 **A u toho chlapce předtím?**

10 U toho chlapce? To si pamatuji asi proto, že to byl takový první větší případ, který jsem řešila
11 s poruchou chování, takže tím byl pro mě nový a ještě tím, že jsem to řešila s otcem a tátové
12 jsou prostě v tomhle takoví specifictí. Takže to bylo asi v tom. Jenom jsem si to
13 zapamatovala, že to bylo prvně.

14 **Chtěla jste po nástupu sem, to znamená do povolání, něco měnit? Nějak si něco
15 uzpůsobit pro sebe? Případně jste něco měnila nebo máte v plánu měnit? A jak je to
16 přijato nebo jak to přijali klienti nebo kolegové, kolegyně respektive?**

17 Asi nic jsem změnit neplánovala ani neplánuji, já jsem měla docela dost změn po ukončení
18 studia. Už jenom tím... prostě ty změny přirozeně nastaly před nastoupením do práce a teď už
19 nějak žádné větší změny neplánuji.

20 **Jaké zázemí vám vaše pracoviště poskytuje? Co dalšího byste potřebovala nebo
21 přivítala?**

22 Poskytuje mi další vzdělávání, poskytuje mi týmovou spolupráci. No, a ocenila bych fakt tu
23 supervizi. Jako třeba by bylo fajn, kdyby se v rámci SPC jednou za čas setkali třeba začínající
24 psychologové, nebo i PPP, i když si myslím, že u těch SPC je to trochu o něčem jiném. I když
25 možná taky ne. Kdyby se tam nějaký systém... Já vím, že je to složité a že nejsou úplně
26 nahuštěné v rámci okresu nebo tak, že by to bylo složité, ale myslím si, že to je hrozně
27 důležité. Že to je asi to jediné nebo to největší, co vnímám, že mi fakt chybí. Že to bych asi
28 ocenila. Ale to nevím, jestli je v kompetenci tohoto pracoviště, aby to zařídilo. Nebo nevím
29 přesně, v čí by to mělo být kompetenci nebo v koho zájmu. Jestli asociace SPC nebo
30 pedagogicko-psychologických poraden, nevím. Ale bylo by jako fajn mít v tomhle zajištěnou

Rozhovor D.12

1 nějakou supervizi. Jak mají kliničtí psychologové, když jsou v nějakém atestovaném
2 pracovišti, tak nějakou alternativu. Ne bodovanou, ne přísnou, ale prostě mít možnost mít
3 někoho zkušeného nad sebou.

4 **A z hlediska nějakého materiálního zázemí?**

5 Z materiálního zázemí tady mám úplně výborné vybavení diagnostické. Fakt si myslím, že
6 hodně, hodně dobré. A zásluhou asi taky té kolegyně, co tu byla, která vypisovala granty a
7 snažila se shánět pomůcky. Takže to si nemám na co stěžovat. A když mi něco chybí, tak zase
8 zkusíme další granty, žádat o to, doplňovat to. A to si myslím, že je tady velká iniciativa
9 pořád obnovovat pomůcky, pořád obnovovat všechny materiály a mít nové vybavení,
10 zapojovat se právě do grantů a do projektů a do dalšího vzdělávání i mimo povinnosti, ale
11 v rámci vlastní iniciativy. Takže to si myslím, že v tomhle je to taky super zázemí, no.

12 **A ještě jedna věc, vy tady máte sama pro sebe tuhle kancelář?**

13 Hm. Tohle je moje pracovna.

14 **Jak na vás reagovali při vašem nástupu ostatní kolegyně, případně stávající klienti?**

15 Kolegyně byly zvědavé. Přirozeně zvědavé. A reagovaly mile, okamžitě jsme si se všemi
16 potykaly, i když třeba jsou některé starší. A myslím jako, že mě přijaly mezi sebe, že spolu
17 zažijeme spoustu legrace a v pohodě.

18 **A třeba klienti – že je tady najednou někdo jiný?**

19 Klienti, pokud počítám jako klienty naše děti, tak ty moc nevnímají, že je tady někdo jiný.
20 Myslím tedy, při základní škole a mateřské škole speciální, takže jim říkáme ‚naše děti‘,
21 protože s těmi jsme v kontaktu častěji, tak ty to některé zaregistrovaly, ale nemají problém
22 přijmout dalšího člověka. A někteří rodiče si toho všimli, ale nemají s tím problém. Jako
23 nezažila jsem zatím žádnou negativní reakci, jako že zase to musí řešit s někým novým nebo
24 že je ještě neznám nebo že prostě jsem mladá nebo... jednou se mě zeptali, jestli jsem vdaná,
25 to je všechno. Jinak žádné reakce nebyly.

26 **Kdo nebo co vám nejvíc pomohl nebo pomáhá při tom vstupu do práce?**

27 Asi to příjemné pracovní prostředí, taková jakoby jistota, že za mnou stojí a že si můžu
28 dovolit udělat chybu. Nebo že prostě mají trpělivost počkat, až se to naučím. A že mi
29 vyjadřují důvěru, že to zvládnu. Že se nebojí toho, že bych byla špatný psycholog. Nebo že

Rozhovor D.13

1 mě chválí, i když nemusí, dělám práci stejně jako ostatní, ale prostě asi vnímají, že si ve všem
2 nejsem jistá nebo tak. Jsou pozorní, no. Vyjadřují důvěru, to je pro mě asi důležité.

3 **A jak třeba probíhá spolupráce s dalšími profesionály a odborníky, to znamená škola,**
4 **jestli tady třeba máte školního psychologa nebo pedagogicko-psychologické poradny,**
5 **OSPOD a podobně?**

6 No, tak škola vlastně, my patříme pod ní, takže tam je jakoby náš šéf. A takže tam spolupráce,
7 to je vlastně jedno zařízení, my se počítáme, takže to je v pohodě, tahle naše škola.
8 S ostatními školami je to hrozně individuální, i s odborníky. Třeba máme dobrou spolupráci
9 s jednou neuroložkou, co tu je, s psychiatry třeba tak dobré zkušenosti nemáme tady v okrese.
10 Je to hrozně individuální. S pedagogicko-psychologickými poradnami to záleží, čeho se ten
11 problém týká. Ale jako nemáme si moc na co stěžovat. Někdy třeba vzniká komunikační šum,
12 někdy zase to jede dobře. Není to nějaké vyhrocené. A se školami je to fakt individuální. Ale
13 myslím si, že je to tady dobře zaběhnuté, že každý rok míváme schůzku se všemi výchovnými
14 poradci a se všemi i učiteli z těch praktických škol, se kterými jsme tedy nejvíc ve styku.
15 Takže si vždycky jakoby za ten rok vždycky uděláme nějaký plán, řekneme si novinky, jak
16 spolu chceme spolupracovat, jak řešit které situace, co je jakoby nového v legislativě, protože
17 to nám docela vždycky zamíchá karty. Takže si myslím, že tam spolupráce funguje. Máme i
18 na sebe kontakty a řešíme to operativně, víme, na koho se obrátit. To funguje.

19 **To bych navázala. Měla jsem další otázku, jestli máte možnost se poradit nebo**
20 **konzultovat pracovní záležitosti s někým dalším. Vyjma třeba tady kolegyně. Vy jste**
21 **říkala, že supervizora ne, ale zkušenější pracovník, třeba ta psycholožka, co tady byla**
22 **před vámi?**

23 Tu mám možnost kontaktovat, emailem se většinou kontaktujeme, když mám nějaký problém
24 nebo otázku, kterou fakt potřebuji od ní vědět a vím, že ji nikde nezjistím. Nabídla mi, že se jí
25 můžu ozvat nebo tak, takže s tou se občas kontaktuji, to jo. Ona je na mateřské, takže bych jí
26 asi nevolala každý týden nebo tak. Ale když jakoby mám nějakou otázku, tak se na ni můžu
27 obrátit. A potom asi ta psycholožka z jiného SPC, u které jsem byla na exkurzi, tak kdybych
28 něco akutně potřebovala, tak na ni mám taky kontakt. Zatím jsem to neudělala a ani se
29 necítím tak, že bych volala o pomoc k ní, to by muselo být něco hodně zamotaného, abych si
30 jako řekla, že ji s tímhle budu otravovat. Takže tak. A s kolegyněmi zase, je fajn to s nimi
31 někdy probrat, ale není to jakoby odborná porada. Jo, že s nimi prostě nemůžu řešit

Rozhovor D.14

1 psychologický postup nebo výsledky vyšetření nebo vyhodnocení nebo něco jakoby. To ne.
2 Spíš tak jakoby z praktického hlediska nebo z lidského.

3 **Vy jste poměrně dost mluvila o vzdělávání. Mohla byste to nějak shrnout – další**
4 **vzdělávání? To znamená kurzy, školení, jestli máte možnost? A třeba od koho vychází**
5 **iniciativa, jestli vy chcete nebo oni vám to nabízejí (škola a tak)?**

6 No, tak využívám asi nejvíc nabídky Národního ústavu pro další vzdělávání pedagogických
7 pracovníků. Vždy pošlou nabídku na následující půlrok, a když je tam nějaký kurz, který se
8 vztahuje k našim klientům nebo k našim diagnostickým nástrojům, tak mám možnost si
9 vybrat. A zatím mi tedy vedení nezamítlo ani jeden z těch, co jsem si vybrala, takže jsem za
10 toho tři čtvrtě roku, co tu jsem, tak jsem byla jestli na pěti kurzech a dvou konferencích. Plus
11 nějaké výjezdy, exkurze právě třeba do kojeneckého ústavu nebo do jiného SPC, do denního
12 stacionáře a tak. Takže v tomhle myslím si, že se mi fakt snaží vycházet vstříc.

13 **A je to tak, že finančně to hradí...**

14 Zaměstnavatel. Včetně cestovného, včetně poplatku za kurz.

15 **Já jsem to nějak pochytila, vy děláte kurz jako terapeutický, výcvik?**

16 Ne, ještě jsem nezačala.

17 **A máte v plánu?**

18 Mám v plánu.

19 **A jaký směr, jestli se můžu zeptat?**

20 Chtěla bych logoterapii.

21 **Hm. Tak to byla poslední otázka. Jestli vás napadá něco, co by třeba mělo zaznít a**
22 **nezaznělo?**

23 Asi mě teď nic nenapadá.

24 **Tak jo. Já vám děkuji.**

Příloha E:

Rozhovor E

Rozhovor E.1

1 **Moje bakalářská práce se týká mladých psychologů, kteří se ze školy dostávají do práce,**
2 **do profese a týká se toho, jak se dokáží adaptovat, co řeší, jaké problémy se jich týkají a**
3 **jaké mají vyrovnávací strategie. Případně na konci by pak měl být souhrn toho, co by**
4 **jim mohlo pomoci usnadnit tu jejich adaptaci. Takže to je hlavní téma, hlavní myšlenka**
5 **té práce.**

6 Budete tam dávat i nějaká doporučení, ano?

7 **Budu se snažit. To by měl být ten důvod, proč se to dělá.**

8 Tak jsem sama zvědavá.

9 **To já taky. Mohla byste mi na začátek prosím popsat, jak jste se stala tím psychologem**
10 **ve školství, jaká cesta u vás vedla k téhle profesi?**

11 Tak já mám vystudovanou filozofickou fakultu, pětiletou. A já jsem v tomhle směru měla
12 hodně velké štěstí, protože jsem byla tam, kde teď pracuji, na praxi a jelikož se mi to líbilo,
13 tak jsem jim tam v průběhu té praxe donesla svůj životopis, že bych měla zájem o místo,
14 kdyby se jim uvolnilo. A zrovna v tom týdnu, kdy já jsem tam byla na praxi, tak jim oznámila
15 jedna jejich kolegyně, že je těhotná a že bude odcházet. Takže hned ten týden vlastně paní
16 ředitelka si mě pozvala na pohovor, nabídla mi místo, že od září můžu nastoupit, pokud
17 samozřejmě odstátnicuji. Což se stalo a jsem tam.

18 **Pokud jde o vaše vlastní studium, nakolik si myslíte, že vás ta škola připravila na nynější**
19 **profesi a co jste si případně musela doplnit?**

20 Připravila mě částečně. Připravila mě hodně v tom, jak bych to řekla, v takovém
21 psychologickém myšlení. Jo, že opravdu se snažím uvažovat asi jako psycholog, že se
22 nezaměřuji opravdu jenom tak povrchně na nějaké projevy chování, ale snažím se uvažovat,
23 co je za tím – na nějaké příčiny, možnosti různé a podobně. Taky třeba být tolerantnější
24 k určitým projevům chování, tak nějak přemýšlet nad tím jinak. Ale v čem mě tedy
25 nepřipravila, tak mně chyběly takové ty praktické vědomosti, které by se daly prakticky
26 využít. Co doporučit klientovi, jak prakticky pracovat a podobně, no. Tohle jsem si musela
27 hodně nastudovat sama. Že člověk měl dobrou super tu teorii, projevy různých psychických
28 nemocí. Ale co s tím potom? Tak to už je horší. Takže v tomhle směru moc ne.

29 **A odkud jste to tedy čerpala?**

Rozhovor E.2

1 Hodně z knížek samozřejmě, z různých i výzkumů a podobně a i ze zkušenosti ostatních. Já
2 mám kolegyně – to je velká výhoda PPP, že nás je tam myslím sedm osm psychologů. Takže
3 když něco třeba nevím, že mám možnost třeba zaklepat na vedlejší kancelář a poptat se
4 trochu, prokonzultovat.

5 **A mohla byste na škále 0 – 10 vyjádřit svoji spokojenost v práci? Případně co by vám**
6 **pomohlo, aby ta spokojenost byla vyšší? S tím, že 0 znamená ‚vůbec nejsem spokojená‘,**
7 **10 znamená ‚jsem absolutně spokojená‘.**

8 Já bych řekla tak devět deset. Já jsem tak jako spokojená v té práci. Co by mi pomohlo – více
9 zkušeností. Ale to je jako samozřejmě, člověk musí být reálný, ty nabírám postupně.

10 **Tak mohla byste nějak říct, jak se ta vaše původní představa práce shoduje s realitou?**

11 Původní představa, když jsem vycházela ze školy, tak přímo o práci psychologa v PPP
12 myslím, že se docela shoduje. Jo, že jsem měla představu, co je náplň psychologa, co to asi
13 obnáší. Takže shoduje se, dá se říct.

14 **A jaké máte copingové strategie, co vám třeba pomáhá, když jste ve stresu?**

15 Mně? Tak určitě sociální opora a to jak ze strany přítele, rodiny, blízkých, že se mám komu
16 svěřit, s kým sdílet já nevím, emoce, nějaké potíže. Tak i ve stylu těch kolegyně v práci, že
17 mám opravdu za kým zajít se zeptat a podobně, s kým to pořešit, když si nejsem jistá, hledat
18 nějaké možnosti řešení jak pomoci třeba tomu dítěti a podobně. Jinak co mi ještě pomáhá?
19 Tak určitě, když se vyskytne nějaký problém, se kterým nemám ještě zkušenost, nevím, jak
20 by se to dalo přesně řešit, tak určitě příprava. To je další velká výhoda mojí práce, protože
21 hodně zakázek vím předem. U nás se objednávají, s tím, že dají požadavek, co vlastně chtějí
22 od nás, co očekávají. Samozřejmě často se z toho vyvine něco úplně jiného, jo, že jde tam
23 s výukovými problémy a na mě jako na psychologa vyvalí něco úplně jiného. Ale často
24 opravdu víme tu zakázku dopředu a je možnost se připravit nastudovat si to. Já jsem hodně na
25 začátku dělala i to, že jsem si i napsala soubor otázek ohledně té problematiky, na co se
26 nezapomenout zeptat, případně i soubor takových možností, co se v téhle situaci dá doporučit,
27 řešit a tak. Takže ta příprava, no.

28 **A třeba z nějakých ‚nepracovních‘ copingových strategií? Něco, co jste třeba využívala**
29 **předtím a teď se k tomu vracíte, teď se vám to osvědčuje?**

Rozhovor E.3

1 Nevím, teď mě nějak nenapadá. Jo, snažím se dodržovat takové ty zásady duševní hygieny,
2 jako že dostatek spánku, odpočinku. Nechodím do práce nevyspalá nebo tak. Nebo i
3 nesoustředit se vyloženě jenom na práci, zanechávat si takové ty mimopracovní aktivity,
4 zájmy. To se mi osvědčuje taky, možnost nějakého odreagování, prostě úplně vypnout a
5 nemyslet na tu práci. Jo, vyrazit na hory nebo něco.

6 **Vy jste zmínila ten volný čas – změnilo se nějak to trávení volného času hlavně**
7 **z hlediska nějakých koníčků nebo zájmů od té doby, co jste v práci, respektive co jste**
8 **opustila školu? A případně jak ty změny hodnotíte? Je to teď lepší, horší?**

9 Tak trávení volného času se určitě změnilo, je ho méně. A přece jenom jako student jsem
10 nebyla osm devět hodin v práci, bylo tam toho víc. Takže určité omezení toho, jo. Já jsem
11 hrála třeba dvakrát týdně squash, takže ten jsem omezila prakticky úplně. Takže spíš omezení,
12 jsem víc i unavená. Že když přijdu z práce, tak se mi už tak nechce, já nevím, vyrážet,
13 podnikat něco. Jsem ráda, že si sednu, odpočinu, připravím se na další den případně. Jo, ale
14 spíš jako teď se to omezilo víc na ty víkendy. To si zachovávám pořád.

15 **A o těch víkendech – já vím, že ono to moc nejde lepší - horší, ono je to dost kostrbaté,**
16 **ale nějak... Jestli je to pro vás nějaká výrazně negativní změna?**

17 Negativní ne, já jsem s tím počítala dopředu. To ať bych šla do jakékoli práce i do jakéhokoli
18 oboru, tak tam toho volného času je míň. S tím jsem počítala, takže negativně to nevnímám
19 nějak vyloženě. Ale když bychom řekli, jestli je to pozitivní nebo negativní, tak v tomhle
20 směru je to asi spíš negativní, protože je méně času na tyhle aktivity. Ale já to беру tak
21 realisticky, mám pocit.

22 **Prostě že to tak je.**

23 Hm.

24 **Je nějaká rada nebo zkušenost, příklad někoho, řekněme zkušenějšího, na kterou**
25 **nezapomenete, kterou si nosíte s sebou a třeba si na to občas vzpomenete?**

26 Jako z dob studia nebo z práce?

27 **To je vlastně jedno. Co vás teď v té práci může nějakým způsobem provázet.**

28 Někaká zásadní rada asi ne. Jako že já využívám spoustu rad, co jsem nabyla během toho, co
29 jsem nastoupila do práce od starších kolegyně jak v přístupu ohledně diagnostiky, ohledně

Rozhovor E.4

1 doporučení. Co mi třeba hodně pomohlo, u nás v PPP je takový spíše přístup, že proběhne
2 jednorázové vyšetření, když je třeba u mě u psychologa, pak jde třeba k pedagogovi a tak
3 nějak se to uzavírá. A tak nějak mi pomáhá vědomí, že nemusím to uzavírat hned ten den. Že
4 třeba když nevím, můžu si domluvit konzultaci, setkání s těmi rodiči, případně si pozvat zase i
5 to dítě a doplnit to.

6 **A ve vztahu k vaší práci, máte z něčeho obavy?**

7 Tak určitě. Že poškodím klienta a to jakýmkoli způsobem. Nejvíc se asi bojím, že ještě jako
8 méně zkušená něco přehlédnu. U nás v PPP jsou to často prvovýšetření, kdy ta děcka ještě
9 nebyla třeba u jiných odborníků; často už byla, takže v tomhle směru nám tohle pomáhá, že
10 máme více informací. Ale fakticky mi třeba chodí i předškolní děti, prvňáčci, co jsou poprvé
11 takhle. A tam mám strach, že já nevím, přehlédnu například nějaké autistické projevy nebo
12 něco, co by se mělo řešit u dalších odborníků a já to třeba nedoporučím. V tomhle, jo. Nebo
13 že mě hned aktuálně třeba nenapadnou nějaké možné způsoby řešení, co bych doporučila. I
14 v tom vzdělávání jde navrhnout asistent pedagoga, jde navrhnout tohle, tohle a mě to třeba
15 nenapadne nebo zhodnotím tu situaci, že není ještě tak vážná k těmto doporučením a přitom
16 už by se to třeba hodilo a tomu dítěti to pomohlo. Takže v tomhle směru, hlavně vlivem mé
17 menší zkušenosti třeba něco přehlédnu, zanedbám.

18 **Mohla byste říct, co vám osobně vaše práce přináší?**

19 Tak určitě můžu říct takový dobrý pocit ze sebe sama, že já jsem, nevím jak to říct úplně,
20 hrdá, spokojená s tím, co dělám. Že dělám opravdu s lidmi. Tak nějak si myslím, že je to
21 povolání, které mě opravdu naplňuje. Takže v tomhle směru. Jinak samozřejmě přináší mi to,
22 co si budeme povídat, peníze, důležitý faktor v životě. Takže to taky. Přináší mi to i kontakt
23 s jinými lidmi i v tom kolektivu, možnost jiného trávení volného času a podobně.

24 **A vnímáte třeba u sebe i nějaký osobnostní posun, nějakou změnu? A s tím, že to může 25 být cokoli subjektivně významného, nemusí tam být zas taková souvislost s prací, ale 26 něco, co prostě...**

27 Hm. Tak v souvislosti s prací určitě vnímám u sebe posun v takové větší – už jsem nabrala pár
28 zkušenosti – větší sebejistota, jo, jsem schopná třeba postihnout během toho vyšetření více
29 věcí v projevu toho dítěte a podobně. Už mám pocit, že ve srovnání s tím začátkem je to
30 mnohem lepší. I více informací, co jsem tak nějak; jak ze zkušenosti, tak i co jsem načerpala,

Rozhovor E.5

1 nastudovala. Jinak osobností změna myslím že nějak zvlášť významná se nekonala,
2 nepřerodila jsem se v jinou osobnost.

3 **Jak prožíváte sebe sama v práci z hlediska kompetentnosti a odbornosti? Aneb jestli se**
4 **cítíte jako psycholožka, případně jestli se cítíte být psychologem – nebo psycholožkou?**
5 **A případně z čeho ten pocit vychází, z jakých zkušeností, zážitků?**

6 Tak určitě se cítím být psychologem. Co se týče, jak si věřím v té kompetentnosti, tak občas
7 je to takové výkyvové, že to záleží i na tom, jak se mi daří, jak nedaří, jaké mám zrovna
8 případy, jestli s nimi mám už zkušenost nebo nemám. Jo, někdy je to lepší, někdy horší.
9 Myslím si, že jsem v takovém průměru. Že vzhledem k tomu, k mé zkušenosti, délce pracovní
10 doby, věku, tak si myslím, že jsem tak nějak průměrně kompetentní. A z čeho to vychází?
11 Jako být psycholog? Hodně ve srovnání s jinými, že když si povídám ve svém okolí s někým,
12 tak člověk vidí, že oni uvažují trošičku jinak třeba než já.

13 **Máte třeba nějaké zkušenosti nebo zážitky, které ve vás upevnily ten pocit: Já jsem**
14 **psycholožka? Jsem kompetentní k téhle práci, jsem odborník?**

15 Tak jo, vzpomenu si na konkrétní případy, kdy mám pocit, že jsem odvedla dobrou práci, že
16 jsem opravdu těm lidem něco dala, že si z toho sezení se mnou něco odnesli. Jo, že jsou tam i
17 konkrétní změny, někdy mám i zpětnou vazbu, že ohledně toho dítěte se něco děje a podobně.

18 **A víte třeba, co jste tam udělala právě tak dobrého, že se to nějak posunulo?**

19 Jako konkrétní případ nebo něco tak chcete?

20 **Třeba. Nějaké ty momenty, o kterých jste si řekla: ‚Jo, tak teď jsem to udělala fakt**
21 **dobře.‘**

22 Byly to momenty třeba, kdy já jsem mluvila ohledně výchovy s rodiči a ten rodič třeba potom
23 po tom závěrečném rozhovoru si to sám shrnul a dokázal mi vypíchnout: ‚Jo, odnáším si
24 z toho tohle a tohle, tohle a tohle se pokusím udělat jinak‘, dejme tomu. Jo, teď je otázkou, jak
25 dlouho mu to vydrží, jestli toho bude schopen, ale člověk si říká: ‚Jo, trefila jsem se tam, kde
26 jsem chtěla.‘ Ten člověk to zaznamenal, pochopil aspoň. Další věc je, že někdy ti rodiče
27 opravdu říkají to, co chceme slyšet. S tím člověk musí počítat, ale někdy to člověk tak nějak
28 vycítí, kdy se strefil. Nebo kdy opravdu se stala nějaká změna ve stylu, že třeba přeřadili dítě
29 na jinou školu. A vedlo to jako k pozitivnímu... A to už je extrém tedy.

Rozhovor E.6

1 **A můžete třeba říct, jak se cítíte ve své práci? Z hlediska emocí, jestli jsou třeba emoce,**
2 **které prožíváte častěji než jiné?**

3 Můžu říct, že se cítím většinou neutrálně nebo spíše pozitivně v té práci. Baví mě to, ale
4 samozřejmě občas tam bývají takové ty pocity jako že nejistoty i takové únavy. Někdy tápu,
5 hledám, vymyslím, co by se dalo dělat. Ale vesměs je to pozitivní.

6 **A jak třeba na vaši práci reagují vaši nejbližší? To znamená třeba ta nejbližší rodina,**
7 **partner, přátelé. Případně proč si myslíte, že to tak je, z čeho to může vycházet?**

8 Já si myslím, že reagují dobře, pozitivně, což jsem ráda, dá se říct, že uznávají to, co dělám.
9 Protože mám lidi v okolí, kteří třeba si myslí, že psychologie je pavěda nebo třeba že stačí si
10 pokecat s kámošem a psycholog je v podstatě na nic. Kdežto moje rodina i třeba přítel mají
11 přístup k tomu, že je to dobrá věc, že může psycholog pomoci, takže v tomhle směru reagují
12 dobře. A co byla ta druhá otázka?

13 **Proč si třeba myslíte, že to tak je? Jestli jsou za tím nějaké motivy?**

14 Tak oni jsou takhle nastavení v tomhle směru. A jinak naši reagují pozitivně, ale to by bylo
15 cokoliv, co bych dělala, protože jsem spokojená v té práci, takže jsou spokojení i oni.

16 **A třeba jaký přístup svých blízkých byste ocenila nebo co byste od nich potřebovala, asi**
17 **hlavně při tom nástupu do práce, aby vám to co nejvíc usnadnilo ten vstup?**

18 Tak já můžu říct, že se mi dostalo prakticky všeho, co jsem potřebovala. Byla to hlavně
19 taková, jak zájem o moji práci, že se ptali, jak se mi tam líbí, a podobně, tak třeba i takovou
20 psychickou oporu, když mi bylo hůř. Že mě vyslechli, případně tak nějak utěšili a podobně.
21 Takže vlastně tohle potřebuji a tohle mi dávají.

22 **Tak mohla byste mi teď nějak popsat vaši práci, vaše povinnosti, co spadá do vaší**
23 **kompetence psychologičky a třeba jak vypadá váš běžný den zhruba?**

24 Tak mojí hlavní náplní je diagnostika a poradenství – nepřekvapivě. Vlastně řešíme nejčastěji
25 takové výukové, výchovné problémy u dětí. Takže snažíme se zjišťovat příčinu, hledat co by
26 mohlo pomoci, jak by se to dalo řešit. Můj běžný pracovní den vypadá, když vezmu takový
27 ten nejtypičtější, tak mám denně dvě děti na vyšetření, s každým dítětem strávím dvě až dvě a
28 půl hodiny. Celkově, tedy s úvodním a závěrečným rozhovorem s rodiči plus vyšetření. Jo,
29 takže proběhne, jak jsem říkala, úvodní rozhovor, kde vlastně zjišťujeme zakázku, o co

Rozhovor E.7

1 vlastně jde, co očekávají rodiče. Potom si беру dítě a většinou u diagnostiky je to zaměřeno na
2 celkové rozumové schopnosti, tam je hlavní zakopaný pes často u těch výukových problémů,
3 nebo potom třeba ty pozornostní potíže sledujeme hodně. A potom je závěrečný rozhovor
4 s tím rodičem, kde sdělujeme výsledky, doporučení. A takhle mám dvě děti a odpoledne
5 většinou potom píšu zprávy. Protože z každého toho výstupu píšeme ty zprávy, kde shrneme
6 jak výsledky, tak ta daná doporučení. Tak to je takový můj typický den.

7 **Během té doby, co takhle pracujete, objevila se už nějaká obtížná situace, něco těžko**
8 **řešitelného? Případně jak jste ji zvládla a co vám pomohlo a co vám třeba nepomohlo**
9 **vůbec?**

10 Obtížné situace... Někdy máme takové děti s problémy, které se těžko řeší. Jo, takže
11 v tomhle. Jsou to třeba děti, které mají intelekt v pásmu hraničním, tak to je takové obtížnější
12 spíš v tom směru, že těžko hledat opravdu způsoby, které by jim nějak výrazněji pomohly.
13 Jinak obtížnější situace byly takové hodně emočně nabitě. Kdy jsme řešili šikanu třeba u
14 dítěte a brečelo mi tam dítě, brečela mi tam maminka, tak i pro mě to bylo takové obtížnější
15 tohle všechno zvládnout, ustát. Jinak když si vzpomenu, hodně obtížná situace byla pro mě,
16 když mě oslovili z jedné základní školy, abych dělala přednáškový seminář pro pedagogy.
17 Což já osobně přednášení před větším počtem lidí, pro mě je to stresové hodně a ještě k tomu
18 před zkušenými pedagogy, kdy já je mám jako čerstvý začátečník školit v přístupu k těm
19 dětem. Ale zvládla jsem to, myslím si, že docela dobře ve výsledku nakonec. No a co mi
20 pomáhá? Tak určitě jak jsem zmínila, tak ta příprava. Jo, opravu se připravit, nastudovat. To
21 mě docela uklidňuje, dodává tu sebejistotu. Jinak i takové zpracování emocí, jo. Opravdu
22 vydat ty emoce, třeba postěžovat si a pak to nějak vnitřně zpracovat. Že a co, tak mám třeba
23 méně zkušeností, ale pořád jim mám co dát. A snažím se jim tedy předat co nejvíc, co můžu.
24 Takže tohle mi pomáhá. A co mi nepomáhá? Nevím, že bych vyloženě měla něco, že bych
25 dělala něco, co mi nepomáhá...

26 **No, a když si představíte něco, co by vám třeba vůbec nepomohlo?**

27 Asi utápět se v tom, dejme tomu. V nějakých se fakt šťourat v těch věcech co se nedaří, no.
28 Často si třeba řeknu: ‚Jo, tohle jsem mohla udělat líp.‘ Ale nějak se spíš snažím z toho poučit,
29 než kdybych se v tom fakticky pořád; jako přehrávala si to, omílala a utápěla se v tom.

30 **Považujete při výkonu své profese za významnou vaši genderovou roli? Případně proč**
31 **ano, proč ne?**

Rozhovor E.8

1 Obecně si myslím, že je to významné. U psychologa a především u lidí ve školství, ale já
2 osobně nemám pocit, že by mě to až tak ovlivňovalo. To je možná výhoda, že ve školství je
3 většina žen, takže nikoho nepřekvapí, že když přijdou k psychologovi – nebo obecně
4 v pomáhajících profesích je většina žen – takže se s tím počítá. Ani jsem se nikdy nesetkala
5 s tím, že by, ať rodiče nebo dítě, řeklo, že by chtělo vyloženě psychologa muže, to také ne.
6 Takže nemám nějak pocit, že by to přímo ovlivňovalo moji práci.

7 **Takže z hlediska nějakých limitů to nepocitujete.**

8 Je možné, že kdybych byla muž, tak třeba bych měla větší autoritu u některých těch dětí,
9 zvláště třeba s problémovým chováním. Ale zatím se mi nikdy nestalo, že bych měla vyloženě
10 nějaký problém, že bych si to dítě nedokázala třeba usměrnit tím směrem, kterým je zrovna
11 potřeba.

12 **Přemýšlím, jak to vypadá, když třeba dítě s problémovým chováním zlobí u vás nebo co 13 dělá vám?**

14 Tak většinou to spočívá v takovém bojkotování až odmítání spolupráce, že ten úkol udělá
15 třeba jinak, než chcete nebo se začne třeba dožadovat, že už by tedy chtěl skončit a podobně.
16 Já jsem zatím neměla žádné vyloženě problémové dítě. Vím u kolegyň třeba, že jim vzaly
17 kostky a hodily s nimi nebo začaly třeba ječet a absolutně s nimi člověk nehnul. Tak takovou
18 zkušenost zatím já nemám, já jsem vždycky měla děti spolupracující víceméně. Někdy víc,
19 někdy míň, ale vždycky se mi je podařilo namotivovat k té spolupráci.

20 **Jak to třeba děláte?**

21 Hlavně takovým povzbuzováním a oceňováním. Na to ta děcka docela reagují. Nebo: ‚Tak to
22 zkus, uvidíš, jak to půjde.‘ Ještě jsem nemusela vyhrožovat, že přijdu pro maminku nebo pro
23 tatínka. Ale je to taky taková možnost.

24 **Takže máte ještě eso v rukávu.**

25 Ještě jsou tam možnosti, které jsem nevyužila.

26 **Je něco vás ve vaší práci nějak překvapilo? Ať už mile nebo nemile?**

27 Tak sem tam se setkám s věcmi, které mě překvapí, hlavně asi v přístupu rodičů k dětem. Asi
28 nebudu jmenovat, nebo ne jmenovat, ale asi nějak konkretizovat. Ale opravdu jsem se setkala
29 s rodiči, kteří třeba ani nevěděli pořádně, kolik mají dětí. Tak tohle mě třeba překvapilo...

Rozhovor E.9

1 Spíše takové věci. No, nebo máme dítě, takové atypické, které nám nechodilo třeba rok do
2 školy, nic se s tím moc nedělalo. Tak to mě taky překvapilo. Jo a takovéto nějaké spíš
3 konkrétní případy.

4 **S jakými problémy nebo záležitostmi za vámi chodí ti klienti nejčastěji?**

5 Tak jak jsem říkala, jsou to ty výukové, výchovné problémy. Takže nejčastěji jsou to u nás
6 tedy specifické poruchy učení, kdy opravdu selhávají nebo nejde jim ta čeština, psaní, čtení.
7 Případně je to celkový neprospěch ve všech předmětech. U nás psychologů je to hodně ta
8 problematika ADHD, poruchy pozornosti s hyperaktivitou. Potom řešíme vlastně všechno, co
9 se týká té školy. Ale chodí nám fakticky třeba i rodiče, že dítě je depresivní, se špatnou
10 náladou, že si chtějí o tom pobavit. Teď čerstvě řešíme odklady školní docházky, máme tam
11 profesní orientace, když dítě neví, kam jít po devítce, případně třeba i po střední. Takže jako
12 tenhle typ.

13 **Můžete si teď vybavit nějaký konkrétní případ, který byl pro vás nějakým způsobem**
14 **významný a popsat ho? S tím, že bude zachována anonymita, samozřejmě. Zajímá mě**
15 **hlavně, čím vás ten případ ovlivnil, co vy jste si z něj odnesla, čím pro vás byl významný.**

16 Mě teď bezprostředně napadá jeden, ale on byl pro mě významný hlavně z emočního
17 hlediska. Byla to holčička v osmé třídě, která měla výrazně snížené intelektové předpoklady,
18 takže byla neúspěšná ve škole. Mě se to hodně dotklo, protože ona tak nějak bojovala, fakt na
19 všech frontách. Jak v té škole v oblasti neprospěchu, tak byla ve škole šikanovaná a to dost
20 hodně, tak ještě měla, jak bych to řekla, podle mého názoru ji doma fakt týrali. Řešilo se to i
21 s OSPODem, se vším, kdy babička hlavně v souvislosti se špatnými známkami ji trestala. Ale
22 bylo to dítě, které nebylo líné, ne že by se jí nechtělo, právě naopak, ona to byla taková
23 hodná snaživá holčička a prostě neměla ty intelektové předpoklady na to, aby vůbec zvládla
24 běžnou základní školu. A mě se to dost dotklo, protože to byla holčička, která u nás v PPP
25 byla vyšetřena ve třetí třídě, kde vyšla hraniční a tím pádem se tedy nechala v běžné základce,
26 ale dál už se to nijak neřešilo. Oni ti učitelé ji nechávali vždycky prolézt, protože byla hodná
27 snaživá holčička, a když se ke mně dostala v osmé třídě, tak jsem zjistila intelekt v pásmu
28 defektu. Samozřejmě na ten výkon mělo vliv i to, jak byla úzkostná i pozorností potíže a
29 podobně, ale třeba dalo by se to řešit daleko dřív než v té osmé třídě, kdy už byla opravdu
30 rozvinutá i ta úzkostná neurotická symptomatologie. Ale skončilo to tak, kdy já jsem tedy
31 doporučila vyšetření v SPC a přechází do zvláštní školy nebo tedy do základní školy praktické
32 v dnešní terminologii. Což já tedy věřím, tak nějak optimisticky, že změna kolektivu, kde více

Rozhovor E.10

1 zapadne vzhledem ke svým předpokladům, by mohla pomoci jak ohledně té šikany, tak třeba i
2 že nebude nosit domů tak špatné známky a rodiče by na to mohli reagovat trošičku lépe.

3 **A nějaký příklad kde jste... z nějaké profesní stránky? Vy jste říkala, že tohle je takové**
4 **hodně pro vás emocionální. Takže něco, kde si teď můžete říct: „Jo, tak tohle už jsem**
5 **vyřešila, takže když přijde podobné dítě, tak vím, vím co dělat. “?**

6 Dejme tomu u těch dětí ADHD. Jo, už člověk ví, na co se zaměřit, co třeba doporučit a
7 podobně. Nevím, jako že přímo... Chcete jako vyloženě, že se to nějak dobře vyřešilo nebo
8 jak?

9 **Prostě aby to bylo pro vás významné, aby to bylo něco, co vy si budete ještě třeba za dva**
10 **roky pamatovat jako: „jo, to bylo ono“. Třeba nic takového není, třeba jste si to s ničím**
11 **výrazným nemusela spojit, žádný příklad. Tady ta holčička třeba vám naskočila hned,**
12 **takže spíš na něco takového se ptám.**

13 Hm. Ale dá se říct, že i tohle se vlastně vyřešilo. Jo, v podstatě. Ale nevybavím si žádné
14 takové hned.

15 **To vůbec nevadí. Mám tady otázku, jestli jste po nástupu do zaměstnání chtěla něco**
16 **měnit nebo jste něco změnila, přizpůsobila si podle sebe? Případně máte v plánu si ještě**
17 **něco změnit, upravit? A jak je to třeba přijato, přijímáno kolegy, klienty a podobně?**

18 Tak něco vyloženě změnit. Spíš člověk, já když jsem nastoupila na tohle místo, tak člověk si
19 hledá, dejme tomu, i ty testové metody. Kdy jakou použije, která mu vyhovuje. Ne vždycky to
20 dělám úplně stejně jako kolegové. Jo, takže v tomhle směru dá se říct, že jsem si hledala
21 takovou svoji testovou baterii a dá se říct, že pořád hledám. Jo, jinak něco měnit – kancelář
22 jsem si upravila, jak mi to vyhovuje, abych se tam cítila příjemně.

23 **To je taky důležité.**

24 Hm. A vesměs kolegové to až tak neřeší. My každý pracujeme dost individuálně z těch
25 psychologů, každý má svoje nějaké postupy, děláme to tak, jak to děláme a nezasahuje nám
26 do toho nikdo vyloženě jiný, přijímá se to dobře. Jo, ale já nemůžu říct, že bych nějak
27 vybočovala výrazně z řady, to rozhodně ne.

Rozhovor E.11

1 **A jaké zázemí vám vaše pracoviště poskytuje, co dalšího byste přivítala nebo**
2 **potřebovala? Může to být zázemí jak nějaké materiální a technické, tak i sociální a**
3 **podobně.**

4 Tak já musím říct, že zázemí mi poskytuje velmi dobré, mám svoji kancelář, svoje testové
5 metody. Já si určuji, kdy si pozvu jakého klienta, samozřejmě se zachováním legislativy,
6 musíme do tří měsíců. Takže v tomhle směru velmi dobré. Co já bych ocenila, mimo to
7 materiální, tak třeba více vzdělávání a to hlavně při nástupu. Dříve byly i kurzy pro začínající
8 psychology v PPP, na to nejsou peníze, takže my jsme nic takového neměli, takže to mi
9 trochu chybí. I takové zasazení do legislativy. Jo, to ve škole se neprobírá vůbec, protože je to
10 hodně specifické, těžko můžete jako přímo legislativu školství. Je to věc, kterou si
11 samozřejmě nastudujete ze zákoníku, ale je to věc, kterou bych ocenila, kdyby bylo třeba
12 fakticky školení, dejme tomu na tohle. Jaké jsou možnosti, na co všechno si dát pozor, aby se
13 to zachovalo všechno. Případně i upozornit na nějaké změny. Dám příklad: individuální
14 vzdělávání na druhém stupni. V zákoně je myslím stále uvedeno, že je možné jenom na
15 prvním stupni, ale už existuje experimentálně jedna škola, která už to prování a do budoucna,
16 jestli se to schválí, se plánuje, že teda se to... Což ale v tom zákoně si nenajdete, že už je
17 škola, kde dítě i na druhém stupni se může vzdělávat individuálně. Tyhle všechny možnosti já
18 jsem získávala tak nějak v průběhu toho. Takže asi v tomhle směru, asi více toho vzdělávání
19 bych ocenila.

20 **A jak na vás reagovali při vašem nástupu ostatní zaměstnanci, to znamená kolegové,**
21 **případně stávající klienti?**

22 Kolegové myslím, že dobře, že mě tam přijali. Už mám i pocit, že jsem docela zapadla. Takže
23 dobré. A klienti reagují také vesměs dobře. Jo, rodiče jsou různí, i ty děti. Někdy se setkáte, že
24 ne úplně souhlasí nebo jsou přístupní tomu, co říkáte. Ale jako že dobře. Trochu z čeho já
25 jsem měla obavy, tak z toho, že jsem přece jenom mladá. Jo, je to problematika i třeba
26 výchovy, kdy mluvím s rodiči o tom, jak vychovávají děti, sama třeba děti nemám. Takže
27 v tomhle, ale zatím jsem se nesečkala, že by mi vyloženě někdo řekl: ‚Hele, ty do toho nemáš
28 co mluvit.‘ Takže zatím dobré.

29 **Já teda nevím, mě tak napadalo právě, když najednou je tam nový psycholog, tak jak si**
30 **ti rodiče zvykají nebo ty děti. Jestli tohle je pro ně obtížné, když tam třeba měli tu svoji**
31 **psycholožku a teď najednou je tam někdo jiný, kdo má jejich případ.**

Rozhovor E.12

1 My teda nemáme takhle navázány ty děti na sebe, protože ony se tam dostanou dejme tomu
2 jednou za rok, i třeba jednou za dva roky, některé vidíme vyloženě jednorázově. Takže co se
3 týče dětí, ne, u rodičů jsem se jednou setkala s tím, že se jim moc nelíbila změna psychologa.
4 Ale nechali si to v podstatě vysvětlit, přijali to.

5 **Kdo nebo co vám nejvíc pomohl nebo pomáhá při tom nástupu do práce?**

6 Tak rozhodně kolegové v práci. Jo, mám tam opravdu takové svoje osůbky, za kterými
7 chodím, třeba i zkonzultovat, když si nejsem jistá nebo mám i nějaký nový případ, který jsem
8 ještě neřešila a potřebuji. A celkově samozřejmě přítel a rodina, kteří mi poskytují takové to
9 zázemí a oporu, že jsem tady v klidu a v pohodě a nemusím ještě řešit nějaké problémy tady.

10 **A jak třeba probíhá spolupráce s dalšími profesionály mimo vaše pracoviště? To**
11 **znamená, nevím, ve škole, SPC, OSPOD a další takové organizace a zařízení.**

12 Já zatím co mám zkušenosti, tak byla dobrá. Já teda nemůžu říct, že bych se přímo často
13 setkávala s nějakými těmi institucemi, spíš my si třeba předáváme děti. Doporučujeme
14 vyšetření třeba v tom SPC, které se specializují na ten daný problém, co to dítě zrovna má,
15 třeba vady řeči. Takže v tomhle směru.

16 **Spolupracujete třeba se školními psychology?**

17 Jo, spolupracujeme vesměs, že občas se nám ozvou, že potřebují s něčím poradit. Dejme tomu
18 ohledně toho dítěte, jak by se dalo něco řešit nebo potom k získávání více informací třeba o
19 tom dítěti. Ale je to spíše méně než více.

20 **To znamená, že oni se ozvou vám, ne vy jim, jak třeba to dítě se projevuje ve škole?**

21 Zatím to tak bylo, že se ozvali oni nám. Jo, dá se říct. Ale věřím, že kdybych potřebovala...
22 Jde o to, že my většinou máme zprávy školy, že nám přímo popíší chování nebo jak se to
23 dítě projevuje. Takže já nemám až takovou potřebu volat třeba tomu psychologovi a zase až
24 tak moc tady těch psychologů není tady v těch školách, takže i proto. Spíše to třeba řešíme
25 s výchovnými poradci.

26 **Ti jsou na škole rozšířenější.**

27 Ti jsou všude, no. Výchovný pracuje na každé škole.

1 **A pokud nějaké dítě přichází, tak je to většinou, jestli to jde takhle říct vůbec, na popud**
2 **té školy nebo rodiče jsou sami iniciativní? Pokud jde třeba o výchovné problémy nebo**
3 **nějaké školní výsledky a podobně?**

4 To se přiznám, že v tuto chvíli to nedokážu odhadnout, co převažuje. Ale tipla bych si, že
5 spíše škola dá podnět, informuje rodiče, že jsou nějaké problémy ve škole, že by bylo dobré
6 poslat dítě s tímto na poradnu. Takže spíše oni. Ale často opravdu i rodiče přicházejí, že je
7 s něčím problém a chtějí ho zkonzultovat.

8 **Já jsem tady potom měla otázku, jestli se máte možnost poradit s někým, když si nejste**
9 **jistá, to jste vlastně řekla. Co třeba supervize nebo někdo mimo pracovnu, máte**
10 **někoho? Nebo mimo poradnu, tedy.**

11 Ne, to nemám zatím. Já jsem tedy chtěla nastoupit do psychologického výcviku, kam mě
12 tedy bohužel nepřijali, takže nemám nějak mimo poradnu. Já zatím nemám ani vyloženě
13 potřebu. Tím že mám lidi kolem sebe, za kterými můžu přijít.

14 **A jaký ten výcvik jste zkoušela, jestli se můžu zeptat?**

15 Gestalt.

16 **Gestalt.**

17 Hm.

18 **A máte možnost nějakého dalšího vzdělávání, třeba kurzů nebo školení? Případně od**
19 **koho vychází ta iniciativa, jestli vy jste iniciativní, chcete něco, vyhledáváte si to nebo**
20 **vám to nabízí to pracoviště vaše?**

21 Dá se říct, že to i to. Já teda v tomhle můžu říct, že my máme docela velký prostor, protože
22 my máme i dvanáct dní studijního volna plus i dovolenou si na to můžeme vybírat, takže já
23 prakticky pokaždé, když jsem přišla za zaměstnavatelem, že bych chtěla volno kvůli
24 nějakému kurzu, tak mi vyšel vstříc, což je výborné. Občas tedy nabízí i přímo poradna nebo
25 zprostředkovává, že třeba ví, že je nějaká konference třeba zdarma, na kterou můžeme jít.
26 Takže nám to dá vědět, rozesílají se často nějaké emaily o vzdělávání, vlastně všem
27 pracovníkům poradny. A placeně jsem zatím měla jeden kurz, ale chystají se určitě i
28 v budoucnu další, protože tenhle rok jsme i dostali více finančních prostředků na vzdělávání
29 pracovníků v PPP. Takže jsou v jednání různé projekty a podobně.

1 **Takže vám to tedy financuje to pracoviště, ne že byste to platila sama. Chápu to dobře?**

2 Jak jsem říkala, zatím mi platili jeden ten kurz. A do budoucna teda asi bude další, ale není to
3 nijak zvlášť hodně. Spíše chodím na vlastní náklady. Ale třeba teď doufám, že mi vyjde přes
4 poradnu Woodcock-Johnson, což je dosti drahý kurz. Takže jako v tomhle směru nás taky
5 podporují. Rozhodně pro to máme časový prostor.

6 **Tak tohle byla vlastně moje poslední otázka, tak jestli vás napadá něco, na co jsem se
7 nezeptala, a vy byste byla ráda, aby to zaznělo?**

8 Momentálně mě nenapadá...

9 **Omlouvám se, já jsem jednu otázku vynechala. Mohla byste ještě uvést klady a zápory
10 vaší práce, jak je vnímáte vy osobně? Jak je to pro vás?**

11 Takže klady – určitě to, co jsem zmínila, že nás je na pracovišti psychologů více a je za kým
12 zajít, s kým se poradit, s kým konzultovat. Pak klad taky, že pro mě je to zajímavá práce
13 v oboru. Další, co já vnímám jako pozitivum, že víme ty zakázky předem, že je možnost se
14 připravit. Jak jsem říkala, ne vždy, někdy se nějaká vyskytne nová, to jo, ale jinak to jde.
15 Člověk i ví, kolik času si rozvrhnout. Že když vím, že to vypadá na nějaký zapeklitější případ,
16 na něco složitějšího, tak si ho opravdu naplánuji tak, že mám v jeden den jen jedno dítě. Což
17 vidím velký klad třeba oproti klinice, kde vám přivezou do nemocnice nějakého klienta, máte
18 ho tam teď, tady a třeba vám to nabourá i různá jiná plánovaná vyšetření. Tak tohle my ne.
19 Sice máme tam samozřejmě i aktuálnější, které mají třeba přednost, ale zatím já jsem neměla
20 nic, co by mi vyloženě vlétl klient do kanceláře a musíme to hned teď řešit a nabouralo mi to
21 program. Takže v tomhle. Jo, jinak dá se říct, že příjemné prostředí. Člověk má svoji kancelář.
22 Mně se líbí i taková pracovní doba, kdy je to, dejme tomu, určité pevné, ale můžeme to i
23 měnit. To nevím, jestli víte. My třeba v poradně musíme být od osmi do jedné, v tuhle dobu
24 tam musíme být, ale jinak to máme pohyblivé od šesti do šesti. Takže já si klidně můžu odejít
25 v jednu hodinu a nahradit si to jindy, že zase přijdu dřív nebo odejdu později, což je velká
26 výhoda. Jinak velké pozitivum vnímám plat, což je... Možnost velké dovolené, máme dost
27 dovolené. Taky více než třeba někteří. Neděláme o víkendech, to se mi taky líbí.

28 **A negativa?**

29 Negativa. Co já hodně vnímám, tak já jsem tam po dobu zástupu na mateřskou dovolenou.
30 Takže ve chvíli, kdy se kolegyně rozhodně vrátí do práce, tak já tu práci ztratím. Samozřejmě

Rozhovor E.15

1 bych byla ráda, kdyby tam ta možnost byla, že by se tam uvolnilo něco jiného. Zatím to tak
2 aspoň vnímám. Jinak takové ty klasické nevýhody asi co se týče psychologa. Ale ne vyloženě
3 třeba ve školství, ale že někdy je to opravdu emočně náročnější, člověk se tam setkává
4 s vnitřními emocemi anebo i to celkově, že k nám nechodí většinou takové ty bezproblémové
5 děti. A to je všeobecné u toho psychologa. Jinak já bych brala i více toho vzdělávání, hlavně
6 tedy na začátku. Což nevím, mám takovou představu, že v klinice je to tímhle směrem možná
7 trochu lepší, ale těžko říct. Jinak negativa. U některých jsem se třeba setkala, že ta práce je
8 dost stereotypní. Jo, že opravdu ty problémy se tam opakují a podobně. I ty možnosti že mají
9 určitá omezení, ale mně to na jednu stranu i vyhovuje. Jo, zvláště pro mě, která má méně
10 zkušeností, takže tak nějak když vím, co mám trochu čekat.

11 **To je docela pochopitelné.**

12 Hm, takže asi tak.

13 **Já vám moc děkuji.**

Příloha F:

Rozhovor F

Rozhovor F.1

1 **Ten výzkum jsem ti vlastně už představovala, to asi nebudu opakovat.**

2 No.

3 **Mohl bys mi říct, jak ses dostal k téhle práci, jak ses stal psychologem ve školství?**

4 Jak jsem se k tomu dostal.

5 **Hm.**

6 Tak sháněl jsem si tady nějakou práci poblíž, tehdy jsem to zkoušel i v tom výzkumném
7 centru a tam se mi úplně moc nelíbilo a navíc je to dost daleko a mně se líbilo tady. A našel
8 jsem nějaký inzerát, tak jsem šel klasicky na pohovor. Tam mě překvapilo, že tam sedělo asi
9 deset lidí na tom pohovoru, kteří se mě na něco ptali a potom tedy mě vlastně nevzali. Pak po
10 asi dvou měsících ten člověk, kterého tedy vzali, tak s tím seknul, protože dostal vlastně na
11 neurčito pracovní smlouvu, kdežto tohle je na dobu určitou. A on už byl přece jenom starší,
12 rodinu měl a chtěl jako zajišťovat nějakou hypotéku, tak zavolali mně a já jsem říkal, že to
13 zkusím. Tak tak.

14 **Hm. A jak ses dostal k psychologii?**

15 K psychologii? Tak to jsem tak nějak přemýšlel co dělat po gymplu a neměl jsem úplně
16 přesnou představu. A jeden kamarád říkal, že jde na psychologii – žurnalistiku, což se mi
17 docela líbilo tehdy. A jako pravda je, že bavit a zajímat mě to začalo až třeba poslední tři roky
18 studia, jako že ze začátku to bylo spíš tak, že jsem prostě byl někde na výšce a nějak jsem to
19 jako neřešil a až potom jsem nějak do toho trošku pronikl a zjistil jsem, že mě to baví a
20 zajímá, ta psychologie tedy. Ještě tedy tam byla ta žurnalistika a ta mě nějak nechytla.

21 **Hm. To jsem nečekala, že s tímhle jdou zvládnout přijímací zkoušky, když je to tak**
22 **náročné.**

23 No, tak SCIO testy...

24 **Jo, ty jsi dělal scia.**

25 Hm. No, proto považuji SCIO testy za velkou kravinu, ale mě na školu dostaly, no.

26 **No a nakolik si myslíš, že tě ta škola připravila na tvoji profesi, případně jestli sis něco**
27 **musel doplňovat nebo doučovat, co ti vyloženě chybělo?**

Rozhovor F.2

1 Hm. Na profesi mě připravila, nechci říct úplně nulově, ale skoro nulově. Ne, tak jak bych to
2 řekl, no. Zrovna u nás spousta předmětů byla vyučovaná dobře, ale ta pedagogická školní
3 psychologie byla taková hodně odbytá, že ten profesor na to více méně kašlal jako a tak nějak,
4 dokonce na magistru jsme to měli jenom třikrát za semestr nějakou blokovku, takže to bylo
5 celkem na nic. No a jinak já nevím, jestli se mám rozmlouvat o tom, co třeba jako jsem
6 potřeboval?

7 **Jo, jo, klidně.**

8 Jo? Tak jo, no. Více méně dá se říct, že jako hodně chyběla praxe u nás. Když si to vezmu, tak
9 největší extrém je, že jsem udělal předmět psychodiagnostika, přičemž po jednom dni učení
10 na nějaké céčko a v podstatě udělání předmětu psychodiagnostika nevyžadovalo, abych vůbec
11 viděl nějakou diagnostickou metodu. Takže to jako ilustruje ten největší extrém toho, že tam
12 té praxe bylo fakt málo. No, co jako jsem potřeboval tady na začátku a co si myslím, že by ta
13 škola měla dát, byly základy vedení nějakého rozhovoru s klientem, s tím, že jako hodně
14 důkladné procvičení, aby to člověk vést dokázal, to je hodně důležité. A druhá věc, nějaké
15 jako zkušenosti z práce se skupinou a já nevím, nějaké jako hry třeba pro ty děti, že jo, jsou
16 dobré, ale vůbec třeba jako dejme tomu pochopení té práce se skupinou, to jak to funguje, jak
17 se to rozvíjí trošku. A i vůbec nějaký arzenál jako nějakých technik, her, které by člověk mohl
18 využít. No, takže takhle. To je něco, co mi chybělo a co jsem si musel doplňovat. Jako nějak,
19 jakž takž jsem to zvládl, ale myslím si, že to mohlo být i lepší, kdybych ty základy měl. A
20 ještě další věc – práce s třídními kolektivy. Co s tím, jak to dělat, jak to funguje. Všechny
21 tyhle věci jsem vůbec nevěděl a chtěli je po mně, že jo. Takže to byl takový freestyle. Ale
22 úplně jsem to nepokazil, tak to asi nebude špatné.

23 **A doplňoval sis to odkud? Jako z literatury nebo od kolegů, nebo nevím...**

24 S psychoterapeutickým rozhovorem mi hodně pomohl výcvik, což jako je fajn, ale na druhou
25 stranu si říkám, že mě mrzí, že takovou základní věc jsem se musel učit až na výcviku,
26 přičemž spousta lidí třeba výcvik nedělá – jako psychologů. Kde se to naučí oni? A co se týká
27 těch dalších věcí jako práce se skupinou, tak tam jsem měl štěstí v tom, že tady je středisko
28 výchovné péče a tam potřebovali někoho, kdo by vedl skupinu pro děcka, a tak jsem tam vedl
29 s jednou takovou jako starší paní zkušenou, skupinu pro děcka. Takže tam jsem se naučil něco
30 a zbytek tak nějak jako z literatury, ze zkušenosti tak nějak jsem dával dohromady. Ještě třeba
31 od holky, co dělá ve městě kousek odtud, tak taky vlastně mi trošku pomohla, že měla o rok
32 víc zkušeností než já, že už věděla, co budu ten první rok asi potřebovat, takže tak nějak, no.

Rozhovor F.3

1 **Takže kde se dalo.**

2 Kde se dalo, no. Ta literatura ani zas tolik ne. Jako mně přijde, že je tam stejný problém jako
3 s tou akademickou výukou, že je tam hrozně povídání, ale nic moc jako nějaké rady nebo
4 zkušenosti, no.

5 **Hm. A mohl bys vyjádřit na škále 0 – 10 svoji spokojenost v práci? Případně co by ti
6 pomohlo, aby ta spokojenost byla vyšší?**

7 Nula až deset?

8 **S tím, že 0 – vůbec nejsem spokojený, 10 – jsem naprosto spokojený.**

9 Hm hm. V tuhle chvíli tak šest až sedm. A co by mi pomohlo? Nebyla by špatná nějak jako
10 flexibilnější pracovní doba. Plat by taky nebyl špatný vyšší, to by určitě pomohlo. No, musím
11 říct, že třeba by mi pomohlo víc volna, kdybych měl trochu. Když bych třeba jeden den
12 v týdnu byl pryč, tak to by pro mě bylo mnohem míň, řekněme... nebo mnohem pohodovější.
13 Že jsem si toho všiml, když byly svátky na začátku května dva po sobě ve středu, že když
14 vlastně ten týden byl rozdělený tou středou, tak jsem měl mnohem víc energie a nakonec jsem
15 toho vlastně ve výsledku udělal jakoby víc, než kdyby tam byla ta středa. A i myslím, že jsem
16 třeba s těmi lidmi pracoval jako líp v tu chvíli. Takže myslím si, že právě trochu víc volna na
17 nějaké zklidnění a regeneraci psychickou, tak to by bylo hodně dobré asi, no.

18 **Hm. Takže volno, které bys měl ty sám pro sebe? Nebo...**

19 No, mě tam trošku jako deptá to, že musím být v práci i v době, kdy tam třeba nemám co dělat
20 zrovna.

21 **Jasně.**

22 A když bych mohl být někde jinde. Takže to je něco, s čím se těžko smírůji a myslím si, že
23 když bych měl to volno takhle jako, tak že by to bylo snazší.

24 **Hm. A dokážeš uvést klady záporny tvoji práce, jak je vnímáš ty osobně?**

25 Klady a záporny?

26 **Hm. To znamená, ne že pro školní psychologii platí obecně tyhle klady v porovnání
27 s něčím jiným, ale pro tebe osobně.**

Rozhovor F.4

1 Pro mě, pro mě jaké jsou klady.

2 **Hm. A záporny tedy.**

3 Klady. No, přijde mi fajn moje pozice tak, jak to já mám. Tím, že nejsem zaměstnanec přímo
4 školy, tak přesto, že bych měl vycházet jako s řediteli, tak nemusím nutně. Jako nezávisí můj
5 plat na nich, že jo. A tím pádem tam mám jako jinou pozici než jako učitelé. Tak jako já se
6 nesnažím říkat svůj názor, když se mi něco nelíbí, přímo, nebo tak, že bych byl konfliktní, ale
7 prostě se tam tím cítím trochu líp. Tak to by byl určitě klad. Další klad, no, to, že mám ty tři
8 školy, je zároveň takový klad i zápor. Klad v tom, že je to takové různé a jak bych to řekl...
9 no, i to, že když se nedaří třeba zrovna na jedné škole, tak se většinou daří na druhé nebo tak.
10 Zápor je to v tom, že zase nemám čas rozjíždět některé věci, které by mohly být zajímavé.
11 Jako třeba jedna kamarádka, co má jednu školu na starosti jako školní psycholožka, tak tam
12 třeba pracuje s devátáky a má tam program, ve kterém vlastně devátáci pomáhají děckám
13 z nižších ročníků. Což mi přijde super, jako pěkné. No, ale prostě neměl bych na to čas. Klad
14 toho je, že nikdo moc neví pořádně, co dělám a kde jsem v danou chvíli, takže si můžu ten čas
15 zorganizovat docela podle sebe. A ještě to, že ta moje pozice je taková jako, řekl bych, nová a
16 že vlastně nikdo pořádně ještě jako nespécifikoval tu moji náplň práce, tak na tom je super, že
17 vlastně si můžu jako vyzkoušet, co chci. Takže, já nevím, když se mi chce, tak pracuji
18 normálně s děcký, když se mi chce, tak třeba dělám něco se třídou anebo mám i prostor pro to
19 si i vyzkoušet nějaké věci z výcviku a tak. No, tak mám dobré šéfy, takže jsou otevření docela
20 v tomhle. Nechávací mi i volno na výcvik, že to mám jako služební cestu, tak to je dobré
21 hodně.

22 **Jo, jo.**

23 Záporny. Hm... Co mě hodně vyčerpává, je, že v podstatě jsem si uvědomil tím, jak mám ten
24 výcvik systemicky zaměřený, tak že ta škola je takový obrovský systém. A ten systém je
25 natolik složitý, že je hrozně těžké v něm jako něco změnit. A že jako kolikrát by bylo
26 užitečnější třeba; nebo takhle, mám tři školy. Na jedné z nich je ten systém vyloženě dobře
27 nastavený, jo, že pracují se třídami sami, sami dokáží zvládat ty problémy různé a tak, a tam
28 se pracuje docela dobře i jako s těmi dětmi a tak. Pak zase je škola, kde prostě ten systém není
29 nijak přístupný ke změně a je hrozně těžké třeba nějakému děcku tam pomoci ve chvíli, kdy
30 třeba mu pomůžu jako na tu hodinu, co je u mě, ale pak se vrátí zase do toho samého systému,
31 který vlastně, jehož výsledkem je potom jeho chování, že jo. Takže to je trošku frustrující
32 občas, no. Takže občas mi přijde, že by bylo lepší změnit ten systém té školy než jako

Rozhovor F.5

1 pracovat jenom s těmi dětmi. Setkal jsem se s myšlenkou toho, že; nebo myslím si, že tahle
2 myšlenka platí, že na některých školách je ten školní psycholog proto, aby potvrdil, že s tím
3 děckem už vážně nejde nic dělat. Jo, což se mi úplně nelíbí.

4 **Hm. Takže se to cyklí vlastně v té škole.**

5 No, v podstatě jo, no. Ona je o tom někde i nějaká esej, proč školský systém potřebuje
6 neúspěšné školní psychology a tam je stěžejní zrovna tahle myšlenka, že jako tak se dokazuje:
7 'poslali jsme ho k psychologovi a ani on s ním nepohnul. Vůbec jsme nedali na to, co
8 psycholog řekl, ale prostě to nepomohlo!' Takže to, no. Nevím, mám dojem, že se většinou
9 s těmi dětmi domluvím, i když je pár děcek, která fakt mi přijdou, že s nimi domluva není, ale
10 to je vzácné dost. Kolikrát se jim ani nedivím v té situaci, v jaké jsou, že se chovají tak, jak se
11 chovají. Jako je to asi tak, no. Že tam to je trošku frustrující, že nemám veškerou moc, kterou
12 bych mohl uplatnit nějak, abych změnil to, co je kolem nich, spíš než je, no. No a jinak
13 zápory, já nevím... Ta pracovní doba, to už jsem říkal, že by mohla být flexibilnější.

14 **No jasně.**

15 A... Hm, to není zase tak špatná práce asi.

16 **Když to vezmeš kolem a kolem.**

17 Když nad tím tak jako přemýšlím. No, tak jako chybí mi tady asi někdo, kdo by v tom byl už
18 zkušenější a kdo by byl jako nade mnou tak nějak a s kým bych to mohl, já nevím,
19 prokonzultovat. Občas by stačilo něco jako: 'děláš to dobře, tady to nešlo udělat líp', že jo. A
20 takhle nevím, jestli to dělám dobře, blbě nebo tak. Ale tak ono se to dá zajistit, nějaká
21 supervize, jenom jsem se k tomu zatím nedokopal. Co kdybych se dozvěděl, že to dělám blbě,
22 že jo.

23 **Jo, takže nějaká zpětná vazba, podpora a takové věci – můžu to tak pojmenovat?**

24 Zpětná vazba... Zpětná vazba mi určitě chybí, a to jednak zpětná vazba od někoho, dejme
25 tomu zkušenějšího, a jednak mi často chybí zpětná vazba právě od lidí, se kterými pracuji.

26 **To znamená děti, nebo učitelé?**

27 Všichni.

28 **Všichni.**

Rozhovor F.6

1 No, ono někdy je to takové, že jako mám dojem, že; nebo zpětná vazba a podpora, jo, tak ta
2 by taky stála za to. Docela mi tady chyběl někdo, dejme tomu v mém věku v pracovním
3 kolektivu, ale tak teď už tu mám jednu spolupracovnici mladou novou, tak to je lepší trošku,
4 protože přece jenom ty ženské na úřadu jsou fajn, ale řeší jiné věci.

5 **Jasně.**

6 Zpětná vazba a podpora... A mám pocit, že někdy jako třeba u některých učitelů, že pořád
7 jako hledají na tom děcku něco špatného a tak nějak nevím, co s tím. Snažím se mu trochu
8 dělat reklamu, ale mám jenom omezené možnosti.

9 **Hm. Děkuji. A jak se vlastně shoduje ta tvoje původní představa práce s realitou?**

10 Původní představa jako jak jsem si představoval práci školního psychologa nebo obecně jako
11 práce psychologa?

12 **No, spíš toho školního psychologa. Když sis třeba řekl: 'Na tuhle pozici chci jít, tak jak
13 to asi bude vypadat.'**

14 Hm. Tak ono to u mě původně nebylo úplně: 'na tuhle pozici chci jít', já jsem si většinou říkal,
15 že školního psychologa bych dělat nechtěl. Ale tak bylo to tady jako jediné v okolí a docela
16 slušné zaměstnání, myslím si, tak jsem do toho šel. Čekal jsem, že vůbec, že budu úplně
17 mimo a nakonec jsem se v tom nějak jako naučil plavat, no, trochu. A tak tím se to jako
18 neshoduje s očekáváním. A to, že odevšud slyšíš, jak se prostě s těmi dětmi vůbec nedá vyjít a
19 že jsou hrozná a že učitelé jsou ještě horší a že jim hrabe a tak. A já nakonec zjišťuji, že často
20 i ta děcka, co dělají binec, že prostě se s nimi dá domluvit, mají rozum a kolikrát si je i dost
21 oblíbím. A myslím si, že o většině učitelů bych to mohl říct taky, že jako taky se snaží dělat to
22 dobře a mám dojem, že když se mi podaří jako najít způsob, jak jako s nimi se domluvit nebo
23 jak to říct... jako že dát jim najevo, že vím, že to dělají dobře a pokud to chtějí dělat ještě líp,
24 jak by to mohlo být jinak, tak jako to jde. Mám takové nějaké svoje přesvědčení, že je hrozně
25 málo lidí nebo žádný člověk snad, kteří by si o sobě mysleli, že jsou jako potvory nebo svině.
26 Že se jako snaží prostě aspoň před sebou, aby vyzněli dobře a tak tohle mi jako dodává
27 energii docela. Myslím, že se dá se spoustou věcí něco dělat skrz tohle.

28 **Hm. No, a jaké máš ty osobně copingové strategie? Nebo co ti pomáhá, když jsi ve
29 stresu?**

Rozhovor F.7

1 Co mi pomáhá, když jsem ve stresu? Hm. Co já, když se tak nějak od začátku, co tu jsem, tak
2 se snažím se moc nepřepínat, nepřehánět to. Občas mám pocit, že tedy to v tom nepřepínání
3 se přeháním. Ale ne, tak chci to jako dělat dobře a když už cítím, že třeba ta pozornost
4 polevuje, tak se snažím třeba už další klienty ten den nemít. Takže hodně si to reguluji a
5 sleduji a zjišťuji třeba, já nevím, i to, že si třeba dvacet minut zdřímnu jako, tak to hodně
6 pomůže, abych dokázal fungovat dál. Ale to nesmíš říkat v práci nikde, ale občas to udělám.
7 Hodně; nebo takhle, když mám nějaký aktuální stres, jako mám pocit, že třeba já nevím,
8 jedním s někým nebo dělám něco, co zrovna, kde si nejsem jistý v kramflecích, tak jsem
9 zjistil, že mi hrozně pomohlo se prostě soustředit jenom na tu činnost. Obzvlášť je to
10 v případě psychoterapeutického rozhovoru nějakého, kdy se mi hodně osvědčilo, že když ten
11 člověk mluví, tak prostě jenom poslouchat, co říká a nemyslet vůbec na nic jiného, hlavně
12 dostat z hlavy takové to: 'ježišmaria, na co já se ho potom zeptám?', že jo. Prostě jenom
13 poslouchat a ona ta otázka potom přijde, protože ve chvíli, kdy třeba posloucháš fakt jako
14 pozorně, tak pak najdeš něco, na co se zeptat třeba jenom z nějaké zvědavosti, kdy si to chceš
15 osvětlit. To si myslím, že je základ. No, takže soustředit se na to hodně, když si nejsem jistý. A
16 jinak mám to svoje sjíždění vody, to je takové hodně jako únikové, takže to je další takový
17 coping.

18 **Super, díky. A změnilo se nějak tvoje trávení volného času, co jsi opustil školu a šel do**
19 **zaměstnání? Případně jestli to můžeš nějak ohodnotit – je to teď pro tebe lepší nebo**
20 **horší? Víš, že to moc nejde, ale kdyby ses pokusil.**

21 No, jak se to vezme. Je to horší v tom, že ho nemám tolik. A tím jako se ho o to víc snažím
22 využít a vzhledem k tomu, že zrovna to sjíždění vody je taková moje posedlost, tak ho
23 využívám takhle. Myslím si, že ho využívám efektivně. Tím, že ho mám míň, tak se o to
24 snažím a tím se to změnilo. Dřív jsem víc toho volného času tak nějak jako proflákal a zpětně
25 je mi to trochu líto. Jinak, jinak asi ne. Ale oddělil jsem si to tak, že prostě i věci jako nějaké,
26 já nevím, psychologické knížky a tak, to čtu v práci a zbytek si nechávám na odpočinek jako
27 ten volný čas, protože je to potřeba, no. Jako občas je ta práce dost vyčerpávající.

28 **Hm. Jasně. A je nějaká rada nebo příklad nebo nevím, cokoli, co by tě tam k tomu mohlo**
29 **napadnout, co jsi dostal od někoho zkušenějšího, co tě tak nějak provází? Taková červená**
30 **nit, že si na to vzpomeneš občas?**

31 Rada, hm?

Rozhovor F.8

1 **No, nebo vzor – někdo se nějak choval, někdo něco řekl...**

2 Hm. No, nevím, jestli se dá říct, že jsem tohle dostal od někoho zkušenějšího, ale mám pocit,
3 že jsem si v průběhu tohoto roku teď uvědomil, že asi moc nezáleží na nějakém teoretickém
4 přístupu, nezáleží zase tolik na tom, co by člověk měl dělat, ale že jako ve všech těch, jak
5 bych to řekl, ve veškeré práci s lidmi že jde o vztah. O ten vztah, který k nim navážeš. Jako já
6 vím, že jsem prostě tohle už četl všude možně a slyšel, ale dlouho mi trvalo, než jsem si to
7 jako uvědomil, co to vlastně znamená v realitě. Ale teď, když to vím a dejme tomu, že i vím,
8 že kdykoli za mnou někdo nový přijde, tak nehledám okamžitě cesty, jak mu vyřešit nějaký
9 jeho problém, ale hledám cesty, jak s ním navázat vztah nějaký. Jako nějaký vztah té důvěry.
10 A ono se pak už to řešení nějak vynoří, obzvlášť když člověk poslouchá, tak jak jsem říkal.
11 Anebo i když třeba nevynoří, tak třeba je mu líp už jenom proto, že ho někdo vyslechl. Tak
12 tohle je něco, co jsem si uvědomil, co jsem už viděl mockrát napsané, ale zjistil jsem, že to
13 fakt o tom je. A obzvlášť ta děcka, když jako zjistí, že jako, jak by řekly ony 'jsem v pohodě'
14 třeba, tak potom už nemusím vymýšlet nějaké složité psychoterapeutické intervence, ale
15 prostě jim řeknu: 'hm, tohle asi není úplně dobrý' a stačí to, že jo.

16 **Hm. Teď mě napadá, dáváš jim nějak najevo, že jsi v pohodě nebo prostě z toho, jak se**
17 **s nimi potkáš, když přijdou?**

18 Tak...

19 **Jako jestli se nějak snažíš se k nim přiblížit nebo se nějak profilovat? Ještě než přijdou.**
20 **Nějaká prevence, s nadsázkou.**

21 Jakože předem, jo?

22 **No třeba.**

23 To ani moc ne. Já se snažím, a je to zase, co si člověk přečte v každé druhé učebnici, něco
24 jako o akceptaci, o přijetí a nehodnocení, ale když to má člověk potom uvést do praxe, tak
25 ono to nestačí jenom na úrovni chování, ale myslím si, že to musí vzejít i na úrovni vnitřní.

26 **Jasně.**

Rozhovor F.9

1 Jo, a že potom už se všechno tvoje chování tím dál řídí a třeba už o tom problému i uvažuješ
2 jinak. A myslím si, že tohle je cesta, jak zajistit, aby člověka děcka brali jako 'v pohodě'.

3 **No, když se vrátíme zase k té práci trochu jinak, tak máš z něčeho obavy? Ve vztahu
4 k tvojí práci tedy.**

5 Obavy? Hm, z čeho mám strach... No, jak jsem říkal, mám trošku obavy o to, že se třeba
6 dovím, že to dělám blbě. Mám trošku obavy z toho, nebo, já nevím, prostě mě to vždycky
7 nebaví jako. Občas toho mám plné zuby a mám trošku; a vždycky mám potom tak nějak
8 obavy z toho, že to je špatně, že by mě to mělo bavit vždycky třeba, tak mám z toho nějaké
9 výčitky svědomí. Ale tak asi vím jako racionálně, že to je blbost, že mě to nemůže bavit
10 vždycky, ale stejně se to objeví. A mám trošku obavy, že to převládne někdy. Takže tak, no.
11 No a ještě bych měl asi obavy z toho, když bych sklídl nějaké jako nepříznivé hodnocení
12 široce od lidí jako, se kterými třeba pracuji, ale zatím se to z větší části daří asi, takže dobré.
13 Měl jsem tady trošku neshodu s jedním z ředitelů, ale jinak v pohodě.

14 **A, pokud to není moc vlezlé, čeho se to týkalo? Nějak obecně třeba.**

15 Ne, v pohodě. V podstatě tím, že mě zaměstnává město, tak se jednou za čas městská rada
16 zajímá vlastně, jako co dělám a jestli je to dobré nebo to není dobré. Tak se ptali ředitelů těch
17 tří škol kde jsem, s tím, že na dvou školách ti ředitelé řekli, že pohoda, že jsou spokojení a že
18 jako co je potřeba, tak to si se mnou domluví. Přičemž na jedné škole řekl ten ředitel, že
19 spokojený není. Což by bylo v pořádku, ale asi ve chvíli, kdyby za mnou někdy, já nevím,
20 kdykoli předtím přišel a probral to se mnou a řekl mi, co by jako stálo za to změnit, dřív než
21 s tím jde hned na městskou radu, no. Takže z toho byli takoví zaražení, právě jako vedoucí
22 moje z toho byla zaražená a tak. A tak jsme to s ním nějak řešili potom. A jako byly tam i
23 nějaké oprávněné výtky, některé zase byly podle mě ne úplně oprávněné, ale jako to mi
24 nevadilo, že má nějakou kritiku. To sice nepotěší, ale dá se s tím něco dělat. Co mi vadilo,
25 bylo to, že to neřekl. Takže tam v tom pramenila ta neshoda. No a pak mi bylo naznačeno
26 tedy ještě jako šéfem, že on s nimi má nějaké neshody, takže využívá občas každé cesty, jak
27 jim trošku hodit klacky pod nohy.

28 **Aha.**

29 Je to tu taková politika trošku, no.

Rozhovor F.10

1 **Hm. No, a co tobě osobně přináší tvoje práce? Ty už jsi řekl dost věcí, tak jestli to můžeš**
2 **nějak shrnout? Nebo třeba objevíš ještě něco nového...**

3 Co mi přináší... Výplatu. Přináší mi, jak jsem říkal, a to je pro mě asi důležité, takový nějaký
4 prostor pro experimentování trošku, že mám docela volnost a možnost se prostě učit a
5 zjišťovat a zkoušet různé věci, to se mi na tom hodně líbí. Další věc co mi přináší, ač to je asi
6 takové ne moc idealistické, tak je to prostě, že to budu mít prostě na papíře na životopise i dál,
7 že jo. A myslím si, že zrovna tohle bude dobrá věc co mít na papíře na životopise. Co jinak?
8 Jo, tak občas mám i radost z toho, když se něco zadaří s děckama, ale tím, jak není tolik té
9 zpětné vazby, kolik bych chtěl, tak je to jako; ta jednoznačná dobrá zpětná vazba není tak
10 často, jak bych rád. Co mi ještě přináší? Dobré kontakty. Kontakty s lidmi, protože tím, jak
11 jsem zaměstnaný na úřadě a chodím na tři školy a ještě do střediska výchovné péče, tak prostě
12 se všemi těmihle lidmi se jako znám a myslím si i proto, že potom snáz seženu práci dál, až
13 tohle skončí. Respektive už mi byla nějaká práce i nabídnutá, ale tak nechci odsud odcházet,
14 aspoň zatím. To by mi museli nabídnout buď výrazně víc peněz, nebo výrazně víc volna.

15 **Jo, s tím, že ty jsi říkal, že to máš na dobu určitou.**

16 Hm.

17 **A vnímáš u sebe nějaký osobnostní posun nebo nějakou změnu, asi v čemkoli pro tebe**
18 **subjektivně významném?**

19 Začal jsem být sobečtější výrazně.

20 **Jo?**

21 Asi jo. Jako v tom, že tím, jak nemám tolik volna, jak jsem měl třeba při studiu a tak vůbec,
22 už se musím starat jako i sám o sebe, tak jsem se musel naučit si nastavit hranice a říct, že
23 tohle už třeba dělat nechci nebo prostě teď už mám volno a na všechno kašlu a tak. Takže
24 tohle jsem se naučil. A taky jsem si díky tomu uvědomil, co tak nějak; nebo donutilo mě to
25 víc si uvědomit, co jako chci a trošku víc si za tím jít, no. Takhle. Takže myslím si, že nejsem
26 extrémní sobec, ale jsem sobečtější.

27 **Aha. A to se promítá spíš do toho profesního nebo spíš do osobního života? Jde to nějak**
28 **oddělit?**

Rozhovor F.11

1 I do osobního. Jako že tak nějak vím, čím chci trávit ten volný čas víc a prostě chci mít v tom
2 osobním životě jako už pohodu a... Jsem četl nedávno knížku od Carlose Castanedy, kde
3 mluvili – ono to bude znít morbidně, ale ono je to dost pozitivní – kde mluvili jako o smrti. A
4 tam to bylo o nějaké cestě bojovníka, a že jako co je na cestě čaroděje. A že čaroděj jako ví,
5 že může kdykoli zemřít a tak jeho činy jsou nabitě větším významem. Takže dejme tomu, že
6 prostě už nějak nechci tím časem plýtvat, přestože jako jsem mladý a pravděpodobně neumřu
7 dalších šedesát let, ale prostě nechci tím časem plýtvat tak, jak jsem s ním plýtval dřív, třeba
8 na výšce nebo tak.

9 **Hm. Tomu bych osobně asi neříkala sobectví, ale...**

10 No, tak dobře. Ale myslím víc na sebe, no. To je to.

11 **Tak jo, děkuji. A jak prožíváš sebe sama v práci z hlediska kompetentnosti a**
12 **odbornosti?**

13 Hm.

14 **Aneb jak se cítíš jako psycholog nebo jestli se cítíš být psychologem?**

15 Jo.

16 **A případně z čeho vychází ten pocit? Z jakých zkušeností, zážitků...**

17 Co to znamená cítit se psychologem?

18 **Tak nějak přijmout to za své.**

19 Hm. Jo, cítím se jako psycholog v tom smyslu, že mám jinou pozici než třeba učitelé a tak.
20 Mám tam jinou pozici právě v tom, že podle mě bych měl být ten, kdo se těm děckám pokusí
21 porozumět. Takže v tom se cítím jako psycholog. Z toho hlediska odbornosti a kompetence je
22 to složitější. Já občas jako; nebo takhle, nemám problém do sebe nasát nějaké teoretické
23 poznatky, ale myslím si, že o tom to úplně není. A hodně jsem se uklidnil ve chvíli, kdy jsem
24 začal dělat ten výcvik a zjistil jsem, že stejně nejlepší asi, co člověk může udělat při práci
25 s někým jiným, je využít ten takzvaný přístup nevědění a být spíš dejme tomu kompetentní
26 v tom ne že by měl vědět co dělat a jak to vyřešit, ale v tom vedení toho rozhovoru a v tom,
27 jak se ptát třeba. Takže myslím si, že v tom kompetentní docela jsem a docela mě to baví,
28 když můžu uplatnit nějakou svoji tvořivost trošku tam. Takže i proto mám teď v tuhle chvíli

Rozhovor F.12

1 trošku alergii na nějaké jako odborné texty, obzvlášť od lidí, kteří třeba v praxi nedělají moc,
2 no. Takže tak, no.

3 **Mohl bys mi ještě...**

4 Možná – ještě jsem to nedopověděl – že se jako cítím kompetentní v tom, že dokážu třeba
5 něco najít. Že nevím jako dopředu co, že jo, ale že dokážu něco najít. Nebo že společně se
6 dokáže něco najít.

7 **Hm. Takže když jsem se ptala třeba na ty zkušenosti a zážitky, tak to by mohlo být**
8 **třeba tohle, že jo?**

9 Jak to myslíš?

10 **Že dokážeš něco najít, tak to ti může dost zvýšit ten pocit nebo ho navodit.**

11 Jo, to určitě. To určitě. Hm. Jako takhle, myslím si, že když bych za ty tři roky si chtěl otevřít
12 nějakou svoji praxi, tak že se budu cítit jako kompetentní ji dělat, no. Takže tak asi.

13 **Ty už jsi párkrát zmínil ten výcvik, my už jsme o tom mluvili, ale mohl bys mi prosím**
14 **ještě jednou říct, co děláš za výcvik?**

15 Jo, dělám – celý název je Výcvik v postmoderních psychoterapeutických směrech nebo tak
16 nějak, je to složitý název, dělá ho lektor, který z nás chce vychovat, jak on to říká,
17 postmoderní eklektiky. To heslo je takové, že co funguje, to je správně.

18 **Hm.**

19 No a vychází hodně ze systemiky, vychází z Milтона Ericksona a právě je zaměřený na
20 takový; nebo postmoderní je hlavně na něm právě takový ten přístup toho nevědění, že nejsou
21 jako žádné věci dané co by mělo nebo nemělo být správně, což se mi tak jako vnitřně dost
22 zamlouvá. No a jaký přístup potom zvolíme, jestli chceme pracovat narativně nebo
23 hypnoticky nebo radši ten solution focused nebo cokoli jiného, to už je víceméně na nás jako.
24 Jenom jde o to, abychom věděli, proč to asi děláme. A asi jako vůbec nejlepší je, když ty
25 přístupy střídáme, protože je asi blbost aplikovat to samé furt na všechny, že jo. Takže v tom
26 je to zároveň takové jako uvolňující i náročné. Začala mě bavit hypnóza teď, takže tak. Je to
27 zajímavé.

28 **A to ještě nemůžeš ale dělat v praxi, že jo?**

1 No, tak jak se to vezme.

2 **Na dětech myslím.**

3 Můžu – nemůžu. Nikdo mi v tom bránit nebude. Ne, tak ona ta hypnóza je v jádru neškodná
4 dost. Nebo neškodná, ještě nikomu neublížila, tak ta ericksoniánská hypnóza, je to spíš jako
5 takové, dejme tomu, cesta k uvolnění navykých schémat a tak. Zatím jsem to na dětech
6 nedělal, zatím jsem to zkoušel jenom u jedné spolupracovnice, se kterou tak nějak pracuji a u
7 jedné; nebo u lidí z výcviku, ale docela vážně uvažuji o tom, že bych to zkusil u jednoho
8 kluka s trémou třeba klidně, protože si myslím, že tomu by to mohlo pomoci. Takže tak. No
9 ale jako uvědomuji si, že tam může být nějaké riziko, takže opatrně. Ono myslím si, že jsou;
10 tak u nás je ta hypnóza kratochvílovská, taková ta řekl bych kabaretní a pak já nevím, jestli
11 ses někdy setkala s tím jménem toho Miliona Ericksona...

12 **Se jménem jsem se setkala, ale ...**

13 No, tak tohle je taková jako, oni považují za transové stavy všechno, kdy plynou myšlenky
14 uvolněně, takže to může být – třeba transový stav typicky je, když člověk kouká jako do blba
15 takzvaně nebo když se kouká z okna na nějaké přednášce a jako nevnímá to kolem sebe. No a
16 pak jsou ty transové stavy různě hlubší. Ale pracuje se vlastně s různými nepřímými
17 sugescemi a tak jako tvořivě hodně, opatrně, myslím si, že tam jako to neublíží.

18 **Mohl bys mi prosím říct, jak se cítíš ve své práci? Jestli jsou třeba nějaké emoce, které
19 prožíváš častěji než jiné?**

20 Hm.

21 **Ty jsi mluvil trochu o té frustraci. Tak ještě něco?**

22 Co často prožívám, je takový jako ten pocit dejme tomu ale frustrace z toho, že nevyužívám
23 ten čas nebo takového jak jsem říkal, že jsou chvíle, kdy nemám co dělat a ty mě deptají asi
24 nejvíc. Takže ty jsou nepříjemné a taková frustrace z toho, že musím tady být v tuhle chvíli,
25 přestože bych to mohl využít nějak jinak. A jinak? Pocit takového uspokojení mám, když se
26 mi nějaký rozhovor povede udělat dobře, čímž myslím povede v tom smyslu, že tomu věnuji
27 plnou pozornost. Tak to jsem většinou spokojený, i když to třeba nevede úplně k výsledku
28 nějakému výraznému, tak ve chvíli, kdy jsem tomu věnoval plnou pozornost, tak jsem udělal
29 jako to nejvíc, co jsem mohl, no, v danou chvíli. A jinak, no docela mě; občas jsem pobavený
30 dětmi. Ale jako v dobrém smyslu, že se mi líbí, když jako nějak zjistím, všimnu si, jak

Rozhovor F.14

1 nahlížejí na svět úplně jinak jako. Ted' jsem se hodně pobavil, jestli sis všimla, jak ten malý
2 blondák se se mnou bavil dole –

3 **Adam.**

4 Adam, no. Tak my jsme byli právě na tom táboře a šli jsme na výlet a já tu trasu znám, takže
5 jsem už přesně věděl, kde třeba vyjdeme a uvidíme řeku, že jo. A tak jsem Adamovi říkal:
6 'Víš, Adame, já jsem vodák a já mám na tu vodu už prostě čuch, takže prostě teďka vím, že
7 tam jako ta řeka bude teďka. Si čuchnu a už jako ji cítím.' A takhle mi to jednou vyšlo,
8 podruhé mi to vyšlo a potřetí říká Adam: 'Já už tu řeku taky cítím!' Tak to bylo hrozně
9 srandovní.

10 **To bylo hezké, jak se k tobě hlásili.**

11 Jo, to jo. Tím, jak chodím na všechny tři školy, tak mě ta děcka znají. A ještě je tu Lod'ka,
12 takové jako zařízení pro volný čas pro děcka, to je hodně dobrá věc.

13 **A tam se nějak podílíš nebo tam nějak chodíš?**

14 Nepodílím, občas tam zajdu, už jsem tam vlastně nějak to, že tam můžu přijít, kdy chci
15 víceméně. Děcka mě znají, takže to...

16 **Já bych se ještě vrátila k té předchozí otázce.**

17 No.

18 **Protože si říkám, jestli tou zmínkou o frustraci jsem tě nedovedla někam trochu jinam.**

19 **Tak co převládá? Jestli spíš ta frustrace nebo to uspokojení nebo něco jiného?**

20 Jo. Jak kdy. No ne, tak zima je náročnější, tam hodně frustrace a teďka jsem takový víc
21 v pohodě, v klidu, uvolněnější. Takže tak. Ale jako, no, tak ve výsledku asi spíš to uspokojení.

22 **Jo, děkuji. Jak na tvoji práci reagují tvoji nejbližší, to znamená třeba rodina, přítelkyně,
23 kamarádi? Proč si myslíš, že to tak je?**

24 Jak na to reagují? Mamka mě varovala, že to bude hrozné a ted' už to nějak moc neřeší. Já
25 nevím, asi ani mi nějak nepřijde, že by na to reagovali nějak zvláštně. Jediné, kdy si toho
26 všimnu, je reakce třeba lidí, když se mě zeptají, co dělám, tak když jim řeknu, že jsem školní
27 psycholog, tak jsou jako překvapení třeba, to asi není úplně časté. Ale jinak lidé, co už mě
28 znají, tak to nějak moc jako neřeší se mnou, neprobírají.

1 **A ta přítelkyně, jestli se ti o tom chce mluvit? Nevím, co ona dělá, tak... jaké to je? Mít**
2 **psychologa doma.**

3 To nevím, jestli se máš ptát mě zrovna.

4 **Já se takhle ptám proto, že prostě znám víc těch žen psycholožek a nemám ten pohled**
5 **z druhé strany.**

6 Jo. Nevím, myslím si, že tak já jako dejme tomu, že když jako pracuji, tak jsem trošku jinak
7 nastavený, takže funguji jako normální člověk doma. Snažím se fungovat jako normální
8 člověk doma. Takže si myslím, že v tomhle tam žádný zásadní rozdíl není. I když možná jsem
9 občas protivný, právě když se přetáhnu v té práci; i proto se snažím to nějak jako korigovat,
10 regulovat. Ne vždycky to vyjde. Ale myslím si, že to se stane asi v jakékoli práci, takže tak.
11 Tak nějak, no.

12 **Tak jo, děkuji. A jaký přístup svých blízkých bys ocenil nebo potřeboval v tom procesu**
13 **adaptace? Nebo co ti dávali, co ti pomáhalo nebo co ti vůbec nepomáhalo třeba?**

14 Jaký přístup... No, mně v tom procesu adaptace nejvíc deptalo právě jako, že najednou jsem
15 měl mnohem míň volna a asi bych tam zrovna jako čekal přístup, když jsem si na to nějak
16 stěžoval, dejme tomu chápavější a ne přístup ve stylu: 'no, tak to má každý, na to si budeš
17 muset zvyknout'. To jsem si tak nějak jako uvědomoval sám, takže možná to jako, tam by mi
18 to pomohlo v té adaptaci. A jinak, jinak mě nenapadá nic dalšího asi.

19 **A když si to vybavíš zpětně, tak co ti třeba dávali a co ti pomáhalo? Našel bys něco?**

20 V tom procesu adaptace co mi pomáhalo?

21 **Hm, ta tvoje rodina nebo ti blízcí.**

22 Rodina nebo blízcí? Tak rodiče mi zaplatili první rok výcviku, to pomohlo asi docela. Hm...
23 Pomohlo, když nějak jako byli schopni buď respektovat ten můj volný čas, že si chci dělat
24 něco, co jako chci já, nebo když mě v tom i podpořili, že třeba občas – prostě třeba potřebuji
25 někoho s sebou na tu vodu a že občas jsem chtěl jít a přítelkyně nechtěla, což se stane občas,
26 ale někdy mě to štvalo dost, protože jsem to potřeboval na to, abych si odpočal trochu, uvolnil
27 se. Takže tak. Takže to pomáhalo, když nějak jako byli nebo vycházeli mi vstříc, obzvlášť
28 jako v tom trávení toho volna, buď v rámci tolerance, nebo v rámci nějaké jako asistence.
29 Jestli to je srozumitelné.

1 **Jo, jo.**

2 Jo? No, to je asi všechno. Protože víceméně jediné to volno tam bylo takové nejvýraznější, co
3 jako...

4 **Tak jo, děkuji. Mohli bychom teď jít k tvój práci, to znamená, jestli bys mi mohl**
5 **popsat, co děláš – vůbec jak to dokážeš skloubit, protože si to nedokážu představit – jaké**
6 **máš povinnosti, co děláš jako psycholog, jak zhruba vypadá tvůj běžný pracovní den?**

7 Tak jo. Dobře, co dělám. V pondělí, v úterý a ve středu jsem na jedné z těch tří škol, ve
8 čtvrtek mám takový jako den, který můžu využít tam, kde je to zrovna potřeba a v pátek je na
9 úřadě porada ráno a pak už to zase můžu využít tak, jak je zrovna potřeba. Běžný pracovní
10 den... Udělal jsem si to tak, že přijdu okolo sedmé do práce, pak tam nějak jako se nasnídám,
11 ještě si třeba s kolegyněmi pokecám nebo vyřeším nějaké věci, co jsou tam a pak zhruba o
12 čtvrt na devět jsem na škole, protože se domlouvám většinou s učiteli nebo s těmi
13 výchovnými poradci o první přestávce, co je dneska potřeba a tak. No a pak vlastně si беру
14 děcka z hodin, buď ta, se kterými to už mám nějak pravidelně nebo ta, o kterých mi řeknou,
15 že by to třeba bylo potřeba. Většinou nebo často jsou to nějaká děcka, co mají výchovné
16 problémy ve škole a taky tak jako půl napůl je to s dětmi, co třeba mají nějaké jiné jako, to co
17 chtějí probrat nebo tak. Třeba tak jak jsem říkal ten kluk s tou trémou je takový příklad docela
18 dobrý, že mu třeba brání psát písemky, i když je na ně naučený, prostě ho to přemůže. No, teď
19 už se to zlepšilo, snad i díky mně. Takže tak. Takže teď už pracujeme na vystupování před
20 lidmi zase pro změnu. No, kromě tak nějak individuální práce s dětmi mívám i tu skupinu
21 v tom středisku výchovné péče, to jsou zase malé děti tak okolo deseti až třinácti, tak nějak, a
22 s těmi většinou se snažím nebo snažíme hrát nějaké hry, ve kterých se musí učit dodržovat
23 pravidla a spolupracovat, popřípadě je tam potom nějaký prostor i pro sdílení věcí, které je
24 třeba trápit v té skupině, když to chtějí nějak jako probrat, svěřit se a tak. No, co ještě dělám...
25 Hodně jednám s učiteli samozřejmě. Jako občas mám pocit; nebo ono tou prací s děckem to
26 většinou teprve začíná a pak se snažím tak nějak jako to strkat ten systém kolem něho k tomu,
27 aby jako se taky pozměnil. Takže hodně jednám s učiteli a tam je to taky nakonec o tom
28 vztahu, že jo. Ještě tedy na jedné škole po mě chtějí sociometrii dělat, tak to taky dělám. Ale
29 víceméně... No, a budu pracovat příští rok i se třídami tak nějak. Právě na té jedné škole, jako
30 spíš kontinuálně právě, že budu mít; oni totiž v šesté třídě tam vznikají ty třídy nově, tak aby
31 ten kolektiv prostě fungoval, tak budu s nimi nějak pravidelně trošku pracovat. Takže tak.

32 **A bude to... Přemýšlím, jestli to bude spíš preventivní třeba nebo jako...**

Rozhovor F.17

1 No, jo, převážně asi preventivní, s tím že ale tam může něco vyvstat, že jo.

2 **Jasně, jasně. Jenom přemýšlím, jak ta koncepce bude asi vypadat.**

3 Jo. No, když to začnu už na nějakém – oni mají už adaptační pobyty v září, tak tam nějakými
4 seznamovacími hrami a tak, pak budu pokračovat asi něčím o učení a o tom, jak se učit, to
5 s nimi asi proberu. A potom postupně přejdeme k nějakým aktivitám týkajícím se vztahů ve
6 třídě v průběhu roku, tak jak to... Budu i tam dělat sociometrii a tak, no. Takže uvidíme, nic
7 z toho ještě pořádně neumím, takže bude sranda.

8 **To jsou ty tvoje zkoušky, vid'?** **Ještě mě napadlo, kolik ty máš vlastně těch dětí nebo**
9 **kolik je to zhruba dětí z těch tří škol?**

10 Hm, hm, hm, to bych se musel podívat do počítače.

11 **Zhruba.**

12 Já nevím ani zhruba teď. Ale vím, že jsem to právě na konci roku počítal, protože jsem to měl
13 za úkol. Pokud to budeš chtít vědět, tak se můžeme ještě stavit u mě v kanceláři a já se tam na
14 to kouknu. Ale jinak já se snažím jako pracovat třeba i s rodiči nějak jako pokud jsou k tomu
15 ochotní nebo s těmi učiteli. *[poznámka mimo audiozáznam odhadl počet uskutečněných kontaktů*
16 *zhruba přes tři sta za rok]*

17 **A během té doby co tam pracuješ, objevila se už nějaká obtížná situace nebo něco, co**
18 **bys nazval obtížnou situací? Jde mi o to, jak jsi ji zvládl nebo co ti pomáhalo, co ti**
19 **nepomáhalo?**

20 Hm, obtížná situace, jo? Jako první co mě napadlo, bylo, když jsem skoro začínal, tak
21 najednou jsem přišel právě na jednu z těch škol a hned mě jako volali, že tam je nějaký kluk,
22 kterého přivedli rodiče, že nechtěl chodit do školy a že ho bolí břicho. A ten byl fakt takový
23 bledý a bylo vidět, že mu není dobře a tak. No a tak jsem musel prostě nějak jako fungovat
24 v té situaci, tak jsem se ho snažil trošku uklidnit, ale bylo to obtížné v tom, že jsem fakt jako
25 moc nevěděl jak. No, nakonec jsem si vzpomněl na nějaké věci, co jsme měli v předmětu
26 krizová intervence, jeden z mála užitečných, a tak to nějak jako šlo potom. No, ale tehdy to
27 bylo náročné spíš jako v tom, že to byla situace dejme tomu na nějaké okamžité řešení a já
28 jsem neměl hned okamžitě k dispozici ty dovednosti. Protože jinak normálně většinou má
29 člověk čas třeba si k tomu něco najít, když se s tím setká nebo tak, ale tady to tak nebylo, no.

Rozhovor F.18

1 **Takže povedlo se ti s tím klukem něco provést nebo něco?**

2 Jo, uklidnil se v rámci možností a tehdy jsme to domluvili tak, že ještě na dvě hodiny půjde
3 do třídy – on se bát do třídy, protože se mu nějak posmívali. Tak nějak to od té doby
4 fungovalo, docela že se to jako dalo. To je zrovna ta škola, kde to mají nastavené dobře, takže
5 oni potom to řešili i s tou třídou a tak. To bylo dobré.

6 **Hm, tak jo.**

7 Tehdy jsem byl takový jako zmatený z toho.

8 **Ale zvládl jsi to tedy dobře.**

9 V rámci možností, no. Někdo zkušenější by to asi zvládl líp, ale nikdo tam nebyl.

10 **A považuješ při výkonu svojí profese za významnou svojí genderovou roli? Případně**
11 **proč ano, proč ne?**

12 Genderovou roli, jo?

13 **Hm.**

14 Ale jo jako, je pravda, že už jsem se párkrát setkal s tím, že mi řekli něco ve stylu, já nevím, u
15 nějakých dětí, co je vychovává maminka, že jim tam v té rodině prostě chybí ten chlap a že do
16 určité míry, když se mi potom třeba s takovým klukem podaří navázat ten dobrý vztah, tak si
17 myslím, že tam do určité míry zastupuji tohohle otce. Takhle nějak, v nějakém tom mužském
18 vzoru nebo tak nějak, jak bych to řekl. Takže jo, v tom mi to asi pomáhá. Na druhou stranu
19 tím, jak jsem chlap, tak jako na škole většinou budím pozornost, protože tam jsou samé
20 učitelky furt, že jo, a já; no tak ale, nevím, setkal jsem se s tím, že nějak jako jsem se dozvěděl
21 na jedné škole, že učitelky -. Nebo takhle, to je právě jedna z věcí, co jsem myslel, že spadnu
22 ze stolu tehdy, když jsem se to doslechl. Nějak jako vzniklo na jedné škole to, že učitelky
23 nezdravím, přičemž já jako je víceméně zdravím, ale mám tendenci dost často tak nějak
24 chodit a existovat ve svém světě, takže je možné, že jsem prostě nepozdravil třeba někdy, jo.
25 To by bylo ještě v pohodě. Ale co z toho bylo usouzeno, je, že jako mám nějak něco proti
26 ženským, protože jejich mužské kolegy jsem zdravil.

27 **Aha.**

Rozhovor F.19

1 Jejich mužské kolegy jsem zdravil proto, že většinou z těch děcek vyčnívají tak jako o půl
2 metru, takže jsem je hned viděl, kdežto nějaké drobné učitelky třeba kolikrát tam mezi ty
3 děcka zapadly, když jsem kolem nich šel, že jo. No, a že jako tím pádem něco proti ženským
4 mám a jako že si myslím, že jsem něco víc nebo tak. Tak to mi přišlo takové – asi nejhorší
5 možná interpretace prostě toho, že jsem si jich nevšiml, jaká mohla vzniknout, no. Takže
6 v tom mám pocit, v tom jsem zase narazil genderově trošku. Ne, a jinak teď hodně na tom
7 táboře třeba s těmi dětmi si myslím, že mi pomohlo se i s holkami, ale i jako s těmi kluky
8 domluvit tím, že mě brali, protože, já nevím, tím, jak sportuji, tak prostě jsem na tom fyzicky
9 docela dobře, jo a ještě vlastně v rodině často nějakého toho chlapa nemají a tak, takže asi mi
10 to v tom pomohlo, no.

11 **No, a pokud jde třeba o ten kontakt právě s holkami, at' už nějaký, nechci říct**
12 **terapeutický, to asi není správné slovo, vid'? Ale když s nimi pracuješ...**

13 Říkám, že se snažím dělat něco jako terapii.

14 **Jasně, tak dobře, tak terapeutický – tak vnímáš to tam nějak nebo myslíš, že ty holky se**
15 **chovají jinak, že to vnímají nějak rozdílně, hodně odlišně?**

16 Těžko posoudit asi. Jako myslím si, že to tam třeba ze začátku hraje roli, ale zase pokud to
17 pokračuje déle, tak pak už asi zase tolik ne. Vím tedy, že třeba jak jsme teď potkali dole tu
18 holku, co vlastně tam byla taková nejvýraznější z nich, tak ta třeba si myslím, že má – oni
19 jsou tu z Lod'ky, ty dvě holky a s těmi ona si rozumí víc, přestože se mnou si rozumí docela,
20 tak s nimi víc a nevím, jestli je to proto, že je znala už předtím a že jako s nimi si navázala ten
21 vztah.

22 **Myslíš jako ty dvě učitelky? Nebo které holky?**

23 Ne, Lod'ka, jak je ta organizace.

24 **Lod'ka, Lod'ka to vím.**

25 A oni to vedou vlastně, tam jsou dvě holky a jeden kluk, nebo chlap, jako dospělí jsou, že jo.
26 No a kromě toho, že poskytují dětem jako tu zábavu a volný čas, naplnění volna, tak i jako
27 s nimi právě jako většinou mají dobrý vztah a pomáhají jim řešit nějaké problémy a tak.
28 Takže no jako zrovna třeba tahle holka vím, že s nimi má dobrý vztah a jim se hodně svěřuje.
29 Přestože rozebírá nějaké věci i se mnou, tak si myslím, že její první cesta by vedla k nim,
30 kdyby měla nějaký problém. Tak je možné, že je to tím, že už je zná delší dobu než mě, ale je

Rozhovor F.20

1 možné, že je to i tím, že s nimi se cítí jako bezpečněji, no. Nevím, ale myslím si, že jako
2 dlouhodobě to nakonec zase tak zásadně tu práci neovlivní, no. I když to, že jsem chlap...
3 Víš, je možné, že mě třeba učitelky víc berou. Nevím... Fakt je, že teď jsme byli, tady jedna
4 ta základka měla rozlučku na konci roku a tak tím, že jsem tam byl jeden z mála chlapů, tak
5 mě tahaly zpátky, když už jsem chtěl jít domů a nutily mě s nimi pařit až do konce. To třeba
6 určitě přispělo vztahům, si myslím.

7 **V tom jednom rozhovoru se mi objevila informace, že ten psycholog si musí dávat pozor**
8 **na to, aby třeba nezavdal příčinu k pomluvám z nějakého obtěžování nebo tak. S tím, že**
9 **už se jim to na škole třeba někdy objevilo, z nějaké nevinné situace najednou byla**
10 **kauza. Tak třeba o tohle mi jde, jestli si musíš dávat pozor, aby ses s holkami nebavil**
11 **nějak víc, aby z toho nebyly nějaké pomluvy nebo... Jestli tohle třeba vůbec vnímáš?**

12 Rozumím. Hele, na začátku jsem o tom uvažoval a nějak jsem jako koumal, že bych se tak
13 mohl dostat i nezaviněním do problémů, ale mám dojem, že tím, jak dejme tomu jedním a
14 chovám se, tak že; nebo takhle, nestalo se mi to a myslím si, že je to i tím, jak jedním a
15 chovám se a že, já nevím, myslím si, že nepůsobím jako nějaký slizký prasák, který by s nimi
16 chtěl něco mít, takže s tímhle jsem se nesešel zatím. Ale uvědomuji si to, jenom prostě, že jo,
17 tak svědky na ty rozhovory mít nemůžu, takže prostě už jsem se spoustou náctiletých holek
18 byl sám takhle ve svojí pracovně, a kdyby si začaly vymýšlet něco o tom, že jsem něco
19 zkoušel, tak bych s tím jako nic neudělal. Jenom jak říkám, snažím se většinou s nimi být
20 zadobře, takže jsem k tomu asi nezavdal důvod.

21 **Jo. Ale prostě určité riziko tam je.**

22 Riziko tam je, no. Jenom jako s ním asi nejde moc dělat. Jako napadalo mě, jestli si to třeba
23 nahrávat na kameru, jenomže to zase potom není úplně etické. Takže jsem to radši...

24 **Takže ses tím ale docela zabýval, ne?**

25 No, přemýšlel jsem nad tím. Ona právě jako přítelkyně měla takové katastrofické scénáře. A
26 tak jsem se i ptal na to, my máme supervizi na úřadě, ptal jsem se na to, tak mi říkala, že ať se
27 toho nebojím, že to bude v pohodě víceméně. A bylo zatím. Snad to tak bude i nadále.

28 **Tak jo, super, děkuji. A je něco, co tě ve tvójí práci překvapilo, ať už mile nebo nemile,**
29 **co jsi nečekal?**

Rozhovor F.21

1 No, já už jsem to tak trochu říkal, že ta děcka jako, že vlastně i většina těch zvenku jako
2 hajzlíků největších, že nakonec když do toho trošku vidíš a vyslechneš je, že vidíš, že to není
3 tak hrozné s nimi, že to jsou vlastně docela dobří lidé nakonec. V blbé situaci třeba.

4 **A něco nemile třeba?**

5 Ta událost s tím ředitelem.

6 **Jasně.**

7 A jinak vyloženě nějak extrémně nemilé překvapení asi úplně ne.

8 **Mám tady otázku, s jakými problémy nebo záležitostmi za tebou chodí nejčastěji ti
9 klienti?**

10 Nejčastěji?

11 **Ty jsi mluvil o výchovných problémech u dětí.**

12 Jo, to ale většinou nepřijdou jako samy, to jsou tak nějak jako doporučení a já potom je
13 zkontaktuji a pobavím se s nimi, jestli by nechtěli třeba zajít. Oni se většinou rádi ulejí
14 z hodiny, tak začneme spolupracovat. Takže to jsou ty výchovné problémy a jinak s čím za
15 mnou přicházejí... Často nějaké třeba konflikty ve třídě a pak jsem se už jako víckrát setkal
16 s různými formami třeba trémy. A někdy jsou to ještě vztahy, jako co se týká děvčat. Hlavně
17 třeba už jako pár kluků se mnou řešilo jako holky, spíš tak jako co s tím a tak. Co s nimi.

18 **A chodí třeba i holky, co se týče vztahů s kluky?**

19 Hm, s tím jsem se zatím moc neseťkal. Možná že to bude jedna z těch věcí, jak ses ptala na ten
20 gender. Tak s tím jsem se zatím moc neseťkal, no.

21 **A mohl by sis prosím vybavit nějaký konkrétní případ za ten rok, nějaký případ, který
22 byl pro tebe významný nějakým způsobem a popsat mi ho, anonymně tedy? Mně jde o
23 to, čím tě ovlivnil, čím pro tebe byl významný, co ty sis z něj odnesl.**

24 No, co mi asi dlouho zůstane v paměti tak jako docela příjemně – ono to ještě asi není úplně
25 ukončené, ale je tam zlepšení výrazné, tak jeden klučina z páté třídy z jedné z těch základek,
26 kterému asi před dvěma třemi roky umřel tatínek, takže žije jako s maminkou svojí a právě...

27 No, to bylo, jak se ke mně dostal, to bylo složitě trochu. Že za mnou přišla vlastně učitelka
28 z jiné školy, že teta tady toho kluka s ní mluvila a ptala se jí na radu a že ona se tedy zašla

Rozhovor F.22

1 zeptat na radu za mnou. Tak jsem se zeptal, co to je za kluka a než bych jí dával nějaké rady,
2 když o tom nic nevím, tak že s ním radši zkusím pracovat sám. Ono to bylo tak, že on hodně,
3 tak jako kromě toho, že doma zlobil, tak občas jako přišel něco ve stylu, že třeba se zabije
4 nebo tak a teď co jako ta teta s tím, že jo. No a tak jsem jako zkontaktoval třídní a ta taky
5 říkala, že je to fakt jako dobrý kluk, ale že prostě dělají binec s kluky často a že by byla škoda,
6 kdyby si získali nějakou blbou pověst. No a tak jsem potom začal spolupracovat s tou třídní,
7 s tím klukem, s jeho maminkou a myslím si, že ona ta mamka, jak najednou prostě potom, co
8 tam ten tatínek zmizel z té rodiny, že umřel, tak najednou na sobě měla dvě role: takové té
9 hodné jako mamky a zároveň někoho, kdo musí trochu vychovávat a nějak jako to už úplně...
10 Nebo zvládala to ještě, ale myslím si, že přecházela do takového toho stavu, že 'on je hrozný
11 a já už fakt nevím co s ním'. Tak jsem se snažil mezi ně nějak najet. No a do toho on vlastně
12 jak rostl, tak zase tam přebíral už jako tu roli toho dospělého a že s tím jako chtěl i mít i ty
13 výhody trochu, že může ven. A ona zase ho chtěla mít pod kontrolou. Tam myslím si, že tam
14 se mi ukázala ta důležitost toho vztahu, zaprvé se mi povedlo docela dobře s ním navázat
15 vztah, a za druhé se mi podařilo navázat vztah s tou maminkou hodně dobrý. A nakonec se mi
16 povedlo to, co doufám vydrží, že ona ho zase začala vidět jako dobrého kluka a že se zase
17 jako začali domlouvat a tak, jo. Tak to je něco, co mě dost těší zrovna u něho. Teďka uvidíme,
18 jak to bude pokračovat další rok, ale myslím si, že je to dobře nastavené. No a mimo jiné jsem
19 tam tedy i trochu využil nějaké paralely se mnou, protože jsem si uvědomil, že mě ta
20 maminka jako bere jako, já nevím, prostě dobrého člověka, že prostě jako takového, že mě má
21 docela v oblibě, a tak když mluvila něco o tom, co třeba dělá ten její kluk hrozného, tak jsem
22 zmínil i někdy, co jsem jako já někdy takhle dělal nebo že jsem dělal to samé, což byla
23 pravda, že jo. A ona řekla většinou něco v tom stylu, že třeba z něho ještě; že dopadne dobře.
24 A tak jako nějak přišla na to, nebo tak nějak jsem se u ní snažil dostat ji k tomu, že je to jako
25 šikovný kluk, který se dokáže uplatnit sám a že prostě se tím nemusí trápit, no. Což si myslím,
26 že k tomu tak nějak došlo. Že je taková otevřenější i ona vůči tomu, co chce on a chce, aby
27 to... Že si on může trochu ten život utvářet sám.

28 **Jasně. Takže jestli to dobře chápu, tak jsi vlastně využil nějakou změnu názoru. Nebo**
29 **snažil ses mamince změnit náhled.**

30 Jo, dá se tomu tak říct. Změnit náhled a tak nějak aby se naučili mezi sebou domlouvat. Už že
31 jako změnit trochu ten vztah mezi nimi na rovnocennější jakoby. No, tak z toho mám radost
32 docela.

1 **A chtěl jsi po nástupu do zaměstnání něco měnit, nějak sis něco změnil nebo uzpůsobil?**

2 **Případně jak to bylo přijato těmi všemi lidmi okolo?**

3 Co jsem si jakože něco změnil... Popravdě ani moc ne jako. Tam asi nějak zásadně. Ne, ne,
4 nic mě nenapadá v tuhle chvíli výrazného. Jediné co, tak jsem si dal nějaké vtipy kreslené na
5 dveře a to bylo přijato docela pozitivně.

6 **Jaké zázemí ti tvoje pracoviště poskytuje, co dalšího bys přivítal nebo potřeboval?**

7 Hm, potřeboval bych nějakou, nějaké jako vybavení na hry jakože dovnitř trochu. Nějaké ve
8 stylu, já nevím, třeba i nějaké hudební nástroje a tak, takové srandy. A jak jsem na těch třech
9 školách, tak na jedné z nich mám tu pracovnu úplně perfektní a na těch dalších dvou je to
10 takové jako slabší, že bych to chtěl takové jako útulnější. Ale prostě to by se musela celá ta
11 místnost jako vyházet a předělat a to pravděpodobně kvůli mně neudělají, takže tak. Ale na
12 jedné škole to mám perfektní, že tam mám celou třídu jednu, kde nic není a je tam jenom
13 taková souprava posezení kolem stolku a vedle toho ještě dva takové ty pytle s těmi
14 kuličkami, tak to je dost dobré. No a tak pokud mi něco chybí, tak na těch dalších dvou
15 školách je to právě nějaká ta místnost pěkná s útulným vybavením, kde by jako bylo příjemně
16 na první pohled, abych to tak řekl.

17 **A ty máš na všech třech školách tedy svoje místo, svoji pracovnu?**

18 Jo, jo.

19 **Jenom tvoji?**

20 Jenom moje. A ještě mám vlastně jednu na úřadě, že jo.

21 **Jo, jasně. Jak na tebe reagovali při nástupu ostatní zaměstnanci nebo ti klienti, v tomhle
22 případě tedy asi hlavně děti, rodiče a tak?**

23 Myslím si, že dobře. Asi jako myslím si, že dělám docela dobrý první dojem, když chci. A
24 jediné co, tak jako že jsem hodně mladý, tak si myslím, že to mohlo některé rodiče třeba
25 odradit od toho, od té spolupráce třeba nebo snížit jejich důvěru v to, no.

26 **A to si myslíš, nebo ses s tím opravdu setkal? Nebo máš takový dojem?**

Rozhovor F.24

1 No, jako setkal jsem se s reakcí jako, něco jako: 'ježiš, vy jste mladý, to jsem nečekala'. Ale
2 nikdy jsem se nesešel s reakcí jako, něco jako: 'tak s takovým mladým blbcem se nebudu
3 bavit', to zase ne. Takže pokud si to mysleli, tak to neřekli.

4 **A ti kolegové a zaměstnanci, bylo to tam nějak jako, že s tebou kamarádili hnedka?**

5 Hm, jak na které škole. Na jedné škole to bylo, že mě poměrně brzy vytáhli někde k nim, že
6 měli prostě nějakou, prostě do hospody šli, do vinárny, a tak tam jsme si nějak jako potykali
7 s většinou z nich. Na jedné škole až do teď úplně jako nejsem s nimi; nebo takhle, s některými
8 učiteli jo, s těmi si třeba i jako tykám, ale s většinou se moc neznám a je to dané i tím, jak je
9 to v té škole nastavené. Trošku si myslím, že jsem tak vystrčený mimo tam a to je zrovna ta
10 škola, kde byl ten konflikt s tím ředitelem a tak. Ale to je jedno. No a na jedné víceméně ta
11 spolupráce byla dobrá jako brzy, ale myslím si, že teď po té závěrečné akci na konci školního
12 roku, že bude ještě lepší, protože tam jsme si potykali teď jako skoro se všemi vlastně.

13 **A nějaká spolupráce s nimi, jak třeba s tebou spolupracují, když potřebuješ pracovat
14 s nějakým dítětem nebo tam řešíš nějaký problém? Nebo obecně ta spolupráce?**

15 Většinou spolupráce ve smyslu, že mi ho pustí z hodiny, tak většinou není problém, pokud
16 zrovna něco nepíšu nebo tak, to se chodím ptát. A jinak jako jo, řekl bych, že docela jo. Tak
17 já se většinou snažím stejně se s nimi nehádat, protože k ničemu nevede moc, ale prostě se
18 spíš vyptat na jejich pohled na věc a když se mi povede v rámci toho rozhovoru ho třeba
19 trošku pozměnit, tak je to super, že jo. Takže tak. Takže jako ta spolupráce, jo, docela to jde.

20 **Jsi spokojený?**

21 Já si myslím, že jo. Asi jo, jsem, z těch možností jo.

22 **Kdo nebo co ti nejvíc pomohl při tom nástupu do práce, při té adaptaci?**

23 Co mi pomohlo?

24 **Hm. Nebo kdo.**

25 Co nebo kdo... Hodně mi pomohla právě ta terapeutka z toho střediska výchovné péče, jak
26 jsem s ní dělal ty skupiny. Myslím si, že obecně by mi někdo starší zkušený asi pomohl. Asi
27 víceméně lidí kolem, kteří už měli nějaké zkušenosti. Třeba i jenom ta slečna z města vedle,
28 co dělá o rok déle tu školní psychologku, tak to taky pomohlo, prostě že už třeba se jí na něco

Rozhovor F.25

1 vyptat, no. No, anebo jak mám tu jinou kamarádku, která dělá na jiné škole. Takže víceméně
2 lidé jako, kteří s tím měli zkušenosti. To byla asi největší pomoc.

3 **A máš vlastně kontakty s nějakými dalšími školními psychology?**

4 Trochu jo.

5 **Respektive psycholožkami?**

6 Trochu jo, no, tak jak jsem říkal, třeba ze studií někteří lidé přece jenom šli. Ale jsou to
7 všechno ženské, tak ti nepomůžu asi v tomhle hledání.

8 **Ne, proto se neptám...**

9 Já vím. No a tak teďka tady v tom městě kousek je školní psycholožka.

10 **Máš možnost nějakého dalšího vzdělávání, kurzy nebo školení, ještě mimo toho výcviku
11 tedy?**

12 Jo. Jasně. Jo, a docela jsou i ochotní mi to proplácet, takže to je fajn. Víceméně pokud si něco
13 vyberu a nějak jim to zdůvodním, tak to jde. Třeba teď budu mít v rámci pracovní doby i jako
14 výcvik práci právě s kolektivy, nějaký asi dvou set hodinový dokonce. Takže to je super, no.

15 **Takže iniciativa je spíš od tebe, kdy ty si to najdeš a oni tě potom v tom jakoby podpoří
16 třeba i finančně, jo?**

17 Zrovna s tímhle zrovna přišla šéfová, která to dostala nějak mailem.

18 **Tohle byla poslední otázka. Jenom jestli tě napadá něco, co by mělo zaznít a nezaznělo
19 to, co považuješ za důležité?**

20 Hm. No, jedna z věcí, které považuji asi za důležitou je ta, že mám dojem, že aspoň u
21 některých vysokých škol se zapomnělo na to, že by člověku měly dát nějaký náskok do toho
22 zaměstnání a myslím si, že v případě psychologie a studia tak to hodně platí a že mi to připadá
23 škoda, že člověk jako stráví pět let studiem něčeho, z čeho pak využije jenom zlomek. Takže
24 to jako mě trošku mrzí a myslím si, že tím pádem by bylo fajn, kdyby se prostě šlo do těch
25 věcí, které člověk využije potom v té praxi. A kdyby to učili lidé, kteří s tím zkušenosti mají
26 už, aby fakt člověk nemusel dělat ten freestyle. Dobře, mně to jako zvýšilo pocit nějaké
27 kompetence, že jsem, mám pocit, že jsem schopný zvládnout skoro cokoliv, když mě o to
28 požádají, ale na druhou stranu, no... Myslím si, že to není ideální takhle.

Rozhovor F.26

1 **Takže myslíš, že by se měla trošku změnit ta výuka nebo překopat to?**

2 Myslím si, že by se měla změnit zásadně, no.

3 **Dobře.**

4 Dost zásadně. Ale jinak jako co mi přijde nejdůležitější, je klást důraz fakt na ten vztah. Ale
5 to člověk asi musí pochopit, až když pracuje nějak. Nevím co dál, co by mě napadlo.

6 **Tak jo, já ti moc děkuji.**

7 Jo, v pohodě. To byl vyčerpávající rozhovor.

8 **Nevím, jestli to mám brát jako pozitivní reakci, že jsem ho tak připravila...**

9 Ne, v pohodě.

10 **Děkuji.**

11 Musím říct, že jako asi je to dobře postavené docela ten rozhovor, mám pocit, že jsem řekl to,
12 co jsem nějak chtěl říct, že to nebylo jenom tak. Víš co, protože se mi občas stane, že – nebo,
13 už jsem nějaký rozhovor dával, tedy o jiném tématu, ale měl jsem pocit, že mě ten člověk spíš
14 zkoušel dovést k nějakému svému, co jako chtěl slyšet. Tak tady jsem ten pocit neměl, což si
15 myslím, že je správné.

16 **To jsem moc ráda.**

Příloha G:

Rozhovor G

Rozhovor G.1

1 **Moje bakalářka se tedy týká profesních začátků psychologa ve školství, tím, kdy on**
2 **vyjde ze školy a dostane se do práce, jak se adaptuje, co zvládá, jak to zvládá, jaké má**
3 **problémy. Případně na konci má být nějaký výstup, jak těm psychologům pomoci, co by**
4 **jim třeba mohlo pomoci adaptovat se lépe.**

5 **Jestli byste mi na začátek mohla popsat, jak jste se stala tím psychologem ve školství a**
6 **jaká cesta u vás konkrétně vedla k téhle profesi?**

7 No, jak jsem se k tomu dostala? No bylo to; jako já jsem neměla úplně vyhraněné, jestli
8 hledám přímo ve školství, prostě jsem sháněla práci a vzhledem k tomu, že tohle místo se
9 naskytlo, tak jsem zkrátka poslala životopis a ono to takhle vyšlo. Takže to nebylo takové, že
10 bych to měla vyloženě vysněnou práci, protože já mám školu, kde to bylo víc zaměřené na
11 kliniku. A ještě tak do čtvrtáku jsem si myslela, že bych chtěla vyloženě kliniku a vůbec by
12 mě nenapadlo, že bych šla do něčeho takového. No ale pak, když jsem dělala nějaké praxe,
13 začala jsem už v pátáku trochu něco dělat, jako pracovat, začala jsem dělat vlastně primární
14 prevenci na školách. Takže takhle jsem se vlastně dostala k těm dětem. No, takže jsem si
15 vlastně i říkala, že by mě to bavilo, takže jo, takže jsem to takhle zkusila.

16 **No, a pokud jde o vaše vlastní studium, nakolik si myslíte, že vás ta škola připravila na**
17 **nynější profesi, případně jestli je něco, na co vás nepřipravila a vy jste si to musela**
18 **doplňovat?**

19 No jako konkrétně v tomhle opravdu naše škola moc ne. Věřím, že na pajdáku to bude třeba
20 jiné, ale u nás opravdu, co jsme měli takovou jako pedagogickou psychologii, tak o školní
21 psychologii jsme toho měli hodně málo. Jako určitě během těch celých pěti let mi to něco k té
22 práci dalo, ale myslím si, že to bylo něco, co by mi to dalo i do jiného typu práce. Specificky
23 pro práci školního psychologa mi moje škola asi nic moc nedala. Já jsem v mé práci čerpala
24 vyloženě víc z té prevence, a to, že se sociometrií jsem pracovala v rámci té prevence, měla
25 jsem nějaké výcviky. Takže jsem tam používala spíš tohle. I třeba krizovou intervenci jsem si
26 dělala, takže z toho jsem čerpala, kterou my jsme na škole taky měli mizernou. Takže jsem
27 spíš fakt z těch kurzů, které jsem si dělala navíc, no. Opravdu jako já v těchhle věcech chci
28 být jako upřímná, že nejsem úplně ten typ člověka, který by řekl šmahem prostě: „Moje škola
29 mi vůbec nic nedala!“, ale zrovna v téhle oblasti... V té klinice bych toho mohla říct určitě
30 víc. Ale i třeba co jsme měli praxi v nějakých těch školských zařízeních, tak jsme měli týden
31 v pedagogicko-psychologické poradně, ale na škole, jako že bychom viděli práci školního
32 psychologa... Ani jsme se o té práci tolik nebavili. A beru to i tak, že je to nová nějaká praxe

Rozhovor G.2

1 a ani na těch vysokých mám pocit, že to ještě asi není. Takže asi opravdu, nevím no. Něco
2 jako třeba z vývojové psychologie, určitě takové ty obecné poznatky, co takhle zapadaly
3 dohromady, nakonec i třeba s obecnou psychologií a tak, ale ani z těch diagnostických
4 materiálů já jsem na té škole nakonec nic moc nepoužívala. Že to bylo spíš o práci s těmi
5 třídami. Takže ze sebe asi nic moc nedostanu konkrétního.

6 **A třeba ty kurzy, co jste si dělala? Vy jste zmínila krizovou intervenci. A co další?**

7 Krizovou intervenci a pak tedy hlavně ten výcvik v primární prevenci. Což byl vlastně nejdřív
8 týdenní výcvik a potom je to program na dva roky. Takže já jsem tam do těch tříd, do těch
9 stejných tříd, jsem chodila po dva roky a čtyřikrát vlastně za ty dva roky byly ještě další
10 školení dvoudenní před každým tím vstupem do třídy. Mně se ta koncepce líbí právě v tom,
11 že to bylo školení, kde tedy jsme se to nějak naučili, připravili jsme program, konzultovali
12 jsme ho ještě v poradně s koordinátorem prevence. A pak jsme šli do těch tříd, tam proběhl
13 program, napsali jsme z toho zprávu a tak a pak ještě byla supervize. A pak znovu jakoby –
14 školení, konzultace ... Jo, že to bylo takové... že jsem vnímala, že jsem přímo na tu práci
15 přímo ve třídách připravená byla. A ještě v rámci toho jsme měli školení v sociometrii,
16 protože jsme tedy zadávali; no prostě, když byl program na třídní kolektiv, tak k tomu byly ty
17 sociometrie. Ten výcvik primární prevence mi hodně pomohl. Ta krizová intervence v tom
18 smyslu té struktury toho rozhovoru a nakonec i možná rozhovoru s těmi rodiči. Takové ty
19 principy jak shrnovat, nějaké reflektování a nějaké takové zásady. Tak to bylo takové
20 praktické. A jinak já jsem s dětmi pracovala asi deset let, dělala jsem vedoucí v oddílu. Takže
21 to nebyl žádný výcvik a tak, ale tam z toho jsem určitě čerpala v té práci.

22 **Zkušenosti.**

23 No, no, přímo s těmi dětmi. No a pak jsem měla nějaká školení spíš jako menší, ale to asi nic
24 výrazného, co by mi vyloženě v té práci... krizová intervence a ta primárka.

25 **Já se na to ptám všech – děláte nějaký terapeutický výcvik?**

26 Jo, a ten jsem tedy začala až po škole, vlastně teď v září. V logoterapii, existenciální analýze.
27 Což se tedy zrovna pro práci s dětmi až tak nehodí, ale vnímám to jako přínos teď hlavně
28 nějaký osobnostní a tím pádem to vnímám jako přínos pro tu práci jako takovou. Beru to tak,
29 že prostě pokud má člověk nějak ošetřeného sama sebe, tak že se to pak nějak odráží v té
30 práci. Ale je fakt, že přímo nějaké techniky, to ne. To tam určitě nezískávám.

Rozhovor G.3

1 **Mohla byste vyjádřit na škále 0 – 10 svou spokojenost v té práci, případně co by**
2 **pomohlo, aby byla vyšší?**

3 No, tak dejme tomu osm. Asi jo, asi osm. No a co by mi pomohlo, aby to bylo vyšší? No, já
4 teď v téhle poradně jsem od září, takže to bude za chvíli rok. A já kromě té psychologické
5 práce tam dělám metodičku prevence. Takže já to mám jako na půl úvazek tak a tak a
6 v obojím je toho hodně nového. A furt se tam učím a těch nových věcí je tam hodně. Od těch
7 primárních prevencí ve třídách, intervenční programy ve třídě a pak jakoby konzultace s těmi
8 učiteli ve školách. Takže je to práce jakoby jak s dospělými, tak s dětmi. Jo, paradoxně asi mi
9 víc jako zátěžová přijde ta práce metodika prevence. Pak jsou to konzultace s těmi lektory,
10 protože máme asi šedesát lektorů a teď jsou výcviky pro ty lektory právě a takhle. No a pak
11 ještě do toho dělám tu práci psychologa a tam taky jakoby, je toho prostě hodně nového. No a
12 co by mi pomohlo? No asi aby toho bylo míň. Což jako jsem se do toho namočila. Což není
13 něco, co by se dalo nějak ošetřit. Takže hodně, fakt hodně pomáhá to, že tady se fakt zaučuji a
14 je to nějaký postupný proces. Na tu diagnostiku jako psycholog nejdřív to bylo o tom, že jsem
15 se chodila koukat na jednotlivá vyšetření i na jednotlivé typy. Jakože odklady školní
16 docházky, pak ta komplexní vyšetření, kontroly a na všechno jsem se nejdřív dívala, potom
17 jsem to dělala pod supervizí a pak jsem to dělala sama. Takže tohle mi hrozně moc pomohlo,
18 že tam prostě jsou ti zkušení psychologové, od kterých mám co odkoukat a mám hlavně
19 možnost to i teď konzultovat. Takže to prostě, to je úplně k nezaplacení.

20 **Jak dlouho trvala ta fáze, řekněme, zaučování?**

21 V té poradně?

22 **Hm.**

23 Když to je právě tím, že je toho takhle strašně moc, tak to jako fakt víceméně trvá ještě doteď.
24 Na ty odklady školní docházky jsem se byla podívat až teď a ještě jsem je vlastně sama
25 nedělala. Nebo jakmile je podezření někde na dyskalkulii, tak to taky prostě ještě nedělám. Jo,
26 že jsou určité věci, které ještě nedělám a budu se teprve v nich zaučovat. No ale jinak obecně
27 to bylo, jako že jsem se byla kouknout, kolikrát tak zhruba, třeba šestkrát, jsem se byla
28 kouknout ještě na různé kolegyně, jak to dělají; nejvíc jsem byla u naší paní ředitelky, to je
29 fakt, ale jinak jsem byla jako na každé aspoň jednou se kouknout. Takže takhle asi.

30 **Děkuji. A dokážete uvést klady a zápory vaší práce, jak je vnímáte vy osobně?**

Rozhovor G.4

1 No, tak...

2 **Jaké jsou prostě pro vás?**

3 No třeba ta různorodost je pro mě fakt klad i zápor. Protože pro mě je to důležité, že to není
4 ten stereotyp, ale zároveň v tuhle chvíli je to prostě nárok, který je dost velký. Nicméně já
5 jsem hrozně moc vděčná za to prostředí, za ten kolektiv v té práci, kde opravdu, když něco
6 nevím, tak se nemusím bát jít za někým a říct: ‚Nevím – prosím tě, pomůžeš mi s tím?‘ Tak,
7 jo, takže za tohle jsem strašně ráda, za tu nějakou jako otevřenost, že tam můžu být otevřená,
8 tak jak to prostě je a že můžu i očekávat nějakou pomoc. Takže to je super. Pak jakoby v té
9 práci samotné, to že je to prostě práce s dětmi. Za to jsem hrozně ráda, protože je mi to nějak
10 blízké. Vlastně jsem i ráda v té diagnostické, jako když vezmu vyloženě tu práci psychologa,
11 že je tam ta struktura. Teďka ze začátku mi to pomáhá tohle, protože vím, čeho se chytit.
12 Zkrátka ty diagnostické materiály jsou nějaké, jede se podle nich, když je nějaké vstupní
13 vyšetření, tak jsou nějaké postupy, podle čeho se jede a pak ta struktura mi v tom pomáhá, že
14 tak jako vím. Víím, co prostě dělat i víím, na co se vlastně ptát v těch rozhovorech. Že je to ta
15 školní problematika, takže se to nemusí rozplizávat do ještě nějakých hrozně širokých
16 souvislostí, je to hlavně kolem té školy.

17 *[krátké přerušení příchozím]*

18 Jo já totiž nevím, mám mluvit jen o té psychologické práci, protože já to mám fakt jako, víš,
19 víte ... nebo...

20 **...v pohodě...**

21 ...nebo když tak já jsem Kája, jestli...

22 **Eva.**

23 Jo, tak ahoj. Mně je to strašně moc nepřírozené to vykání, to mi dělá problémy i v poradně.
24 Ale je pravda, že ti rodiče to přece jenom – to je ještě jako dobré. Ale když přijde nějaké starší
25 dítě, tak mám tendenci těm dětem tykat, i když už jsou to, já nevím, sedmnáctiletí. No tak.

26 **Jasně.**

27 Jo, no, jestli tedy tu psychologii?

28 **Asi by to bylo lepší spíš tu psychologii, ale ono to asi nejde úplně oddělit...?**

Rozhovor G.5

1 Tu psychologii, jo.

2 **Zůstat u té poradny, jestli to je možné, ať to pak můžu vůbec nějak analyzovat.**

3 Jo, jasně. Já teď mám pocit, že mi i zabírá víc času, já tam mám půl úvazek a půl úvazek, tady
4 víc času zabírá asi i ta prevence, tím, že máme hodně programů v těch třídách. Takže ale
5 dobře, když vezmu ty psychologickou... Takže ty klady a zápory. Ty klady jsem tedy asi tak
6 nějak pojmenovala. Fakt ten kolektiv a ta možnost se zaučit. I ta práce samotná, že je to
7 nějaké strukturované a přehledné a že je to práce s dětmi, takže to je pro mě jednoznačně
8 kladné. Ještě je pro mě dost kladné to, že je ta práce dost flexibilní, záleží na mně, jak já si
9 tam ty lidi objedná. Takže to je taky super. No a zápory. No, já opravdu těch záporů přímo
10 v té práci... protože nemůžu říct, že by toho bylo hodně jenom v té psychologii, protože ono
11 v té diagnostice toho není až tolik, to není právě tak široké. To je to, co se mi vlastně líbí, že
12 ty postupy tam jsou a tak. Umím si přestavit, že možná časem přijde, že mi to přijde
13 stereotypní, to je možné.

14 **I přes tu rozmanitost? Možné v tom, že je to tam takhle?**

15 No, ona ta rozmanitost hlavně souvisela, jak jsem o tom mluvila, s tím, že ještě mám tu
16 prevenci, no a že právě chodím do těch tříd a tak. Ale mně přijde tím, že každé dítě je jiné, že
17 úplný stereotyp to být nemůže. Takže to je spíš jako takové, že ještě nevím.

18 **No jasně.**

19 Nevím, mě opravdu teď ty negativa úplně... Jo, možná! Že mi trochu chybí ta provázanost
20 s tou školou. Že my chodíme i do těch škol, což já ještě nechodím tedy, nebo byla jsem
21 s kolegyní, to jako jo, ale vůbec mi nepřijde jako špatný nápad, že na těch školách jsou jak ti
22 školní psychologové, tak ti psychologové, kteří diagnostikují. Prostě ta provázanost s tou
23 školou a větší jakoby proniknutí to té školy, tak mi to přijde užitečné, protože prostě my v té
24 poradně něco diagnostikujeme, dají se nějaká doporučení, ale pak je vždycky stejně na tom
25 učiteli, jak on s tím naloží. A na těch školách, kde se daří – protože z časových důvodů se to
26 ne na všech školách úplně daří tak, jak bychom třeba chtěli – tak prostě, přesně, s tou školou,
27 kde třeba jsme nějak víc, kde se jakoby víc dá s nimi komunikovat, tak pak se i daří mnohem
28 víc ty nápravy a zkrátka ta děcka v těch školách... nějaký ten návrh náš se víc uplatňuje. Ale
29 tam, kde to není tak provázané, tak spousta těch učitelů vlastně neví, co vlastně tedy by
30 v praxi měli dělat. Ono to tam prostě popsané nějak je, ale jakmile prostě někdy nemají ani,
31 někdy tomu ani nevěří, že by to k něčemu bylo. Takže ta větší provázanost se školou je něco,

Rozhovor G.6

1 co mi tam asi chybí, to asi jo. No, protože to i bylo to moje, já jsem chtěla tady v poradně
2 jenom půl úvazek a poloviční úvazek na základce, abych právě měla s tou školou kontakt
3 větší, což ale nešlo, protože v poradně zkrátka potřebovali, abych zároveň měla ten půl
4 úvazek metodika, takže proto. Jo, to mi chybí, ta větší provázanost. Asi tak.

5 **Děkuji. A jak se ta tvoje původní představa práce shoduje s realitou?**

6 Asi do velké míry jo, protože jsem znala; tak nejvíc se tam prostě WISC používá, že jo, a ten
7 jsem znala nakonec i z těch léčeben a že jsem to kolikrát používala během praxe, takže jsem
8 věděla, co to obnáší. Netušila jsem, že to bude až tak propojené i s tou speciálně
9 pedagogickou prací, jo, že nakonec vidím, že je důležité i znát ty věci prostě z té speciální
10 pedagogiky, což mi tolik nedocházelo, když jsem byla třeba na té praxi v poradně. Takže asi
11 to pro mě bylo překvapivé. Jinak jsem asi to tak nějak čekala podobně, asi jo. No nic moc mě
12 asi nenapadá.

13 **Ne, dobré, dobré. Mohla bys mi popsat, jaké máš ty osobně copingové strategie? Co ti
14 pomáhá, když jsi ve stresu? Může to být obecně, nemusí to být jenom v práci.**

15 Jo, jo. Pro mě je to určitě pohyb. Že to vždycky ze sebe dostanu nějakým běháním, kolem,
16 brusle, cokoliv. A příroda a tak. Že potřebuji mít nějaké to místo, kde můžu relaxovat a mít
17 vlastně všechny ty stresové situace někde jako pryč. Takže to mi pomáhá, z toho čerpám. No
18 a pak mi pomáhá i taková jako racionalizace, prostě nějaké jako zastavení se v té situaci.
19 Když vezmu přímo v té práci, tak jen chvilkové zastavení se a nějaký takový nadhled na tu
20 situaci a něco v tom smyslu: ‚No vždyť on se jako nebortí svět,‘ třeba, nebo něco v tom
21 smyslu. To mi taky pomáhá. Když z toho trochu vystoupím. No, i ten odpočinek strašně moc.
22 Jakýkoli, i jen to, že si i třeba lehnu a spím. A na hodinu se prospím, jo, že prostě takové věci.
23 A přátelé taky hodně, jo, že prostě vyrazím nějak ven s kamarády. To mi hodně pomáhá.
24 Přemýšlím, jestli i moje víra přímo v těch stresových situacích. Jo, jako taky. Ono to hodně i
25 souvisí s tím odpočinkem, že vypadnu někam ven a mám jednak čas se zklidnit a třeba se i
26 modlím, takže to je takové, co mi taky pomáhá. Ale je to spojené i s tím odpočinkem.

27 **No a změnilo se nějak tvoje trávení volného času, hlavně z hlediska zájmů, zálib,
28 koníčků, potom, co jsi nastoupila do práce? Případně jak to hodnotíš, jestli to jde nějak
29 zhodnotit. Je to spíš pozitivní změna, spíš negativní změna?**

30 No, koníčky se mi nezměnily, to jen vnímám vděčnost za to, že jsem si je vybuodovala už před
31 tím. Že fakt jsem ráda za to, že mě naši vedli k tomu sportu a tak, protože teď z toho čerpám.

Rozhovor G.7

1 Pochybují, že bych se to naučila až během té práce. Nebo nevím, možná jo, ale mně to dost
2 zůstalo. Je fakt, že asi méně času trávím s lidmi. Já jsem vždycky měla to, že jsem čerpala
3 hodně právě jednak z toho sportu a to já většinou sportuji tedy sama, a i občas z nějaké jako
4 samoty, takže jsem prostě v klidu a nikdo tam se mnou není. Ale právě že tam byla i ta
5 společnost. Což sice teď je taky, ale mám pocit, že ve větší míře teď potřebuji po té práci, kde
6 jsem celý den s lidmi, tak být sama. Takže to je fakt, že to je asi víc. Protože jsem dřív ve
7 volném čase dělala třeba i s děckama, ten oddíl a tak, a to už teď nedělám. Protože je těch
8 děcek ze školy, když děláme prevence nebo i v té poradně ti lidé, tak radši prostě přijdu
9 domů, sednu na kolo a jedu někam pryč, třeba. Anebo i klidně s někým, ale s jedním
10 člověkem a není to takové to hromadné v partě nebo to, že večer se jde někam na pivo, tak to
11 prostě, když jsem chodila na vysokou, tak to bylo v pohodě, ale teď už si to tak neumím
12 představit, teď jdu pak radši spát večer. Takže asi je pravda, že víc vyhledávám nějakou
13 samotu. Tak to asi jo. Ale jinak nové koníčky asi ne.

14 **Takže ono to asi nejde říct, jestli je to lepší nebo horší, ale vychází to z tvé potřeby**
15 **kontaktu, myslím třeba těch méně lidí a tak ve volném čase.**

16 Jo, jo, jo. No, jako rozhodně to nehodnotím jako změnu k horšímu. Tím, že teď mám těch
17 kontaktů méně, tak to fakt nevnímám jako změnu k horšímu. Vím, že během prázdnin budu
18 zase vyhledávat víc těch lidí, ale teď vnímám to, že možná v něčem je ta kvalita odpočinku
19 v něčem i lepší, protože mám jasně daný čas. Že prostě osm hodin jsem v práci a pak mám už
20 jenom vymezený čas, který můžu nějak strávit a víc si dávám bacha na to, aby to byl ten
21 odpočinek, protože prostě vím, že když si neodpočinu, tak druhý den je to prostě blbě. Takže
22 v něčem i svým způsobem zlepšení. Taková větší struktura.

23 **Aha. Tak jo, děkuji. Můžeš si vzpomenout na nějakou radu nebo je nějaká rada,**
24 **příklad, zážitek s někým zkušenějším, která tě provází, na kterou nezapomeneš?**

25 Jako v té práci?

26 **V té práci, hm, profesi.**

27 No, teda... Jako že něco konkrétně... Jako pro mě jsou to spíš ty specifické věci, nevím, co se
28 dávají následně nějaké doporučení pro rodiče. A to jsou takové věci, které mi utkví z těch
29 náslechů, ale to není úplně jako rada.

Rozhovor G.8

1 **To asi může být. Prostě nějaká zkušenost od někoho řekněme, zkušenějšího, která tě**
2 **prostě provází. Taková červená nit, na kterou si vzpomeneš občas.**

3 Jo, takhle... Jako vím, že právě hlavně, když jsem se zaučovala u té naší paní ředitelky, tak
4 když já pak vyšetřuji, tak jsou to nějaké ty konkrétní věci, které si říkám. ‚Jo, jako jo, to je
5 prostě takhle‘, a chytnu se toho, co jsem prostě viděla u ní. Ale asi to nejsem jakoby schopná
6 takhle jako vysypat ze sebe, to fakt spíš až v konkrétní situaci, kdy mi to na základě toho
7 vyšetření jakoby vyskočí. Jo, to prostě mám hlavně od té ředitelky. Přemýšlím, jestli třeba i
8 něco z dřívějšíka. No, jen vím, že mě hodně často napadalo, ale to bylo na té školní
9 psychologii, tak nám říkala naše učitelka, že nám nedoporučuje, abychom jako první věc,
10 první práci si brali jako školního psychologa, že ta práce není až tak koncipovaná, jasně
11 strukturovaná, že to je hodně jako na nás. Takže to mě hodně vyvstávalo.

12 **Ve vztahu k tvój práci, můžeš říct, že máš z něčeho obavy? Jsou tam nějaké obavy?**

13 No, to je takové spíš asi osobnostně, mým nastavením, že ještě si nejsem úplně jistá
14 konzultacemi s rodiči, že přece jenom hodně vnímám to, že jsem od nich, já nevím, třeba i o
15 dvacet let mladší. Nebo to zase přeháním, to ne, to oni jsou to mladší rodiče. Ale prostě jsem
16 mladší, začínám tam, že jo, furt se v té práci učím, nejsem si v tom ještě úplně jistá, takže i
17 nějaká tahle moje nejistota se tam se přenáší hlavně do těch konzultací s těmi rodiči. Takže to
18 je takové, no, že to není nic příjemného.

19 **Takže to je nejistota z nějakého toho, že jsou starší, nebo...?**

20 Jo, ono to určitě mám propojené z nějaké... Nejistota vycházející z nějaké mé nedokonalosti,
21 a že ještě se v tom necítím, v té práci, úplně jistě a ještě k tomu nasedá právě to, že já sama
22 osobnostně mám v hlavě to, že já, když jsem mladší a oni když jsou starší, tak potom ten
23 rozhovor, i když já jsem tam na tu oblast odborník, že jo, a oni laici, to sice vím, ale mám to
24 nějak v sobě, že prostě... No, v těchto věcech mám nějaký jako respekt k těm starším. Takže
25 se to tak nějak propojí a z toho plyne pak taková nejistota.

26 **A mohla bys třeba říct, co tobě osobně přináší tvoje práce?**

27 No, co mi přináší... Tak jako jsou to takové ty, když prostě udělám dobře svou práci, tak
28 takový ten pocit zadostiučinění nebo prostě... Že mám dobrý pocit z dobře odvedené práce.
29 Takže to mi přináší. No a je to prostě takové furt rozšiřování obzorů. I tím, že potkávám furt

Rozhovor G.9

1 různé lidi, tak je to zajímavé, je to pestré. Takže takový ten kontakt pořád s něčím novým.
2 Tak to určitě, to dost.

3 **A vnímáš u sebe třeba nějaký osobnostní posun? Nebo nějakou změnu? V čemkoli**
4 **subjektivně významném pro tebe.**

5 Jo, jo. No, mně hodně, já to mám asi hodně propojené teď i s tím výcvikem, že právě vnímám
6 to, že abych byla dobrý psycholog, abych mohla dobře odvádět svoji práci, tak potřebuji právě
7 i někde čerpat. Jo, že určitě jsem to neměla vždycky tak, že bych dbala na ten odpočinek a
8 tyhle věci. Takže teď vnímám to, že si dávám i víc prostoru. Protože i já, jak jsme se bavily o
9 těch koníčcích, tak to já jsem vždycky nějak měla nebo tak, ale mnohdy jsem se v tom
10 odbývala, co se týká té kvantity. Že toho nebylo prostě moc a přetahovala jsem se jakoby.
11 Protože ještě mám jiné pracovní aktivity úplně mimo a do toho to byla ta prevence a teď
12 tohle. Takže že jsem toho dělala fakt hodně a mnohdy už jsem byla utahaná, ale prostě jsem
13 jela přes sebe. Takže teď fakt během posledních několika měsíců si na to dávám bacha a
14 uvědomuji si, jak je to prostě důležité dělat si ten čas na sebe, abych mohla někde čerpat. A
15 právě i tu propojenost s tou prací, aby ta práce potom mohla být kvalitní, tak potřebuji někde
16 čerpat. Tak tohle asi mi tak jako nějak dochází.

17 **Jo, jo, dobře. Děkuji. Jak třeba prožíváš sebe sama v práci z hlediska nějaké**
18 **kompetentnosti nebo odbornosti? Aneb jak se cítíš jako psycholog, případně jestli se**
19 **cítíš být psychologem? A když, tak z čeho třeba vychází ten pocit, z jakých zážitků nebo**
20 **zkušeností?**

21 No, ze začátku jsem to tedy neměla vůbec. Fakt ne, no. A teď ten pocit nějak narůstá a je to
22 určitě z těch zkušeností a z těch udělaných vyšetření. Že prostě vnímám, že je to nějak
23 vyšetření od vyšetření lepší a je to prostě z toho důvodu, že najednou už vím, co prostě když
24 se udělá ta reyovka [*Complex Figure Test, pozn. aut.*], že umím to vyhodnotit, umím to
25 zinterpretovat a umím to předat i těm rodičům, umím jim to vysvětlit. Oni třeba když mají
26 nějaký dotaz na hyperaktivitu, tak já jsem schopná jim odpovědět na to, takže s tímhle tím
27 získávám ten pocit, že: „Jo, asi jsem ten psycholog!“ Prostě že na to nějak umím odpovědět a
28 reagovat. Takže asi těmi zkušenostmi.

29 **A můžeš mi třeba říct, jak se cítíš ve své práci? Jestli jsou třeba nějaké emoce, které**
30 **prožíváš častěji než nějaké jiné?**

Rozhovor G.10

1 No, různě. No, právě když se třeba daří, tak z toho mám strašně dobrý pocit. A přesně, roste i
2 ten pocit nějaké té kompetentnosti a jo, cítím se najednou: ‚Jo, já jsem ten psycholog.‘ Takže
3 tak. Ale pak prostě jsou věci, které, zvláště když mám dělat něco nového, tak určitě je tam
4 z toho obava, z nějakého selhání, obava z toho, že třeba ten rodič to pozná, že si v tom nejsem
5 tak jako jistá. No, i mám šéfovou, která je hodně výkonnostně založená, jo, že ona je strašně
6 super. A ona sama, tím že má spoustu zkušeností, zvládne toho hrozně moc, takže vnímám
7 jakoby i ten tlak na mě, abych já byla ta jakoby výkonnostní a tak, takže je fakt, že tam
8 prožívám taky takovou tu, jak to popsat... jednak někdy pocit vlastně nedostatečnosti, když se
9 srovnávám s těmi zkušenými v poradně. A právě jak v té rychlosti, protože oni jsou schopni i
10 ten WISC s těmi dětmi udělat prostě rychleji než já. Ale takže jak v té rychlosti, tak
11 samozřejmě i v nějaké té kvalitě, že prostě mě někdy nenapadne se třeba ještě na něco ještě
12 doptat, což oni by na to nezapomněli a tak. Takže tak.

13 *(rozhovor přerušen příchozím)*

14 **Chceš ještě něco dodat k té otázce, jak se cítíš?**

15 No, asi fakt převažuje ten pocit spokojenosti a i vděčnosti za tu práci, že nakonec fakt jsem
16 ráda, za ten kolektiv jsem strašně ráda. To převažuje. Nicméně těch pocitů je tam spousta.

17 **Jasně. A třeba jak na tvoji práci reagují tvoji nejbližší, to znamená blízká rodina,**
18 **přátelé, případně partner? A proč si myslíš, že to tak je?**

19 Jo, no to ještě záleží na tom, jestli; jo, tak blízcí lidé, ti vědí konkrétně, co dělám, takže jako
20 když už je to tak specifikované, že pracuji s dětmi, které mají problémy s učením a jsou to ty
21 poruchy učení a tak, takže to je takové, že to všichni berou dobře. Že to je jako fajn práce. A
22 neberou to až tak, jako že jsem tam ta psycholožka. Jako že spíš mám nějaké ty negativní
23 ozvy s tím, že když jenom řeknu, že pracuji jako psycholožka, tak dost lidí tak jako ‚Jo?‘ A
24 spousta lidí má pocit, že hned jako vidím do jejich mozků a že hned umím všechno
25 interpretovat a takhle, no. Ale je fakt, že to nejsou úplně ti blízcí. Protože ti blízcí už tedy
26 vědí, co konkrétně dělám a vědí i třeba i tyhle nějaké peripetie, o kterých jsem tady mluvila a
27 že vůbec nejsem... Jo, protože někteří lidé mají pocit, že já jsem tím pádem ta dokonalá, jako
28 jo, která i má zmáknutou hrozně moc sama sebe a všemu rozumím, jako. Všem těm složitým
29 vztahům rozumím a všechny ty složité vztahy umím vyřešit. A ti blízcí holt vědí, že taková
30 fakt nejsem. Takže ti to berou líp. No, ještě teda můj tat'ka ten obecně tu psychologii... furt to
31 bere jako takové popovídání, ale jako to, že by to nějak pomohlo, tomu moc nevěří a tak.

Rozhovor G.11

1 Takže to je taky jako taková věc. Ale jinak vesměs to to blízké okolí nějak bere. Bere dobře,
2 nezatrácují mě, takže dobré.

3 **A jaký přístup svých blízkých bys potřebovala nebo ocenila? Co bys od nich**
4 **potřebovala, aby ti nějak pomáhali, aby ses mohla optimálně adaptovat v práci?**

5 Jako asi nic, co bych od nich neměla. Jakoby mě poslouchat, to co prožívám v té práci, tak
6 abych to s nimi mohla sdílet, abych jim to mohla říct, oni mě mohli poslouchat. A to vlastně
7 asi nějak stačí. No, nebo třeba i nějak dát naději ve smyslu: ‚Hele, jsou to začátky, je to třeba
8 teď těžké, ale jsou to začátky.‘ Tak třeba nějaké povzbuzení. To jo, to jo, to je fajn, to je
9 dobré. No, asi aby mě poslouchali a prostě tam nějak pro mě byli. Asi mě nenapadá nic moc
10 konkrétního, co bych ve vztahu k té práci. Jo, jako určitě ten přístup, to, že si nějak cení té mé
11 práce nebo že věří v to, že se v tom jednak budu zdokonalovat a že to budu dělat dobře. Věřit
12 i ve význam té práce, tak to je určitě to, co pomáhá, protože to беру zase z toho hlediska, že to
13 tatka třeba úplně nemá, to moc povzbudivé není. Tak asi tak.

14 **Jo, takže jde o to od toho tatky, aby vyjadřoval nějakou větší podporu, aby víc oceňoval**
15 **třeba? Nebo aby tomu dal šanci, že to může fungovat?**

16 No, no, přesně. A třeba i jen se na tu práci ptát. Ptát se mě na to, o čem to tedy je a co tam
17 dělám. A přesně, vyjádřit: ‚Jako hele, to je dobrý!‘ Tohle by bylo super. No, nějaká podpora,
18 jo.

19 **Podpora.**

20 Hm.

21 **Děkuji. Mohla bys prosím nějak popsat tvoji práci? Jaké máš povinnosti, co děláš jako**
22 **psycholožka, třeba jak vypadá tvůj běžný den?**

23 No, tak já nemám úplně moc běžný den.

24 **To nemá skoro nikdo.**

25 Ale když bych vzala tedy den, kdy dělám jenom psychologickou práci, tak je to tedy tak, že
26 přijdu do práce zhruba na osmou hodinu, nějak si projdu, seberu si ty složky dětí, které mají
27 ke mně přijít, vezmu si to první dítě a prostě si prostuduju nějak ten spis. A připravím si tedy
28 materiál, co s těmi dětmi budu chtít dělat. Takže tak na půl devátou mám ve zvyku začínat
29 vyšetření. Takže nejdřív proběhne konzultace s rodičem, pak vyšetření a pak zase konzultace

Rozhovor G.12

1 s rodičem. No a pak je to – to je tedy pravda, že vlastně jsem ještě neřekla, co by bylo fajn,
2 kdybychom měli mezi jednotlivými vyšetřeními čas na to, sepsat si už tu zprávu. Což ale
3 prostě zase je ideální vyšetřovat dopoledne, takže ti klienti jsou tam nafřkaní jeden za
4 druhým, takže někdy není fakt ani přestávka na to, dojít si na záchod. Což tedy není vůbec
5 ideální a bylo by fajn, kdyby to bylo jinak. No ale pak prostě zase je to nanovo, že přijdou
6 zase další klienti, zase vyšetření. A takhle prostě je to furt jedno vyšetření za druhým a s tím,
7 že potom, třeba zhruba tak třeba až i ve čtyři hodiny je čas na psaní nějakých zpráv. Což už...
8 No, to hrozně záleží, někdy ty zprávy píšu třeba až druhý den, kdy zpravidla už nemám
9 žádnou psychologickou práci a mám připravenou nějakou z toho metodictví, ale je tam
10 prostor i na psaní těch zpráv. Někdy ty zprávy píšeme i doma, ale s tím, že zase normálně si
11 píšeme hodiny, které nad tím strávíme a to v pohodě, ne že bychom dělali mimo práci. No,
12 takže je to prostě jedno vyšetření za druhým. Ale tak samozřejmě, pak jako jsou různá
13 školení, na která se občas jde, nebo také porady musí být, takže porady do toho. No, ale my
14 žádné reedukace; grafomotoriku tam třeba máme, ale tu já nedělám. Takže je to fakt o těch
15 vyšetřeních a konzultacích s rodiči. No a pak ještě se chodí do škol, ale to já nechodím, takže
16 je to takové, že o tom ještě nemůžu úplně moc mluvit.

17 **A čeká tě to někdy?**

18 Jo, jo, od září budu mít vlastně na starosti nějaké školy, takže budu chodit do škol od září. No,
19 což jsem taky ráda, že jsem to nedostala úplně hned. Že mám teď možnost se nějak zaučit
20 přímo v té poradně a do škol až potom.

21 **A během doby, co pracuješ v pedagogicko-psychologické poradně, objevila se už nějaká 22 obtížná situace? Případně jak jsi ji zvládla, co ti pomohlo a co ti naopak vůbec 23 nepomohlo?**

24 No ono víc takových nějakých krizovějších se objevuje v rámci té prevence, kdy třeba lektoři
25 volají, že jim na konzultaci přišly děti, které třeba měly i sebevražedné tendence nebo
26 sebepoškozování často a tak. Takže to jsou jakoby nějaké takové náročnější, ale to mám
27 v rámci té prevence. V rámci toho vyšetřování, jako diagnostiky... No, jo, to bylo takové
28 nestandardní, že vlastně volal tatínek toho jednoho kluka, co taky má nějaké dyslexie nebo
29 něco takového a mimo to má dost problémy ve škole a tatínek chtěl, abychom – jo, protože je
30 hyperaktivní hlavně – chtěl, abych došla na nějakou výchovnou komisi, co měl mít ve škole a
31 abych ho tam vlastně hájila. Takže to bylo takové, že jsem vlastně nevěděla, jestli jako něco
32 v tomhle tom smyslu jako bych měla nebo jako vůbec jsem se na to necítila, že bych tam něco

Rozhovor G.13

1 takového dělala. No, takže to bylo takové, že jsem nevěděla. No, pomohlo mi to, že jsem měla
2 v té poradně na koho se obrátit a to, že jsem prostě říkala, že tohle je nestandardní situace, že
3 jsme to nikdy nedělali, takže se o tom prostě poradím s kolegyněmi. Takže jsem to potom
4 prostě konzultovala s kolegyněmi, takže pak už jsme to nějak vyřešily. No, takže to bylo asi
5 vědomí toho, jednak že ta situace, že nemusím hned dát odpověď prostě – mám s kým se
6 poradit, takže půjdu a poradím se. Takže to mi, jo, to mi pomohlo.

7 **A co tam byly ty negativní momenty v tom?**

8 No, určitě ten moment překvapení z toho, že to bylo něco nového, nevěděla jsem, jak to řešit.
9 Ten tlak taky toho tatínka, protože on byl přesvědčený o tom, že ten kluk neudělal nic
10 špatného a tak. A byl takový naléhavý v tom, takže taková ta snaha, abych hned řekla: ‚Jo,
11 půjdu tam!‘, tak to bylo hodně jakoby nepříjemné. A taky takový ten strach z toho, jak já to
12 tedy vyřeším.

13 **Jo, jasně. A považuješ při výkonu profese za významnou svoji genderovou roli?** 14 **Případně proč ano, nebo proč ne?**

15 Zase asi více v té prevenci než v té poradně. A když, tak asi spíš věkovou než genderovou. Že
16 docela mám pocit, že do těch poraden se ty ženské docela hodí. Asi to vnímám pozitivně. No,
17 pozitivně... Zase kdybychom tam měli nějakého chlapa, tak by to vůbec nebylo špatné. A
18 myslím si, že i nakonec s těmi dětmi když chlap prostě umí, a jako že někteří chlapi umí
19 pracovat s těmi dětmi, tak si myslím, že to vůbec není nějaký problém. A nakonec mám pocit
20 i z těch tatínků, kteří chodí do té poradny, jako že spíš chodí maminky, ale když přijdou
21 tatínkové, tak taky mám pocit, že čekají tam ty ženské. Takže to nevnímám. A na druhou
22 stranu, kdyby tam byl chlap, tak si myslím, že to berou taky nějak pozitivně. Zrovna tady
23 zrovna ten gender až tak nevnímám, ani jako plus, ani jako minus.

24 **Jo, díky. Je něco, co tě v tvůj práci nějak překvapilo, ať už mile nebo nemile?**

25 No, překvapilo mě určitě to, že je toho tolik. Ale to zase mluvím o těch obou, no. Počkej,
26 takže jenom psychologická... Tam jsem to vlastně tak dost čekala. No, nečekala jsem možná
27 to, že právě ta vyšetření půjdou prostě takhle šíleně jako jedno za druhým a že fakt nebude
28 moc čas ani na to si dát nějakou sušenku v mezičase. To mě asi překvapilo. A mile mě
29 překvapilo, že to není nuda. Protože je fakt, že jak jsem byla na té praxi v té ped-psych
30 poradně, tak právě jsem si říkala: ‚No jo, tak ono to bude prostě furt ten WISC.‘ A jako že to
31 bude furt to samé a jako že to bude nudné, časem tedy. A teď mám pocit, že by nemuselo, že

Rozhovor G.14

1 teď to rozhodně nudné není. Mám pocit, že to rozhodně nuda nebude s těmi lidmi, jako že
2 některé rodiny jsou hodně vtipné. Tak asi to, no.

3 **A s jakými problémy nebo záležitostmi za tebou chodí nejčastěji ti klienti?**

4 No tak, prostě s jakýmikoli potížemi ve škole. To je vždycky, že jim nejdou ty diktáty a že
5 furt měkké a tvrdé ‚i‘ pletou. No, selhávání ve škole, to je nejčastější. Za některými
6 kolegyněmi chodí i s dalšími věcmi, protože mají třeba rodinnou psychoterapii, že dělají.
7 Nebo i víc třeba do nějakých, když jsou nějaké úzkosti a tyhle věci, co už trochu, ještě to třeba
8 nemusí být vyložené pro kliniku, ale už je to tak jako na hraně; tak ale jdou ke kolegyním,
9 které jsou prostě zkušené. Ale tohle ještě nějak vnímám, že ještě na to potřebuji nějaké
10 zkušenosti. Takže já fakt ty problémy ve škole.

11 **A mohla by sis vybavit nějaký konkrétní případ, který byl pro tebe nějakým způsobem**
12 **významný a popsat ho? Se zachováním anonymity. A jde mi hlavně o to, třeba čím tě**
13 **ovlivnil, co sis z něj odnesla, čím pro tebe byl tak významný.**

14 Aha. No to je zajímavé. ... No jako že bych měla nějaký vyložene extra významný...

15 **No většinou je to ten, který jako první blikne v hlavě, co mám zkušenost.**

16 No mně nic moc neblinká, no. Jako že spíš mám v hlavě ty děti jako že ze dneška, ale to spíš
17 právě to, že jsou ze dneška. Jinak... To třeba teď mě napadá jeden klučina, ale to spíš, že byl
18 významný nějak tím, že je černoš a hodně to prostředí, ve kterém vyrůstá, že je jiné a má
19 hodně problémy vůbec rozumět ve škole a takhle. Takže tím, že se vymyká nějakému tomu
20 standardu. Tak to mě napadá. Ale není to úplně, že by to pro mě bylo nějak asi extra
21 významné. Asi fakt nic nedám.

22 **Dobře, v pohodě. Chtěla jsi po nástupu do zaměstnání něco měnit? Nebo jsi něco**
23 **změnila, přizpůsobila si podle sebe? A jak to bylo třeba přijímáno – kolegy, klienty?**

24 Asi jsem fakt nic moc neměnila. Protože já mám pocit, že jsem furt v takové té fázi, kdy ještě
25 nasávám ty věci, tak jak jsou a jako neměla jsem nějakou potřebu nějak extrémně něco měnit.
26 To spíš s těmi přestávkami mezi jednotlivými klienty a tak. Ale to je spíš o tom, že se snažím
27 víc strukturovat ty rodiče, abych prostě skončila v nějakou tu dobu, abych tam měla třeba
28 aspoň těch deset minut na to dojít si na záchod a tak. Ale to není úplně to, co bych asi měnila
29 tam.

1 **To ne, ale přizpůsobuješ si to podle sebe, asi?**

2 Jo, to jo, to je pravda.

3 **Oproti tomu zaběhanému systému, řekněme.**

4 Jo, to je pravda.

5 **To je poměrně významné, mi přijde tohle.**

6 Jo, to je fakt. Protože to fakt, to jsem si říkala, to fakt potřebuji. Tohle jo. Teď mě napadlo, že
7 ve WISCu, jak jsou ty kartičky, tak si to skládám takovým způsobem, aby to bylo prostě co
8 nejrychlejší. Jako připravuji ty kartičky. Jo, že jsem si tam prostě našla takovou
9 vychytávečku, která mi to urychluje a je to můj výmysl. Ale no, taková blbost prostě. Jo, něco
10 co takhle urychlí člověku práci.

11 **A máš ještě v plánu něco změnit? Nebo chystáš se na něco?**

12 Spíš jenom tak obecně jsem si říkala, že chci víc té své šéfové říkat, kdy už je to na mě moc a
13 kdy už něco nezvládám. Tak se jí v tom ozvat a říct jí to prostě. Nehrát si na tu, která zvládne
14 přesně to samé jako ona. Přitom je blbost si o sobě tohle myslet, protože to nezvládnou. Takže
15 nějak v tomhle, no. Ale nemám to nějak jasně. Teď je to dobré, takže teď jsem spokojená, ale
16 vím, že ze začátku jsem se v tomhle vůbec neozývala, ale mám to v plánu.

17 **A je tam na tebe vyvíjen nějaký takový tlak? Ty jsi říkala, že je šéfová hodně výkonová,
18 tak to je ono?**

19 No, no. Jo, to je ono, ale uvědomuji si, že částečně si na sebe ten tlak vyvíjím sama tím, že já
20 jí vlastně vidím, tu, která je výkonná a je tam něco z mého, co mi říká: ‚Měla bych to taky
21 takhle všechno zvládnout.‘

22 **Jasně, jasně.**

23 Na druhou stranu, ona taky když má seznam, co všechno je potřeba, tak přijde a všechno to na
24 mě vychrlí. A teďka vždycky přijde a ptá se: ‚Už to máš hotové?‘ a já to ještě nemám hotové.
25 Jo, že prostě je to oboje. Částečně si ten tlak vyvíjím sama a částečně ho dělá ona. Je to
26 jakoby oboje, v tomhle jo. Takový nějaký tlak. Ale je to určitě o tom vymezení si hranic a
27 prostě holt ‚ještě jsem to nestihla‘ a brát to tak, jak to je.

1 **Napadá mě, jak to třeba vypadá, když ti zadá nějakou práci a ty to nestihneš třeba**
2 **udělat nebo to uděláš třeba až další den. Jak to třeba vypadá?**

3 Ona tak většinou s udivením: ‚Ty to ještě nemáš?‘ Ale zase bere to, prostě nestihla jsem to,
4 nestihla. Jako není to o tom, že by mi to nějak; ona mi to nevyčte verbálně, někdy z nějakého
5 neverbálního, kdy vidím, že ona už by to jako chtěla mít a tak, takže je z toho taková
6 rozladěná. Takže na nějaké té rozladěnosti je to poznat. Ale jako nemám z toho nějaké postihy
7 a zase myslím si, že ona i vidí nějakou tu moji snahu, že ty věci prostě chci dělat nějak, nějak
8 dělám. Takže z toho není nějaké extra dusno. Jen ten rozhovor je takový nepříjemný v tu
9 chvíli, to jo. No ale tak jako na druhou stranu to ona nějak bere, no tak holt... Jako že to bere
10 tak, že ona s tím stejně jakoby nic nenadělá nebo s tím ani svým způsobem asi nechce nic
11 nadělat. Prostě nestihla jsem to, tak to udělám později. Už se stalo, stalo se.

12 **Ještě přemýšlím, jak se v tom cítíš ty. Jestli je to pro tebe nějaký hodně velký zásah.**
13 **Nebo...**

14 No, tak jako je to nepříjemné, ale... No, je fakt, že se s tím učím žít, že si říkám i takové to,
15 ona je prostě taková. Jo, že ona ty věci má ráda, když odsýpají, má ráda takové to prostě
16 hotovo, odškrtně se, jede se dál. Kdežto já nějaké věci mám rozpracované, víc třeba věci
17 rozpracovaných, ještě třeba nedotažených do konce, takže jednak se tomu přizpůsobuji tím, že
18 se snažím prostě vybrat ty nejdůležitější věci a ty udělat prostě přednostně, protože to i
19 vnímám, že by to tak mělo být. Prostě když je potřeba udělat něco dřív, tak to udělám dřív až
20 do konce. Na druhou stranu, když to zrovna tak úplně není a jedu podle toho svého, jak pro
21 mě je přirozenější, abych právě i tu práci měla takovou různorodější, tak rozpracovat nějak
22 víc věcí a nehoří to, tak se snažím – v tu chvíli mi to není příjemné, když ta ředitelka mi to
23 vyčte, ale takové to, že si řeknu: ‚No, je to prostě ředitelka.‘

24 **Jasně.**

25 Naštěstí si to můžu říct, protože tam nemám nějaké jako postihy a sankce z toho nebo něco
26 takového. Ale zase na druhou stranu jí to nechci natruc si to všechno rozpracovat, když vím,
27 že by ráda, aby tohle bylo hotové. Tak to zase se snažím jí vyjít vstříc, to jo. Nějaký
28 kompromis v tom nějak najít.

29 **Děkuji. A jaké zázemí ti tvoje pracoviště poskytuje, co dalšího bys přivítala, případně**
30 **potřebovala?**

Rozhovor G.17

1 Co bych potřebovala? Tak asi místo. My jsme totiž malá poradna a střídáme se tam, v jedné
2 kanceláři jsme vlastně dvě. No a já mám ještě jednu místnost, kde dělám hlavně ty
3 preventivní věci, ale když se vyšetřuje, tak se vyšetřuje v jedné místnosti a tu jako sdílíme,
4 takže to je takové nepříjemné. Ale to je věc, kterou vidím, že ta ředitelka hodně řeší a ta snaha
5 tam je, takže to je takové, že se s tím nic moc v tuhle chvíli nedá dělat. Ale bylo by to hezké
6 mít svoje místo, kde tak člověk bude všechno mít a nemusí – my třeba si to i píšeme do té
7 jedné knihy, kde kdy všechno kdo má, abychom se zase nekryli někde. Protože to už se někdy
8 stalo, že jsme si naobjednaly prostě obě dvě lidi, protože jsme jedna zapomněly to napsat do
9 té knihy a takhle. Takže to je takové hloupé, ale holt, co se dá dělat. No a fakt co je hodně
10 dobré, to je ten kolektiv, jak už jsme říkala. Příjemné prostředí, že je to prostě i milé si
11 popovídat s těmi ženskými tam a že za nimi můžu jít, když mám nějaké otázky. Na druhou
12 stranu je fakt, že ještě bych v tom kolektivu víc potřebovala to, jak přece jenom tam jedeme
13 furt, tak ty meziprostoje moc nejsou, takže pak už jsou všichni dost utahaní a já vím, že i
14 přestože jsou utahaní, tak můžu za nimi jít, když něco potřebuji, ale je mi to zase takové
15 hloupé vůči nim, protože vím, že už toho mají prostě nad hlavu a já ještě je jdu otravovat
16 s nějakými otázkami. Takže fakt by tam pomohlo, kdyby těch klientů bylo méně.

17 **A jak na tebe při tvém nástupu reagovali ostatní zaměstnanci, respektive tedy**
18 **zaměstnankyně, kolegyně, případně stávající klienti?**

19 Vřele, mile. Já jsem vlastně nejdřív byla v takovém, nejdřív to měl být víkend, nakonec to byl
20 jenom celý den u té jedné kolegyně doma. Takové to bylo, jakože s obědem a šly jsme se i
21 projít. Bylo to hodně i pracovní, jakože se tam řešily ty pracovní věci, ale bylo to prostě
22 takové to setkání, částečně i neformální, kde fakt byla možnost se poznat i víc navzájem,
23 takže to bylo takové hodně super. No a vnímala jsem tam fakt tu vstřícnost jejich a zájem o
24 mě a ochotu mi i předávat ty věci, tak jak ony třeba se je už tak nějak naučily a tak. Takže to
25 bylo fajn. A ti stávající klienti. Jo, dobře. Jako nevnímala jsem nějaké jakoby, že by mi řekli:
26 ‚No, ta kolegyně před vámi ale něco...‘ no, asi mě to až jako překvapilo, že to bylo hodně
27 v pohodě. Že vždycky odcházeli, děkovali. Aspoň tak, jak já jsem to vycítila, tak byli
28 spokojení. Takže tak jak já to chápu, tak dobré. Kdo ví, kde je sice pravda, ale já jsem to tak
29 nějak viděla.

30 **A ještě u té kolegyně, jak jsi u ní byla ten jeden den, to bylo v rámci nějakého zaškolení?**
31 **Jak to vzniklo?**

Rozhovor G.18

1 Ne, ne. Já jsem sice nastupovala v září, ale přes prázdniny a už i před prázdninami jsem
2 chodila právě na nějaké náslechy, s tím, že mi to ředitelka proplácela jako na dohodu. Takže
3 to bylo i milé, že ačkoliv jsem tam fakt nedělala vůbec nic ještě, zaučovala jsem se a tak mi to
4 takhle platila. To bylo milé. A právě to bylo takové postupné. A právě tohle bylo na konci
5 školního roku, kdy třeba teď pojedeme na dva dny úplně pryč z města, ale tenkrát to nějak
6 nevyšlo, takže místo těch dvou dnů byl jenom takhle jeden den, kde tam byly všechny
7 zaměstnankyně poradny, takže to byla taková – pracovní výjezd, se tomu říká.

8 **Jasně. Co nebo kdo ti nejvíc pomohl nebo pomáhá při nástupu do práce? V tom celém**
9 **procesu, řekněme.**

10 Asi nejvíc ta ředitelka, protože u ní si dělám nejvíc náslechů. To zaučování prostě. To mi
11 pomohlo úplně nejvíc.

12 **Takže když to trošku zobecním, tak ten prostor zaučit se?**

13 Jo, zaučit se.

14 **A v osobě tedy té ředitelky.**

15 Jo.

16 **Jak třeba probíhá spolupráce s dalšími profesionály, třeba s učiteli a tak. Ty jsi to**
17 **poměrně dost nějak naznačila ve spolupráci s tou školou, ale...**

18 No, je to různé. S některými hodně dobře a s některými hodně špatně. A fakt se to odvíjí od té
19 jejich víry vůbec v tu diagnostiku nebo vůbec v tu poruchu. Protože někteří to vidí jenom jako
20 lenost těch dětí nebo to, že jsou jenom nevychovaní; a berou to, jako že když si přijdou do
21 poradny pro papír, tak že jim tam napíšeme nějaké úlevy a prostě oni mají pohodu a tak.
22 Takže takové to: ‚A dřív to nebylo a teď je toho spousta, tak jak je to možné‘ a tak. Takže
23 prostě s takovými učiteli je to hodně bída. No a pak jsou zase prostě učitelé, kteří se fakt snaží
24 a snaží se přistupovat k těm dětem individuálně. A opravdu, to je poznat i z těch dotazníků, co
25 oni nám posílají do poradny, co vyplňují o tom dítěti. Tak paní učitelky, které prostě to tam
26 fakt vyplní podrobně a na druhé straně učitelky, které tam tak jako zaškrtají, co můžou jen tak
27 podtrhají a nic moc už nevpíší. Nebo i tak nějak ironické vpisky do toho dají a tak. No, fakt
28 je to hodně různé. No, jako opravdu těžko říct. No ale asi celkově se dá říct, že oni to tak jako
29 vnímají, že když z té poradny tam na tu školu přijde, tak jako ‚paní doktorko‘ a tak, že se
30 kolikrát stalo i mně, že ty rodiče třeba říkali paní doktorko. Takže vnímám často, že i ti učitelé

Rozhovor G.19

1 to tak často berou, že přišel nějaký odborník do školy a že to nevnímají ani vlastně partnersky,
2 ale vlastně jako kdybychom my jsme byli ještě nějak nad nimi. Přitom je ideální, když je to
3 partnerské, že jo. No, tak to mně tedy přijde, že je dost časté.

4 **A třeba spolupráce ještě s nějakými dalšími institucemi? Já teď nevím, třeba s kým**
5 **spolupracujete.**

6 No, my moc v rámci, zase v rámci prevence víc, ale takhle čistě co se týká poradny... No,
7 jako doporučujeme třeba, kam je zrovna potřeba. Různé rodinné poradny, to je věc, kam se
8 docela často odkazuje, do center kam se odkazují děti, co mají různé výchovné potíže... No,
9 teď mám úplně okno. Centra, kam děti dochází i třeba pravidelněji a i třeba s rodinami že se
10 jim tam věnují. I třeba terapeuticky, což u nás prostor na to není. No nebo třeba
11 k psychiatrům, když je to opravdu to echt ADHD nebo na neurologii taky. A kam ještě? To
12 asi takhle. Často je potřeba doučování, tak přes Člověka v tísní, to je super, že to existuje. No,
13 že to doučování je hrozně dobré pro ty děcka, zvlášť když jsou ze znevýhodněných rodin. Tak
14 to je dobré. A pak ještě nějaké organizace jsme takhle docela... No do dys-centra na nějaké
15 třeba nápravy, když u nich na škole nápravy nefungují. No tak už mě asi nic nenapadne.

16 **A ta komunikace nebo ta spolupráce tam probíhá nějak hladce nebo jsou tam**
17 **problémy?**

18 No, my je tam tak jako odkážeme a už je to na nich. Jinak že bychom nějak víc
19 spolupracovali, to ne. To už nevím, kdy by se to dělalo.

20 **Teďka mám otázku, nevím, jak bude plodná, jestli máš možnost se poradit nebo**
21 **konzultovat pracovní záležitosti s někým jiným.**

22 Jako ještě mimo poradnu?

23 **Já jsem původně hodně myslela na supervizora případně zkušenější pracovníky, což o**
24 **tom jsi mluvila.**

25 Supervize my tam přímo nemáme. Teď se dělají ještě přímo odborné porady. Protože máme
26 porady takové jako provoznější a teď jsme si třeba – nebo zase, ti zkušenější, já zatím
27 poslouchám – ale že třeba bylo téma ‚Poruchy pozornosti‘ a teďka třeba jaké teda ty
28 diagnostické metody, kdo co používá, co se komu osvědčilo. Takže je to takový workshop
29 nebo něco takového. Protože právě tím, že jak se jede vždycky jedno vyšetření za druhým, tak

Rozhovor G.20

1 tam není prostor na nějaké prokonzultování takových věcí, takže když se tam takhle
2 vyloženě vyhradí prostor, tak je to dobré, že se to takhle řekne.

3 **A máš třeba možnost nějakého dalšího vzdělávání, třeba kurzy nebo školení?**

4 Jo, a to je vlastně další věc, která je fakt super, že ředitelka to hodně podporuje, takže de facto
5 cokoli si najdu a nějak to zhodnotím, že by to pro mě mělo nějaký přínos v rámci jak té
6 diagnostické práce tak i v tom metodictví prevence, tak mi to i všechno proplácí. A nakonec,
7 my máme dvanáct dní studijního volna, takže z toho se na to prostě dá čerpat. Takže to
8 ředitelka hodně podporuje. Takže to je fakt dobré. Jako psychoterapeutický výcvik si platím
9 sama, to jako jo, no.

10 **To je jasné.**

11 Vzhledem k tomu, že ještě mám takový typ, který nesouvisí úplně tak s tou prací s těmi dětmi,
12 že jo. Ale jinak kurzy mi platí všechny.

13 **Hm. Já jsem tady ještě měla podotázku. Od koho vychází ta iniciativa. Takže iniciativa
14 jít na nějaký kurz nebo vzdělávat se vychází od tebe?**

15 Oboje. Buď ode mě, nebo možná i většinu mi nabízela ředitelka. Protože jak nám chodí i
16 nabídky na náš poradenský mail, takže to třeba vezme i ředitelka na poradě a řekne: ‚Hele, je
17 tady tohle tohle, chcete něco? Jako zaškrtněte si, přihlaste se.‘ Nebo i řekne konkrétním
18 lidem: ‚Hele, mě napadlo, že by pro tebe mohlo být dobré to a to.‘ Takže možná i častěji od té
19 ředitelky. Ale taky jsem teď naposledy na něčem byla, že jsem si to našla sama. Ne, oni mi to
20 pak vlastně zrušili, takže jsem tam nebyla, ale prostě jsem tam měla jít. Takže to oboje.

21 **Tak to bylo vlastně všechno. Nevím, jestli tě napadá něco, co by mělo zaznít a nezaznělo?**

22 Já myslím, že jsem se ze svých těžkých začátků vypovídala dost. Mám to tady vlastně jako
23 takovou, jak to říct... no, jo, vypovídala jsem se.

24 **Dobře. Já ti moc děkuji, moc mi to pomůže.**

25 Nemáš zač, rádo se stalo.

26 **Děkuji.**

Příloha H:

Rozhovor H

Rozhovor H.1

1 **Já tedy píšu tu bakalářskou práci, která se zabývá prožíváním profesních začátků**
2 **psychologů ve školství, jak vystupují ze školy, vstupují do práce, co prožívají, jaké řeší**
3 **problémy, jaké mají obtíže, co jim pomáhá, co jim nepomáhá vůbec. A ve výsledku by**
4 **měl být souhrn těchto věcí, případně nějaké doporučení, jak by se jim dalo pomáhat při**
5 **tom vstupu, při té adaptaci.**

6 **Mohla bys mi na začátek popsat, jak ses stala tím psychologem ve školství, jaká cesta**
7 **konkrétně k tomu vedla u tebe?**

8 No, já jsem vlastně, když jsem byla v posledním ročníku vlastně na fakultě a psala jsem
9 diplomku, vlastně chystala jsem se na státnice, tak už jsem jakoby neměla tolik předmětů ve
10 škole. Tak jsem si říkala, že by bylo dobré třeba sehnat si nějakou práci na menší úvazek a
11 našla jsem si práci jako asistentka pedagoga právě k holčičce s Aspergerovým syndromem.
12 Takže vlastně rok, co jsem psala diplomku, ten poslední rok jakoby na fakultě, jsem měla
13 tuhle práci. Což potom jakoby dál asi to moje směřování jako to tím pohnulo, takže když jsem
14 skončila školu a potom jsem se rozhodovala, co dál, tak jsem samozřejmě psala strašnou
15 spoustu mailů na všechny různé strany, ale tak jako trošku jsem doufala, že tady právě
16 funguje speciálně pedagogické centrum, které se zaměřuje jakoby na autistické děti, že třeba
17 by někoho hledali, tak bych mohla být díky tomu tak jako bych mohla mít výhodu, že takhle
18 mám nějakou praxi. No a to se taky potom zadařilo, že jsem je vlastně oslovila, oni asi za
19 měsíc za dva měsíce vypisovali výběrové řízení na pozici tedy psychologa novou, takže
20 normálně klasicky výběrové řízení a teda jako vybrali si mě. Takže to jsem byla ráda, no. Já
21 jsem tam byla dřív, ještě za studií, na praxi, takže to byla taková jako výhoda. A vlastně
22 pracovala jsem i krátce ještě u APLy, což je tedy vlastně Asociace pomáhající lidem
23 s autismem, takže jako opravdu to povědomí jako jsem o té práci nějaké měla trošku, no, o
24 tom autismu. Takže tak.

25 **A pokud jde o tvoje vlastní studium, nakolik si myslíš, že tě ta škola připravila na**
26 **současnou profesi, případně jestli sis musela něco doplňovat?**

27 No tak jako po té odborné stránce vlastně, co se týče poruch autistického spektra, tak to jsem
28 si celé musela nastudovat sama. To vlastně vůbec, jako vím, že ve škole, vůbec o tom nepadlo
29 ani slovo. Vlastně ani v rámci třeba dětské psychoterapie, psychologie, vývojovky, vesměs
30 jsme se k tomu jako nikdy nedostali. Nevím, jestli mě to nijak minulo. Víím, že ve škole ani
31 ťuk. Toto jsem si tedy musela nastudovat fakt sama. Ale myslím, že ta škola mě připravila
32 v tom – jako určitě ta škola si myslím, že je dobrá v tom a formuje toho člověka tak, že jako

Rozhovor H.2

1 vytvoří nějaký spíš rámeček, jak o těch věcech uvažovat a jakoby myslím si, že to vlastně ani
2 není o těch konkrétních vědomostech, jako spíš o formování toho nějakého psychologického
3 myšlení. A to je možná i jako důležitější mi přijde. Že potom takové ty jakoby konkrétní už
4 jako vědomosti odborné, to už si člověk potom doplní nějak dál.

5 **Takže tady to myslíš, že ti ta škola dala?**

6 Jo, to si myslím, že mně dala.

7 **Hm. Mohla bys vyjádřit na škále 0 – 10; samozřejmě 0 ...**

8 Hm.

9 **... svou spokojenost v práci? Případně co by pomohlo, aby byla vyšší?**

10 Hm, hm, tak já bych dala tak osm. Já jsem jako hrozně spokojená v tom, že my máme
11 výborný kolektiv, takže to velmi jako kvitují. A i ta práce je jako fakt zajímavá a dělám
12 s dětmi, to jsem vždycky chtěla. A je to tam fakt takové jako příjemné, dobrá práce. Ale co mi
13 trochu vadí, že zaprvé té práce je strašně moc, že je nás tam málo. Jako to je práce tak ještě
14 pro dvakrát víc psychologů, kdybychom tam byli čtyři nebo pět, tak pořád máme hodně práce.
15 Někdy je to hodně, že si vlastně práci беру domů, dělám ji o víkendech, takže to je takové
16 hodně zahlcující. A trošku mě i mrzí, že vlastně i tím, jak je těch dětí hodně, tak děláme
17 jenom to, co je vlastně nutné a není čas dělat třeba rodičovské skupinky nebo není tam jako
18 prostor pro nic navíc. Jo, a to mě tedy jako mrzí. To jsou takové dvě věci.

19 **No tak na to bych navázala. Dokážeš uvést klady a zápory tvé práce, jaké jsou pro tebe
20 osobně?**

21 Hm. Jako pro mě určitě klad je, že jsem si sedla jakoby s kolegyní, i tedy s ostatními kolegy,
22 mám dobrého vedoucího, je tam dobrá komunikace v práci. Je to všechno v takovém
23 přátelském duchu, že člověk se nebojí vystoupit s něčím, když je nějaký problém. Tak to jsem
24 docela ráda, že to tam takhle funguje. A nevím, no. Jakoby ty zápory jsou tyhle – že prostě té
25 práce je hodně, že bychom se tam uživili minimálně ještě dva psychologové navíc. A že
26 vlastně není tím pádem ani čas jakoby na nějaké další, třeba zajímavější aktivity, i přínosnější
27 pro ty rodiče. Prostě nějak jakoby rozšířit ten okruh těch služeb. Na to vlastně tam není, není
28 na to čas.

29 **A ty tam tedy máš nějakou kolegyni nebo jsi tam sama psycholožka?**

Rozhovor H.3

1 Jo, mám tam kolegyni. Vlastně která už je tam pět let, takže...

2 **A jak se shoduje ta tvoje původní představa práce s realitou?**

3 No, já myslím, že se jako poměrně asi jako shodla, ta moje původní představa, ale jako
4 myslela jsem si, i podle toho, jak třeba to měli vyvěšené právě na internetových stránkách, že
5 tam mají ty rodičovské skupiny jednou za čtrnáct dní, jednou za týden, že dělají prostě
6 nácviky, ještě pro děti nějaké skupinky. Jo, něco právě jakoby ještě širší okruh tady těch
7 aktivit. Tak to mě mrzí, že není, to mě docela mrzí.

8 **A třeba z hlediska tvójí role, co ty jsi očekávala jako psycholožka že budeš dělat nebo** 9 **tak?**

10 Jako to se asi celkem naplnilo. Jako naplnilo se to v tom, že jsem věděla, že prostě budu dělat
11 diagnostiku, že ta práce bude prostě i třeba s těžce postiženými dětmi nebo že ten kontakt
12 bude takový jako různorodý. Myslím, že jsem na to celkem byla připravená. Už tím, že jsem
13 tam předtím byla na praxi vlastně, trochu jsem si to mohla jako oťukat, podívat se. Jako
14 nějaký můj osobní... Nevím, trochu jsem jako měla strach, jestli to zvládnou opravdu jako být
15 v tom taková samostatná, třeba komunikovat i s těmi rodiči, aby mě třeba brali, protože jsem,
16 že jo, mladá holka, sama ještě nemám děti, oni často to jsou rodiče, kteří mají prostě těžce
17 postižené, vlastně mentálně, děti a teďka jim tam vlastně radit a něco jim vykládat. To byl
18 takový trochu můj vnitřní boj ze začátku, kdy jako aby člověk získal trochu autoritu u rodičů
19 nebo aby tam nebyl úplně jako šašek nějaký mladý, co tedy jim tam něco vykládá, ale... No,
20 tak možná v tom. Ani ne ten kontakt s těmi dětmi, ale s těmi rodiči je pro mě někdy takový, že
21 ještě v tom úplně, že ještě si hledám takovou svoji jistotu v tom, no. Nebo tu svoji roli. Roli
22 ne. Prostě jistotu, nějakou sebejistotu.

23 **Jaké máš ty osobně copingové strategie nebo co ti pomáhá, když jsi ve stresu?**

24 Když jsem ve stresu? Tak nevím, no. Snažím se, jako fakt teď už se snažím jakoby tu práci si
25 tahat domů minimálně, nechávat to tam a opravdu mít třeba odpoledne večery sama pro sebe.
26 Já nevím, s přítelem chodíme běhat, prostě takže sport, běhání, kamarádi. Někde prostě,
27 věnuji se svým koníčkům, to se snažím tak jako nezanedbávat. Takže tak asi. Takové
28 normální, no.

29 **A teď když jsi v práci, tak nějaké obecné copingové strategie, které se ti potom** 30 **promítají do práce, které se ti tam vyplatily?**

Rozhovor H.4

1 Jakoby přímo v rámci té práce, jo?

2 **Hm.**

3 To já nevím, no, jak teď na to mám úplně odpovědět. Jako konkrétně.

4 **Jestli v práci třeba se ti nějaká osvědčila, nejenom že třeba jdeš běhat, to v práci**
5 **nemůžeš. Něco...**

6 Jako v rámci té práce, jo?

7 **Hm.**

8 Tak jako co mi hodně pomáhá, tak že když mám nějaký prostě problém, tak to můžu sdílet
9 třeba s tou svojí svou kolegyní, jo. Nebo prostě ona je taková hodně přístupná, takže se o
10 spoustě věcech, o spoustě třeba případů, kdy jsou nějaké nejasnosti, kdy třeba já mám
11 problém, tak hodně jako to prostě s ní můžu probrat. Probíráme to, tak to je takové fajn, no.
12 Jo, když je větší problém, tak to můžu probrat i s vedoucím, tak to je docela dobré. No, asi to
13 tak nejvíc.

14 **Jo, děkuji. Změnilo se nějak tvoje trávení volného času, myslím hlavně z hlediska**
15 **nějakých zálib nebo koníčků, když jsi nastoupila do práce a vlastně opustila školu?**
16 **Případně jak ty změny hodnotíš, jestli jsou pro tebe spíš pozitivní, spíš negativní?**

17 Já si myslím, že jako koníčky mně zůstaly stejné nebo že mám stejný okruh zájmů a vlastně
18 dost podobně jako trávím ten volný čas, tak jak jsem ho trávila na vysoké. Ale toho času je
19 mnohem méně, takže člověka to učí tak jako s tím časem nějak lépe hospodařit, no. Já prostě
20 jsem zase taková, že trošku kašlu na uklízení a tady ty věci a spíš si říkám, že si jako
21 zasloužím odpočinek a zasloužím si relax, takže to spíš jako... Myslím, že na sebe dovedu být
22 hodná. Takže to je celkem v pohodě.

23 **Takže méně času, ale prostě si to užíváš.**

24 Jo, jo, jo. Méně času, ale jakoby ty koníčky, myslím si, tak jako zůstaly stejné a jako věnuji se
25 jim dál.

26 **Je nějaká rada, kterou jsi dostala od někoho zkušenějšího nebo nějaký příklad, něco, na**
27 **co nezapomeneš, co tě tak provází?**

Rozhovor H.5

1 Jako asi si úplně nevzpomenu na nic tak extra výrazného. Já tedy teď ještě dělám terapeutický
2 výcvik, takže tam hodně, třeba i věci, co se tak jako naučnou, o čem si povídáme, tak často
3 se mi to v té práci tak jako otevře. Teď třeba jsme měli jako seminář o diagnostice a o tom,
4 jak člověk prostě nemůže veškerou váhu vkládat do diagnostických testů, že to jako vůbec
5 není všechno, naopak jako je to trochu jinde ta práce, že jo. A zvlášť s těmi dětmi. Takže to
6 jsou spíš takové... Asi jedna velká rada, která by mě tak nějak provázela, to asi ne, spíš
7 takové dílčí, co tak člověk na to natrefí, že si tak vzpomene.

8 **A jaký výcvik děláš?**

9 Já dělám jako v analytické psychoterapii, to znamená Jung, jungiánská psychologie.

10 **Hm. A ve vztahu k tvé práci, máš z něčeho obavy?**

11 No, mám trošku obavy ze stereotypu, upřímně řečeno. Vlastně po čtyřech měsících zjišťuji, že
12 ta práce je hodně taková... Ani ne jakoby ti klienti, ti jsou zajímaví, v tom rozhodně ta práce
13 stereotypní není. Ale je trošku stereotypní v tom, že opravdu není čas dělat vlastně, jakoby
14 trošku šít to těm dětem na míru, to co potřebují, jo. Věnovat jim ten čas a opravdu dát si ten
15 čas na to, abych si rozmyslela, jaké třeba ty testy použiji, i třeba jiné, různé. Není tam čas
16 prostě na rozhovor s rodiči, není čas třeba na opakované návštěvy, opakované konzultace,
17 takže je to fakt trošku potom někdy jako na běžícím pásu. Jakoby že člověk dělá pořád ty
18 samé testy, protože nic jiného vlastně, na to není prostor. A je to takové šup, šup, šup. Takže
19 stereotyp. Takže jakoby to mám trochu obavu. Ze stereotypu v té práci. Nevím no, možná
20 někdy mám obavu z toho jít jako do konfliktu třeba s některými rodiči. Třeba setkala jsem se i
21 s tím, že pokud rodič třeba není ještě úplně vyrovnaný s tím, že má takhle postižené dítě, tak
22 potom ta komunikace je taková obtížná a v tom ještě tak jako hodně, to myslím, že ještě
23 hodně velký kus cesty je jakoby pro mě jak toto lépe zvládat, no. Takže z toho mám někdy
24 jako strach, obavy, abych toto nějak uměla zvládat.

25 **A co tam je ta věc, čeho se tam bojíš? Třeba jít s nimi do konfliktu?**

26 Já spíš nevím jako do jaké míry... Tím, že taky zase není prostor vlastně s těmi rodiči jako
27 vůbec si tam sednout a třeba hodinu si s nimi jen povídat o tom, o výsledku, jaký já z toho
28 mám pocit, co mně z toho vychází z toho testu a jak oni to vnímají a co se děje třeba doma. A
29 na to tam fakt jako není moc čas, jo, prostě. Já mám třeba deset minut po tom vyšetření, jo.
30 Takže když se mi tam maminka rozbere a vidím, že prostě vůbec jako nikdo si s ní o tom
31 takhle nepromluvil ještě, ani z lékařů, ani v žádném centru, nic. Tak samozřejmě cítím, že

Rozhovor H.6

1 hlavně bych potřebovala dát jim ten čas a jakoby ten prostor, aby oni se mohli vypovídat a
2 tak. Ale zároveň nemůžu, není na to ten čas, takže... Takže je to takové... No, mám strach,
3 abych jim nějak jako neublížila vlastně tím. Nebo jako že mám... To je takové jako
4 choulostivé.

5 **Že to prostě zůstane otevřené?**

6 Jo, že to zůstane otevřené a oni vlastně si s tím zůstanou sami. Tu péči, kterou by potřebovali
7 oni, i ti rodiče, tak vlastně jim nikdo nedá. Málokdy, asi. Málokde.

8 **To mi přijde docela frustrující pro tebe. Asi bych byla dost frustrovaná, si říkám.**

9 Hm, hm.

10 **No a co tobě osobně přináší tvoje práce?**

11 Tak přináší mně jako, já musím říct, že třeba po té vysoké škole, že určitě mi to přineslo
12 nějaké jako ukotvení v mém životě, ten moment, že jsem se postavila fakt na vlastní nohy, že
13 jsem přestala být závislá na rodičích. I nějaký pocit jakoby vlastní hodnoty v tom, ve srovnání
14 třeba s vrstevníky, co sleduje spolužáky člověk nebo kamarády kde kdo je, jak prostě se snaží
15 – ten má práci, ten nemá práci, ten vlastně... Jsem ráda, že mám práci. Takže určitě to
16 přispělo k nějaké mé, k nějakému jakoby sebevědomí nebo sebejistotě a hlavně jsem jako
17 ráda, že mám pocit, že ta práce je smysluplná, no. Baví mě a myslím, že má smysl. Takže
18 jako tak.

19 **A vnímáš u sebe nějaký osobnostní posun, nějakou změnu? Může to být vlastně
20 prakticky cokoliv subjektivně významného pro tebe.**

21 Hm. Osobností změnu... Jako já mám pocit, že tady ten čas, který teď prožívám, je hrozně
22 plný jako změn a je to fakt takové, že mám pocit, že jsem jako skočila do té dospělosti vlastně
23 rovnýma nohama. Ale jako jsem ráda. Takže i s tou prací si myslím, že to je hodně provázané.
24 Nevím, no. Spíš tak jako obecně, že člověk jako dozraje, no. Je to takové... Hodně se to
25 promítá i do mého vztahu jako vůči rodičům, protože když teď jako řešíme nějaké konfliktní
26 situace, tak pro mě už to není tak jako stresující v tom, že vím, že už jsem samostatná
27 jednotka, že se umím sama o sebe postarat, nejsem na nich závislá a tím pádem jsem hodně...
28 Dalo mi to jakoby svobodu hodně. Ve spoustě věcí jsem jakoby svobodnější. No, to tady tak
29 jako střílím.

Rozhovor H.7

1 **Ne, dobré.**

2 Nevím, no. Nějak že člověk je taky něco platný, že je něco platný v rámci společnosti, v rámci
3 toho společenství, že jakoby to, že jako dlouho studoval, získával nějaké prostě poznatky a
4 tak, jakoby čerpal, že jo, z nějakých takových zdrojů, tak teď jako zase že se může vydávat,
5 no. Tak to je takové dobré, no.

6 **Děkuji. A jak prožíváš sebe sama v práci z hlediska nějaké odbornosti nebo**
7 **kompetentnosti? Nebo taky jak se cítíš jako psycholog, respektive jestli se cítíš být**
8 **psychologem? Případně z čeho ten pocit vychází, nějaké zážitky, zkušenosti...**

9 No, co se týče těch kompetencí v práci, tak jako myslím, že ještě mám fakt co dohánět. Že
10 v tom se jako cítím ještě taková spíš docela nekompetentní, jo. Tím, že jako jsem si to
11 všechno vlastně musela načítat jakoby sama, dostudovávat, tak to je fakt... Spíš tou
12 zkušeností zjišťuji, že se člověk hrozně moc učí a zvlášť právě v kontaktu s těmi rodiči, tam
13 tedy cítím, že bych potřebovala třeba ještě větší jakoby sebejistotu. Spíš je to v takovém tom
14 jak vést rozhovor, jo, jak jako působit, jak třeba i ty odborné informace nějakým jakoby
15 přijatelným způsobem vlastně i pro ty rodiče jim to sdělovat nebo jo, jak s nimi nějak
16 srozumitelně vlastně komunikovat. Jo, učit se třeba nějaké empatii taky, jo. To jsou pro mě
17 taková témata hodně důležitá vlastně hlavně vůči těm rodičům; vůči těm dětem si myslím, že
18 tam už nějaký jakoby cit pro to už mám vypěstovaný už jako z dřívějšíka. Takže v tomto ty
19 kompetence. A jestli se cítím být psychologem? Tak je to moje profese, já určitě jako trochu
20 mám problém s tím, když někdo trošku psychologizuje i třeba ve svých vztazích, i co má
21 s kamarády a v partnerských vztazích. Jako já nejsem typ, co by to do toho nějak tahal a když
22 už někdy se neuhlídám a začnu někoho rozebírat a klást mu psychoterapeutické otázky, tak se
23 velmi rychle zarazím a řeknu: 'Tak to ne. Jsme kamarádi a nejsme prostě terapeut a klient.'
24 Takže to se snažím docela jako oddělovat, no. To si myslím, že je docela důležité pro mě tedy
25 osobně.

26 **A u těch dětí ten pocit kompetence jsi říkala, že se to vyvíjelo už dřív, když jsi tam tedy**
27 **byla na té stáži?**

28 Já jako s dětmi takhle prostě mám větší zkušenosti. Já jsem dělala i jako v dobrovolnické
29 programu několik let jako taky s holčičkou jedenáctiletou. Potom jsem vlastně rok dělala
30 s patnáctiletou dívkou, že jsem dělala tu asistenci. Byla jsem vlastně v rámci kolektivu
31 školního a tak. Jako že mám pocit, že celý život k těm dětem mě to tak jako směřuje a tím

Rozhovor H.8

1 pádem se s nimi tedy cítím jistější. Nebo tam cítím, že dokážu nějak přirozeně vlastně,
2 přirozeněji, na ně reagovat a je to pro mě takové... Cítím se v tom mnohem jakoby jistější a
3 jsem to jakoby víc já, no. Víc mám pocit, že mi to tam víc jde než jakoby s těmi dospělými.

4 **A co by ti třeba pomohlo, aby to s těmi rodiči bylo lepší?**

5 Já si myslím, že mně určitě třeba pomohla supervize. To je třeba ještě jedna z věcí, co mi jako
6 chybí v té práci, ještě kdybych se mohla vrátit k nějaké té předchozí otázce. Tak určitě jako
7 supervize nějaká, to si myslím, že by bylo hodně jako pro mě takové přínosné. A to mně tam
8 chybí tedy. A nevím, no. Spíš jako možnost třeba si to i vyzkoušet nanečisto. Takové jakoby
9 různé třeba modely těch situací, co s těmi rodiči prostě se dají jakoby řešit a jsou třeba takové
10 trošku krizovější, tak zkusit si to někde nacvičit. Nebo jakoby s někým si to přehrát a potom
11 říct zpětně, jestli jsem reagovala dobře, nereagovala dobře, co by mohlo být jinak, lépe a tak.
12 To si myslím spíš takovým praktickým jakoby způsobem třeba, to mě tak napadá. Nevím, já
13 si myslím, že je to ale hodně o nějaké zkušenosti a o tom postupném nabírání trošku té
14 sebedůvěry a té odbornosti jakoby v tomto. Tak tak.

15 **A teď otázka trochu bokem. Můžeš říct, jak se cítíš ve své práci, jsou nějaké emoce, 16 které prožíváš častěji než jiné v souvislosti s tou tvojí prací?**

17 No jako vlastně docela často je to stres. Takový jako pres, že prostě je toho hodně a teď
18 člověk fakt to musí mít jako hodně dobře tak jako zorganizované, naplánované, aby to vlastně
19 všechno jako zvládl. No, asi ten stres tak nejvíc teď pociťuji, no. Tak nějak emoce... jako
20 v tomto stres, zase někdy jako velmi často dochází k takovým situacím, že se člověk jakoby,
21 zní to blbě, ale vlastně se hrozně jako pobaví. Nebo s těmi dětmi že jsou situace, které jsou
22 hrozně jako roztomilé, takové jako úsměvné. Že oni fakt v tom, jak jsou úplně mimo často a
23 mají takové specifické zájmy, tak je to někdy takové fakt, že se to člověka tak jako vnitřně
24 dotkne. Tak to taky hodně, no, vlastně s těmi dětmi. Takové jako... Já nevím, to je hrozné,
25 vůbec nedokážu popisovat svoje emoce. Jako... Co to je? Že jsem jako ráda, že tam v tom
26 okamžiku s nimi můžu být a nějak to s nimi sdílet. Vlastně tu jejich... Napojit se na ten jejich
27 svět a vlastně chvilku tam být s nimi v tom. Jo, že to je pro mě vlastně hrozně obohacující.
28 Tak to taky.

29 **To je hezké. Jak na tvoji práci reagují tvoji nejbližší? To znamená asi rodiče, partner, 30 přátelé. A třeba proč si myslíš, že to tak je?**

Rozhovor H.9

1 Jako reagují velmi pozitivně. Jako rodiče hlavně. Vím, že mamka byla strašně ráda, myslím
2 jako, že je na mě i tak hodně pyšná, že jsem si jako sama našla tu práci, fakt svým jako úsilím
3 a tady ve městě a že jsem fakt tu práci získala v tom oboru. Mám pocit, že jsem opravdu
4 stoupla jako v jejích očích. A tak jako jo, všichni to jako berou tak jako pozitivně. Já třeba
5 často i říkám nějaké takové různé zážitky z té práce, samozřejmě jako ve vší anonymitě a tak.
6 Protože často je to právě takové úsměvné, takže to i slouží k takovému, jako že se snažím
7 vlastně o tady té problematice i hodně tak jako hodně i lidi ve svém okolí informovat nebo i
8 přes blbý Facebook, že člověk jakoby... Třeba sdílím tam různé, když třeba nějaká
9 organizace, když má nějaké, pořádá nějaké akce, bazárky, nějaké věci, tak prostě se snažím to
10 i tak jakoby šířit dál. Tady jakoby tu osvětu v tom nebo tak a všichni na to jakoby reagují
11 pozitivně, dobře, kladně. A jako přítel, přítel taky. Takže dobré.

12 **A třeba jaký přístup bys od nich potřebovala? Nebo co bys ocenila, aby ti dávali? Nebo**
13 **třeba co ti dávají a je to pro tebe důležité?**

14 Jako moji blízcí?

15 **Hm.**

16 Hm. Jako v souvislosti s tou prací?

17 **S tou prací, s tou adaptací, s tím procesem, kterým procházíš.**

18 Asi jako mně přijde, že jako my s přítelem máme hrozně takový jako dobrý vztah a myslím,
19 že on to tak úplně jako... Ze začátku byla pro mě jakoby fakt potřebná taková jako podpora,
20 takové to, aby on mě chápal, že třeba ten začátek byl pro mě těžký, že toho bylo hodně, než
21 jsem si prostě zvykla vůbec na ten režim ráno vstávat a být někde do čtyř, od osmi do čtyř, tak
22 vůbec jakoby s tím se sžít, to bylo takové jako náročnější. Jo, tak je to fajn, že prostě ptá se
23 mě, co bylo v práci, jaký jsem měla den, když jsem unavená, tak prostě to ví, pozná, zastane
24 nějakou práci třeba doma. Že se jakoby dokáže přizpůsobovat i tady těm věcem. Když je něco
25 těžkého, tak vím, že to s ním můžu rozebrat, můžu to s ním sdílet. To je pro mě hodně
26 důležité, no. Že vlastně mi naslouchá, že mě v tomto jako takhle podporuje. A ze strany
27 rodičů, tak tam je to takové, tam spíš se o tom občas tak jako pobavíme, že se zeptají co
28 v práci, jestli všechno jde. Řeknu že jo, tam ani nic víc neočekávám. Tam už je to takové
29 někde jinde. Ale spíš jako ze strany toho přítele je to takové jako důležité a to jako funguje.

1 **Mohla bys mi teď popsat prosím tvoji práci, tvoje povinnosti, co děláš jako psychologka,**
2 **třeba jak vypadá tvůj běžný den?**

3 My vlastně chodíme na půl osmou do práce, s tím, že na půl devátou je vždycky první
4 vyšetření. Takže přijdou první rodiče jakoby s dítětem a tu hodinu máme na to, abychom si
5 vlastně připravili jakoby karty, podklady vlastně na ten den všech těch jakoby klientů, kteří
6 nám tedy přijdou. Připravili si testy, připravili si vlastně jakoby podklady k tomu vyšetření. A
7 první vyšetření je vlastně od půl deváté, většinou trvá tři čtvrtě hodiny až hodinu, podle toho
8 jak je to malé dítě, případně jak těžce je postižené. Takže vlastně vyšetřujeme s dítětem,
9 potom je chvílička ještě na rozhovor s těmi rodiči, ale to je vyloženě deset minut třeba. A od
10 desíti hodin je druhé vyšetření. Takže dopoledne jsou vlastně takhle dvě vyšetření za sebou,
11 potom jdeme na oběd v jedenáct a potom vlastně odpoledne buď je ještě jedno vyšetření, nebo
12 máme čas vlastně, kdy píšeme zprávy. Případně se tedy chystají podklady na nějakou
13 přednášku nebo něco takového, ale většinou to odpoledne je jakoby čas na to, kdy se píšou ty
14 zprávy. Takže tak. Takže vlastně já když, většinou to ale vypadá tak, že jakoby ty zprávy
15 z toho dne jakoby nepíšu hned, většinou to má nějaký skluz. Protože mně třeba docela trvá,
16 než tu zprávu dám dohromady, to jsou třeba zprávy o šesti stranách, takže to samozřejmě jako
17 trvá. Ještě já, jak jsem v tom začátku, tak úplně v tom nemám grif, takže mně fakt trvá
18 napsání zprávy tak dvě a půl hodiny třeba. Jako celý ten čas, opravdu než to potom zalepím
19 do obálky a jdu odeslat, tak si myslím, že to tak zabere. Dvě a půl hodiny, možná tři hodiny.
20 Takže tak, no. Odpoledne se píšou zprávy. A je tam tedy hodně administrativy. Mně teďka tak
21 skáčou věci k těm původním otázkám, co mně třeba ještě trošku vadí.

22 **Ne, v pohodě.**

23 Ale to není výtka jakoby vůči tomu SPC, to je výtka obecně vůči jakoby nastavení toho
24 systému, kdy mám pocit, že jsme šíleně zahlceni nesmyslnou administrativou a potom taky
25 kvůli tomu vlastně není čas opravdu na ty děti, které by to potřebovaly. Že jako tam řešíme
26 nějaké šílené furt: 'to se musí zapsat tam, tam se musí vést ta kniha, tam se musí vést jiná
27 kniha a tam se to musí dát do počítače'. To je prostě proces opravdu, než se odešle ta zpráva,
28 že to člověk musí napsat do deseti různých jakoby evidencí. A to mně přijde takové
29 nesmyslné, no.

30 **Mě k tomu napadalo, jak je třeba to vyšetření, jak je pro tebe náročné. A teď si spíš**
31 **říkám, co je pro tebe nejnáročnější z tady těch věcí, co musíš dělat během toho dne?**

Rozhovor H.11

1 Jako pro mě nejnáročnější je asi dávat dohromady ty zprávy. To je pro mě jako nejnáročnější
2 zatím. I to, že je to takový písemný projev a to, a já nejsem zrovna úplně nějaký psavec, tak je
3 to takové, že jako učím se to. A tak to je pro mě asi nejnáročnější, sesmolit tu zprávu, aby to
4 mělo hlavu a patu, aby to jako bylo.

5 **A to není podle nějakého vzoru třeba?**

6 Trošku jo, trošku jakoby je to podle vzoru, ale jako stejně, většinou když popisujeme jakoby
7 to, jak se to dítě chovalo u vyšetření, co vlastně, jak se projevovalo a tak, tak je to vždycky, že
8 jo, pokaždé trochu jinak. A možná to moc hrotím, já nevím. Je to pro mě takové – tohle je pro
9 mě takové nejnáročnější, no.

10 **Hm. No a během té doby co tam pracuješ, to znamená ty čtyři měsíce zhruba, objevila se** 11 **tam nějaká, řekněme, obtížná situace? Jak jsi ji zvládla, co ti pomohlo, co ti třeba vůbec** 12 **nepomohlo?**

13 Jo, měla jsem tam právě docela situaci takovou blbou jednu, hodně blbou v tom, že právě
14 přišli ke mně na vyšetření rodiče s holčičkou. Já teda jsem ve fázi, kdy mám vyšetřovat pouze
15 děti, které už jakoby v našem centru jsou vedené, už mají potvrzenou diagnózu a vlastně
16 dělám taková ta kontrolní vyšetření, které jsou vždycky nutná. Takhle v průběhu let, jakoby.
17 No, takže já jsem vůbec nebyla připravená na to, že mi přijdou vlastně rodiče s holčičkou a
18 maminka vůbec nebyla absolutně srovnaná s tím, že má autistickou holčičku. Ona měla tedy
19 ve zprávě od nějakého psychiatra 'autistické rysy', ale přišli mi vlastně rodiče, respektive ta
20 maminka, vůbec totálně prostě popírající to, že má – teda nebyla s tím vůbec jako smířená, že
21 má takhle postižené dítě. Což já jako dopředu jsem vlastně nějak netušila, jo, takže právě jsem
22 trošku narazila jakoby v tom prvotním kontaktu potom. Prostě nějak asi nebyla jsem
23 dostatečně nějak, nějak jsem nereagovala tak, jak bych měla reagovat v té situaci. Jakože já
24 jsem si vzala holčičku na vyšetření, potom jsem se vlastně vrátila k těm rodičům. Další věc je
25 ta, že my tam vlastně máme dvě vyšetřovny, dvě vyšetřovací místnosti, které když jsou plné,
26 tak člověk s rodiči musí sedět na chodbě a řešit ty věci s nimi na chodbě. Což je prostě
27 hrozné, já to vím. Místnosti byly plné, takže já jsem seděla s těmi rodiči ještě na chodbě, teď
28 ta maminka teda: 'jak dopadlo vyšetření a co tedy jsem tam viděla, neviděla'. Já říkám, no že
29 tedy tam vidím ty symptomy toho autismu poměrně jako výrazné a začala jsem jí popisovat,
30 jak se tedy ta holčička projevovala během toho vyšetření, načež ona to začala úplně popírat,
31 že to ne, že ona je šikovná, že mluví, že zvládá to, to, to, to. Takže já jsem říkala, no že během
32 toho vyšetření se takhle tedy neprojevovala. Maminka potom prostě začala tam plakat, začala

Rozhovor H.12

1 být taková jako, jo, teď jsme seděli na té chodbě, takže to bylo celé takové prostě jako
2 prapodivné. No a pak jsem se zpětně dozvěděla, že oni si vlastně stěžovali, že jsem je jako
3 odbyla a že jsme tam seděli na chodbě a že se jim nikdo nevěnoval. Což jako já je chápu, já
4 jim rozumím, na druhou stranu mi to bylo hrozně líto, že vlastně odcházeli s takovým
5 pocitem. Že chápu, že ta situace sama o sobě je pro ně jako hrozně těžká. Tak mně tak jako
6 bylo líto, že jsem jim vlastně neposkytla jakoby tu podporu a to, co tedy potřebovali a že
7 naopak odcházeli nějak z toho ještě jako zdrchaní. Ale je to prostě zkušenost, je to do
8 budoucna nějaký jako pro mě signál čeho se vyvarovat, co musím tedy dělat jinak, na co si
9 musím dát pozor. Teď s tou maminkou, já jsem jí volala, že jí budu odesílat zprávu a ještě
10 jsme se o tom tak jako pobavily a už to bylo tak jako dobré. Říkala jsem jim, že jim nabídnu
11 nějakou i literaturu, jakoby, a to ještě budeme mít jeden rozhovor. Takže se to tak jako
12 vykoulelo si myslím ještě dobře, ale to byla taková jako nepříjemná situace.

13 **A ta nepříjemná situace pro tebe byla to, že tam přišla vlastně maminka, aniž by s tím**
14 **byla nějak smířená nebo vlastně to, že...**

15 No jako nepříjemné to pro mě bylo v tom, že mě na to vlastně nikdo nepřipravil. Jo, že mně
16 přijde takový nějaký klient. Což jakoby dopředu bylo řečené, že já budu brát jakoby děti
17 vlastně a rodiče jenom jakoby dětí, které tam už chodí pravidelně prostě na ta vyšetření a už
18 jakoby ví, co a jak a už nebudou dělat... Že už nebudu diagnostikovat nově jakoby žádné děti,
19 jo, zatím. Takže toto mě překvapilo, mrzelo mě vlastně, že jsem na to nebyla jakoby
20 připravená, že mě čekají takoví klienti. A, no blbě bylo prostě, že jsme seděli na té chodbě. To
21 ale bohužel s tím jsem nemohla nic dělat, ale to jsem tedy byla našťvaná, že takhle jsme
22 museli sedět tam venku. A těžká jakoby pro mě byla vlastně i emoce té maminky, když tam
23 začala plakat. Takže jsem si uvědomila, že vlastně vůbec nevím, jak v takových situacích
24 reagovat. No, nevím jak reagovat... Jako tak intuitivně nějak člověk zareaguje, ale třeba na
25 toto bych potřebovala tu supervizi, to by bylo úplně super s někým si o tom takhle promluvit,
26 s někým to probrat přesně krok po kroku, jakoby co jo, co ne. Nějak to ošetřit, no.

27 **Děkuji. A považuješ při výkonu své profese za významnou svoji genderovou roli?**
28 **Případně proč ano, proč ne?**

29 Hm. Jako že jsem žena?

30 **Hm.**

Rozhovor H.13

1 Genderovou roli, no... Jako vzhledem k tomu, že pracuji s těmi dětmi, tak jako jak třeba já
2 sama pro sebe jak to vnímám nebo co si myslím, jak mě to třeba zpětně ovlivňuje, tak v tom,
3 že třeba jsem začala uvažovat o tom, jako co bych dělala já nebo jak bych se postavila
4 k situaci, kdybych sama měla postižené dítě. To tak jako hodně vlastně jsem řešila, řešili jsme
5 to i s přítelem, protože se budeme brát, tak právě takové to, že se chceme jako snažit o
6 miminko, tak jako jsem to tak nadhodila, že mi to přišlo jako takové hodně důležité téma
7 vlastně. Takže to jako žena, jako si myslím, to, že jako snad někdy v budoucnu prostě budu
8 čekat dítě, tak asi v tomto vlastně je to takové, no. Že toto jsem tak jako řešila a řeším. Jakoby
9 co by kdyby, kdybych měla taky jako postižené dítě. Ale jakoby v rámci té práce... Já nevím,
10 těžko říct, kdyby jako byl kluk psycholog, nebo jako muž psycholog. My tam máme vlastně
11 muže speciálního pedagoga, který dělá taky vyšetření s dětmi, tedy samozřejmě trošku na jiné
12 bázi, ale dělá. A ten je tedy jako výborný, že s těmi dětmi to hrozně dobře umí, umí se na ně
13 naladit a je hrozně takový citlivý a tak. Takže si myslím, že v tomto to možná asi ani tak roli
14 nehraje, nevím.

15 **Hm.**

16 Já nevím.

17 **Ne, dobré.**

18 Jako ne, nad tímhle jsem vůbec jako nepřemýšlela. To jako ne.

19 **Dobré. A je něco, co tě opravdu překvapilo v tvój práci, ať už mile nebo nemile? Co jsi**
20 **prostě nečekala?**

21 Jako hrozně mile mě překvapilo to, ale zase, to jsou takové věci, které se vlastně týkají té
22 práce, ale trošku ne. Že třeba ten kolektiv. Nás je tam vlastně pár, všichni se tam hrozně dobře
23 znají, všichni jsou takoví dobří kamarádi, abych tak řekla, což ne všude si myslím, že takhle
24 funguje a povede se. Což je jako fajn, za to jsem ráda. Taky se mi líbí, že tam panuje taková
25 atmosféra, že to není opravdu ta práce, kam já přijdu v těch osm a odejdu v ty čtyři, ale že,
26 protože vlastně náš vedoucí celé to centrum rozjížděl a píše i knížky o autismu. A celou tu
27 problematiku vlastně tady u nás, rozjížděl to povědomí o autismu a všechno kolem toho, takže
28 on je do toho hodně i takhle osobně angažovaný. Tak to se mi taky líbí, že vlastně to není
29 jenom ta práce a potom ten můj život, ale že se to vlastně tak prolíná. To se mi na tom líbí, že
30 jako můžu dělat něco, do čeho se fakt můžu tak jako zakousnout a i ve svém vlastně osobním
31 životě to nějak jakoby, i mě to zajímá a snažím se nějak jakoby šířit dál ty informace a snažím

Rozhovor H.14

1 se pak jako, no. Tak že se to tak vlastně prolíná, no. To se mi na tom líbí. A jako to bylo to
2 druhé? Co se mi tam, co mě nepříjemně překvapilo?

3 **Nemile překvapilo.**

4 No, jako hodně ta administrativa a všechno kolem toho. To mě jako dost nepříjemně
5 překvapilo, no. To jsem si nemyslela, že je to až tak, tedy. Až tak rozbujelé. To je taková fakt
6 otrava, to mě nebaví.

7 **Já jsem tady měla otázku, s jakými problémy chodí klienti nejčastěji. A to je asi
8 zbytečná otázka, si říkám.**

9 Hm, hm.

10 **A třeba v rámci toho autismu je něco, já nevím, na co by se častěji ptali ti rodiče nebo
11 s čím by častěji bojovali, co bys musela častěji řešit s nimi?**

12 Já si myslím, že – a to se myslím i ví, na to se dělal nějaký výzkum – že jako matky, nebo
13 rodiče a zvláště matky jako autistických dětí oproti třeba matkám s dětmi jenom čistě
14 s mentálním postižením nebo prostě s jinou formou postižení, že jsou mnohem jako
15 depresivnější a obecně jako ta situace, ten vztah s tím dítětem je pro ně mnohem jako
16 náročnější v tom, že to autistické dítě často ti vůbec nevrací vlastně nějaké ty pozitivní emoce,
17 nereaguje na tebe vlastně vůbec. Jako často ty děti jsou totálně odpojené a vlastně je těžké
18 s nimi navázat vůbec nějaký vztah. A to si myslím, že pro ty maminky je fakt jako hodně
19 náročné, no. Takže to tam jako často tak zaznívá. Nebo tak se to tam, taková nitka, tak se
20 táhne, mi přijde. Ale často je to taky problémové chování u těch dětí, takové docela výrazné,
21 že buď je to velká agresivita vlastně projevovaná navenek, nebo i vlastně nějaké
22 sebepoškozování, že jo, a šílené adaptační problémy, neschopnost se jakoby prostě flexibilně
23 nějak přizpůsobovat momentálním změnám, momentálním situacím. Takže to se taky často
24 řeší. A tak s tím přicházejí ti rodiče spíš, no.

25 **A mohla by sis vybavit nějaký konkrétní případ ze svojí nějaké praxe, který pro tebe byl
26 nějakým způsobem významný a popsat ho, se zachováním anonymity? Mně jde o to, čím
27 byl pro tebe významný, co ty sis z něj odnesla.**

28 Hm. Měla jsem tam případ vlastně, měli jsme klienta. To byl klient už jako šestnáct sedmnáct
29 let, vlastně velký kluk tedy s těžkou mentální retardací. Jako romského původu, rodiče že ho
30 vlastně už jako malinkého jakoby odložili do ústavu, to znamená, že celý život jakoby

Rozhovor H.15

1 v ústavní péči. Přišla s ním holka, úplně taková skvělá. Vlastně tady je v jednom domově ve
2 městě vlastně bydlí, je v takovém, no, kde je o něj postaráno a tak, takže s ním přišla jakoby
3 vychovatelka, která tak se o něho stará, taková bezvadná holka. A on je tedy romského
4 původu, je autistický, zároveň má těžkou mentální retardaci. A ona třeba popisovala, jak
5 s těmi dětmi, on tam tedy žije jakoby v tom domově dohromady i s jinými dětmi, co mají taky
6 jako postižení, a třeba popisovala, když jedou někam jako MHD, tak jak na ostatní jako
7 děcka, i když jsou tedy postižení, tak všichni reagují: 'Jo, to jsou takové to...' a prostě buď
8 jako chudáčci, buď je litují anebo prostě takové ty reakce. A tady na toho kluka, který prostě
9 je Rom, tak jako to jsou prý vždycky takové jakési sprosté, jo, jako, že vlastně u něj to, že
10 taky je postižený, ale že je Rom, tak je to vnímané úplně jako jinak. A to říkala, že se s tím
11 setkává hrozně jako často. Tak to mě tak jako... Že to byl kluk, kterého mi fakt jako, bylo mi
12 ho hrozně jako líto, no. To byl takový pro mě silný osud ten jeho, že fakt jako celý život v té
13 ústavní péči a ještě takhle prostě... Tak to spíš jako, že se mě to tak jako dotklo.

14 **Hm. A nevím, tady to se ti do praxe asi nijak nepromítne, vid', tady to?**

15 To asi úplně ne, no. To ne. Jako přímo jakoby fakt si myslím nejsilnější případ, který jsem
16 měla a který mě hodně si myslím ovlivnil v tom dalším, jak třeba budu jednat s těmi rodiči
17 nebo i to, tak to byl ten případ jakoby, kdy jsem měla jakoby konflikt nebo potom jsem se
18 dozvěděla, že byl nebo že ti rodiče odcházeli tedy s tím, že se jim nikdo nevěnoval a tak dál.
19 Tak to jakoby z toho profesního, to mně vlastně dalo zatím asi nejvíc. Že mě to v tom jako
20 posunulo nějakým způsobem, ale tak jako osobně pro mě to byl tady ten.

21 **Tady ten.**

22 Tady ten, no.

23 **To je síla stejně.**

24 Hm.

25 **Chtěla jsi po nástupu do zaměstnání něco měnit nebo jsi něco změnila, uzpůsobila si
26 podle sebe?**

27 Jako v práci?

28 **Hm.**

Rozhovor H.16

1 Hm. Tam je takové poměrně jako že je jasné, co se ode mě očekává, jaké musí být výstupy i
2 jakoby nějak, že jo, standartní ten průběh, ale vlastně si ty věci hodně můžu rozložit tak, jak já
3 potřebuji. Takže v tom zase až tak jako; jako že bych tam vyloženě dělala něco podle sebe,
4 tak to ne. To zatím ne. Já jsem vlastně zatím pořád ve fázi, kdy se učím dělat ty věci, které
5 vlastně jsou teď tam zajeté a vím od té kolegyně, vím, že fungují, tak se snažím jakoby je
6 dělat, dělat je líp a líp a říkám si, že až dospěji do fáze, kdy opravdu toto budu zvládat, tak
7 budu mít i dost jakoby třeba i víc času a energie vlastně do toho si natahat nějaké třeba svoje
8 jakoby věci, které i já třeba tou zkušeností zjistím, že bych ještě mohla do toho nějak začlenit.
9 Ale zatím na to nemám kapacity nějak. Zatím jsem ráda, že zvládám to, co zvládám, vlastně
10 takový ten základ, no.

11 **Takže jaké zázemí ti poskytuje tvoje pracoviště a co dalšího bys přivítala nebo**
12 **potřebovala? Mám to na mysli nějak komplexně, to znamená materiální zázemí,**
13 **kolegové, nevím prostě...**

14 Já si myslím, že nám chybí víc prostorů. Rozhodně nám chybí ještě jedna dvě vyšetřovny, což
15 prostě se fakt docela reálně promítá, že je to problém. Prostě potom s rodiči se sedí na té
16 chodbě, to si myslím, že je blbé. Takže určitě to zázemí prostorové, to tam chybí. Řekla bych,
17 že co chybí, tak pro mě třeba ty supervize chybí. Co se týče nějakého odborného dalšího
18 vzdělávání, tak to celkem jako je fajn, to jsem měla možnost už vlastně zúčastnit se
19 konference jedné, která teď probíhala. Máme naplánované nějaké další jakoby semináře, takže
20 to je docela dobré. Takže nevím, no, tady ty dvě věci, to mě tak napadá nejvíc asi teď
21 konkrétně.

22 **A jak to tam vypadá, nevím, jestli třeba máš nějakou vlastní místnost?**

23 No, vlastní místnost taky nemám, to bych taky vlastně přivítala. Ale to je to prostorové prostě
24 zázemí, které tam je strašně malinké. Jako docela bych přivítala vlastní místnost. Protože my
25 jsme teďka tři v místnosti, jsme tři ženské a ono je to často takové, že kolegyně se chtějí třeba
26 někdy bavit a ta pozornost hrozně jako utíká a člověk se vlastně nemůže moc taky někdy
27 soustředit na to, na co se má soustředit. Takže je fakt, že to bych docela ráda taky přivítala,
28 no. Jakoby mít svůj prostor, kam se můžu zavřít a kde budu mít klid, tak to ne. Ale jinak
29 vlastně mám svůj počítač nebo mám vlastní notebook, který si můžu nosit i domů, takže to je
30 jako dobré. Máme tam takovou knihovničku jako odborné literatury, takže si lze takhle
31 studovat. Jako myslím, že to materiální zázemí takhle je tam dobré. Spíš jde o ty prostory a
32 případně nějaké ty supervize.

1 **Ty konzultace na chodbách, to je nějaké hodně časté nebo to je spíš výjimečné?**

2 Jako řekla bych, že to je to tak třeba jeden z, těžko říct, jeden z pěti šesti případů, no. Tak jako
3 řekla bych, že to je poměrně časté.

4 **Hm. Jak na tebe reagovali při nástupu ostatní zaměstnanci, co už tam byli, případně**
5 **stávající klienti?**

6 Já myslím, že zaměstnanci mě docela vzali mezi sebe. Jako docela mě vlastně i překvapilo ze
7 začátku, jak rychle se otevřeli a třeba začali mi vyprávět o nějakých svých docela intimních
8 osobních věcech, takových jako, se kterými se člověk hned třeba nesvěřuje, jo. Docela i
9 takové závažnější věci. Tak to jsem byla až překvapená, že mají takovou důvěru nebo že se
10 tak rychle otevrou, protože já třeba nejsem takový typ úplně. Jako že často cítím, že možná
11 bych se už i já měla nějak víc otevřít, ale já nějak nevím, no... Na to mám vlastně nějaké i
12 svoje kamarády a nějak nepotřebuji to úplně řešit s těmi kolegy na pracovišti. Takže to tak
13 jako myslím, že je v pořádku. A klienti... Tak jako tím, že oni tam většinou fakt ti rodiče
14 s tím dítětem jdou vlastně jednou do roka, tak si myslím, že to až tak jako neřeší. Někteří
15 rodiče si myslím, že můžou řešit to, že jsem asi mladá, možná, holka tam nová. Nevím, jestli
16 to takhle někdo řeší. Já jsem se s tím jako nesetkala úplně takhle jako, že by mi to někdo řekl
17 něco takového.

18 **A co nebo kdo ti nejvíc pomohl nebo pomáhá v tom nástupu do práce? V celém tom**
19 **procesu.**

20 Já nevím, pro mě je to asi opora prostě toho přítele, jakoby nejbližšího člověka. Ten si
21 myslím, že mi v tom pomohl tak nejvíc, vůbec jakoby s tou adaptací na tu novou situaci, na tu
22 práci, že mi tak dodával jako sebedůvěru prostě, naslouchal, podporoval nebo podporuje. Tak
23 to je pro mě asi takové jako nejdůležitější, důležité. A i to, že máme dobré vztahy jako na tom
24 pracovišti, že jako se hodně můžu svěřit a jako konzultovat třeba s tou kolegyní, tak to je pro
25 mě taky jako hodně důležité. Nevím, asi tak.

26 **Jak třeba probíhá spolupráce s nějakými dalšími profesionály, myslím mimo vaše**
27 **zařízení? Spolupracujete nějak vůbec? Nějak blíž myslím.**

28 No, jako já bych řekla, že tam je spolupráce jako velmi dobrá. Ono totiž tím, že právě to
29 centrum vůbec zakládal pan ředitel, který, dá se říct, co se týče speciálních pedagogů, tak on
30 vlastně jezdí, dělá odborná školení po celé republice, jakoby i pro ostatní pedagogy, školíme

Rozhovor H.18

1 vlastně asistenty pedagoga. My fungujeme v rámci vlastně i školy, která se orientuje na děti
2 s autismem a mentálním postižením, takže jakoby fungujeme i v rámci toho. Takže vlastně
3 řekla bych, že my jsme spíš takové to centrum, kam si kdo chodí pro radu. Ne jako
4 samozřejmě konkrétně ke mně, ale spíš jako k tomu mému vedoucímu i k té kolegyni
5 psycholožce, že opravdu jako spíš to vnímám tak, že jsme v mnohém my jakoby to centrum.
6 Ale jo jo, kontakty jsou, protože – to říkám teďka zmateně – ale je vlastně ten můj vedoucí a
7 ještě jeden speciální pedagog, pán, který tam pracuje, tak dělá ještě v jiném zařízení. A hodně
8 propojená spolupráce je vlastně i my a APLA. A tím pádem, třeba hodně jsme napojeni,
9 teďka právě byli tady hosté z jiné pobočky APLy, měli tady přednášku. Takže byli jsme tam,
10 takže jakoby mně přijde, že ta spolupráce funguje docela jako dobře. A na vysoké úrovni bych
11 řekla, takže to je jako dobré.

12 **Tak to je super.**

13 Jo, to je dobré.

14 **Máš možnost se poradit, případně konzultovat s někým dalším? Já jsem měla na mysli**
15 **třeba supervizora zpočátku, ale i třeba nějaké jiné lidi?**

16 Tak určitě jako v rámci toho pracoviště mám, s kolegyní, s vedoucím a s ostatními
17 speciálními pedagogy, co tam pracují, tak ta možnost vždycky jako je a to je jako fajn. Potom
18 některé věci někdy mám možnost třeba zkonzultovat i v rámci toho výcviku, v rámci třeba
19 skupiny, když je pro to prostor. Člověk slyší zase i jiné názory nebo jiný náhled třeba na tu
20 situaci. Ale to je spíš jako hodně výjimečně. No, jinak vlastně moc ne. A potom jako v rámci
21 nějakých kamarádkých přátelských vztahů, třeba s kamarádkami, co teď dělají někde, ale
22 úplně na jiném pracovišti, tak si tak jako říkáme, s čím se tak v té práci setkáváme a tak taky
23 jako někdy se to zvrhne i v to odborné nějaké, že řešíme prostě naši práci, no. Ale jinak ne,
24 no. Supervize žádné tedy nemám, nechodím na supervize.

25 **A není to nějak v dohlednu třeba?**

26 No jako nejednali jsme o tom. Nebo nevím, že by se něco chystalo, že by mohl být nějaký
27 supervizor, no.

28 **No a třeba možnost dalšího vzdělávání? Už jsi něco naznačila. Nevím, kurzy, školení...**

29 **To máš?**

Rozhovor H.19

1 Jo, to je poměrně dobré. Že i mám pocit, že ten náš pan vedoucí to hodně i tak podporuje, že
2 vždycky když přijde nějaká nabídka, tak mně vždycky říká: „Jo, určitě, něco si vyber, na něco
3 se přihlas.“ Že toto si myslím, že je tam docela podporované a to je fajn. To jsem i ráda, že je
4 to takové zpestření, oživení té práce, že jo, člověk se těší, že si jde nějak na přednášku, něco
5 nového třeba se dozví, že to pomůže i v té práci potom. Takže to je jako hodně dobré.

6 **Takže ta iniciativa vychází vlastně od vedení, dalo by se říct.**

7 Jo, víceméně jo.

8 **Jde to tak říct.**

9 Jo, jo.

10 **To byla asi moje poslední otázka, kdyby tě napadalo něco, co by mělo zaznít a**
11 **nezaznělo...**

12 Asi mě nic nenapadá teď už.

13 **Já ti moc děkuji za rozhovor.**

14 Jo, není zač.

Příloha I:

Rozhovor I

Rozhovor I.1

1 **Tak já tedy píšu bakalářskou práci, která se zabývá vstupem psychologů do zaměstnání,**
2 **tím jak se adaptují, co řeší, jaké mají problémy. A na závěr by potom mělo být nějaké**
3 **shrnutí, co by jim pomohlo, co jim pomáhá, co jim nepomáhá.**

4 **Mohla byste mi na začátek popsat, jak jste se stala psychologem ve školství?**

5 Celkem náhodou, protože jsem prostě sháněla práci a tady práce byla. Když jsem vycházela
6 ze školy, tak víceméně mi bylo jedno, v jakém, hlavně aby to bylo v oboru, že jo, protože míst
7 je málo. Takže to byla náhoda, navíc já jsem tedy chtěla nějakou práci tady v okolí, takže
8 když jsem dostala echo, že tady paní ředitelka shání, tak jsem si zavolala, zainformovala a
9 paní ředitelka přijala. Takže tak. Vyšla mi vstříc, že vlastně ještě mi posouvala pracovní dobu,
10 protože jsem ještě ukončovala studium jako na jiné fakultě vlastně v průběhu září, takže jsem
11 nastoupila až jako kdyby od půlky nebo od dvou třetin září, takže mi vyšli vstříc, že prostě
12 nemusím nastupovat hnedka prvního. Což docela kvituji. Takže čistou a pouhopustou
13 náhodou. Já jsem říkala: 'Nikdy bych nechtěla dělat poradenského psychologa ve školství.'
14 Nikdy neříkejte nikdy.

15 **Děkuji. Pokud jde o vaše vlastní studium, nakolik si myslíte, že vás škola připravila,**
16 **případně jestli je něco, co jste si musela doplňovat?**

17 Takhle. Škola asi nám dala nějaké teoretické základy, které člověk buď je má tak zažitě, že si
18 ani v praxi neuvědomuje, že je používá, anebo je v praxi až tak nepoužívá. Takže to jako
19 nejsem schopná úplně tak odhadnout. A určitě třeba co já bych víc ocenila, tak, nebo co mně
20 chybělo, tak prostě byla praxe, práce s testy. Protože přece jenom tady vlastně, že jo, já jsem
21 psycholog v SPC, takže mojí hlavní náplní je diagnostikovat děti. Máme hlavně děti s lehkým
22 mentálním postižením nebo vůbec jako s mentálním postižením a jako bylo pro mě, nedá se
23 říct obtížné, ale přece jenom, že jo, co se u nás používá za testy, tak WISC a Stanford-Binet.
24 WISC jsem třeba viděla aspoň v rámci své praxe jako jedenkrát administrovat, ale jako sama
25 jsem si ho zkoušela administrovat až tady vlastně jako naostro na klientovi. Stanford-Binet –
26 tu možnost jsem ani neměla se na něj nikdy podívat, takže to jsem si jenom nazpaměť
27 našprtala příručku a pak jako jsem si to tady zkoušela na nějakém nebohém dítěti. Takže jako
28 to si myslím, že to mi docela chybělo. Konkrétně prostě pro tu diagnostiku, že si myslím, že
29 kdyby nám ve škole umožnili si navzájem prostě otestovat; ano, jsme sice dospělí, ale tak
30 prostě vyzkoušet si třikrát čtyřikrát prostě v rámci nějakého cvičení testy na sobě, tak by
31 člověk byl klidnější.

Rozhovor I.2

1 **To jo tedy.**

2 No a zvlášť při těch interpretacích, tam naštěstí prostě mám možnost to konzultovat jednak
3 jako s kolegyněmi z SPC, které sice jako jsou speciální pedagožky, takže tady do těch
4 nástrojů moc nevidí, ale potom vlastně s psychologkou, co tady tu diagnostiku dělala přede
5 mnou, tak jako je velmi milá, velmi hodná, velmi vstřícná, prostě poradí, když se zeptám. Ale
6 toto úplně jako škola nevychytala.

7 **Mohla byste na škále 0 – 10 vyjádřit svoji spokojenost v práci? 0 – vůbec nejsem**
8 **spokojená.**

9 No, já si myslím, že jako asi desítku bych dala. Jako teďka opravdu jsem. Jo, že jako jak
10 náplň té práce, tak prostě vztahy na pracovišti... Jo, jsem. Prostě tady nám vychází velmi
11 vstříc paní ředitelka, takže...

12 **Takže byste nemohla říct nic, aby to bylo ještě lepší?**

13 Jako aby to bylo ještě lepší, tak ano, klidnější pracovnu, ale to je teď v současnosti v řešení,
14 takže to budu mít snad klidnější pracovnu za nějakou dobu. A jako jediné co, tak když by jako
15 bylo, ale ono to má své, že jo. Vlastně oficiálně speciálně pedagogické centrum nám sídlí na
16 jiné budově a já jsem vlastně tady jako kdyby v uvozovkách detašované pracoviště, takže jako
17 má to svou výhodu, že jsem přímo tady ve škole, že prostě ty děti vidím déle než tu hodinu a
18 půl nebo dvě hodiny při vyšetření, takže prostě člověk přece jenom může, nebo píše ty závěry
19 s klidnějším svědomím. A nevýhoda je, že jako co se karet a administrativy týče, tak neustále
20 přebíháme, přenášíme. Je to prostě... Byť je to tady dvě stě metrů, tak prostě furt je to dvě stě
21 metrů tam a zpátky. To je jako jediné.

22 **Takže tady to je vaše pracovna?**

23 Takže tady to je vlastně moje pracovna a jo, což ona je jako hezká, já jsem s ní strašně
24 spokojená, ale jediné to, že přece jenom je to rušnější, že jo, když je třeba přestávka, tak
25 kolem chodí děti. Takže teď právě s paní ředitelkou pracujeme na nějaké zvukové izolaci,
26 prostě na dveře, že se tady budou dělat ty polstrované, aby prostě tady fakt byl větší klid. Ono
27 sice těm dětem to zase až tak nevádí nebo prostě při nejhorším, když už jako jo to je hrozné,
28 tak na chvíli prostě to testování přeruším, počkám, až je zase klid a můžeme v klidu
29 pokračovat. Ale jako není to... No, ale toto je jediné, co prostě není úplně ideální.

Rozhovor I.3

1 **A mohla byste třeba uvést nějaké další klady a zápory vaší práce? Jaké jsou pro vás**
2 **osobně.**

3 Tak ten klad už jsem řekla, pro mě osobně to, že prostě tady mám možnost vidět ty děti i
4 v jiných situacích než jenom v těch testových, protože co si budeme povídat, dítě se vám
5 chová jinak. Když je to práce jeden na jednoho, tak byste řekla, pečlivé snaživé dítě, když ho
6 tam vidíte v té třídě, tak jako je to dítě, mírně řečeno, na zabití. Jo, takže můžete to tam
7 prostě zohlednit. Takže to je pro mě jako velký klad. A za půl roku, co bych jako nazvala
8 zápor... Zápor je potom ta administrativní stránka věci plus tedy jako, že jo, tak jak prostě
9 v té poradenské, té školní, školsko-poradenské psychologii, tak papírování, vyhlášky,
10 inspekce. A to je asi jako všude, no.

11 **A jak se ta vaše původní představa práce shoduje s realitou?**

12 Já se přiznám, že jsem neměla původní představu práce. Tím, že prostě jsem jaksi nevěděla
13 nebo nějak si jako neplánovala, neměla nějaké vysněné zaměstnání, tak prostě jsem přišla a
14 nějak jako se popasovala s tím, co na mě vylezlo, no. Tam jako opravdu jsem neměla nějak
15 jako představu prostě. Jednak tedy přiznám se, že jako, že jsou nějaká speciálně pedagogická
16 centra, jsem vlastně zjistila, až když jsem tady začala pracovat. Takže asi tak. Nebo jako vím,
17 měla jsem nějakou představu poměrně přesnou, co dělá psycholog v pedagogicko-
18 psychologické poradně, ale jako že je nějaké speciálně pedagogické centrum, to jsem
19 nevěděla. Já to přiznávám.

20 **Jaké máte vy osobně copingové strategie nebo co vám pomáhá, když jste ve stresu?**
21 **Může to být ve vztahu k práci...**

22 ... i mimo.

23 **I mimo, no.**

24 Hm. No jako já ty copingové strategie, no. Snažím se si věci naplánovat a ano, naučený postoj
25 prostě 'Nepanikař. Práce nemá nožičky, neuteče.' To je jako velmi důležité heslo. Potom si
26 jako uvědomit, že jo, jako můžu tady udělat nějakou botu, třeba co se té diagnostiky týče, ale
27 víceméně nejde o život. Nejsem neurochirurg, což znamená, jasně, jako udělám botu, bude to
28 nepříjemné, jako lidé na mě budou nepříjemní, právem, a tak dále a tak dále. Ale jako nikoho
29 nezabiju, takže vlastně proč se stresovat. To jsou takové ty věci, které tak jako využívám, spíš
30 jako tohle to, přesvědčování se a jakoby přeznačování si jako problémů. Ať už v životě nebo

Rozhovor I.4

1 tady v práci, že prostě jako se snažím přistupovat k tomu, abych opravdu až zase tak jako
2 nebyla vystresovaná. Ale samozřejmě že tak jako občas to nejde. A nějak prostě rozdýchat to.

3 **Hm. A změnilo se nějak vaše trávení volného času, hlavně tedy z hlediska třeba zájmů,
4 koníčků potom, co jste opustila školu?**

5 Ne. Ne, jako jediné co, že řekněme se vídám ve svém volném čase méně s lidmi, ale to je
6 dáno tím, že prostě tady nemám takový okruh známých, že jako nejsem přímo tady z města. A
7 co jsem měla známé na škole, tak jsme rozstrkaní po celé republice, tak holt už to není, že
8 zajdeme odpoledne na kafičko, protože to máme na to kafičko dvě stě kilometrů. Takže jako
9 to, že prostě ano, nejsem tak často ve společnosti jiných lidí ve svém volném čase.

10 **Měla jsem tady podotázku, jak ty změny hodnotíte, jestli je to pro vás spíš pozitivní, spíš
11 negativní? Jestli to jde nějak říct?**

12 Asi to jako nejde tak nějak říct, že bych prostě... Každé má něco, jo. U mě je to... Nevím
13 jako, nějak jako nejsem schopná to zhodnotit. Jestli je... Celkem ano, jako mrzí mě, že ty lidi
14 nevidám, zase na druhou stranu díky moderním komunikačním technologiím, tak prostě když
15 třeba s nimi chci si popovídat nebo i prostě něco probrat nebo se jako vypovídat, jaké jsem
16 tady měla něco nepříjemného, tak není problém si buď zavolat nebo přes internet nějakým
17 způsobem.

18 **Je nějaká rada nebo vzor, příklad, něco, co jste si řekněme vzala od někoho
19 zkušenějšího, která vás tak nějak provází jako taková červená nit tou vaší prací nebo
20 vaším životem, profesí?**

21 Asi jako ne. Asi opravdu to, že jsem se naučila přistupovat k tomu 'nejde o život'. Tak jako
22 ne že by nešlo o nic, ale nejde o ten život.

23 **Dobře. Ve vztahu k vaší práci, máte z něčeho obavy?**

24 Tak obavy... Tak samozřejmě jednak klasicky existenční ve smyslu, že jo, my jsme hodně
25 napojeni na základní školu praktickou, takže jestli se bude rušit, nebude se rušit. Vůbec potom
26 obavy prostě v rámci jako případných třeba slučování zařízení. A taky jakým způsobem se
27 vlastně poradenství a školství ubírá jako v republice. Plus prostě ještě nějak co teďka jsou
28 nové návrhy zákonů, tak, no tak... Ale to si říkám, to člověk nemůže zase až tak ovlivnit,
29 takže to jako odsouvám, že až to na nás přijde, tak to na nás přijde. A jinak? Tak jako obavy

Rozhovor I.5

1 maximálně z toho, že člověk jako udělá nějakou hodně velkou botu, což jako jo, může se stát.
2 Ale jako jinak snad ani ne, no.

3 **Takže vy fungujete vlastně tady pro tu základní školu praktickou?**

4 Nejenom. Samozřejmě že nejenom. Máme klienty, které jednak máme integrované
5 v normálních základkách vlastně tady v okolí, ale jako říkám, jako gros těch našich klientů,
6 nebo jako, jo, chodí sem na tu školu, protože tady je základní škola praktická a speciální
7 dohromady. A navíc, že jo, i já mám tady pracovnu, takže kdyby škola skončila, tak kam mě
8 umístí? U nás není už jinde místo než na chodbě. A na chodbě se prostě pracovat nedá. Takže
9 jenom jako prostě ano, řekněme, je to naše SPC takové provázanější tady s tímhle tím no,
10 ale...

11 **No a mohla byste teď naopak říct, co vám přináší vaše práce? Vám osobně?**

12 Mně osobně jako radost z toho, že mi to jde, radost z toho, že prostě fakt jako si myslím, že
13 některým těm dětem můžeme pomoci nebo že prostě jako můžeme v nejlepším zájmu dítěte
14 opravdu jako něco navrhnout, něco udělat. Takže asi tohle to. Radost z toho, když třeba se, že
15 jo, to jsou potom takové, když třeba pracuji s nějakým dítětem jako pravidelněji, tak když
16 jako se něco podaří, že už si třeba, já nevím, uvědomí něco nebo prostě je schopné
17 verbalizovat nějaké svoje problémy. Prostě je to taková jako radost, když člověk vidí, jak ty
18 děti jako kdyby se vyvíjejí. A že tady máme jako děti, které i z těch třeba více postižených,
19 které spíš mají jako ještě pořád ten vývoj, že ještě nejdou do regrese, tak to je velmi, velmi
20 jako taky potěší člověka, když to vidí.

21 **A za tu dobu, co jste v práci, vnímáte nějaký osobnostní posun u sebe? Někakou změnu?**

22 Asi ne. To jako, myslím si, že ne.

23 **Jak prožíváte sebe sama v práci z hlediska nějaké kompetentnosti a odbornosti? Nebo 24 jestli se cítíte být psychologem, případně jak se cítíte být psychologem?**

25 To jako je takové hodně těžké, že si myslím, ano, na některé věci jsem dobře kompetentní,
26 některé věci zvládám dobře, za něčím si opravdu jako stojím. Což jsou třeba si myslím, že teď
27 jako po tom půlroce, už celkem dobře zvládám diagnostické nástroje. Jo, co se těch
28 rozumových schopností týče a používání jako našich dvou nejoblíbenějších testů, tak tam
29 jsem si už opravdu jistá, myslím si, že už opravdu to skórování jsem si docela jistá, byť někdy
30 je to taky obtížné, když člověk přemýšlí, jak kterou odpověď má jako obodovat. Ale už jako

Rozhovor I.6

1 celkem si tam jsem jako jistější. Kde pořád jsem, což ale, když si vezmeme, tak to je taková
2 učená krysa v kolečku, to vám zvládne prostě někdo taky, komu to vysvětlíte a kdo si přečte
3 třikrát příručku, tak jako si myslím, že by to měl zvládnout. No ale tam, kde si nejsem úplně
4 moc jistá, tak je právě ještě práce s těmi dětmi třeba na zvládání různých, ať už třeba
5 emočních výkyvů nebo takovýchhle. Jo, že tady přece jenom máme docela jako poruchy
6 chování, tak prostě co s nimi. Tak tam úplně jako ještě si tak nejsem jistá v kramflecích.
7 Popřípadě tedy, co tady máme ještě naše autisty, tak to je jako hodně specifické, že tam si
8 taky jako říkám, že bych ještě potřebovala jako někoho, kdo by mi řekl co a jak. Ale zase
9 říkám, tady to jsou takové věci a děti, že je to tak strašně individuální, že jako stejně tam
10 nemáte jasný návod, co s kterým dítětem máte dělat.

11 **Takže ta kompetentnost vychází, nebo pocit kompetentnosti vychází ze zkušeností?**

12 Ze zkušeností, prostě opravdu. To, kde se cítím kompetentní, tak je zkušenost s tím
13 diagnostickým nástrojem; kde prostě se ještě necítím tak, jako mám těch zkušeností tady, co
14 se jako práce přímo jako s klientem, s dítětem nějaké dlouhodobé, v uvozovkách terapie, jo
15 tady jako bych nerada použila to slovo terapie, ale prostě práce, tak tam jako, že jo, ještě ta
16 zkušenost není. Takže tam jako.

17 **A můžete mi říct, jak se cítíte ve své práci? Jestli jsou nějaké emoce třeba, které 18 prožíváte častěji?**

19 Tak já se cítím celkem dobře. Ne, jako vždycky mám velkou radost, když tady třeba máme
20 jako nějaké děti, které jakoby nám v uvozovkách nepatří úplně do SPC, že mají prostě ten
21 intelekt normální nebo třeba naopak i nadprůměrný, jo, což jsou děti třeba, co mají tělesné
22 postižení, nějakým způsobem prostě jsme je měli v péči a teď už jsou to jako středoškoláci a
23 děláme třeba jako vyšetření intelektu pro to, když se rozhodují, jestli na učňák nebo na střední
24 školu a jako zjistíme, že jsou fakt jako šikovní. Tak to mi vždycky udělá radost. No, takže i
25 jako... Tak asi tak, no. A jinak jako emoční prožívání... Jako občas, ano, občas mě nějaké
26 děti tady školní dokáží vytočit, ale to mají tak jako v popisu práce to vytáčení, takže to zase
27 k tomu přistupuji tak, že holt třikrát nadechnout vydechnout a nenechat se vytočit, no.

28 **Jak na vaši práci reagují vaši nejbližší, to znamená třeba rodiče, partner, přátelé?**

29 Tak rodiče dobře, maminka vlastně to je taková jako moje spojenkyně, protože ta dělá
30 v pedagogicko-psychologické poradně, takže od ní víceméně, nebo jo, to jsem věděla, co je
31 zhruba tak náplní jako v pedagogicko-psychologické poradně. A byť jako je na pozici tedy

Rozhovor I.7

1 speciálního pedagoga, tak přece jenom prostě mi umožní třeba, když si s něčím nevím rady,
2 tak popovídat si o nějakém dítěti. Takže to je taková taky jako copingová strategie, moje
3 maminka. A jako jinak celkem reagují vesměs dobře, no. Kamarádi, známí, tak co jsou
4 z oblasti psychologie, tak mají radost, že mám práci, jo, že prostě; zvláště ti, kteří taky mají tu
5 práci, takže to. A přítel, ten prostě bere, že pracuji. Ten jako tak vůči psychologii je takový
6 velmi skeptický, takže jako bere to, že ano, mám tedy zaměstnání. Ale jako ať ho s tím moc
7 až zase tak jako... Ne, musím ho pochválit. Dali jsme si dohodu, že tedy každý den když
8 přijdu, tak jako aspoň tu půl hodinu že vydrží dělat hm hm a kývat. Říkám: 'Nemusíš
9 poslouchat, kývej hlavou, mně to stačí.' Takže přítel k tomu má asi tenhle přístup. Plus ještě
10 by rád hrozně jako, když se nad něčím rozčiluji víc, tak by zaváděl takové jako novátorské –
11 nebo novátorské staronové – metody jako: 'Proč tam nemáš rákosku? A proč tam nemáš
12 slzák? A nemůžeš ho vzít baseballovou pálkou?' Takže takové je jako okolí.

13 **Ještě jsem tady měla podotázku, proč si myslíte, že tak reagují? Nebo z čeho vychází ten**
14 **jejich přístup nebo tak? Ale...**

15 Tak to jsem vám víceméně už asi zodpověděla v tom, že prostě buď v tom taky pracují, nebo
16 prostě mají k tomu oboru blízko, tak reagují. Nebo přítel k tomu oboru má velmi daleko, tak
17 prostě navrhuje novátorská řešení.

18 **Myslíte, že je tam nějaký strach u něj z toho analyzování?**

19 Nevím, tam dost těžko jako říct

20 **No a jaký přístup svých blízkých byste ocenila nebo co byste od nich potřebovala, v tom**
21 **procesu adaptace?**

22 Jako tady to, co mi poskytují. Jo, jako u toho přítele prostě, že jo, my už jsme spolu celé
23 studium, takže vím jako, že k psychologii je skeptický. Takže to mi stačí, že prostě jako je
24 schopný předstírat zájem. Někdy ho třeba ani nepředstírá, ale že prostě to tak nějak snáší, že
25 holt mám tuhle práci, občas se z té práce potřebuji vypovídat, že si potřebuji stěžovat, že
26 prostě dneska jako nějaké dítě opravdu nespolutracovalo a bylo velmi obtížné s ním něco
27 udělat, tak jako je určitou dobu, omezenou, schopný jako odkývat. Takže to já jsem spokojená
28 s tím takhle, jak to mám. Od těch blízkých, třeba co se od rodiny týče, tak maminka, to je
29 poradna na telefonu, protože prostě zase má, já nevím, třicetileté nebo pětadvacetileté
30 zkušenosti, takže může opravdu jako taková studnice moudrosti. Předtím dělala učitelku, tak

Rozhovor I.8

1 vlastně už asi posledních deset let jestli, možná víc, už je v poradně, takže prostě, no, ta mi
2 může dát cenné rady.

3 **A mohla byste mi teď prosím popsat vaši práci, co děláte jako psycholožka, jaké máte**
4 **povinnosti, jak zhruba vypadá třeba váš běžný den?**

5 No, můj běžný den, to ještě je pořád na té práci zajímavé, že já až tak nemám běžné dny.
6 Takže ještě pořád to není takové rutinní. Ale mou hlavní prací je tedy diagnostika, ať už jsou
7 to noví klienti, co k nám přicházejí nebo jak teď máme zákon jedenkrát za rok rediagnostika,
8 ať už je to správné nebo to není správné, necháme na zákonodárcích. Takže jako hlavní tedy
9 činností je tohleto, plus že tedy se třeba i chodím na to dítě kouknout do třídy, u některých
10 dětí třeba co máme jako ty více postižené, tak tam stejně se nedají použít standardizované
11 metody, takže tam víceméně jako mám zatím ještě ten čas, že opravdu můžu třikrát čtyřikrát
12 se jít na půl dne kouknout k nim do třídy, podívat se jak pracují, což vím, že třeba u jiných
13 kolegyň z SPC není možné, protože časově holt jako mají ten program, řekněme, nabitější co
14 se těch diagnostik týče. Tak já naštěstí zatím tady tohle se mi tam daří. A potom eventuálně
15 jako nějaká práce s dítětem, ne přímo terapeutická, ale spíš zaměřená víc jako na ty školní
16 problémy. Ani ne jako doučování, ani ne terapie, prostě. Takže hlavně tedy diagnostika,
17 eventuálně prostě nějaká práce.

18 **A během té doby, co tady procujete, objevila se už nějaká obtížná situace? Nebo něco, co**
19 **byste tak označila? Případně jak jste ji zvládla, co vám pomáhalo, co vám vůbec**
20 **nepomohlo?**

21 Tak obtížná situace... To víte, že jo. Tak měli jsme tady, s jednou maminkou jsem tady měla
22 takový jako v uvozovkách konflikt, ale tam spíš pomohlo to, že maminka je naštěstí
23 splachovací, takže tam jako stačilo zavolat, v klidu jí to ještě jednou vysvětlit, eventuálně
24 nechat na sebe zařvat, pak se maminka potřebovala vypovídat, tak prostě tři čtvrtě hodiny
25 kývat do telefonu a bylo to dobré. A tam tedy pomohlo to, že opravdu si člověk řekne: 'No
26 tak ano, tohle byla bota, ale jako nejde o ten život, co nejhorší může maminka udělat, než že
27 si na mě bude stěžovat.' Tak jako ano, má na to plné právo, protože to byla moje chyba, ale
28 jako říkám, naštěstí se to prostě podařilo tedy urovnat. Takhle, no. A jinak když by byla
29 nějaká úplně obtížná situace, tak občas zvládnout jako některé chování třeba co tady jsou
30 školní děti s poruchou chování, tak to občas bývá náročné, ale tam jako se nedá říct, co by tak
31 pomohlo. Nenechat se vytočit, to jako ano. Nevím, co jako jinak ještě.

1 **A považujete při výkonu svojí profese za významnou vaši genderovou roli? Proč ano,**
2 **proč ne?**

3 Přiznám se, že nad tím jsem se nikdy jako nezamýšlela, protože je pravda, že v poradenství a
4 vůbec kdekoli je převaha ženských. Je fakt, že to asi hraje nějakou roli v tom smyslu, že přece
5 jenom, že jo, tady jsme pracovní kolektiv opravdu jako téměř ryze ženský, takže že jo, jako
6 ženská zapadám. Je otázkou, jak by prostě reagovali na chlapa. No vzhledem k tomu, že tady
7 máme spoustu mladých paní učitelek nezadaných, tak to by mohlo být ještě jako zajímavé.
8 Ale jako potom asi i děti by reagovaly trochu jinak, přece jenom že jo, mě tady svým
9 způsobem, zvlášť tady ty školní děti, ale i třeba i ty děti integrované, mě berou jako paní
10 učitelku. Jo, je otázkou, jak by braly „pana učitele“. Takže asi to nějakou roli jako hraje, ale
11 těžko říct jakou, nebo jako nikdy jsem nad tím tak jako neuvažovala.

12 **A třeba u těch etopedických dětí?**

13 Jo, tam jako možná, protože to se týká většinou kluků tady tyhle poruchy chování, tak si
14 říkám, že by bylo zajímavé občas vidět, jak by reagovali na chlapa. Že přece jenom k těm
15 ženským mají takový, nedá se říct, že je těžší získat si ten respekt, ale jako musí asi, teď to
16 vyzní hnusně, ale musí člověk asi jako víc manipulovat.

17 **Hm.**

18 Jo, což manipulace není vhodné slovo, ale nemyslím to tak úplně nějak doslova, ale musíte si
19 hledat asi jiné cestičky, jak si ten respekt získat, než jako chlap.

20 **Hm, hm. A je něco, co vás ve vaší práci opravdu překvapilo, ať už mile nebo nemile? Co**
21 **jste prostě nečekala?**

22 Tak, přemýšlím... Asi nevím, asi ne. Asi ne, protože ono to se dá dost těžko říct vzhledem k
23 tomu, že zase až takové očekávání jsem žádné neměla, představu jsem relativně měla, takže
24 nějaké úplně překvapení asi ne. Nebo tak jako možná že pracuji s dětmi. Jako, to bylo takové
25 největší překvapení, že tedy nakonec opravdu budu pracovat s dětmi.

26 **To bylo pro vás překvapení nebo pro okolí?**

27 Spíš pro mě, protože jako já jsem opravdu říkala, s dětmi já opravdu pracovat nechci, já to
28 s dětmi jako neumím a necítím se v tom a tak. No, a nakonec jsem skončila s dětmi. A to si
29 takhle ještě jako, takhle když mi na to přijdou myšlenky, tak vzpomínám, jak v rámci jedné

Rozhovor I.10

1 exkurze jsme byli ještě na vysoké prostě u nějakého, to není jako středisko výchovné péče ani
2 Klokánek, ale prostě takové jako ubytování, nebo přechodné ubytování pro děti, jako nějaké
3 krizové centrum. A jak tam ten ředitel jako se nás ptal prostě, jestli plánujeme pracovat
4 s dětmi nebo neplánujeme, proč neplánujeme, tak vím, že ten tam říkal: 'Tak to máte ještě
5 dobré. Já když jsem tady začínal pracovat, já jsem se těch dětí bál a vidíte, kam jsem to
6 dotáhl!' Takže říkám: 'Tak jo.' Tak na to si vždycky vzpomenu! Takže jo, překvapilo mě, že
7 pracuji s dětmi.

8 **To je hezké. S jakými problémy nebo záležitostmi za vámi chodí ti klienti nejčastěji?**
9 **Tady je to asi vyšetření.**

10 Tady je to prostě posouzení rozumových schopností nebo potom ještě školní zralost, tak
11 podobně jako v poradně. Ale u nás přece jenom ti klienti jsou takoví, že už v té školce je
12 nějaký problém, tak.

13 **A vy jak jste říkala, že chodíte třeba do těch tříd se koukat, napadlo mě, jestli tak trochu**
14 **nesuplujete školního psychologa ještě.**

15 Jako jo, trošku tím, že prostě jsem tady ve škole, tak ano. Trochu tam tu roli taky cítím, ale
16 přiznám se, že mi to nevadí. Že, jako říkám, asi úplně školní psychologii na sto procent bych,
17 nedá se říct, že dělat nemohla, ale prostě by to taky úplně nebylo to ono. Říkám, teďka jako si
18 myslím, že mi to vyhovuje hlavně v tom, že mám vyváženou jak diagnostiku, tak prostě tedy
19 nějakou práci co se školní psychologie týče. Mám pocit, že v té školní psychologie se člověk,
20 nedá se říct, nemá od čeho odpíchnout, ale jako je tam té přímé práce s klientem nebo jak by
21 se to dalo říct, jako víc, než bych zatím byla ráda, no.

22 **No, a když děláte tu školní psychologii, v uvozovkách tedy, tak je něco, s čím za vámi**
23 **přijdou třeba samy ty děti?**

24 Děti jako ne-e.

25 **Nebo rodiče?**

26 Většinou rodiče nebo potom přes paní učitelky, že rodiče se ptají. A to jsou jako nejrůznější
27 problémy, ať už třeba výkyv ve školním prospěchu nebo nějaké zhoršené chování. To je tak
28 jako nejčastější, že třeba buď rodiče přes paní učitelku vzkáží, že mají nějaké jako problémy
29 doma jako co se chování týče nebo jako že by k tomu chtěli znát ještě nějaký názor. Nebo

Rozhovor I.11

1 potom paní učitelky, že přijdou prostě s tím, že jako se to dítě chová nějak jinak v té škole, tak
2 prostě, jo, ať se na něj jdu kouknout a zkusit odhadnout co, jak, proč.

3 **A mohla byste si vybavit nějaký konkrétní případ, který byl pro vás nějakým způsobem**
4 **významný a popsat ho, se zachováním anonymity? Mně jde o to, čím vás ovlivnil, co vy**
5 **jste si z něj odnesla, proč si ho vlastně pamatujete.**

6 Tak já si myslím, že tady pro mě, vzhledem k tomu, že je to tak krátce, tak jako každý ten
7 případ je svým způsobem jako významný a jako každý si tak pamatuji. Nebo jako je opravdu
8 málo dětí, u kterých jako hledám, co že to dítě je vlastně zač. Takže není to docela těžké.
9 Z těch jako diagnostických věcí, tak tam mě hodně potěšil jeden chlapec právě jako dystrofiik
10 svalový, který tedy teď půjde na maturitní obor; dělá si vlastně učiliště a teďka by chtěl jít na
11 maturitní obor. Tak právě jestli to má cenu nebo nemá cenu, tak to bylo takové zajímavé
12 vyšetření, tam právě vyšel ten intelekt jako velmi pěkně. To vím, že co mu tam haprovalo, tak
13 byla krátkodobá paměť, jinak prostě měl mírně nadprůměrné ty výsledky, takže jako... A byla
14 s ním opravdu jako radost pracovat. A potom z těch takových, řekněme, jiných těch... Tak to
15 tady máme jednoho tedy chlapce, který je těžce mentálně retardovaný, a tam jsou prostě
16 problémy s chováním ve škole. A to bylo, že on tedy, to přetrvává, to není jako nijak moc
17 ovlivnitelné, to je chlapec, co nechce chodit do školy, jako je fyzicky agresivní vůči
18 personálu, vůči dětem jako naštěstí zatím ne. Je hodně obtížné ho do té třídy dostat, jo, takže
19 tam jsme s paními učitelkami vymýšlely strategie, jak vlastně co s ním dělat. Teďka vlastně je
20 to tak, že třída se zamyká během dne, protože prostě on by jinak tady opravdu jako utíkal. Je
21 pravda, že on když zjistí, že je zamčeno, tak sice chvíli stojí u těch dveří, buší do nich, ale
22 potom si sám přijde, třeba řekne si o nějakou práci nebo chvíli jako vydrží třeba pracovat.
23 Takže to je tedy hoch, který už bude končit povinnou školní docházku, takže dál už jako
24 pokračovat nebude, protože jemu to opravdu nic nedává a je to pro něj víceméně tady jako
25 vězení. Takže tam spíš jsme jako přemítali, jakým způsobem, jo, ho motivovat k té práci nebo
26 jak jednat víceméně při těch jeho afektech, protože už je to velký docela kluk, hubený sice
27 jako tyčka, ale tu sílu má a opravdu jako tam šlo spíš o to, jak ho uklidnit, aniž by člověk
28 musel použít nějaké opravdu omezovací prostředky a jak tedy zabránit tomu, aby ublížil
29 personálu. Protože ono když vás jako třikrát čtyřikrát praští, tak to taky jako není úplně
30 nejpříjemnější a navíc je ve třídě s ostatními dětmi, a to taky jako, no, nemůže ho člověk
31 nechat jenom tak. Takže to bylo, jako že to jsme spíš řešili jak, jakým způsobem to zvládnout
32 a teď celkem jsme právě vynašli tu strategii, že opravdu jako když ho – máme tedy problém
33 dostat ho do třídy ráno, to jako tam trošku holt co tady máme na škole naše dva chlapce,

Rozhovor I.12

1 jediné jako pedagogy, tak ti holt jsou vždycky povoláni a poněkud násilným způsobem ho tam
2 do té třídy dostanou. Ale on, jakmile pak je v té třídě, tak se prostě uklidní, i se začne usmívat,
3 začne komunikovat, jo normálně tam ve třídě funguje, takže to. A potom vlastně, když jako
4 třeba má to, že stojí u těch dveří a mlátí do dveří, kope do dveří, že jo, když je zamčeno, a
5 chce jít jako pryč, tak když si ho nikdo nevšímá, prostě nijak na něj nereflktujeme, ho to za
6 tři čtyři minuty opravdu přestane bavit a buď si jde sednout zase na svoje místo nebo prostě si
7 sám přijde i poprosit o nějakou skládačku nebo prostě o nějakou práci, takže to je tak jediné,
8 co s ním můžeme dělat. Bohužel nic asi víc.

9 **A spolupracovali jste tady v tom třeba nějak s rodiči?**

10 No, maminka úplně tak nějak si ten problém nechce připouštět, ono jako je to hodně těžké
11 tady jako ty rodiče obviňovat, že si sem to dítě odloží, to jako... Je a není. Dovedu si
12 představit prostě, že to je hrozně náročné mít takhle postižené dítě doma a je pravda, že on
13 tady tohle dělá i doma. Že oni víceméně mají celkem pěknou oplocenou zahradu a on je
14 zvyklý pohybovat prostě se venku na té zahradě, ale musí to být zavřené, musí to být
15 oplocené, protože jinak on by opravdu utek a to je jako dítě, které nepozná nebezpečí, jako
16 nevšímá si prostě, někam se rozhodně, že poběží, tak poběží a nějaké jedoucí auto nebo tak, to
17 ho... Takže víceméně, v uvozovkách, jako je tam ve výběhu doma, no. Takže ano, maminka o
18 tom ví, ale nechce to moc slyšet a nechce si to moc uvědomovat, takže tam jako víceméně tak
19 nějak se s maminkou dospělo na tu dohodu, že ano, dokončí chlapec tady ročník, bude mít
20 splněnou povinnou docházku a prostě pak si ho budou nechávat doma. Jako jde o to, říkám,
21 tady u toho dítěte jako dost těžko říct, co s ním tam. Nebo co se mu v té hlavince odehrává,
22 protože říkám, jako, to mentální postižení je závažné, jako jsou tam nějaké autistické rysy a
23 teď jedno s druhým.

24 **Hm.**

25 Jo, jako bohužel je to tak, že holt tady jako občas ta speciální škola nám trošku supluje jako,
26 v uvozovkách, odkladiště, no. Zase je pravda, že toto je jako takový případ jediný, co tady
27 máme našťestí. Jinak jako jo, ty děti jsou, i ty těžce mentálně retardované, co tady máme, tak
28 jsou jako vesměs hodné a jako na své možnosti velmi šikovné. Že jako je to baví a tam jsou
29 potom ty radosti, když člověk se takhle chodí se do té třídy dívat, tak vidí, že prostě nějaké
30 jiné dítě než tady ten hošík, tak prostě zvládl něco poskládat nebo že se prostě něco nového
31 naučilo. Tak to...

1 **Hm. Děkuji. Chtěla jste po nástupu do zaměstnání něco měnit? Nebo jste něco změnila,**
2 **upravila si, přizpůsobila podle sebe? Případně jak to bylo přijato kolegy, klienty,**
3 **nadřízeným?**

4 No, víceméně, protože tady jako u nás psycholožka dlouho dobu zaměstnaná nebyla, to byla
5 jako kdyby jenom na dohodu, co dělala právě čistě jenom jako diagnostiku a tak já jsem
6 dostala hodně volnou ruku, jo. Co se týče ať už úprava pracovní doby, jak to budu mít nebo
7 nemít, ať už víceméně jako úprava zpráv, takže to tak nějak jako mi bylo řečeno, že prostě jak
8 si to budu chtít udělat, tak to budu mít. A celkem si myslím, že jako jsem tak nějak se chvílku
9 hledala, jak to tedy budu mít nebo nebudu, ale, no, tam to nebylo, že by si na něco museli
10 zvykat, na něco nového, na nějakou změnu, protože změna sama o sobě bylo to, že nastoupil
11 psycholog.

12 **A máte ještě nějaké plány v současné době do budoucnosti?**

13 No, do budoucnosti tak uvažujeme o rozšíření nějak právě těch diagnostických nástrojů, ještě
14 budeme něco dokupovat, vlastně teď snad, doufám, že se uskuteční, tak jako kurz Woodcock-
15 Johnson, jako inteligenční test. Takže na ten se velmi těším, že ho budeme moct používat, že
16 si ho pořídíme, protože to je takový docela nový test, jsou tam nové normy, jako jo, je i
17 takový, řekněme přísnější, ale je vhodný i pro jako více postižené děti, dá se udělat i jako
18 neverbálně. Takže jo, je takový hodně jako široký, tak z toho mám radost, na ten se těším, že
19 přece jenom to bude takový nový kvalitní nástroj, no. A jinak jako nějaké ty úpravy, to se
20 prostě řeší tak za chodu, ať už že se tady bude trošku zvukově izolovat ta kancelář nebo prostě
21 jsem domluvená na nějakou výzdobu, ať to tady není pořád tak strohé. Tak co tady máme
22 některé fakt hodně šikovné děti a zvlášť v té základní škole speciální jako velmi výtvarně
23 nadané děti i paní učitelky, takže tady vlastně máme krásnou výzdobu, tak už jsem se
24 domlouvala, že něco mi sem taky přibude.

25 **A co se týče zázemí, které tedy máte nebo co vám vaše pracoviště poskytuje? A co**
26 **dalšího byste přivítala, potřebovala? Vy už jste poměrně dost řekla, no.**

27 To už jsem asi zodpověděla v té předchozí, takže...

28 **Hm. Jak na vás reagovali při vašem nástupu ostatní zaměstnanci, případně klienti? Ty**
29 **děti tady ve škole?**

Rozhovor I.14

1 Klienti si toho téměř nevšimli, jako když bych to řekla, tak jako školní děti, ty mě berou jako
2 paní učitelku další a já jim to ani nijak nevymlouvám, nevysvětluji. Ono je to docela jedno,
3 myslím si, že svým způsobem je to docela i výhoda. A jinak, že jo, třeba ti klienti, co jsou
4 jako mimoškolní, tak ti taky jako reagují docela dobře. Rodiče jsou rádi, že třeba prostě už
5 tedy jako máme psychologa vlastního, kvůli jako organizačním důvodům, že už nejsou tak
6 dlouhé čekací lhůty na vyšetření a tak dále, a tak dále. Víceméně kolegové nebo kolegyně
7 z SPC, tak ti jsou tady za tohle taky rádi, že tedy jednak že tu můžeme konzultovat nějaké dítě
8 tak nějak jako okamžitě, jo, že vlastně ta psychologka, co vlastně dělala tady tu diagnostiku,
9 tak to je strašně fajn jako holka, ale má spoustu jiných klientů, takže nemá tolik toho času.
10 Takže tam to prostě bylo, jo, když se potřebovalo jako popovídat si o nějakém dítěti nebo
11 ještě něco, tak zase to bylo jako odpoledne nebo prostě zavolej večer nebo... Takže toto teďka
12 odpadá, víceméně že jsme tak. Tak já si myslím, že takhle, no.

13 **A co nebo kdo vám nejvíc pomohl nebo pomáhá při tom nástupu do práce?**

14 Tak to bylo to rodinné zázemí u mě, že opravdu když nevím, tak že to můžu prokonzultovat,
15 což je velmi velká výhoda. Ale samozřejmě i jako ti spolupracovníci, že vlastně kolegyně, byť
16 jsou tedy taky speciální pedagožky, tak přece jenom pracují jako tady už několik let, mají
17 zkušenost jak s těmi dětmi, jak s těmi rodiči potom – u některých dětí máme takové
18 problematičtější rodiče – takže upozorní předem, tak člověk už ví, na co se může připravit. Jo,
19 takže i jako se jich zeptat, i třeba prostě zprávy že si tak nějak navzájem dáváme číst a jestli je
20 to jako dost řečněně zaobaleně vyjádřeno a tak. Tak co si budeme povídat, u těch zpráv
21 prostě člověk taky jako nějak lavíruje mezi tím jak popsat tu skutečnost tak, aby to ti rodiče
22 byli schopni skousnout a tu zprávu dali někam dál. Protože, že jo, spousta... Tak ono je to
23 hodně obtížné pro ty rodiče prostě smířit se s tím, že tedy dítě má snížené rozumové
24 schopnosti, tak prostě jakým způsobem to tam napsat, aby to rodiče tak nějak skousli.

25 **A obecně jak probíhá ta spolupráce s rodiči?**

26 Jak s kterými. Jako obecně si myslím, že je docela dobrá. Někteří jsou; jako říkám, u
27 některých dětí kdybychom vyměnili rodiče, tak mají ty děti půlku problémů, u některých dětí
28 jsou zase rodiče naprosto zlatí, skvělí, jo, vycházejí vstříc, zajímají se. To pak máte takový ten
29 extrém, u někoho jsou ti rodiče hyperprotektivní, co prostě se zajímají úplně o všechno a taky
30 to není dobře, u dalšího zase říkám, kdyby ti rodiče měli aspoň trošku zájem, tak je to dítě
31 někde jinde. Takže je to opravdu, v tomhle je to každé dítě naprosto individuální a ti rodiče
32 jsou taky naprosto individuální. Ale jako všeobecně dobré.

1 **A můžete třeba ještě nějak odlišit, když konzultujete s dítětem, když konzultujete potom**
2 **s rodičem, co je pro vás lepší?**

3 Jako my to nemáme, že bychom přímo s dítětem měli něco samostatně, jako konzultovali, to
4 ani zase tak ne.

5 **Nebo když s ním jenom tak pracujete?**

6 Když s tím jenom tak pracuji. Ta konzultace s rodičem je pro mě asi jednodušší než přímo
7 jako tady ta práce s dítětem. Ale jak se kterým, tam je to opravdu jak se kterým dítětem. Jo,
8 jako takhle, co se třeba toho vyšetření týče, tak to mě velmi baví s těmi dětmi. Jako ve většině
9 případů, taky ano, uznávám, taky jsem tady měla jednoho chlapečka, u kterého jsem říkala:
10 'No, tak jako tam tedy...' Kde jsem jako opravdu po té hodině toho chlapečka měla jako dost
11 plné zuby. Takže to byl velmi obtížně motivovatelný ke spolupráci, takový sice jako
12 předškolák, ale ten vás měl tak na háku. Jako že, jak já řeknu, to jsem potom rozebírala ještě
13 s kolegyní, jak u jiných dětí člověk většinou: 'Ale neboj, tohle přece není žádná písemka, teď
14 si spolu tady budeme hrát, něco ti půjde víc, něco ti půjde méně. Hlavně se snaž, když se ti to
15 nepodaří, tak se přece vůbec nic neděje.' Tak tady u toho kluka jsem měla sto chutí po
16 prvních asi deseti minutách říct: 'Tak, a jestli se nebudeš snažit, tak v té školce zůstaneš a
17 nikam do první třídy nepůjdeš a budeš hloupý!' Ten to měl tak jako laxně na háku, říkám:
18 'Jej!' S ním to bylo opravdu jako obtížné.

19 **Už jste tady mluvila o těch kolegyních, ale máte možnost se poradit nebo konzultovat**
20 **s někým jiným ještě?**

21 Tak říkám, kolegyně, potom ta psychologka a maminka. A plus ještě co se tady těch školních
22 dětí týče, tak opravdu paní učitelky. Protože co si budeme povídat, ty jsou s nimi dennodenně
23 a jako...

24 **A třeba supervize nebo něco podobného?**

25 To nemám, to jako uznávám, to jsem si říkala, že občas bych to jako brala, zvlášť úplně jako
26 z toho začátku, toho prvního čtvrt roku, kdyby člověk prostě měl možnost každé dva tři týdny
27 nebo každý měsíc prostě i třeba s těmi zprávami, jo, tady s tímhle tím si zajít za někým
28 sednout a říct. Tak jako jo, to bych brala všema deseti.

29 **Hm. A máte možnost dalšího vzdělávání, třeba kurzy a školení?**

Rozhovor I.16

1 Jo, to mám. To jako musím říct, že tady paní ředitelka je tomu velmi jako otevřená,
2 nakloněná, takže jako bez problémů uvolňuje. Část těch věcí, pokud jsou akreditované, tak
3 víceméně mi škola, nebo škola, pracoviště, proplácí, takže i v tomhle jsem za to ráda. No a
4 jinak, že třeba s tím, že když jako potřebuji na nějaké to školení odjet, tak není problém, že si
5 nemusím brát třeba dovolenou nebo tak. Mám to v rámci práce, takže...

6 **A když ten nějaký kurz tedy máte – nebo od koho vychází tedy ta iniciativa? Vy řeknete:**
7 **„Chci jet na kurz“, nebo vám to nabízí?**

8 Hlavně ode mě, protože jako to takhle paní ředitelka nechává. Prostě pokud mě něco zaujme a
9 budu chtít jít, tak ať si řeknu, protože ona jako má ještě docela svých vlastních ještě jiných
10 starostí, tak aby se mi dívala na nějaké kurzy a... Jo, je to víceméně z mé strany s tím, že když
11 by ona asi něco potřebovala, tak asi to řekne, ale že teď tady nejsou žádné takové tlaky. Jako
12 na tom Woodcock – Johnsonovi jsme se shodly obě dvě, to jsem navrhla já, že ten test znám,
13 že je poměrně jako dobrý a tam paní ředitelka s tím nadšeně souhlasila, takže...

14 **Tak jo, já vám děkuji. To byla moje poslední otázka, jenom jestli myslíte, že něco mělo**
15 **zaznít a nezaznělo, co byste ráda zmínila?**

16 Myslím, že jsem docela ukecaná, že jsem toho asi řekla hodně, budete s tím mít potom hodně
17 práce potom s přepisem.

18 **Tak jo, děkuji vám.**

19 Není zač.

20 *[následující text je zkopírován z emailové korespondence mezi autorkou výzkumu a*
21 *respondentkou]*

22 **Dobrý den,**

23 **mohla bych Vás ještě poprosit o malé doplnění rozhovoru, prosím? Zapomněla**
24 **jsem se Vás zeptat, zda děláte nebo si plánujete dělat psychoterapeutický**
25 **výcvik a případně jaký konkrétně.**

26 Psychoterapeutický výcvik si plánuju, ale přiznám se, že ještě nevím jaký - přece jen, je to na
27 několik let a cenově docela náročné, takže zatím váhám. Myslím, že zaměřením jsem spíše
28 KBT, na druhou stranu je pravda, že mě lákají i nejrůznější imaginativní techniky, takže
29 otázku výcviku nechávám zatím ještě otevřenou.

Příloha J:

Rozhovor J

Rozhovor J.1

1 **Já tedy píšu bakalářskou práci, jejímž cílem je zmapovat vstup mladých psychologů do**
2 **zaměstnání. Jak se adaptují, co řeší, jaké mají problémy, případně potom navrhnout**
3 **nějaký postup, co by jim pomohlo. Popsat vlastně ten jejich vstup do zaměstnání.**

4 **Tak na začátek bych tě poprosila, jestli můžeš popsat, jak ses stala psychologem ve**
5 **školství, jaká cesta u tebe konkrétně k tomu vedla?**

6 Takže jak jsem se stala psychologem ve školství, jo? Máš na mysli jako zmínit i to studium a
7 tak?

8 **Můžeš, no.**

9 Tak já jsem ne úplně vždycky měla plán stát se jako psychologem ve školství. Spíš ten plán
10 nebyl úplně daný od začátku. Takže jsem se chtěla stát psychologem, proto jsem začala
11 studovat psychologii, zrovna se to povedlo na pedagogické fakultě, za což jsem byla moc
12 ráda. A už tam, mám pocit, že nás hodně vedli do toho školství. Asi už to bylo vlastně i dané
13 nějakou tou historií prostě té samotné katedry, přestože se snažili nám zpřístupnit i tu
14 klinickou oblast. No, takže mám pocit, že jsem tam byla hodně směřovaná už do školství a
15 taky nakonec prostě to k tomu tak nějak dospělo, no. Nebo ještě něco jsi měla na mysli jako?

16 **Cokoli tě napadne asi.**

17 Cokoli mě napadne.

18 **Hm.**

19 No, já mám pocit, že tím, že jsem teď ve školství, tak se na tom hodně podílela katedra.
20 Vůbec tím způsobem výuky, uspořádáním předmětů, vedením předmětů.

21 **Takže to vlastně není, že by to byla jediná volná pozice, kterou jsi našla, ale tak nějak ty**
22 **podmínky, které jsi měla v průběhu školy, tě tam dovedly?**

23 Já mám pocit, že jsem na to školství byla víc připravená, no. Plus samozřejmě že k tomu jako
24 vedly i podmínky nejenom té katedry, ale vůbec i tady celkového toho nastavení systému, že
25 ta klinika prostě mně přišla jako strašně vzdálený cíl a náročný, přestože nás, že jo,
26 ubezpečovali o tom, že jako do té kliniky můžeme, pak se to zase zkomplikovalo. A tak nějak
27 se mi to úplně zprotivilo. A protože jsem tam, jako to školství tomu bylo hodně otevřené.
28 Prostě mám pocit, že, nevím, to školství bylo snazší a já už jsem tak nějak byla i vyčerpaná

Rozhovor J.2

1 tím studiem, že už se mi nechtělo. Mám pocit, že prostě to školství pro mě bylo tak jako
2 přístupnější.

3 **No a já na to trochu navážu. Pokud jde o tvoje studium, nakolik si myslíš, že tě ta škola**
4 **tedy připravila, případně jestli je něco, co sis musela doplňovat, když jsi potom přišla do**
5 **práce?**

6 Na tu práci ve školství? Já mám pocit, že jsem byla dobře připravená. Jo, co se týká; takhle,
7 co se týká té diagnostiky. Takže na to si myslím, že jsem byla jako kvalitně připravená. Co se
8 týká té terapeutické práce, tak tam jsem vlastně začala sama dělat výcvik, takže tam se to
9 netýkalo už tolik té školy, no. Tam jsem byla spíš připravená jako teoreticky, což je ale jako
10 pochopitelné. Takže jsem měla přehled o nějakých terapeutických směrech, ale co se týká
11 těch praktických – vedení rozhovoru, tak na to už mě ta škola jako nepřipravila.

12 **Ty jsi chvíli studovala i speciální pedagogiku, pokud vím. Pomohlo ti to nějak?**

13 Určitě, protože já jsem teď v poradně jak psycholog, tak speciální pedagog. Takže v tomhle
14 směru jsem ráda, že i ty základy té speciální pedagogiky mám, přestože mi to na druhou
15 stranu přijde komické, jo, protože já jsem tam jako speciální pedagog, ale z té oblasti; nebo to
16 studium, ty znalosti, které mi dalo tedy studium speciální pedagogiky, tak tam používám jako
17 minimálně. Přestože tam tedy tu speciálně pedagogickou práci dělám.

18 **A jaký výcvik děláš?**

19 Dělám systemickou terapii.

20 **Děkuji. Mohla bys vyjádřit na škále 0 – 10 svoji spokojenost v práci? 0 – ,vůbec nejsem**
21 **spokojená, 10 – ,jsem naprosto spokojená‘.**

22 Hm. V práci? Myslím, že jsem na osmičce.

23 **Hm. A co bys potřebovala nebo co by pomohlo, aby to mohlo být vyšší?**

24 Tak určitě dostupnost té práce, protože jsem nesehnala práci v místě, kde bydlím, takže
25 dojíždím. To mi to hodně jako znepríjemňuje, protože ranní vstávání... No, a přestože teď už
26 jsem jako jistější v té práci, tak pořád jsem tam hodně nesvá v některých věcech sem tam. A
27 přemýšlím ještě co... Tak možná na devítce... Nevím, teď mě nic nenapadá. Já jsem tam
28 téměř jako spokojená. Fakt tam jde spíš o to dojíždění nějak. A že toho je hodně té práce, jo,
29 že to je často časový pres a tlak. Takže možná na té osmičce.

Rozhovor J.3

1 **Dobře.**

2 Tak nějak osm devět. Fakt tam nějaké rezervy jsou, abych tam byla úplně stoprocentně
3 spokojená.

4 **Hm. A mohla bys uvést klady a zápory tvé práce, jaké jsou pro tebe osobně?**

5 Klady a zápory. Jak to myslíš, osobně?

6 **Jak to vnímáš ty osobně, ne že se říká, že v pedagogicko-psychologické poradně já
7 nevím, něco.**

8 Jo. Takže výhody téhle práce pro mě. Jsem ráda, že tam mám přístup jak k diagnostice, na
9 které to stojí, v té poradně, tak zároveň i k té terapii, což mi tam umožňuje to vedení. Ačkoliv
10 tam dominuje ta diagnostika. Tak to jsem ráda, že tohle tam mám umožněné. Pak že mám
11 možnost jednat vlastně s celým tím systémem. Jak s tím dítětem, tak s rodiči, tak i s učiteli.
12 Tady zrovna u nás, myslím si, že to nějak funguje, že jezdíme na návštěvy do škol, mám
13 možnost to dítě konzultovat v tom systému. Mám přístup nebo možnost dělat třeba i
14 intervenční programy na školách, to jsme minulý týden dělaly s kolegyní. Takže ta práce
15 myslím si, že je tam taková pestrá. Že to není úplná rutina, jako jsem si představovala.

16 **Hm. A ty zápory?**

17 Zápory? Zápory jsou to, že tam je často prostě málo času. Že tam opravdu je narváno, klient
18 za klientem. Mám prvního klienta a mám tendenci si s těmi rodiči povídat a fakt se jim plně
19 věnovat, ale už za dveřmi mi prostě čeká další a musím to zkracovat nebo si to rozdělit. Mám
20 možnost si to rozdělit, ale není to na jednu stranu úplně žádoucí, protože na jednu stranu
21 opravdu těch zakázek je strašně moc. Takže tohle je nevýhoda. To je nevýhoda, no... Ještě
22 mě tedy napadá výhoda. Já jsem nečekala, že se tam setkám v té poradně s takovým spektrem
23 těch problémů. Fakt, když jsem tam nastupovala, tak jsem si myslela, že to budou samé
24 specifické poruchy učení a výukové obtíže. A není to tak. Že opravdu je tam dost i
25 výchovných problémů, vztahových problémů, jak rodinných, tak i vrstevnických. Že i s tím se
26 tam setkám jako psycholog a mám možnost to prostě řešit a pracovat s tím. Přemýšlím ještě
27 nad těmi nevýhodami. Určitě jako to časové omezení tam. No a finanční omezení, to jako
28 jsem zapomněla na důležitou věc, že ty peníze prostě v té poradně jako ve spoustě zařízení
29 pro psychology, nebo kde pracují psychologové, nejsou. Je to smutné, no.

30 **Jako peníze – tvůj plat?**

Rozhovor J.4

1 Přesně tak.

2 **Je to jasné, no...**

3 Možná si ještě na něco vzpomenu.

4 **Děkuji. A jak se ta tvoje původní představa práce shoduje s realitou?**

5 No, tak já už jsem to trochu i řekla. Fakt jsem si představovala, že půjdu do poradny a budu
6 řešit specifické poruchy učení a není to tak. A jinak si myslím, že se to dost shoduje. Taky
7 jsem netušila nebo si nemyslela, že budu mít tolik prostoru pro tu terapii. Jo, to co už jsem
8 říkala. Že to spektrum té práce je širší, než jsem očekávala. Finance jsem očekávala. Platové
9 ohodnocení.

10 **A co sis tedy představovala nebo co jsi tak čekala kromě těch věcí, co jsi říkala, kromě**
11 **těch financí třeba?**

12 Jako všeobecně nebo co máš konkrétně na mysli?

13 **Jestli sis představovala: ‚Fajn, tak mě vzali sem, tak co tam budu asi dělat?‘ Třeba i**
14 **z hlediska toho, jak dlouho tam budeš v té práci? Já nevím, ráno od osmi do ... Prostě**
15 **celkově co jsi čekala?**

16 Jo takhle. Tak co se týká pracovní doby, jo. Čekala jsem, že tedy klasická pracovní doba tedy
17 těch osm hodin denně, což tak je, ale zároveň není to fixní pracovní doba a vedení mi
18 v tomhle vychází skvěle vstříc, že když jeden den potřebuji odejít o chvíli dřív, tak mám tu
19 možnost s tím, že si to potom prostě můžu dohnat. Samozřejmě že musím stihnout to
20 vyšetření, které tedy je dopoledne. Nečekala jsem tedy takový vstřícný přístup vedení, který
21 tam je a za který jsem šťastná. Takže v tomhle tom.

22 **Děkuji. A mohla bys mi říct, jaké máš ty osobně copingové strategie? Co ti pomáhá,**
23 **když jsi ve stresu? A můžou to být nějaké strategie, které používáš v běžném životě i**
24 **takové, které máš navázané na práci. Cokoli tě napadne.**

25 Copingové strategie, hm. To může být cokoli vlastně asi, že jo. Si říkám, teď bych jako
26 psycholog měla vědět, co mezi ně patří.

27 **To nehledej.**

28 Co mi pomáhá, jo? No...

1 **Nebo možná ne co ti pomáhá, ale co třeba děláš.**

2 Co dělám. Když jsem ve stresu.

3 **Když se ti nedaří. Když máš špatný den.**

4 Tak já to potřebuji s někým sdílet. To je pro mě klíčové. Ať už v práci s kolegy nebo potom
5 doma s rodinou nebo na výcviku, kde mám poskytnutou takovou supervizi, protože je fakt, že
6 v práci jakoby ta supervize coby supervize klasická, ta tam chybí. To je tedy nevýhoda možná
7 ještě a něco, co jsem očekávala, že tam fakt bude fungovat. A jsou tam třeba, máme jednou za
8 měsíc poradu, kde máme takové, říkáme tomu kazuistický seminář, kde máme možnost
9 intervizně vlastně sdílet nějaké svoje případy. Ale stejně mi to chybí, hlavně v oblasti té
10 psychoterapie. Takže tohle si supluji na tom výcviku. A to je pro mě důležité, no. Že opravdu
11 neustále mám po ruce papír, kde si dělám odrážky, poznámky, co potřebuji konzultovat a
12 s čím se potřebuji vlastně poradit. Takže tohle. Mě ještě napadla – já se k té otázce ještě
13 vrátím – ale další vlastně výhoda v té poradně je, že tam je ten tým. Jo, že fakt hlavně během
14 těch tří měsíců, během té zkušební doby, jsem tam měla úžasné prostě zázemí, podporu,
15 možnost konzultovat, že jsem vyšetřila, šla jsem si to zkonzultovat a pak jsem si teprve
16 vlastně vzala rodiče. Že jsem měla neustále za sebou takovou podporu, oporu. Takže to tam je
17 velká výhoda. Nevím, jestli všeobecně v poradně. No, všeobecně v poradně určitě ten tým a
18 tady konkrétně v téhle poradně ještě o to větší, fakt ti pracovníci a skvělé to prostředí těch
19 kolegů a vedení. Fakt skvělé zázemí, no. A copingové strategie... Když mě ještě napadá další
20 nevýhoda.

21 **Povídej...**

22 V té poradně, že máme na starost velkou oblast a ještě nám něco přibylo, takže ta klientela je
23 strašně velká. A naše pracoviště má vlastně ještě další odloučená pracoviště teď nově. Takže
24 přestože je tam tedy tým, tak ale nejsme kompletní na jednom pracovišti, scházíme se fakt
25 jenom třeba na těch poradách kompletně a jinak je to takhle rozdělené na těch odloučených
26 pracovištích. A teď to dojíždění, převážení v podstatě zpráv. Neustále tak jako; prostě nese to
27 s sebou i starosti a komplikace často. Takže tohle to je nevýhoda. Pak mě napadá ještě jedna
28 výhoda a to je, že u nás na pracovišti funguje bezvadná vlastně supervize ne v tom pravém
29 slova smyslu, ale že veškeré naše zprávy z vyšetření jdou ke kontrole k naší hlavní paní
30 psycholožce, která tam opravuje jak tedy překlepy a místy i gramatické chyby i podobně, ale
31 neustále jsme tam pod dohledem, protože je nás tam víc začínajících psychologů, ale funguje

Rozhovor J.6

1 to tam jako normálně, ne jenom kvůli tomu, že jsme tam teď začínající, že každý ten případ
2 projde očima dvěma lidem. Takže v tomhle smyslu. A pokud by se naší paní psychologce
3 hlavní něco nezdálo, tak to s námi konzultuje a znovu to probíráme, případně nějak
4 upravujeme nebo doladujeme. Takže to si myslím, že je dobře. A že i já se cítím líp, že na to
5 nejsem úplně sama. Ta odpovědnost se tak jako rozptýlí mezi více lidí. No, a ještě se tedy
6 vrátím tedy k těm copingovým strategiím. No, tak určitě to sdílení. Určitě čas na odpočinek,
7 relax, možnost pustit to z hlavy, neřešit to. No, já mám pocit, že se ty moje strategie točí
8 kolem té mojí rodiny, že to je moje jedna velká strategie.

9 **Hm, tak jo. A změnilo se nějak tvoje trávení volného času, hlavně tedy z hlediska**
10 **nějakých zájmů a koníčků třeba, po tom, co jsi opustila školu a šla do práce?**

11 Změnilo, určitě. Nezměnily se moje koníčky, ale změnil se ten způsob, že opravdu ten volný
12 čas předtím byl mnohem víc flexibilní, mohla jsem si to téměř naplánovat, jak jsem chtěla.
13 Jednou za čas tam tedy přišlo to zkouškové nebo se tam nahromadily ty povinnosti, kdy jsem
14 si to na nějakou dobu prostě odřekla nebo to omezila, ale teď je v tom zase větší pravidelnost.
15 Je tam určitá ta pracovní doba a mimo tu pracovní dobu mám možnost trávit to koníčky, ale
16 často bývám večer hodně unavená, takže to, co jsem byla zvyklá, jak jsem byla prostě zvyklá
17 věnovat se koníčkům a kamarádům a podobně dlouho do noci, tak teď už sama prostě z toho
18 prchám a těším se do postele.

19 **Já jsem tady měla takovou podotázku, jak ty změny hodnotíš. Jestli jsou pro tebe spíš**
20 **pozitivní nebo spíš negativní. Ono to asi moc nejde, ale...**

21 No, takhle... Já musím říct, že jsem mnohem víc spokojená než na studiu, co se týká toho
22 režimu. Protože já jsem fakt povaha, jsem strašný nervák a mě ten prostě režim toho studia
23 vůbec nevyhovoval. Právě to, jak jsem říkala – jednou za čas ten stres a odřeknout si veškeré
24 svoje, nebo ne odřeknout, ale omezit veškeré svoje koníčky a takové to tunelovité vidění
25 opravdu jenom tedy 'ted' si všechno odepřu a musím zvládnout ty zkoušky', tak to jsem
26 prostě těžce nesla. Takže já teď, ačkoli je to rutina nebo taková ta nudná pravidelnost a
27 povinnost, tak mně to jako vyhovuje líp psychicky i fyzicky. Cítím se líp, no. Ale nevím,
28 jestli jsem ti odpověděla úplně přesně na tu podotázku.

29 **Jo. Jak ty změny hodnotíš.**

30 Jak ty změny hodnotím. Já to hodnotím pozitivně. Jo, ačkoli tam prostě je ta povinnost a musí
31 se vstát do té práce a štve mě to a nechce se mi, nejradši bych spala, ale vyhovuje mi to víc.

1 **A je nějaká rada, vzor, příklad – nevím, jak to popsat líp – kterou jsi dostala od někoho**
2 **zkušenějšího, která tě tak provází? Na kterou si vzpomeneš občas?**

3 No, nevím, jestli je to úplně rada, ale je to takové prohlášení moje paní ředitelky, když jsem
4 začínala a fakt jsem toho měla až nad hlavu a tak nějak jsem se v tom topila a zůstávala jsem
5 tam vlastně přesčas, protože jsem spoustu věcí ještě neměla vůbec osahanych, zažitých.
6 Dlouho jsem psala ty zprávy, formulovala ty věty a ta sdělení a doporučení a tak. A teď paní
7 ředitelka za mnou přišla a tak mě jako vždycky naháněla domů. Tak to bylo taky takové milé.
8 A říkala: ‚Tak si taky chvílku odpočiň, vždyť ono je někdy důležité prostě jenom tak sedět a
9 koukat.‘ I v té práci, že jsem měla z té její strany takovou podporu a tak. Fakt, najít si přes den
10 i ten čas na ten odpočinek. Nebo i moje kolegyně vlastně, která už tam teď nepracuje, tak ta
11 zase prosazovala to, že přes den si člověk musí dojít na oběd, i kdyby prostě nešel nikam jít,
12 ale prostě udělat si tu pauzu a i se zajít třeba někam projít nebo tak. Tak přestože mě to
13 doprovází, tak se mi to nedaří často úplně plnit. Ale myslím si, že je to důležité, zvlášť tady
14 v té práci.

15 **Na chvíli vypnout.**

16 Přesně. I si udělat třeba čas mezi těmi klienty a trochu nad tím přemýšlet. Někdy nejde jít,
17 sednout si a hned co klient odejde, jít napsat zprávu. Jo, někdy je fakt potřeba nad tím
18 přemýšlet, rozjímat, někam to odložit a chvílku to nechat spát. Takže přesto, že to tam je
19 hektické a opravdu nabitě, tak si myslím, že je důležité udělat si tam ten čas pro sebe, protože
20 to má přínos jak pro nás samotné, tak si myslím, i pro ty klienty.

21 **Já si právě říkám, jestli to obecně zvládáš, udělat si po odchodu klienta chvíli. Pět**
22 **minut, deset, nevím.**

23 Tak u diagnostiky ne, protože já sama veškerý čas, který mám vymezený pro konkrétního
24 klienta, tak přetahuji. Jo, že většinou mívám ráno dva klienty po sobě, takže ten druhý často
25 prostě tu čtvrt hodinu dvacet minut čeká. Protože nedokážu to odbýt... tak, jak bych vlastně
26 byla nucená. Takže tady se mi to nedaří. Ale pak odpoledne, když je nějaká ta terapie, tak se
27 snažím nedat si ji hned vlastně po tom dopoledni, ale posunout to víc do odpoledne, což
28 s sebou ale zase nese to, že tam zůstávám prostě déle v té práci, no. Ono to je tak nějak něco
29 za něco.

30 **Hm. Děkuji. A ve vztahu k tvojí práci máš z něčeho obavy?**

Rozhovor J.8

1 Mám. Přestože fakt ta terapie mě baví a je to něco jiného, je to takové zpestření té práce, tak
2 obavy z toho mám, protože mám za sebou rok výcviku a to znamená ještě ne tolik zkušeností
3 s terapeutickým vedením, no, tak. Ale tak snažím se být užitečná, snažím se neublížit a takhle
4 pracuji.

5 **Takže se bojíš, abys tam, nevím, víc neuškodila?**

6 Ne, to ne. To já si, tak jako jasně, že tam mám pořád to neublížit, neuškodit, ale spíš mám
7 jako ne jako strach, ale tak si říkám, abych jim byla užitečná. Aby jim to vyhovovalo, aby jim
8 to nějak pomohlo. Nerada bych, aby ke mně chodili a k ničemu to prostě nebylo nebo aby si
9 řekli dokonce, že to bylo blbé. Samozřejmě, že se snažím neublížit, ale to si myslím, že je
10 snad snahou každého toho psychologa, neublížit. Snažím se pro to dělat všechno. No, někdy
11 mám i strach v tom, abych se prostě nezasekla a teď nevěděla jak dál. Prostě, ale tak zatím
12 jsem z toho vždycky nějak vybrusila, z těch konzultací. A tím se člověk učí. Je to spíš ani ne
13 tak strach, jako nepříjemný pocit. Protože na sobě cítím, že jsem začínající. A možná se i
14 obávám trochu toho, aby to na mě tolik ti klienti, aby to neprokoukli, no. Aby to jim třeba
15 neublížilo. Že jsou sami v nějakých trablích, v nějakém trápení a ještě na mě viděli, že já
16 sama mám se sebou potíže a s vedením konzultace potíže, tak asi by jim to úplně jako
17 neprospělo.

18 **No, a když to vezmeme z druhé strany, co ti tvoje práce přináší, tobě osobně?**

19 No, tak přináší mi příjemné pocity. Pocity, že jsem někomu užitečná, že dělám něco
20 užitečného. Že dělám to, co jsem chtěla dělat. Přináší mi to popravdě i takový pocit větší
21 důležitosti a sebevědomí, který mi vždycky scházel a pořád schází, ale je to takové – už jsem
22 někdo, jo, konečně. No, aspoň trošku. A přináší mi to i větší možnosti a nemůžu to opomíjet,
23 ty finanční, ačkoliv jsou opravdu; jako to platové ohodnocení není vysoké, ale je to důležité
24 pro můj život i pro další rozvoj, i profesní rozvoj, pro ten výcvik, abych vůbec mohla tak
25 nějak fungovat. Takže to mi to přináší. Přináší mi to ohromné zkušenosti v komunikaci
26 s lidmi, jo. I vyjadřovací schopnosti. Já jsem zjistila, že tím, jak jsem začala fakt pracovat a
27 jak člověk tu mluvenou řeč používá dennodenně, tak i v tomhle si jsem jistější, protože já
28 jsem nikdy neměla ráda nějaké dlouhé proslovy, natož před lidmi a podobně. Takže i tohle,
29 takové větší sebevědomí nebo takovou sebejistotu, i co se týká vlastních názorů a postojů, že
30 konečně jsem nějaký odborník. Takže tohle jo. Přináší mi to kontakty, přináší mi to nové
31 vztahy, jak pracovní, tak přátelské. Přináší mi to větší rozhled, zkušenosti, spoustu věcí.

1 **Ty jsi něco z toho už asi naznačila, ale vnímáš u sebe i nějaký osobnostní posun nebo**
2 **nějakou změnu?**

3 No, asi to, co jsem teď říkala. Já si myslím, že asi to, co jsem teď říkala. Přemýšlím ještě, co
4 jiného. Já jsem fakt člověk, který se hodně podceňuje a podceňoval a oproti té době, kdy jsem
5 ještě byla na škole, tak si myslím, že je to u mě výrazný rozdíl. A i se fakt cítím psychicky
6 mnohem líp, co se týká toho režimu, takže tak.

7 **Takže jako nejvýznamnější bys řekla třeba ten rozvoj sebevědomí nebo komunikace?**

8 No, ono to souvisí všechno se vším. Když se řekne sebevědomí, tak nevím, proč tam cítím
9 takovou trošku negativní konotaci. Není to tak, že by mi to nějak stouplo do hlavy, spíš jde o
10 takovou sebejistotu. Takovou sebedůvěru a hlavně, no, takovou sebejistotu, schopnost stát si
11 za nějakým vlastním názorem, mít vůbec nějaký názor. No, a s tím souvisí i ta komunikace
12 určitě.

13 **A jak tedy prožíváš sebe sama v práci z hlediska nějaké kompetentnosti nebo**
14 **odbornosti? Nebo taky jak se cítíš být psychologem nebo jestli se vůbec cítíš být**
15 **psychologem? Případně z čeho ten pocit vychází, z nějakých zkušeností, zážitků?**

16 No, tak ten pocit té kompetentnosti, nevím, jestli to nazvat kompetentností...

17 **Jestli bys to pojmenovala nějak jinak, tak to klidně můžeš přejmenovat.**

18 Jako já nevím, jak to úplně máš na mysli nebo co tím myslíš.

19 **Jestli se cítíš být kompetentní v tom, co děláš, jestli cítíš, že ty to můžeš dělat, protože ty**
20 **na to máš.**

21 Jo takhle, jestli mám to oprávnění to dělat.

22 **Jestli cítíš, že máš to oprávnění, no.**

23 Jo. Jo, přestože si myslím, že by s tím jen tak někdo třeba nesouhlasil, zvlášť u nás na katedře.
24 Já prostě, teď zrovna mi vyběhla na mysl ta terapie. Ale tak já to vezmu postupně. Co se týká
25 diagnostiky, tak myslím, že jo. Že tam prostě to oprávnění, ty kompetence mám, to vzdělání
26 na to mám, takže to jo. Další důležitou tedy složkou, spíš tedy doplňkovou, je ta terapie. Mně
27 přijde, že jde o takové slovíčkaření, co tedy terapie je a co není a kdo ji může dělat a nemůže.
28 Spousta lidí terapii dělá a říká tomu poradentství, takže jestli tomu mám říkat spíš

Rozhovor J.10

1 poradenství, tak si myslím, že k tomu to oprávnění mám. Ty kompetence mám, i když se
2 rozvíjejí a můžou se rozvíjet jedině tím, že to budu zkoušet, budu to trénovat, budu to dělat.
3 K čemuž mě podporuje ten výcvik, který je postavený na tom, že od začátku požaduje, aby
4 člověk měl svoji klientelu a měl možnost tedy to, co se tam učíme, jsme měli možnost zkoušet
5 a trénovat. Což mi přijde smysluplné a logické, protože absolvovat výcvik pětiletý a až teprve
6 potom lidi pustí na ty klienty, když to tak řeknu, tak je to sice hezké, ale já teď, při té práci,
7 v podstatě v průběhu neustále narážím na něco, co potřebuji řešit a mám možnost to v tom
8 výcviku řešit, konzultovat, radit se, sdílet to. Tak nevím, k čemu by mi pak ten výcvik byl,
9 kdybych tohle vlastně nemohla zažívat, nebylo by mi to umožněné. Takže jo, myslím si, že ty
10 kompetence prostě v téhle oblasti rostou. Ona s tím určitě souvisí i taková moje nejistota, jak
11 jsem zmiňovala, jo, že často mám pocit, že prostě tápu a nevím v té terapii nebo v tom
12 poradenství. Takže možná že tam ty kompetence prostě cítím nižší, ty schopnosti moje, tu
13 připravenost.

14 **A řekla bys tedy o sobě, že jsi psycholožka?**

15 Jo, a říkám to tak každý den. Když se představuji lidem, musím. Já si myslím, že to je důležité
16 se tak cítit a ti lidé tomu musí věřit, když jim to říkám. Takže jo. To si myslím, že je důležité.
17 Nejen pro můj pocit, ale i pro pocit těch klientů.

18 **A ty zážitky nebo ty dojmy, to je tedy hlavně ta přímá práce a ten výcvik, řekněme? Ze
19 kterých se urodil tady ten tvůj pocit nebo ta tvoje sebejistota?**

20 Ty jsi říkala zážitky?

21 **Z hlediska tvojí kompetentnosti, z čeho to vychází?**

22 Vychází to určitě ze studia, co se týká tedy té diagnostiky. Ale praxe, že jo, protože až v té
23 praxi jsem to začala používat. Vychází to z té vlastně práce i v tom týmu. Nedovedu si
24 představit, že bych byla tak daleko jako třeba teď v té diagnostice jsem, kdybych pracovala
25 někde sama. Že fakt to je důležité, no. Takže z toho to vychází. I ze zkušeností mých kolegů,
26 to rozhodně. Z toho vychází taky moje kompetence. Plus z dalšího vzdělávání, protože vedení
27 se snaží mě prostě posílat na různé kurzy a semináře, máme vlastně kurzy nebo takové sekce
28 pro začínající psychology, takže tohle všechno. I ten výcvik.

1 **A když jsi zmínila ty kurzy a semináře, tak tedy je asi jasné, že máš tu možnost se jich**
2 **účastnit, ale iniciativa vychází od koho, že se jich budeš účastnit? Je to od tebe nebo spíš**
3 **od vedení?**

4 Je to hodně od vedení, protože vedení chce mít kvalitní pracovníky, často je to podmínkou i
5 pro nějaké ty diagnostické nástroje, mít ten daný kurz a tím pádem pokud bych ho neměla, tak
6 bych nemohla dělat značnou část té práce. Takže vychází to od vedení, některé ty vzdělávací
7 kurzy a aktivity. Já sama iniciativní jsem, ale hodně záleží dnes i na financích, protože pokud
8 by mi to nezaplatil zaměstnavatel, tak já sama si to prostě se svým platem dovolit nemůžu,
9 pokud si platím výcvik. A zároveň to prostě závisí také na tom, jestli mě zaměstnavatel pustí.
10 Takže já ve volném čase co dělám, je ten výcvik, na který mě paní ředitelka také pouští.
11 Pokud by nějaká možnost byla, ve volném čase, nějaké kurzy, tak je fakt, že je nějak aktivně
12 nevyhledávám a snažím se ten volný čas trávit tím odpočinkem, takže tímhle je to ovlivněné.
13 Ale takhle, co vím, je, že pokud bych se chtěla něčeho účastnit z vlastní iniciativy a nějak se
14 vzdělávat, tak bych tam tu možnost měla. Že bych uvolněná byla.

15 **Děkuji. A když se vrátíme zpátky k tomu, jak se cítíš ve své práci, jsou třeba nějaké**
16 **emoce, které pociťuješ častěji než jiné? Nebo jak se obecně cítíš ve své práci? ... Nevím,**
17 **jestli je to srozumitelné, ta otázka.**

18 Jo. Tak teď už je to hodně jiné, já jsem ze začátku byla hodně taková nervózní a určitě tam
19 byl strach, nějaká úzkost. Ale teď už tolik ne. Hodně se to přehouplo po těch Vánocích. Jo,
20 ale zároveň tam prostě je radost z těch úspěchů, z toho, kdy se mi prostě něco povede, když ti
21 klienti odcházejí spokojení a slyším pozitivní zpětné vazby, tak velká radost a pocit takového
22 naplnění, vůbec takový pocit, že jsem na správném místě, že dělám, co jsem dělat chtěla.

23 **Mohla bys mi říct, jak na tvoji práci reagují tvoji nejbližší? To znamená rodina, spíš**
24 **tedy rodiče, případně partner, přátelé...**

25 To je dobrá otázka.

26 **... a proč si myslíš, že to tak je? Jaké máš prostě zázemí tady u těch lidí?**

27 Jo. No, mám skvělé zázemí. Tak mám pocit, že jsem i nabyla na takové jako důležitosti.
28 Nevím proč, když to teď vyslovuji, tak si to uvědomuji. Jo, že takové uznání cítím ode všech.
29 V rodině, od partnera hrozně velké. Přestože my jsme se seznámili a já jsem mu ještě na
30 gymplu řekla, že chci studovat psychologii, tak se málem zhrozil a utekl, tak teď mě strašně

Rozhovor J.12

1 v práci podporuje, zajímá se o to. Myslím si, že jsem tu reputaci u něj v psychologii jako
2 napravila, což mě moc těší. A ještě jednou, jak zněla ta otázka?

3 **Jak na to reagují tvoji nejbližší a proč si myslíš, že tak reagují?**

4 Reagují takovým jako uznáním, hodně se zajímají o tu práci, jsou zvědaví, co to obnáší.
5 Reagují tak – nad tím jsem nepřemýšlela... No mám pocit, že jim to připadá jako opravdu
6 užitečná práce, náročná práce. Možná teprve teď jim dochází, že jsem schopná to dělat, že na
7 to mám. Mnohdy mě od toho i třeba kamarádi zrazovali, jestli budu schopná neustále prostě
8 poslouchat něčí problémy a nářky. A schopná jsem a v té práci jsem spokojená. Takže tak. A
9 co se týká toho partnera, proč se změnil jeho postoj? Mám pocit, že do té práce víc nahlédl,
10 no. Pochopil, že to může být užitečné a že to není kartářství. A že jsou prostě taky rozdílné
11 přístupy psychologů, protože on měl negativní zkušenost.

12 **A co bys od svých blízkých potřebovala nebo ocenila, co bys chtěla, aby ti dávali, aby ti**
13 **nějak usnadnili ten proces adaptace, celou tu dobu, kdy vlastně vstupuješ do práce?**

14 Já jsem spokojená asi. S přítelem jsem opravdu spokojená, tam je to úplně skvělé. V rodině
15 taky. No, nic mi nechybí si myslím.

16 **Takže z toho, co ti dávají, je to vlastně nějaká podpora a uznání, jestli to můžu takhle**
17 **shrnout.**

18 Přesně tak.

19 **Děkuji. Mohla bys mi teď popsat svoji práci, co děláš jako psycholožka, jaké máš**
20 **povinnosti, jaký je tvůj běžný den, nějak to shrnout?**

21 Popsat tedy třeba jak jde den, jo?

22 **Hm.**

23 Přijdu v půl osmé do práce, už většinou z předešlého dne vím, co mě bude čekat, jsem na to
24 jakž takž připravená, takže mám půl hodiny na to, abych to nějak doladila, abych se připravila
25 prostě na to dopoledne, na ty klienty, rozmyslela si, přečetla si ještě důkladněji třeba
26 anamnézu nebo nějaké informace a podobně. Takže se na to tak nějak jako připravuji,
27 rozjímám. I když ono to zní tak jako pohodově, ale ono je to většinou trochu hektické, protože
28 ta půlhodina není moc. Mezitím si jdu vařit nějaké kafe a tak. Pak tedy následuje diagnostika,
29 kterou je součástí tedy důkladný rozhovor s rodičem a s dítětem, protože já jsem se naučila

Rozhovor J.13

1 brát si na úvodní rozhovor jak rodiče, tak i dítě. Někteří kolegové si berou jenom rodiče a dítě
2 čeká na chodbě a to se mi moc nelíbí. Ono má všechno svoje pro a proti, ale myslím si, že to
3 dítě by u toho být mělo, pokud se ho to týká. No, ale mám hovořit o kompetencích nebo
4 povinnostech?

5 **Povinnosti.**

6 No, mojí povinností je udělat tedy rozhovor s rodičem, zjistit, co je k nám přivádí a jak jim
7 můžu pomoci. Dál pracuji individuálně s dítětem, takže tam je moje povinnost zadat správně
8 baterii a potom všechno správně vyhodnotit. Oskórovat a vyhodnotit. No, dál je moje
9 povinnost, ještě jsem nezmínila, před rozhovorem s rodičem je moje povinnost informovat
10 rodiče o právech a povinnostech, sepsat s ním informovaný souhlas a všechny tyhle
11 náležitosti. Na konci tedy toho vyšetření s dítětem tedy následuje další rozhovor s rodičem,
12 kdy mu musím sdělit veškeré vlastně výsledky a závěry, sepsat s ním, že s tím vlastně
13 souhlasí, že byl obeznámený, domluvit s ním, kdy vlastně pro něj bude zpráva hotová, kdy si
14 ji vyzvedne a tohle. Navrhnout doporučení, probrat s ním všechno, dát mu prostor se ptát, dát
15 mu i možnost nesouhlasit. Takže to je tak, potom se s rodičem a s dítětem rozloučím, případně
16 prostě domluvíme nějaký další postup. Může to být terapeutické vedení, může to být, nevím,
17 domluvení metodické návštěvy ve škole, může to být domluvení nějaké reedukace u nás na
18 pracovišti, může to být cokoli. Nebo zkrátka odchází rodič s dítětem s nějakými závěry,
19 doporučeními jak pro domácí přípravu, domácí práci, vedení, tak pro školu. Což všechno má
20 potom shrnuto vlastně v té zprávě, kterou potom píšu vlastně po tom vyšetření odpoledne.
21 Takže to je moje povinnost, napsat zprávu z vyšetření. U nás na pracovišti to funguje, jak už
22 jsem říkala, že mojí povinností je dát zprávu k supervizi, tedy ke kontrole, která se mi tedy
23 vlastně potom vrací opravená, takže mojí povinností je to prokonzultovat, opravit to, dát to
24 k podpisu paní ředitelce a pak už je to na paní sekretářce, která předává zprávy rodičům. No,
25 snad jsem na něco nezapomněla. Takže to jsou moje povinnosti, no. Plus mojí povinností je
26 strávit jakoby na tom pracovišti určitý počet hodin nebo splnit určitý počet hodin přímé práce,
27 pracovní dobu. Mám asi hodně povinností. Je mojí povinností účastnit se porad. Já nevím, co
28 všechno.

29 **To je dobré.**

30 Ještě je toho asi hodně. Ale takhle jsem to shrnula, myslím, ten den, ten konkrétní pracovní
31 den. A ostatní, co se týká té terapie, to je na mojí vlastně dobrovolnosti.

1 **Aha.**

2 Terapie není povinná.

3 **A to tam provádíš jenom ty sama nebo víc kolegů?**

4 I kolegové, pokud jsou ve výcviku.

5 **A během té doby, co tam pracuješ takhle, objevila se už nějaká obtížná situace? Ono se**
6 **to dá nazvat různě, ale jde mi o to, jak jsi ji zvládla nebo co ti pomohlo, co ti nemohlo, co**
7 **bys potřebovala jinak?**

8 Obtížná situace? No, nenapadá mě nějaká krizová situace, nějaká překerní situace, fakt mě
9 nenapadá.

10 **Hm.**

11 Pokud se něco takového objevovat začalo, tak se to podchytlo hned v začátcích, protože tam
12 tu podporu mám ze strany toho kolektivu a nějaký výrazný problém se tam neobjevil. Pokud
13 nepočítám některé konfliktní rodiče, jo, ale to... Já jsem se s žádnými extra konfliktními
14 nesetkala a všechno se to tak nějak uhladilo a vyřešilo hned. Nevzpomínám si na nějakou
15 situaci.

16 **Hm, dobře. Považuješ při výkonu své profese za významnou svoji genderovou roli?**
17 **Případně proč ano, proč ne? Tam, kde ty pracuješ.**

18 No, tak nad tím jsem nijak nepřemýšlela. Významná, extra významná, no. Přemýšlím, jo,
19 jestli by to bylo nějak třeba pro klienty jinak, kdyby tam seděl muž místo ženy. Možná, že
20 v některých situacích jo. Protože většinou, v absolutní většině případů chodí s dětmi
21 maminky, takže ať už rozebíráme nějaké vztahové problémy, protože se tam fakt někdy
22 vyskytnou i třeba nějaké rodinné záležitosti, rozvody, vztahové konflikty, tak je možné, že
23 v tomhle ohledu jsem třeba těm maminkám jako bližší, že mají... snáz se mi s něčím svěří. A
24 také možná i u těch, třeba teď co jsem dělala ty školní zralosti, že ty děti přece jenom z těch
25 mateřských školek přece jenom jsou zvyklé na ty paní učitelky, že by to pro ně možná byla
26 větší zátěž, kdyby tam měly zůstat na tu tři čtvrtě hodinu jako s mužem, tak to možná. Možná,
27 že v tomhle ohledu jo, pro některé citlivější děti. Nemusí to být jenom předškolní, i školní.
28 Ale jinak ne. Jinak tu genderovou roli nijak výrazně – její výhody nepociťuji.

1 **Hm. Je třeba něco, co tě v práci opravdu překvapilo, ať už mile nebo nemile, co jsi**
2 **opravdu nečekala?**

3 Nečekala jsem, já vím, že to zní až trochu šplhounsky, ale nečekala jsem tak úžasnou paní
4 ředitelku. Takže prostě to si užívám dennodenně. To je asi moje nejmilejší překvapení v té
5 práci.

6 **A nějaké negativní se objevilo?**

7 Možná něco drobnějšího, ale teď mě nic nenapadá. Možná něco, co jsem už zmínila z těch
8 nevýhod, jo, ale není to něco tak výrazného.

9 **A mám tady otázku, s jakými problémy nebo záležitostmi za tebou chodí klienti**
10 **nejčastěji. Jestli to půjde nějak shrnout, ty už jsi spoustu věcí řekla a ono je to dané i tou**
11 **tvojí profesí.**

12 No, tak samozřejmě že nejčastější jsou výukové problémy, které mají nejrůznější příčiny, těch
13 je opravdu nejvíc. Výukové problémy. Pak hodně často chodí i děti s výchovnými problémy,
14 nesoustředěnost, hyperaktivita. Jo, takže diagnóza syndrom ADHD, ať je oprávněná nebo ne,
15 ale děti s tímhle typem problémů. Takže to je taková druhá, mám pocit, velká skupina. A pak
16 jsou ty děti s různými výchovnými problémy jakoby, které mají různé jiné příčiny, vztahové
17 problémy v rodině, často to bývají teď i nezralosti, že teď to dítě prostě není připravené na
18 školu, takže přijde teď spousta prvňáčků, kteří prostě nezvládají. Takže taky to.

19 **A mohla by sis vybavit z té doby, co tam pracuješ, nějaký konkrétní případ, který pro**
20 **tebe byl nějakým způsobem významný a popsat mi ho? S tím, že bude zachována**
21 **anonymita, samozřejmě. Mně jde o to, proč byl ten případ pro tebe tak významný, co ty**
22 **sis z něj odnesla, co ti dal.**

23 No, nevím, teď mě to napadlo, vlastně první moji klienti, kteří přišli s poměrně takovým
24 vážným výchovným problémem u dospívající dcery. A bylo to vlastně, kdy jsem v práci byla
25 měsíc a kousek. A do té doby jsem se učila fakt jenom prostě to SPU a ty výukové problémy a
26 tuhle baterii a najednou fakt přišla rodina, která ani, tam to ani nestálo na nějakých
27 diagnostických materiálech a testech, ale na rozhovoru a na té mojí prostě roli sebejistého
28 psychologa, který je tam fakt za toho odborníka. Ti rodiče si přišli prostě pro nějakou radu na
29 ten jejich problém a prostě v té době jsem se na to ještě moc necítila, byla jsem z toho nesvá a
30 zvládla jsem je skvěle. Maminka odcházela úplně nadšená. Už se neobjednali, takže doufám,

Rozhovor J.16

1 že to funguje. A tak to mi tak jako utkvělo a z toho jsem si odnesla zkušenost, že to prostě jde
2 a je potřeba si věřit, no. Je potřeba si věřit. Snažím se nerozdávat jako rady, ale snažím se
3 s těmi lidmi to řešení hledat, protože věřím, že jsou schopní a že ho v sobě mají, ale spíš je
4 potřeba ho v sobě nějak objevit. Mám pocit, že tady se mi to povedlo. Takže tam jsem si
5 odnesla prostě pocit, že to jde a takový úspěch a dobrý pocit, no.

6 **Mohla bys to nějak stručně popsat, pokud se ti do toho chce, o co tam vlastně šlo**
7 **tenkrát?**

8 No, šlo tam prostě o opravdu výrazný vzdor té dospívající dcery vůči mamince, kdy maminka
9 jako tak trochu nešťastně volila i takové ty výchovné prostředky. Dceři nedůvěřovala
10 absolutně a dcera ji dělala naschvály. A tak jako bylo to v takovém začarovaném bludném
11 kruhu, čím víc prostě maminka postupovala tímhle způsobem, tak ta dcera potom tím větší
12 dělala naschvály, takže na základě té nedůvěry, kdy dcera se kamarádila s lidmi, o kterých
13 byla maminka přesvědčená, že jsou to feťáci a úplně ne správní přátelé pro její dceru, tak na
14 ní volala policii, přestože se nic nedělo. A spíš šlo prostě o to, že jsme to s tou maminkou
15 probraly. Ta matka neustále viděla na té své dceři nějaké problémy, neviděla tam nic
16 pozitivního vůbec, nikdy ji za nic neoceníla, nedůvěřovala jí, jo, takže my jsme spolu třeba i
17 nějaké dotazníky udělaly, já jsem se snažila na té dceři najít prostě ta pozitiva, za co by jí šlo
18 ocenit. A mám pocit, že to tam bylo klíčové, že tím, že to slyšela od někoho jiného ta matka,
19 že prostě na ní není jen to špatné, na té dceři, tak úplně jsem viděla slzy v jejích očích, úplně
20 se jako dojala. Měla jsem pocit, že odchází s takových jako jiným přístupem, že tak nějak
21 s takovým podnětem k tomu nehledat jenom to špatné a snad jsem jí jako trochu vybočila
22 z toho jejich začarovaného kruhu. Takže myslím si, že to tam bylo tak jako nejdůležitější.
23 Zrovna tady ta role toho psychologa, který tedy má nějakou váhu a který tomu rodiči nabídne
24 nějaký pohled, ačkoli nemám pocit, že bych jí něco radila a doporučovala. Spíš šlo jenom o to
25 ukázat jí, že je možné se na to dívat jinak, tak to tam zafungovalo moc hezky.

26 **Hm, hm. Chtěla jsi po nástupu do zaměstnání něco měnit, něco si měnila, přizpůsobila si**
27 **podle sebe, upravila?**

28 Jako v osobním životě nebo v práci?

29 **V té práci. Ať už jde o prostředí, ať už jde, já nevím, o nějaké zvyklosti, o cokoli.**

30 Tak co se týká kanceláře, tu jsem moc nepřizpůsobovala, tam jsem byla spokojená od začátku.
31 Zvyklosti... Nic mě nenapadá. No, jestli to jako i na tohle se ptáš nebo to s tím souvisí –

Rozhovor J.17

1 prostě během toho dopoledne já jsem ze začátku vůbec nebyla schopná se najíst, měla jsem
2 pocit, že musím hned, protože vždycky jsem přetahovala, jak už jsem říkala, že musím si hned
3 ty další klienty vzít, aniž bych si kousla do sušenky nebo si došla na záchod a pak mi bylo
4 špatně, že jo. Když jsem končila někdy v jednu. Takže to jsem se tak nějak odnaučila. Že
5 ujídám tak nenápadně nebo upíjím nějaký jogurtový nápoj v průběhu vyšetření a dojdu si na
6 záchod mezi klienty. Takže taková trochu psychohygiena v rámci té práce. Na to dbám víc
7 než na začátku, protože jsem zjistila, že to tak fakt nejde.

8 **A máš nějaké plány do budoucnosti, co by sis tam chtěla podle sebe udělat?**

9 No, máme plány třeba i s kolegyní udělat nějaké kroužky pro děti, ve formě skupinové terapie
10 nebo nácvik sociálních dovedností a podobně, prostě pro děti. Teď je taková myšlenka pro
11 děti s ADHD od září. Hodně jsem se tam taky setkala, to jsem vlastně nezmínila – nebo hodně
12 – měla jsem několik dětí klientů jako oběti šikany, takže to tak jako ve mně zraje, udělat
13 takovou možná skupinku pro tyhle děti, pokud by se to podařilo. Je to fakt jenom v začátcích,
14 taky co se týká nácviku třeba i jak s tím zacházet nebo nějaké asertivity. Ale třeba to ...
15 Nevím, ještě nad tím musím hodně přemýšlet, jestli by to jako bylo vůbec prospěšné pro ty
16 děti. Takže nevím, jestli jsem ti úplně odpověděla. Nejde asi o nějaké změny, spíš jsou to
17 takové nápady a plány.

18 **Jo, jo, super. A mohla bys mi popsat, jaké zázemí ti tvoje pracoviště poskytuje? Co 19 dalšího bys potřebovala a přivítala? Jde mi o to zázemí sociální, řekněme, i o to 20 materiální. To znamená třeba prostory, jestli máš vlastní kancelář a tak podobně.**

21 No, mám vlastní kancelář, ale jednou týdně vlastně ji sdílím se svojí kolegyní, to znamená, že
22 jednou týdně se prostě jedna z nás musí odstěhovat někam jinam, a to většinou do takové naší
23 zasedací místnosti, kde tedy vyšetřuji, nebo ke kolegyni, která zrovna na pracovišti není, do
24 jiné kanceláře a to mi tedy jako moc nevyhovuje, to není moc příjemné, protože tady mám už
25 ty věci tak nějak prostě pod rukou a vím, kde co mám a takhle často zapomenu nějaké věci
26 v té svojí kanceláři, když vyšetřuji někde jinde. Takže tohle je trošku blbé, no. Takže v tomhle
27 tom zázemí, jo, jako mohlo by to být trošku lepší, co se týká těch prostor, třeba mít nějakou
28 místnost jako v záloze někde nebo mít možná i větší místnost pro ty aktivity skupinové, které
29 plánujeme s kolegyní. To v podstatě nevím, kde budeme ještě realizovat, jestli v té naší
30 zasedací místnosti nebo tak. Pokud bychom tam měli dělat něco s keramikou, tak to si
31 myslím, že je skoro nereálné, tam prostě není umyvadlo, jsou tam koberce, takže tohle ještě

1 budeme muset prostě rozmyslet. Ale je to třeba mnohem lepší než na těch odloučených
2 pracovištích, kde tady na tom hlavním pracovišti to zázemí je skvělé.

3 **Jak na tebe reagovali při tvém nástupu ostatní zaměstnanci, případně stávající klienti?**

4 Zaměstnanci moc dobře, tam opravdu byla ta podpora, možnost konzultovat, radit se. Takže
5 tam to přijetí bylo milé. A stávající klienti, já mám pocit, že oni na to jsou zvyklí. Ti co už
6 jsou v péči dlouhodoběji, tak u nás se zrovna ti zaměstnanci docela často mění a nepřebírala
7 jsem nikoho do terapie, takže tohle jsem nijak nepocítila.

8 **A kdo nebo co ti nejvíc pomohl při tom nástupu do práce? V celém tom procesu
9 adaptačním?**

10 Tak pomohlo mi vedení a paní ředitelka, pomohl mi přítel, pomohla mi rodina a kamarádi.

11 **Jak probíhá spolupráce s učiteli a dalšími profesionály? Ty jsi toho poměrně dost řekla
12 už na začátku...**

13 S učiteli je možnost spolupracovat v rámci těch metodických návštěv, ale setkávám se s tím,
14 že ta spolupráce tam bohužel často jakoby selhává, ti učitelé mají nějaký zaběhlý přístup
15 k dětem a často to, co doporučíme, prostě nefunguje. S tím se setkávám hodně často, že
16 přichází zklamání nebo rozčilení rodiče, že prostě to, co my jsme tam tak jako hezky
17 domluvili, že by mohlo pomoci, tak ale ze strany učitelů nefunguje. Takže to je tak jako těžké,
18 no. Někdy naopak to funguje velmi dobře, že mají i učitelé možnost přijít konzultovat; máme
19 konzultační hodiny vždycky pravidelně v měsíci. I na těch metodických návštěvách že jim
20 vedení oznámí, že tam přijde pracovník z poradny a oni mají možnost to tedy s námi
21 konzultovat. Jo, ale to je asi všude, někde to funguje dobře, někde ne. S ostatními pracovníky,
22 myslím si, že tam u nás je navázaná dobře spolupráce třeba s dětskou psychiatrickou nebo i
23 s dalšími prostě lékaři nebo jinými pracovníky.

24 **No a pak ještě jestli máš možnost se poradit, konzultovat pracovní záležitosti s někým
25 jiným. O té supervizi jsi už hodně mluvila, hodně o kolezích. Třeba to shrnout, nebo
26 jestli ještě někdo, s kým můžeš konzultovat?**

27 Můžu konzultovat, takže kolegové, určitě výcvik, to je pro mě hrozně důležité, důležitá
28 možnost konzultovat. A pak taky moji kamarádi, kteří jsou hodně často z řad psychologů
29 anebo studentů psychologie nebo studentů sociální práce a podobně. Takže tady mám taky
30 možnost konzultovat.

Rozhovor J.19

1 **Tak já ti děkuji, to byla poslední otázka. Jenom jestli tě nepadá něco, co mělo zaznít a**
2 **nezaznělo?**

3 Ještě mě napadá, určitě mám možnost konzultovat s lidmi, se kterými jsem třeba, u kterých
4 jsem byla na stážích. Tady mě hodně ta škola taky vybavila, možná to jsem neřekla, co se
5 týká těch stáží, které byly potom v magisterském studiu, protože ty si myslím, že byly skvěle
6 nastavené a tam jsem si udělala kontakty a věřím tomu, že kdybych se teď na některého z těch
7 psychologů obrátila, tak bude možnost s nimi probrat věci případně získat nějaké materiály a
8 podobně. Takže to ovlivnilo moje kompetence, to byla ta otázka na začátku a je to další
9 možnost jak konzultovat a sdílet. A asi je to všechno.

10 **Tak moc děkuji.**

11 No není zač.

Příloha K:

Rozhovor K

Rozhovor K.1

1 **Takže já píšu bakalářskou práci, která se týká začátků mladých psychologů ve školství.**
2 **Zkoumá jejich vstup do zaměstnání, s jakými problémy se potýkají, co jim pomáhá, co**
3 **jim naopak vůbec nepomáhá při jejich adaptaci. Závěrem té práce by měl být výstup, co**
4 **by těm psychologům při adaptaci mohlo pomoci.**

5 **Tak, můžeš mi na začátek popsat, jak ses stal tím psychologem ve školství, jaká cesta**
6 **konkrétně u tebe vedla k té profesi?**

7 No, tak já pracuji na půl úvazek a dostal jsem se k tomu, že jsem prostě obepsal nějaké školy,
8 když jsem se rozhodl, že chci začít pracovat. No a z jedné té školy se mi prostě ozvali, že by
9 měli zájem. Takže takhle to probíhalo. Jinak tedy ještě nemám dokončené studium, mám už
10 všechno hotové, jen teď čekám na státnice ještě. Tak takhle, nevím, co k tomu říct víc.

11 **Jak padlo to rozhodnutí, že chceš jít do školy?**

12 Jo, takhle. No, já jsem měl i nějaké zkušenosti s dětmi předtím, jezdím na tábory dlouho jako
13 vedoucí, i předtím jsem dělal v primární prevenci, takže nějakým způsobem se s dětmi
14 potkávám. A přišlo mi to zaprvé smysluplné, třeba z toho hlediska, že v té primární prevenci
15 nebyla prostě vůbec ta kontinuita té práce, takže jsem tady viděl jako větší možnost prostě
16 dělat něco smysluplného. No a současně tedy jako prostě směřuji na půl úvazku tady do té
17 školní psychologie, ale stejně tak prostě dělám si terapeutický výcvik, chci se věnovat i
18 klinické psychologii a terapii a takhle. Ale přijde mi prostě, že je to takové jako dobré, když
19 to má člověk pestřejší trošku a potkává se s různými lidmi. Takže i z těchto důvodů si volím
20 to, že chci prostě oba ty podobory.

21 **A terapeutický výcvik jaké školy?**

22 KBT teď dělám.

23 **Hm. A pokud jde o tvoje vlastní studium, nakolik si myslíš, že tě ta škola připravila na**
24 **nynější profesi, případně jestli si myslíš, že tě na něco nepřipravila a ty sis to musel**
25 **potom dohledávat, doučovat?**

26 Hm. No, asi... To nevím, jestli to dokážu tak jako globálně zhodnotit, ale je spousta věcí,
27 které si jako musím nějakým způsobem sám rozhodnout nebo nějak začít dělat – nebo jsem
28 musel. Protože ono i ta profese je taková pořád, se mi zdá neukotvená úplně, že není přesně
29 jasné, co je náplní toho školního psychologa. Samozřejmě to záleží na té dohodě se
30 zaměstnavatelem a tady já jsem dostal hodně volnou ruku, že jsem si vlastně to mohl hodně

Rozhovor K.2

1 definovat, co prostě tam chci dělat. Současně samozřejmě spolupracujeme s pedagogicko-
2 psychologickou poradnou, tedy s naší místní a pak ještě s jednou další pedagogicko-
3 psychologickou poradnou, takže oni dělají taková ta vyšetření, poruchy učení a tady ty věci.
4 Já diagnostiku takhle nedělám, to přenechávám jim a sám se věnuji vztahům v kolektivu a tak
5 jako víc prostě těm aktuálním problémům, co se tam řeší, případně samozřejmě i jiným
6 problémům. No ale ta otázka byla tedy, do jaké míry mě na to škola připravila. No... Po
7 stránce nějakých jako znalostí, jo, nějaké dynamiky kolektivu a já nevím, takových věcí, to
8 jako jo. Ale vlastně prakticky co potom člověk jako má dělat, nebo co s těmi lidmi jako tak
9 nějak jako... Třeba když přijde někdo na konzultaci, tak to už na to ta škola nepřipraví,
10 samozřejmě. Takže to čerpám částečně i z kurzu krizové intervence, který jsem si tedy udělal
11 nad rámec školy, že jo. No a pak tak nějak jsme se scházeli prostě ještě se studenty a snažili
12 jsme se nějakým způsobem nacvičovat rozhovory různé, poradenské, takže ono i tady je to
13 vlastně dost poradenská práce. Často. Takže to mi taky pomohlo. Ale hodně to záleží asi
14 vlastně na tom, co si tam ten člověk najde, no. Nevím, jestli na to odpovídám.

15 **Hm. Mohl bys na škále 0 – 10 vyjádřit svou spokojenost v práci? Případně co by**
16 **pomohlo, aby byla vyšší?**

17 No, je to tak sedm, když to dám dohromady. Ale má takové jako dvě složky. Zaprvé je tam ta
18 část, že prostě fakt mi ta práce přijde smysluplná s těmi lidmi, s těmi dětmi, jako dobrá, zdá se
19 mi, že se tam dá proniknout do toho školního prostředí nějak a ti lidé si na mě postupně
20 zvykají. Jo, a i vidím jako že třeba – pak člověk má možnost potkat ty lidi, že jo, třeba po půl
21 roce nebo tak – prostě už vidím, že někdo se už posunul někam, tak si říkám, že třeba na tom
22 mám taky nějakou zásluhu možná. No ale co mi třeba vadí nebo co snižuje trochu to
23 hodnocení, že já vlastně tam nemám úplně samostatnou místnost pro sebe, je to místnost,
24 která je sice pro mě, když já tam konzultuji, ale je to jenom prostě v určitý den a jinak je tam
25 prostě herna a chodí tam hrát děti. Tak já tam ještě někdy třeba jsem s nimi, ale nemám
26 takové to fakt zázemí, že bych si řekl: ‚Tady je prostě moje místnost a můžu...‘ Jo, musím se
27 prostě ohlížet ještě na jiné lidi, ještě teď v době pololetí nebo na konci roku to bude zase tak;
28 probíhá tam ještě přezkušování dětí, takže tam se zase musíme ještě víc domlouvat, kdo tam
29 kdy bude, jak. Takže tohle je dost nepříjemné, když pak se tam mám setkat někdy s někým
30 mimo jako konzultační den, který jako mám tedy jeden. No, takže tohle trochu. Jinak
31 spolupráce třeba s vedením nebo takhle, s tím jsem jako velmi spokojen, s ředitelkou, což je
32 jako pro mě asi jako vlastně nejzásadnější, protože jsem její přímý podřízený, když to tak
33 řeknu. Takže tam je to důležité a tam to funguje.

Rozhovor K.3

1 **Ty jsi dost tedy teď naznačil, ale dokážeš uvést klady a zápory tvé práce, jaké jsou pro**
2 **tebe osobně, ne obecně?**

3 Hm. To je zajímavá otázka. Pro mě osobně – já na to nějak odpovím. Klad je ten, že si to
4 můžu hodně řídit já, jak to vlastně chci, že to prostě fakt záleží na mně, co tam dělám. Svým
5 způsobem mám i možnost takové té jako anonymity držet tam, takže jako nikdo neví, koho
6 tam mám. Já si sice jako píšu nějaký výkaz práce a tak, ale hypoteticky člověk by se tam mohl
7 i jako ulejšvat. Ale tak jako proč zase. Takže klad prostě je, že je to prostě na mě, co jako se
8 rozhodnu, že chci dělat a do čeho se pustím. Další klad je třeba v tom, že se tam nějak
9 automaticky počítá s tím, že mám čas na přípravu. Když mám konzultaci nějakou, tak že mám
10 prostě čas na přípravu a můžu si to taky třeba vykázat, protože potřebuji, zvlášť tedy teď ze
11 začátku, že jo, tak nemám tolik zkušeností, tak o tom potřebuji trochu přemýšlet, třeba si něco
12 i přečíst v nějaké literatuře nebo tak a snažit se hledat prostě tu správnou cestu. No a vím, že
13 třeba ve zdravotnictví, co jsem třeba slyšel lidi nebo i jsem byl na stážích, tak tam jako je to
14 víc našlapané, když to tak řeknu. Trochu nevýhoda té práce je, že jsem tam jako sám a ti
15 učitelé vlastně; já jsem tam první psycholog na té škole, nikdo tam takový nebyl ještě, tak
16 ještě k tomu nemají všichni takovou důvěru nebo tak postupně teprve se tohle musí ustalovat
17 a já si tam vlastně musím vydobývat to jméno, aby jako to uznali, že je to prostě dobře, že tam
18 taková pozice je na té škole. Takže vlastně musím se trochu hájit, když to tak řeknu. Musím si
19 dávat pozor na to, jak se prezentuji. A určitě velká nevýhoda je v tom, že tam není nějaké
20 psychologické pracoviště, kde bych měl víc kolegů a mohli bychom sdílet prostě nějaké jako
21 věci, bavit se o nich a tak. Takže to, že je to jako hodně na mě, je současně i nevýhoda,
22 protože, že jo... No, přemýšlím, co dál. Asi takhle, no. Nenapadá mě teď nic dalšího.

23 **Hm. Jak se ta tvoje původní představa práce shoduje s realitou?**

24 Vlastně se jí hodně podobá. Jo, já na začátku, když jsem nastoupil, tak jsem si říkal: ‚Jasně,
25 vůbec nikdo mě tady teď nezná, než ke mně začnou nějakí lidé chodit, tak to může prostě, já
26 nevím, třeba dva měsíce trvat nebo tak. Než si zvyknou, že tam nějaký psycholog je nebo jako
27 ho začnou využívat.‘ Takže jako na jednu stranu jsem tomu věřil, že to tak jako bude, že
28 postupně ti lidé budou, nějakí ti klienti. A trochu jsem z toho měl i vlastně obavu. Ne velkou,
29 ale říkám si, jestli se to prostě povede to nějak jako začít. No, ale povedlo se to, bylo to tak
30 nějak po těch pár měsících, tak nějak to začalo narůstat, prostě ten objem té práce. A je fakt,
31 že – to je možná asi trochu odbočka, ale že té práce tam člověk vidí jako hrozně moc, té
32 možné, co by tam mohl všechno dělat a je tam vlastně osmnáct tříd na té škole, dvě od

Rozhovor K.4

1 každého ročníku a v každé třídě je spousta dětí, samozřejmě, takže at' už práce s kolektivem
2 nebo s jednotlivci, tak, jo, jako člověk se z toho nemůže zbláznit, ale ta práce tam prostě je, je
3 jí tam hodně. No... a teď asi jsem trochu vypustil, co bylo za otázku.

4 **Jak se shoduje ta představa...**

5 Jo, jo. Jak se shoduje ta představa s realitou. No, shoduje se prostě. Ti lidé nějak chodí a nějak
6 pracují i s těmi kolektivy částečně. Jako máme tam na primární prevenci nějaké organizace
7 nebo nějaké jako nasmlouvané lidi, co to dělají třeba v určitých tématech, ale občas já třeba
8 něco. Spíš jako aktuálně reaguji na ty požadavky nebo na ty situace, co tam jako vzniknou.
9 Třeba tam byla situace, že se objevilo v jedné třídě nějaké jako xenofobní chování prostě a
10 takový jako rasismus a tak zase na to nějaký program a takové. Tohle, no. A to je prostě nějak
11 to, co jsem asi čekal, no, že tak nějak to bude.

12 **Můžeš říct, jaké máš ty osobně copingové strategie? Co ti pomáhá, když jsi ve stresu?**

13 No, mně pomáhá zajít si na trénink třeba, dělám bojová umění, takže tohle. Nějaký fyzický
14 pohyb určitě. No, pomáhá mi prostě tak rodina, že jo, přátelé, takové ty, já nevím, možná se i
15 někdy podívat na nějaký film nebo si i zahrát nějakou počítačovou hru, trochu se od toho
16 odpoutat. No, tak něco si najít, něco jako mimo to. Asi i víra, protože věřím v Boha, tak tohle
17 to nějakým způsobem.

18 **Změnilo se nějak tvoje trávení volného času, hlavně z hlediska zálib a koníčků po tom, 19 co jsi opustil školu a vstoupil do zaměstnání? Jak ty změny hodnotíš, pokud to jde nějak 20 zhodnotit?**

21 No, změnilo se to docela podstatně, ale těžko říct, jestli to souvisí víc s tím zaměstnáním nebo
22 s tím, že ještě studuji prostě. Takže je to prostě náročné, to studium a ta práce dohromady, i
23 když to mám jen na půl úvazek. Vlastně jsem velmi musel redukovat svoje zájmy a koníčky a
24 tyhle věci. Tudíž jako ty ses ptala na ty copingové strategie, tak svým způsobem jako mnoho
25 z nich teď nevyužívám, když to tak vezmu. No, ale čekám, že se to zase nějak posune, až
26 dodělám konečně tu školu, což by mělo být teď někdy.

27 **A je nějaká rada nebo příklad, vzor někoho zkušenějšího, na kterou nezapomeneš, která 28 tě tak nějak provází, kterou si nosíš s sebou?**

29 Hm, těch rad je možná víc, ale... Teď přemýšlím, co tak jako vybrat. Asi taková jako rada
30 fakt, že mým úkolem je především odkazovat ty lidi na někoho dalšího nebo tak jako s nimi

Rozhovor K.5

1 zhodnotit tu jejich situaci, když ke mně přijdou a snažit se jim najít někoho, kdo to s nimi
2 bude řešit, jo, kam by se měli obrátit nebo za kým jít. Fungovat taky jako takový rozbočovací
3 prostě člověk, který ty lidi někam odesílá, vlastně abych tam nedělal všechno sám. Protože to
4 by prostě nešlo. No a pak, to mi vlastně pomohlo, ale to je z knížky, tak nevím, jestli to je
5 jako relevantní.

6 **To nevadí.**

7 Vlastně jsem četl knihu od Petra Pöthe, to je současný terapeut, a vlastně jsem viděl, tam jsou
8 nějaké kazuistiky v té knize, a viděl jsem jako, že taky i když je to prostě dobrý terapeut a
9 zkušený, tak taky mu to jako trvá třeba delší dobu, než vlastně tu situaci zhodnotí nebo než
10 nějakým způsobem se posune v té věci, kterou řeší. Takže asi nedělat si na sebe nějaké prostě
11 přehnané nároky, jako že během jednoho sezení hned musím něco změnit nebo rozlousknout
12 nebo tak.

13 **Hm, děkuji. A ve vztahu k tvojí práci, máš z něčeho obavy?**

14 Obavy. Tak jako vždycky vlastně mám obavy, že jo. Vždycky když za mnou někdo přijde, tak
15 si říkám jako, řekne něco, s čím já budu umět naložit? Nebo jako skončím a nebudu vůbec
16 vědět jak jako dál třeba? Ten strach není jako nějaký velký, ale tak vždycky mě to napadá.
17 Možná je to taková, jako že si uvědomuji, že jsem jenom obyčejný člověk a jako nemám
18 nějaké, přestože jsem třeba psycholog – tak nemám to dostudované, ale už se tak vnímám –
19 nemám jako nějaké prostě, jak to říct, nějaký kouzelný proutek, že jo, kterým bych mávnul a
20 nějak ty situace proměnil zázračně. Tak tohle možná. Teď zase nevím, jestli jsem odpověděl
21 přesně na tu otázku. Jak to bylo?

22 **Jestli máš z něčeho obavy.**

23 Hm, obavy. No, a pak je vždycky pro mě náročné, nebo vždycky, jako je náročnější setkávat
24 se s rodiči než s dětmi prostě, protože zvlášť když je to třeba na třídních schůzkách a těch
25 rodičů tam je třicet v té třídě a teď v té třídě se něco děje a já se k tomu mám nějak vyjádřit
26 třeba a teď oni na to reagují, že jo. A tak nikdy se člověk nezavděčí úplně všem. A teď tam
27 musíte prostě v tom nějak jako zaprvé přežít a za druhé taky na to nějak smysluplně reagovat,
28 něco jim říct vlastně k tomu a ideálně jim i třeba něco doporučit, jak vlastně mají s těmi dětmi,
29 co třeba by mělo být od nich směrem k těm dětem. Přestože samozřejmě oni ty děti
30 vychovávají. Tak obecně radit, co všichni mají dělat s dětmi, to mi nejde. Tak tak nějak, no.

Rozhovor K.6

1 **A co tobě tvoje práce přináší? Tobě osobně?**

2 No, hodně zkušeností, protože vždycky vlastně, vlastně téměř po každé té konzultaci si řeknu,
3 ať už z toho mám osobně lepší nebo horší pocit zrovna, tak jako vždycky se tam dají najít
4 nějaké dobré věci, ale vždycky si řeknu potom: ‚Jo, jako na tohle by ses mohl vlastně ještě
5 zaměřit nebo tohle ti nedošlo, že ten člověk to může takhle jako vnímat.‘ Jako že pořád si
6 rozšiřuji ještě ten obzor, dejme tomu, co ti lidé mohou tak jako prožívat nebo co pro ně může
7 být důležité. A ideálně na co jako třeba můžu v budoucnosti trochu myslet. Něco takového.

8 **A ještě něco?**

9 No, přemýšlím... Tak samozřejmě takový dobrý pocit, že konečně můžu dělat tu práci, kterou
10 jsem vždycky chtěl dělat. Nebo vždycky znamená tak už asi deset let. Osm až deset, no. No a
11 takové jako uspokojení. A vlastně je to hrozně příjemné pracovat s těmi dětmi, nemuset jim
12 jako tlouct do hlavy nějaké jako znalosti a zkoušet je z toho, ale být tam vlastně pro ně. Tak to
13 je vlastně hrozně příjemný pocit takový. Jo, a taky mě na tom baví, a to už asi odpovídám na
14 jinou otázku, ale baví mě vlastně, že nejsem učitel na té škole a většina povinností, které tam
15 jsou, tak je, že učitelé mají něco něco, vyplnit nějaké známky někam, něco prostě. A to se mě
16 téměř nikdy netýká, takže to je taky hrozně příjemné.

17 **Vnímáš u sebe nějaký osobností posun nebo nějakou změnu? Která se může týkat 18 čehokoli subjektivně významného, nemusí to být jenom, že jsi lepší psycholog třeba.**

19 U sebe nějakou změnu osobnostní... Já jsem to věděl už jako dřív, ale znovu jsem si
20 uvědomil, zejména v počátcích třeba, já nevím, okolo třetího měsíce v té škole, že musím více
21 pracovat se svojí energií. Třeba i během těch konzultací a tak. A jako vnímám, že se to trochu
22 posunulo někam. Tak možná tohle. Ale zase nechci říkat, že se to posunulo nějak dramaticky,
23 to asi ne. Nevím, jestli není na osobnostní změny moc brzy ještě.

24 **A jak prožíváš sebe sama v práci z hlediska nějaké kompetentnosti nebo odbornosti? 25 Ještě to rozšířím – aneb jak se cítíš jako psycholog, případně jestli se cítíš být 26 psychologem? A z čeho ten pocit vychází, z jakých zkušeností nebo zážitků?**

27 Hm. Já se cítím být psychologem docela hodně. A spíš... Nebo takhle, někdy se mi jako
28 stane, třeba já se účastním výchovných komisí prostě s dětmi, že jo, když jsou nějaké
29 průšvihy nebo když se něco nedaří jako v té škole, tak přijde ředitelka, rodiče tam jsou, jsem
30 tam já, je tam výchovná poradkyně, třídní učitel – ka, tedy většinou, a někdy je tam ke konci

Rozhovor K.7

1 pak přizvané i to dítě nebo někdo další. Ale ti lidé jak mají na té škole víc zkušeností, třeba
2 ten výchovný poradce, že jo, tak já mnohdy prostě poslouchám, co oni prostě navrhnou a
3 mnohdy to nejsou ani takové věci, co si myslím, že by měl psycholog řešit, protože se to týká
4 hodně toho učení prostě, jak přesně to zařídit, aby to dítě jako se tam mohlo nějak jako učit.
5 Taky tam máme speciální pedagogy a tak různě jako takové lidi. Ale vlastně se tím taky
6 hodně učím a trochu si říkám, že ti lidé možná někteří očekávají, že budu víc aktivní tady
7 v těch jako situacích. A někoho by mohlo napadnout, jestli jsem jako kompetentní k tomu
8 jakoby něco tam prostě říkat. Jo, jenže tohle zrovna se úplně mého sebehodnocení
9 psychologického nedotýká, že třeba někdy prostě fakt k tomu nemám moc co říct, jo. Ale je to
10 fakt pro mě výhodné, že se tam hodně věcí učím, no, z hlediska té školy, jak to řeší třeba. Jak
11 se ten pocit vyvíjel, že jo, ještě bylo v té otázce.

12 **Hm, hm.**

13 Ono to asi dost souvisí ten pocit, že třeba i v té primární prevenci jsem zažil jako situace, kdy
14 jsem byl schopný s tím kolektivem pracovat na základě nějaké situace, která se tam objevila,
15 k něčemu je dovést. Že třeba fakt tam byly nějaké rozhádané děti, na nože, když to tak řeknu a
16 už to tam bylo tak jako dost nějaké nižší formy šikanování, takové jemné, ale začínaly tam
17 takové nějaké věci. A vím, že jsme dokázali ještě s kolegyní, i když jsem to vedl já tady
18 v tomhle případě, dělat něco, co prostě ten kolektiv posunulo a já vím, že se to tam potom
19 zlepšilo. Jo, že jsme tam něco začali třeba takového. Nebo takové ty situace, že dokážu si
20 s tím dítětem třeba promluvit tak, že ono ke mně přijde třeba v beznaději, že mu ubližují nebo
21 něco a že s tímhle něco dokážu. Že zaprvé neřeknu si: ‚Jo, tak co teď s tím budu dělat?!‘ Jo,
22 jako nepropadat nějakému zoufalství, ale vlastně mám pocit, že jako vím, co jako je možné
23 dělat, že jsou jako nějaké cesty jak z toho ven a tak. Takže i tomu dítěti to třeba nějakým
24 způsobem dokážu trochu nabídnout, trochu jako v něm povzbudit nějakou naději a pak to
25 nějak řešit. Třeba i s třídním učitelem současně si bereme v nějakých situacích děti stranou a
26 tak nějak se jich i ptáme na tu situaci v té třídě. Prostě nějak to řešíme. Takže asi tady z těch
27 věcí, no, to vychází.

28 **Hm. Jsou třeba nějaké emoce, které prožíváš v souvislosti s tvou prací častěji než jiné?**
29 **Respektive jak se ve své práci cítíš?**

30 Emoce. Cítím se ve své práci dobře. Nevím, nějak mě nenapadá... Já – tak někdy jako si
31 říkám: ‚Ti lidé jsou v nějaké blbě situaci třeba.‘ A vidím, že prostě to dítě to bude muset ještě
32 vydržet nějakou dobu, mnoho let třeba, že nečekám, že se toho až zase tak moc změní jako

Rozhovor K.8

1 reálně, situačně, že prostě tu rodinu nezměníte nebo tak. Samozřejmě jde nějakým způsobem
2 změnit trochu vnímání toho dítěte nebo někam s ním dojít, i když jako leckdy je to možná
3 jenom i o tom, že to dítě to může někomu říct. Ale já myslím, že si ty věci tak jako neberu
4 prostě tak osobně hrozně, že bych... myslím jako emocionálně. To spíš o tom přemýšlím
5 samozřejmě a to se mi, ono se jako říká, že si člověk nemá nosit práci domů, ale prostě já na
6 to myslím, na ty věci. Asi to souvisí i s tím, že taky pořád jako sbírám zkušenosti a nejsem
7 v té práci tak dlouho. Takže říkám, no, potřebuji si to leckdy jako dobře promyslet, co vlastně
8 chci dělat, protože se fakt jako chci držet té zásady, že člověk když nepomůže, tak by
9 minimálně neměl uškodit. A je to prostě pro mě hodně důležité, takže jo, přemýšlím o tom i
10 doma nebo tak. Ale neřekl bych, že se mě to až tak dotýká prostě hrozně, že bych jako měl
11 strach nebo... No, takhle asi.

12 **Hm. Jak reagují na tvoji práci tvoji nejbližší, to znamená ta nejbližší rodina, případně**
13 **partnerka, přátelé? A proč si myslíš, že to tak je?**

14 No, rodina, tak bydlím u rodičů pořád, tak ti se občas ptají jak v práci prostě, jak se mi tam
15 líbí; tuhle se zrovna ptali. No, ale nemyslím si, že by... Prostě to tak berou jako, že to je jako
16 moje práce. Občas jako řeknou, že si to nedokážou představit, jak s těmi lidmi mluvím nebo
17 co s nimi dělám. No a vím, že táta, a to už je delší doba, mi říkal, že on by tedy
18 k psychologovi nikdy nešel, že on si řeší problémy sám a tak. Ale nemám jako pocit nějakého,
19 že by mi jako říkali, že prostě, nějak tu práci odsuzovali, to vůbec ne. Nějak to asi berou. No,
20 tak přítelkyně, ta studuje psychologii, takže s tou případně jako se snažím poradit někdy třeba
21 v něčem. Ta mě podporuje hodně, samozřejmě. Nevím, nepřijde mi to jako třeba vzhledem
22 k té rodině nebo sourozencům třeba, tak jako významné nějak.

23 **No a případně při té adaptaci, při těch raných fázích, jaký přístup svých blízkých bys**
24 **oceňoval nebo co bys od nich potřeboval, aby ti to co nejvíc nějak usnadňovali?**

25 Hm. No, nevím, jestli na to dokážu odpovědět. Nevím, jestli mi to můžou nějak usnadňovat.
26 Asi potřebuji, aby se mě jako nevyptávali třeba na nějaké věci dejme tomu na veřejnosti nebo
27 tak jako mezi lidmi a snažili se vyzvídat, ale to asi nějak chápou všichni. A spíš jako vnímám,
28 že prostě nějak asi je jim jasné, že prostě to jsou věci, které nemůžu asi tak úplně říkat, že jo.
29 Ale tak obecně jim samozřejmě někdy něco řeknu obecného. Ale tam vnímám, že je to hodně
30 jako na mě. Že kdybych něco od nich potřeboval, tak bych to zřejmě nějak dostal. Ale nemám
31 úplně pocit, že bych toho zas tak potřeboval jako od nich.

Rozhovor K.9

1 **Můžeš mi teď nějak popsat tvou práci, tvoje povinnosti, co děláš jako psycholog vlastně**
2 **v té škole a případně jak vypadá tvůj běžný den?**

3 No, takže k popisu té práce. Mám tedy konzultace dejme tomu nějaké poradenské. Mám jako
4 říkat i témata, se kterými chodí ti lidé za mnou?

5 **To bude další otázka.**

6 Jo. Tedy ta témata, to je takové různé. To je... Hodně to jsou takové vztahy ve třídě, se
7 spolužáky nějakými a i vůči učitelům. Hodně ale, já totiž pracuji jak s žáky, tak i s rodiči, tak
8 s učiteli a často když něco řeším, tak postupně prostě to řeším tady se všemi těmi subjekty,
9 když to tak řeknu ošklivě. Ale to je vlastně na tom i to výhodné, protože člověk má pak i
10 mnohem lepší perspektivu na to. A taky teď už se mi začalo stávat, jak už jsem tam dejme
11 tomu skoro tři čtvrtě roku jako školního, jako tři čtvrtletí, tak se dozvídám i od jiných dětí
12 zase o těch lidech znovu. Takže jak člověk žije v tom systému trochu víc, tak jako získává
13 pořád lepší obrázek, i když je samozřejmě takový hodně jako přes skleněnou tabuli, protože
14 se neúčastním toho jejich života v těch třídách každodenního. Tak to jsou tady ty problémy
15 vztahové. Pak to jsou takové jako různé, že třeba přijdou rodiče a nějaký problém v té
16 výchově a teď nevědí. Buď třeba se něco děje ve škole a oni nevědí, jak s tím dítětem prostě,
17 jak ho vychovat, aby se chovalo přijatelněji, když to tak řeknu. Nebo mají nějaké dejme tomu
18 emocionální problémy prostě ty děti nebo se třeba rodiče rozvádějí, jo, a teď, ne že bych dělal
19 manželskou poradnu, to ne, ale třeba ke mně přijdou a řeknou, že přijde i ten druhý rodič asi a
20 tak nějak jako se snaží mi to vylíčit z toho svého pohledu. Nebo chtějí doporučit kontakt na
21 nějakého logopeda nebo doporučit kontakt na nějaké vyšetření, dyslexie a takové, jo, tyhle
22 věci. No nebo zase učitelé třeba, jako je tam nějaké dítě, které jim to nabourává, tak jak s ním
23 pracovat prostě, co dělat. Případně tedy potom řeším i ty šikany třeba v nějakých jako třídách.
24 No nebo prostě nějaké nevhodné chování skupin, které vychází z té skupinové dynamiky.
25 Takže to je tohle. Další jako náplň. Pak krizová intervence standartní, že jo. Další náplň práce
26 je tedy účast na výchovných komisích, na poradách, které jsou takové ty čtvrtletní porady, ale
27 pak občas je nějaká ještě porada mimo, i když jich není tedy moc. Pak mám tedy v náplni
28 práce nějakým způsobem se spolupodílet na preventivním programu, ať už jeho přípravě,
29 částečně i trochu té realizaci. Tohle. Vlastně na metodice prevence. Přemýšlím, co jsem
30 vynechal. Protože ta moje práce je vlastně, to vnímám, že je taková dost široká. Mně přijde,
31 že jsem teď něco asi vynechal, ale kdyby to bylo podstatné, tak bych si asi vzpomněl.

32 **A co třeba ten běžný den?**

Rozhovor K.10

1 Jo, a běžný den. Já mám dva druhy běžného den. Zaprvé je to tím, že tedy já mám konzultační
2 den a většinou v ten den dopoledne dělám nějaké – buď se setkám s nějakými rodiči na
3 konzultaci, nebo dělám i nějaký program v nějaké třídě nebo se i snažím si občas někoho
4 vytáhnout prostě, že něco potřebuji něco tak komplexněji zmapovat nebo řešit, tak občas i
5 z hodiny, i když to nedělám až tak často. Jo, nebo takhle. A pak většina té náplně, jakoby taky
6 se připravuji samozřejmě na nějaké věci a většina té náplně je pak v tom odpoledni, prostě
7 poledne, odpoledne nebo někdy až do večera, kdy chodí nějakí ti lidé, se kterými mám
8 domluvené ty konzultace, a tedy to konzultuji. Mezitím si tedy vedu nějaké zápisy taky, abych
9 jako věděl, že jo, to bych neměl šanci si to zapamatovat všechno. Samozřejmě si to pamatuji,
10 ale když si to přečtu, tak si na to vzpomenu, ale jinak bych třeba nevěděl, no. A to je takový
11 běžný den. Taky se vždycky jako, minimálně aspoň v tom konzultačním dni, se snažím být
12 nějakou část ve sborovně, protože já mám ještě stůl vyhrazený jeden ve sborovně, což tedy
13 tam se obvykle snažím zdržovat co nejméně, ale stejně zase jako tam občas jsem, protože tam
14 potkám prostě různé učitele a teď tam probíhají takové ty kontakty, kdy on mi prostě něco
15 řekne, prostě pár slov o nějakém žákovi, na něco se zeptá nebo já zase někomu něco. Jo, je
16 tam takové to, dejme tomu takové to živé dění, prostě, když to tak řeknu. A snažím se o velké
17 přestávce vždycky jít někam do třídy a s těmi dětmi si nějak povídat nebo občas si něco
18 zahraju nebo tak aspoň jako projít po škole občas i třeba o jiné přestávce nějaké. Takže zase
19 to tam, ať už mě potká nějaký učitel, tak s ním prohodím pár slov nebo tak – ne jako se všemi,
20 ale prostě když zrovna jako je co. Nebo mi třeba řeknou: ‚Hele jako, všiml jsem si, že prostě
21 támhle ten kluk, že ho třída nějak nebere nebo něco.‘ A někdy mi zase řekne třeba: ‚No hele,
22 jako on je asi nějaký naštvaný, tak jestli by to nešlo nějak prostě se ho na to zeptat.‘ To je
23 takové, prostě to jsou dvě věty vždycky nebo tak. A stejně tak s těmi dětmi. Je tam, a to
24 vlastně souvisí už s tou druhou náplní práce, kterou mám v ty další dny. To udělám teď tedy
25 malou odbočku, já tam pracuji i jako dozor vlastně na školním hřišti nebo pokud je třeba
26 ošklivě, tak ve školním klubu, takže jsem tam s těmi dětmi a je to takové to, že se s nimi můžu
27 potkávat prostě a navazovat s nimi ty kontakty, aby mě vlastně znali a aby pak mohly buď mě
28 tam kontaktovat přímo, něco prohodit nebo se se mnou tak jako seznámit a pak třeba přišly.
29 Takže vrátím se zpátky k tomu, jak procházím po těch chodbách, takže prostě tak normálně se
30 s nimi bavím nebo prostě pár slov nebo někdo na mě jako mrkne, jestli ta konzultace platí.
31 Když já se snažím ty lidi hodně, nebo ty děti, aby jako nikdo nepoznal, že vlastně ke mně
32 chodí na tu konzultaci, to je pro mě hodně důležité. Takže já třeba když jako, tak vůbec
33 neprojevím absolutně, že bych to dítě nějakým způsobem znal líp nebo že... To prostě
34 neexistuje, to nejde. Ale tak ony občas samy to udělají, tak v tom případě samozřejmě řeknu:

Rozhovor K.11

1 ,Jako jo, v pohodě, prostě přijď.' Nebo je to i taková možnost, kdy, když je, člověk trochu si
2 to musí jako vyhlídnout, kdy má kam jako jít a koho má potkat, ale vlastně se tam dá
3 odchytnout jako dítě, se kterým potřebuji mluvit nebo mu to prostě v tom dotazníku vyšlo
4 nějak, který třeba dělala ta třída a jako zakroužkoval, že se má blbě. Tak mu aspoň řeknu:
5 ,Hele, přijď, popovídáme o tom, jestli jako máš zájem. Mně na tom záleží prostě, aby ti tady
6 bylo dobře.' Nebo něco takového prostě řeknu tomu dítěti. Dá se to udělat tak, že si toho
7 nikdo nevšimne. Jo, a než bych se domlouval s rodiči, že tady kvůli tomu má prostě nějak
8 někdo přijít a někde se máme potkat, to vlastně není jako možné, protože by mě to stálo
9 hrozného času, hrozná energie jako, jo, takže to dělám takhle. No. Takže asi tak, no. Jinak
10 s těmi dětmi třeba, když jsem v tom školním klubu nebo tak, tak právě taky se snažím, já bych
11 si tam samozřejmě mohl něco dělat a prostě tam být jako dozor, ale já se snažím s nimi prostě
12 hrát nějaké hry. Třeba jsem jim tam donesl nějaké karty taky. Snažím se prostě aktivně mezi
13 ně jakoby pronikat, ale spíš jako, že jim jako to buď nabízím, jestli nechtějí něco dělat, když
14 vidím, že se tam tak jako nudí, anebo že spíš se s nimi bavím a čekám, až oni mě pozvou sami
15 mezi sebe. Jo, protože zase respektuji to, že oni se chtějí bavit sami mezi sebou a nemůžu do
16 toho nějak násilně vnikat, že jo, to nejde. Tak nějak takhle.

17 **Během té doby co tam pracuješ, objevila se už nějaká obtížná situace? Jde mi o to třeba,**
18 **jak jsi ji zvládl, co ti pomohlo, co ti vůbec nepomáhalo a tak.**

19 Hm. Přemýšlím, co je obtížná situace, no. Ono obtížné asi to bylo třeba, jak jsem říkal, o těch
20 třídních schůzkách, no tak to třeba bylo obtížné. Jak jsem to zvládnul? No, celkem dobře,
21 protože – zaprvé protože jsem to musel nějak přežít, že jo, když to tak řeknu. A za druhé to
22 vědomí, že vlastně to není všechno na mě, že já zaprvé jsem v té škole docela nově a ta třída,
23 respektive to, co se v ní jako dělo nebo děje, tak má nějakou historii, takže ti lidé to jako vědí.
24 Tudíž mi nepřičítají prostě za to vinu třeba, jako nemají pocit, že by to mělo být jinak.
25 Současně to vědomí, že je tam třídní učitel, který bude v té třídě i potom, co já z té třídy
26 odejdu, protože jsem tam přišel, něco jsem tam jako říkal, pak jsem zase šel. A naopak, spíš
27 mi šlo o toho učitele, protože jsem věděl, že on je ten, kdo to má jako těžké. Takže i jeho jsem
28 se tam snažil nějakým způsobem trochu podpořit. A to vědomí vlastně té, že na to nejsem sám
29 vlastně, že je tam víc lidí, víc těch učitelů. Vlastně ty situace mi i pomáhá zvládnout to, jak
30 jsem říkal, že s tou ředitelkou, mám pocit, že to mezi námi nějakým způsobem funguje a že se
31 spolu bavíme celkem otevřeně. I když já jako samozřejmě že vůči ní držím nějaké hranice
32 tajemství, dejme tomu. Ale prostě třeba mi taky dá nějakou zpětnou vazbu nebo se
33 domlouváme, jak bychom měli třeba postupovat z hlediska výchovných nějakých věcí,

Rozhovor K.12

1 nějakých opatření a tak. Nebo prostě celkově jako jak postupovat. Takže vnímám nějakou, že
2 tam mám oporu v té škole. A co ještě jako tak těžkého třeba...?

3 **Ještě když se vrátíme k téhle situaci, myslíš, že ti pomohlo ještě něco? Ne jenom to, že jsi**
4 **to musel prostě zvládnout?**

5 No, tak samozřejmě to, že jsem si to připravil, co jim chci říct třeba těm lidem. Jo, jsem si to
6 trochu představil a člověk to musí mít prostě jasné. Jako nemůže prostě přijít na třídních
7 schůzkách před rodiče a teď teprve o tom začít přemýšlet. To by ho jako rychle vynesli
8 v zubech. Ale že mám na to nějaký názor a prostě mu věřím. A to samozřejmě mi potom dává
9 tu sílu, že jsem schopný ho nějakým způsobem hájit nebo ho nějakým způsobem vysvětlit
10 ostatním, jo. Přestože to, že já ten názor mám, tak vysvětlit někomu dalšímu může být
11 obtížné, to už je nějaký další krok. Ale vlastně tohle, že já to mám prostě jasné. Že vím, co
12 chci říct třeba.

13 **Považuješ při výkonu své profese za významnou svoji genderovou roli? Případně proč**
14 **ano, proč ne?**

15 Velmi významně. Ono to ovlivňuje, že jo. Protože tím, že jsem dejme tomu mladý muž
16 vlastně na té škole a těch chlapů tam není až tolik, i když jako nějakí tam jsou, ale je tam
17 samozřejmě více žen, jak to ve školství bývá, tak si uvědomuji, že jsem obtížněji dostupný
18 třeba pro holky prostě. Protože můžou vnímat nějaké rozpaky prostě v tom jako přijít za mnou
19 a bavit se se mnou o nějakých jako věcech, o kterých by se klidně bavily s psychologkou, že
20 jo. Tak to samozřejmě jako je. Jenže tak to prostě je, že jo, takže to nějak si nedělám z toho
21 nic. Spíš si myslím, že si to docela dobře uvědomuji, takže mi to pomáhá se podle toho zařídit
22 a dejme tomu chovat se tak, abych jim to prostě co nejvíc usnadňoval. Současně vnímám taky
23 takové to trochu nebezpečí, že já jsem vlastně chlap a teď by měla se mnou v jedné místnosti
24 být nějaká mladá holka, že jo. A to riziko, které vnímá ta veřejnost té pedofilie, když to tak
25 řeknu. Takže se snažím prostě tady tomu nezavdat žádnou záminku, aby ti lidé si mohli něco
26 domýšlet, protože jako vím o případech, kdy... Lidi jsou na tohle hrozně citliví, takže jako
27 jediné podezření může tomu člověku vlastně zkazit kariéru, když to tak řeknu. Když to bude
28 hodně do důsledku. Minimálně to odradí tu rodinu nebo toho klienta jediného, ale ve
29 vyostřeném případě by to prostě mohlo jít i jakoby dál. Takže tohle si uvědomuji. A takhle,
30 no.

31 **A to „vím o případech“ jsi nedokončil.**

Rozhovor K.13

1 No, tak jak jsem třeba jezdil na tábory, tak vím, že nějakí asistenti prostě udělali něco, čím
2 tam třeba ten rodič získal nějaké podezření. No a pak samozřejmě to dítě by s námi v životě
3 už neposlal na ten tábor. Jo, a přitom je to nějaká úplně hloupost, není to jako něco
4 takového... Že pošle třeba tomu dítěti zprávu někdy jako večer. Jo, byla to blbost, neměl to
5 dělat, ale od toho už to třeba začne. Nebo i vím, že za mnou přišel někdo někde jako na škole
6 s tím, že tam jako taková historie je, že tam s nimi někdo spolupracoval a prostě nějak si psali
7 s dítětem na internetu. Nemyslím si, že tam bylo cokoli závadného v tom, ale prostě ten rodič
8 jak to zjistí a pojme to podezření, tak tam není cesta zpátky vlastně. A i veřejnost je k tomu
9 velmi citlivá.

10 **Hm. Děkuji. Je něco, co tě v práci opravdu překvapilo? Ať už mile nebo nemile?**

11 Co mě opravdu překvapilo. Já nevím, no tak ta práce jako je hodně pestrá, takže se pořád
12 setkávám s novými věcmi vlastně. Nevím, jestli... Jako potěší mě občas, že jo, když třeba
13 nějaké buď to dítě jako mi řekne něco, z čehož já jako usoudím, že mě docela bere a je to
14 v nějaké situaci jen tak, že by vůbec to nemuselo být nebo že to tam nepatří a je to takové
15 jako... Nevím, jestli si teď vybavím něco takového, ale stává se to. A potěšilo mě, když
16 vlastně mi třídní učitelka řekla, že jí asi tři rodiče děkovali, že ta situace v té třídě se prostě
17 nějak zlepšila. Tak to mě samozřejmě taky potěšilo, protože vím, že jsem tam taky věnoval
18 dost toho úsilí třeba. Tak to je takové jako... Asi tak.

19 **A nějaké nemilé překvapení třeba? Že jsi nastoupil do té práce a řekl si: 'Tak tohle,**
20 **tohle bych fakt nečekal.'**

21 Nemilé překvapení jsem třeba zažil zrovna včera, ale nebylo to, já nevím, pro mě to nebylo
22 prostě až tak zásadní. Ale vlastně byla porada, učitelka tam říkala – protože měli tam přijít do
23 té její třídy před pár dny jako sejmout sociometrii z poradny, nějak to tam neprobíhala dobře
24 v té třídě, takže ta sociometrie nakonec neproběhla a místo toho měli nějak matiku. A ta
25 učitelka říkala, že prostě ta třída ty programy tady ty prostě vůbec není schopná akceptovat od
26 těch holek, které to tam dělají, to jsou nějaké praktikantky, a vlastně že si myslí, že to vůbec
27 nemá pro ni efekt. Což s tím souhlasím, že takhle to bylo, protože ony tam už byly předtím
28 taky dřív a já jsem se toho nějak jakoby účastnil. A taky jako řekla, že – vlastně to vztáhla i na
29 mě, protože já s nimi mám taky občas nějaké jakoby programy – jako že ta třída mě taky
30 nebere nebo tak. Což není pravda, dřív to tak bylo, vycházelo to – do toho teď nechci zabíhat,
31 do nějakých detailů – prostě z nějaké dynamiky. Takže pak jsem měl vlastně o tom zpětnou
32 vazbu, že takhle to jakoby je a nějak se to změnilo a ta třída mě teď naopak docela bere.

Rozhovor K.14

1 Takže to bylo takové jako nepříjemné vlastně to takhle slyšet. Ale zase jako, úplně jsem se
2 tam o tom nechtěl s ní hádat, že takhle to není nebo tak. Takové to vědomí, že vím, že ty děti
3 za mnou i začínají z té třídy chodit, že mi třeba nějak důvěřují a začínám tam pronikat do
4 nějakých věcí. Protože oni se hodně brání takovému tomu, aby je někdo zkoumal a říkal o
5 nich, že jako něco by měli dělat nějak jinak, možná lépe a tak. Takže naopak je pokrok
6 naopak v tom, že mě k sobě začínají pouštět, no. Tak to bylo nemilé.

7 **Nějaké to nedocenění?**

8 Jo, jo.

9 **Nevšímavost.**

10 Tak.

11 **Mohl by sis prosím vybavit nějaký konkrétní případ ze své práce, který byl pro tebe**
12 **nějakým způsobem významný a popsat ho, anonymně? Jde mi o to, čím tě ovlivnil, proč**
13 **pro tebe byl tak významný, co sis z něj odnesl.**

14 Hm, teď musím trochu zapátrat v hlavě, co by bylo tak jako nejlepší... Asi jeden takový
15 případ, já většinou to tedy nedělám, ale mám prostě i pár dětí, které za mnou chodí
16 pravidelněji trochu. A prostě tam jsem se třeba naučil u toho jednoho dítěte, že i když to
17 vypadá prostě jednou dost pozitivně, člověk má takové to očekávání, že teď to bude prostě
18 pořád už skvělé, jak se to posouvá, tak on zase přijde a je to pomalu tam, kde to bylo. Tak
19 takové to... možná trochu pokora. Nebo říct si jako, že jedna konzultace byla dobrá, že to
20 vlastně vůbec neznamena, že to jako prostě příště bude zase takové a že už se to vyřešilo. Ale
21 spíš jako být prostě pořád připravený, pořád o tom přemýšlet a hodnotit to. A snažit se
22 nějakým způsobem hledat tu cestu dál. A pokud už nepříjde, tak v pohodě – nebo třeba přijde
23 ještě párkrát, ale pokud to bude dobré, tak v pohodě, ale být připravený prostě na to, že to
24 jedno vítězství neznamena prostě komplexní vítězství v celé té věci. Stejně tak jako při
25 diagnostice, když to dítě potkám jednou, tak nemůžu usoudit prostě na nějakou komplexní
26 osobnost jeho, ono může být příště trochu jakoby jiné nebo kdekoliv, že jo. Tak to zase dost
27 podobné, aby prostě bylo více pohledů, aby se dělalo víc testů různých, aby se to
28 kombinovalo. Tak tady je to podobné. Člověk jako může z jednoho výseku získat nějaký
29 pocit, že to nějak je, ale měl by být připravený na to, že to může být ještě trochu jinak. Tak
30 jako s tím víc počítám.

1 **Hm. A mohl bys to nějak víc navázat na nějaký konkrétní příklad, pokud to jde?**

2 No, tak tohle dítě má prostě nebo mělo nějaké výbuchy, dejme tomu, emocionální. Že někdo
3 se ho nějak dotkl a ono, on tedy, kluk, se jako rozbřečel prostě nějak a hrozně si věci bral.
4 Nebo vybouchl prostě. Ale vlastně z takové jako bezmoci. Ale je to vlastně přecitlivělost,
5 když to řeknu tak jako vulgárně. A zdálo se prostě, že už to bude dobré, že už jako... Je
6 pravda, že to bylo dost i od toho kluka, jako že říkal, že už se uvidíme tak jenom dvakrát, tak
7 mi bylo jasné, že už to budeme nějak ukončovat. Tak já jsem ho v tom tak jako zbrzdil, že
8 teda ještě bych byl rád, kdyby ještě párkrát přišel, a uvidíme, jak to. Tak jako nebylo to, že
9 bych byl tak jako úplně euforický, jako hurá a najednou jako taková vysoká přecitlivělost, což
10 vnímám, že je takový dejme tomu problém, který jde hlouběji do té psychiky, tak je pryč.
11 Přestože jako bych neřekl, že mu vedu terapii, ale spíš tak jako si ke mně vždycky přijde
12 popovídat o tom a tak, tak mu dám takovou podporu v tom. Takže prostě pak přišel, že zase
13 vybouchl a že zase se tam rozbřečel a že ho dostali prostě a tak.

14 **Spolužáci?**

15 Hm. A přitom to není prostě, že by byl nějak šikanovaný, fakt to jsou nějaké prkotiny, které
16 zrovna on si vezme nějak. Ale pro něj to tak samozřejmě je v tu chvíli.

17 **Děkuji. Chtěl jsi po nástupu do zaměstnání něco měnit? Případně změnil jsi něco,**
18 **přizpůsobil sis něco podle sebe? Jak to bylo třeba přijato kolegy, klienty?**

19 Hm. Jako já bych řekl, že i nějaká moje role je tam trochu jako o věcech přemýšlet a věci
20 nějak měnit, přestože – a tam si myslím, že teprve se to bude vyvíjet nebo že to bude víc jako
21 poznat, až prostě budu mít dostudováno a budu se na to moct soustředit plněji, třeba i na
22 takové věci. Ale já nevím, třeba tam jako byl nápis na zdi, který metaforou říkal, že zabít se je
23 fajn. A já třeba si toho jako všímám, tak jako řeknu, že by se to mělo sundat, že to je prostě
24 kravina, tohle. Snažím se prostě hledat v těch věcech ty dopady. Je to taky tím, oni tam kolem
25 toho chodí, tak si to neuvědomují, když tam chodí kolem toho roky, že jo, ale mě to taky třeba
26 víc střelí do očí, když to tam najednou uvidím. Ale to bylo tak ze začátku.

27 **Takže je to pryč?**

28 Je to pryč, no. A třeba tam jsou nějaké jakoby na tom hřišti, že čí je to míč a kdo tedy s ním
29 může hrát a kdo nemůže. Pro mě je to potom těžké říkat jim: ‚Hele, tak si jako spolu hrajte,
30 vždyť se o ten míč nemusíte prát. Že ho nepustí, tak ho mají teď oni nebo tak.‘ Někdy to jde a

Rozhovor K.16

1 někdy to taky nejde, ale to je prostě jejich právo, vždyť je to jejich míč. Ale třeba jsem koupil
2 tedy z vlastních peněz, nevím, možná by se to nemělo, míč a dal jsem ho, a že si ho můžou –
3 udělal jsem na to takové plakáty, jsme s dětmi nafotili, že na tom teď jsou, aby to bylo
4 atraktivní, s tím míčem – s tím, že si ho tedy mohou půjčovat, ale za pár korun prostě vždycky
5 na nějakou určitou dobu. A tím se to jako postupně zaplatí, ten míč, případně se pak našetří na
6 nový, až se tady ten okope nebo tak. Tak to je taky taková novinka. Teď teprve začíná být
7 teplo, tak se zjistí, jak to bude fungovat nebo nebude. No, ale tak snažím se prostě, když něco
8 vidím, tak to změnit nebo nějak ovlivnit. Ale taky jako si řeknu: 'Tady do toho se mi
9 nevyplatí investovat', nebo mě zrovna nenapadne, jak by se to mohlo změnit, takže to
10 nechám třeba uležet nebo si na to dělám názor. Taky s tím míčem to nebylo hned, jako že
11 bych tam prostě přišel a viděl: 'Jo, tak to vyřešíme takhle.' Postupně jsem došel k tomu, že
12 takhle by to bylo možné. A tak.

13 **A jak na to třeba reagují ti pracovníci nebo kolegové, ředitelka?**

14 Ředitelka na to reaguje v pohodě, protože já jí to prostě popíšu, proč si myslím, že by to tak
15 mělo být, vzhledem k tomu, že nenavrhují snad věci, které by neměly logiku úplně, tak to asi
16 přijme, takhle bych to řekl. Naopak, spíš jako si myslím, že je jako potěšená, že se snažím
17 třeba tomu dát nějakou jako, přidat té škole nějakou hodnotu nebo v něčem ji rozvinout
18 trochu. No a jak na to reagují učitelé? Tak prostě to nějak respektují asi. Zase se nedá říct, že
19 bych měl tolik jako s těmi učiteli, že bych každému něco změnil a tak. To spíš na začátku
20 jsem dost prohlašoval, že tady nejsem od toho, abych jim kecal prostě do jejich práce, jak
21 mají vyučovat a tak. Což byl taky trochu můj alibismus, abych snížil trochu ten práh té
22 úzkosti z toho, že je tam na škole psycholog. A naopak se trochu přesunu k tomu, že jim do
23 toho asi trochu začnu kecat. Ale jakoby spíš ne v tom smyslu jak mají vyučovat, ale že bych
24 jim docela rád, teď zrovna budu mít nějaký seminář, předal nějaké jakoby podněty z toho
25 mého pohledu, jak můžou pracovat prostě s dětmi třeba o třídnických hodinách nebo jak řešit
26 situace s nimi. A jak to dítě to může vnímat, třeba když, já nevím, řeší nějaké problémy před
27 celou třídou a snaží to tak jako usmířit mezi všemi. Ale to prostě nejde, že jo, tak jako veřejně
28 nějaké věci usmiřovat. A takové nějaké, no.

29 **Máš v současné době ještě plány na nějaké změny? Že bys třeba teď měl nápad?**

30 Já mám určitě nápad, mám schránku důvěry, kam mi můžou děti házet nějaké lístečky
31 s problémy a tak, já si to přečtu. Ale tam je problém, že oni se mi nepodepíší třeba, že jo, já
32 vůbec jako nevím, komu na to mám nějak odpovědět, s kým to mám jako řešit. Někdy jo, ale

Rozhovor K.17

1 někdy ne, takže to je takové slabé místo. Přesně jak postupně zjišťuji vlastně, co bych mohl,
2 tak si říkám, že tam dám předtištěné lístečky a tam bude jako „jméno“. Případně aspoň to tam
3 napíšu na tu schránku ‚Pokud chcete odpověď, tak se podepište‘ nebo něco takového. Jo, ale
4 zase taky člověk... Ještě to dám třeba kolegyni, tam je taková celkem šikovná prostě na to, že
5 se na to koukne a snažíme se na to kouknout trochu pohledem toho dítěte, co ho upoutá
6 prostě. Jak mu to prostě předat, aby si to uvědomilo. Protože když tam bude nějaký souvislý
7 text, tak ono to nebude číst, jenom to hodí do té schránky a bude to stejně bez toho podpisu
8 prostě. Takže jak přesně udělat tu grafickou úpravu té schránky a toho lístečku případně, jo a
9 tady ty věci. Jo, takže to mám v plánu, ale teď prostě na to nebyl čas, protože ono fakt té práce
10 tam je pomalu jak na kostele, někdy se mi zdá. Ale tak tohle zrovna je taková důležitá věc,
11 takže na to nějak taky přijde řada.

12 **Hm. Jaké zázemí ti tvoje pracoviště poskytuje, co dalšího bys přivítal nebo potřeboval?**

13 Já jsem mluvil o té místnosti, to je jako návrh, který určitě v nejbližší době prostě podám
14 ředitelce. Ne jenom jako že potřebuji místnost, ale i jí chci dát nějaké náměty třeba, jak by to
15 šlo, protože přece jenom si myslím, že pak bude větší šance, že to třeba trochu projde nebo že
16 začne o tom trochu přemýšlet nebo aspoň bude muset si ten můj návrh nějak jako se na něj
17 podívat a říct si: ‚Jo, šlo by to, nešlo by to.‘ Než jako, když jí jenom řeknu, že to chci a ona:
18 ‚No, já ale nemám kam.‘ Takže tohle. Tak to fakt nevím, jak to prostě bude, ale potřeboval
19 bych nějaké to místo, prostě jenom moje. Potom mám jako takovou představu, že by bylo fajn
20 koupit nějaké knížky, které já využiji v té práci nebo takhle, ale tam jsem se zatím o tom s ní
21 nebavil, protože mám jako vlastní literaturu nebo mám dobrý přístup do knihoven různých,
22 takže není to tak, že bych jako měl úplně nedostatek v tomhle. Jenom prostě by to bylo takové
23 hezké, mít to tam po ruce všechno, co jako člověk tak potřebuje a nemuset si tam nosit vlastní
24 knížky, že jo. Někaký materiál, tak to si dokážu sehnat třeba od výtvarnic nebo tak.

25 **Jak na tebe reagovali při nástupu ostatní zaměstnanci, případně tedy ti klienti? Jak 26 probíhal vstup?**

27 Já myslím, že s takovými jako očekáváními. Spíš bych tak řekl, že to ještě trochu probíhá.
28 Takové to, že já přece jenom nejsem člověk, se kterým by se pořád setkávali nějak
29 intenzivněji, takže ten názor si asi mnozí ještě dělají pořád. Ale jak na mě reagovali? No, spíš
30 takové jako očekávání bych řekl. Co jako to bude tedy. Nemyslím si, že by měli dopředu
31 nějakou moc představu, jo. Jako psycholog, ale když to nevědí ani psychologové pořádně, co
32 to má pořádně obnášet v té škole, tak těžko to můžou vědět oni. Nemyslím si, že by to měli

Rozhovor K.18

1 nějak jasné. Takže je to na jednu stranu vlastně dobré, že tam nebyl nějaký psycholog přede
2 mnou, takže nemají s kým srovnávat. Jo, což je samozřejmě výhodné, ale je to taky
3 zodpovědnost určitá, abych to tam nějak nastartoval na té škole dobře a aby taky, případně
4 kdybych šel pak pryč, tam ještě nějakého psychologa někdy zaměstnali, že jo. Aby to pro ně
5 bylo smysluplné.

6 **Ty už jsi dost řekl, ale jak se ti daří pracovat s učiteli, případně s dalšími profesionály, to**
7 **znamená z různých poraden, organizací, institucí?**

8 Nemůžu si stěžovat, prostě když jako buď třeba mě někdo osloví, tak to je jasné, že pak
9 neprotestuje, že tam nějaký program povedu, ale občas si potřebuji nějaké z dětí vzít.
10 Většinou samozřejmě spíš z těch jako výtvarných předmětů nebo z těch výchov různých, s tím
11 taky není problém. Nebo mám i nějaké ty programy. Takže je to potřeba nějak s rozvrhem
12 sladit, někdo přijde o nějakou hodinu z těch učitelů, ale jako vždycky jsme se domluvili. Tak
13 jasné, že když píšou nějaký test nebo něco, tak já po nich taky nechci, aby se vzdali své práce,
14 když to tak řeknu, to ne. Ale jako ta spolupráce je dobrá. Zatím si nemyslím, že bych zavalil
15 nějaké příčiny moc k tomu, aby se mě začali tak jako víc... být v tom odporu vůči té práci
16 mojí. Takže asi takhle bych to řekl. Jo, ale teď jsem odpověděl asi jenom na půlku té otázky,
17 že jo. Ta druhá byla jak?

18 **Ještě ti další profesionálové?**

19 Jo, jo. Další profesionálové. Tam ta spolupráce zejména s tou poradnou pedagogicko-
20 psychologickou je prostě dobrá, protože i ta psycholožka, ta jejich vedoucí tam pravidelně
21 chodí do té školy, tak občas jako se o něčem bavíme, taky jsem u nich byl na nějakém kurzu
22 jako na vztahy ve třídě, na šikanu, na tu sociometrii jejich, abych tomu rozuměl, protože oni
23 to mají nějak adaptované, tak co přesně jakoby s tím jako dělají a co se z toho dá vyčíst. No,
24 tak jako snažíme se domlouvat nějaký postup společný, přestože ona tam byla přede mnou asi
25 už dlouho na té škole, působila tak nějak externě, tak vlastně naše práce se jako moc nekříží,
26 jo, máme to celkem jasné rozdělené, kdo co dělá, takže v tomhle taky není problém, že
27 bychom si nějak, když to tak řeknu, lezli do zelí nebo si brali práci. Ono stejně té práce je tam
28 hodně. Takže to jako není vůbec problém. A s dalšími prostě, tak jakoby někoho někam
29 odkážu, tam jakoby ta spolupráce je spíš tohohle duchu, jako že zprostředkování kontaktu. Jo,
30 to spíš jako v té primární prevenci co má škola rozjeté nějaké projekty, třeba té primární
31 prevence, ale to není až tak úplně spolupráce se mnou, že jo, to já spíš se na to podívám
32 teprve během tohohle roku, co to je zač, zhodnotím to nějak. Ale to je jako v pohodě všechno.

Rozhovor K.19

1 Spíš si tak vždycky říkám, že já třeba mám nějaké kontakty trochu, i jsem sehnal, ale to mi
2 vlastně doporučila tam jedna, že zná jednu školní psycholožku zase jinou, takže s ní jsem se
3 taky nějak bavil o té práci a třeba jsem se snažil i od ní získat zase nějaké další kontakty na
4 nějaké psychiatry a tak různě. Ale spíš ještě čekám prostě, jaké na ně pak budu mít reference,
5 jak to dopadlo, což je na takové delší lokte, než si tu síť těch konkrétních lidí hlavně
6 vytvořím. To bych neřekl, že mám takhle jako nalinkované – tenhle bude prostě rozhodně
7 dobrý a tak. Ale to samozřejmě nepůjde nikdy takhle říct, to trochu přeháním. No, teď nás asi
8 čeká, budeme zkoušet spolupráci se sociálkou, s OSPODem, že by se prostě taky účastnili
9 nějaké výchovné komise. Uvidíme, jak to bude vypadat, taky jsem slyšel, že to snad využívají
10 někde a nějak jim to funguje, tak jsem zvědavý, myslím si, že by to mohlo být taky užitečné.

11 **Takže máš možnost se poradit, případně konzultovat své pracovní záležitosti s někým**
12 **dalším?**

13 Jo, tady to mám možnost konzultovat třeba tady s tou psycholožkou, ale zase neřekl bych, že
14 je to úplně ideální, že jo. Ono existuje, já si nikdy nepamatuji to jméno, ale středisko školních
15 psychologů, byl takový grant velký z Evropské unie, že se z toho platí jako hodně školních
16 psychologů, takže mám v plánu je nějak kontaktovat a taky jakoby přes ně se třeba dostat
17 k nějaké jako skupině, ať už balintovské nebo na nějaké jejich setkání nebo školení nebo něco
18 takového. Ale to je pravda, že to jsem ještě nepodstoupil. A dokonce teď byla nedávno, asi
19 před měsícem a půl, taková minikonference nebo takové setkání právě těch školních
20 psychologů. Ale toho jsem se nemohl zúčastnit, měl jsem tam ještě nějaké jiné školení prostě.
21 Tak to mě mrzelo, ale nešlo to. Jo, a taky tohle je asi nějaký krok, který mě čeká a bude asi
22 důležitý možná. Někdy si říkám, jako že už jsem to měl udělat dávno prostě, že by to bylo
23 dobré a výhodné. Na druhou stranu si v té práci nepřijdu prostě tak nějak jako ztracený, že
24 bych nevěděl vůbec, tak to ne. Ale je mi jasné, že až to jakoby dopadne, až se s nimi
25 zkontaktuji a něco získám, nějaké další pohledy, že to bude pro mě hodně užitečné, tak to jako
26 vím. Ale říkám no, prostě ještě jako to nedopadlo.

27 **A třeba supervize?**

28 Supervize? Já mám, není to školní psychologie, ale jak dělám ten výcvik, tak tam mám
29 možnost využívat nějaké supervizory. A i třeba jsem měl taky jakoby případ, který byl spíš
30 z té klinické oblasti, ale bylo to tak jako na vážkách, takže tam třeba to můžu konzultovat
31 s nimi. A pak třeba něco jsem konzultoval zase s jinou psycholožkou, to taky není školní
32 psycholožka, ale vím, že má velmi dobrý jako vhled do věcí, takže i s tou jsem se tak jako

Rozhovor K.20

1 radil; mnoho let uznávaná psycholožka, taková v oboru celkem. Ale nemám nějaké jako
2 supervize čistě školní psychologii prostě, to ne.

3 **A máš možnost nějakého dalšího vzdělávání, kurzy, školení a podobně? Případně od**
4 **koho vychází ta iniciativa, jestli od tebe nebo od školy nebo tak?**

5 No, iniciativ je víc a možností je docela dost. Nějaké iniciativy jsou, že mi prostě ředitelka
6 přeposílá nějaké nabídky, co přicházejí do školy a já si z toho můžu třeba vybrat; něco mi
7 nabídli z té poradny a tam jsem se toho třeba i právě zúčastnil toho školení, to mi to přišlo
8 hodně užitečné. Je to i částečně spolufinancované, jo, že půlku zaplatí škola a půlku si
9 zaplatím já. Takhle no. Jinak z mojí iniciativy je především tedy dostudovat tu školu a ještě si
10 dělám terapeutický výcvik, takže nemůžu říct, že bych měl moc jako času a energie nazbyt na
11 to, ještě si dělat nějaké školení nad to prostě navíc momentálně. Tam toho jsem se třeba
12 zúčastnil, to jo, ale ne v nějaké větší míře, systematictější.

13 **To byla poslední otázka, jenom jestli tě napadá něco, co nezaznělo a myslíš, že by bylo**
14 **dobré, aby to zaznělo?**

15 Ještě jsem si vlastně vzpomněl, že něco jsem taky konzultoval s vedoucí vlastně z bývalé
16 práce, co vede tu primární prevenci a ona i tak má nějakou rodinou terapii, nějaký výcvik
17 v gestaltu, takže třeba i směrem k ní jsem se třeba ptal. Tak různě. Ale jinak co nezaznělo?
18 Nevím, já mám pocit, že toho zaznělo docela dost. Nevím jako, přijde mi, že asi fakt nejslabší
19 místo je, myslím si i pro mě, ale obecně, ta provázanost prostě těch školních psychologů.
20 Myslím si, že není až tak vysoká, že prostě je potřeba to nějak definovat a setkávat se. Nejvíc
21 asi se setkávat a sdílet ty zkušenosti, no, což jako mám v plánu, ale zatím, říkám, zatím s tou
22 jednou psycholožkou, ale na nějaké systematictější úrovni ne. Takže to. Jo, furt jako uvažuji,
23 že bych si udělal nějaký kurz na řešení prostě té šikany, přestože si myslím, že i tak z té
24 primární prevence a těch dalších kurzů že jakoby leccos prostě znám, ale taková ta – zkoušet
25 si to, sdílet jakoby zas další. Tak to by se tady určitě hodilo, no.

26 **Hm. Tak já ti moc děkuji.**

27 Jo a pak ještě jsem si vzpomněl, to je takové jako docela nepříjemné někdy. Já třeba mám
28 konzultaci, zaprvé to není jenom moje místnost a ty děti jsou zvyklé tam chodit hrát něco, tak
29 otevřou dveře a prostě přijdou. Nebo oni tak pootevřou, jako jestli můžou dál. Ale že by
30 někdo prostě zaklepal a počkal, až přijdu otevřít, to dělají jako ti lidé, se kterými ty konzultace
31 vedu, protože oni si to uvědomují, že jo. Ale i učitelé mi takhle jako někdy vlezli do místnosti.

Rozhovor K.21

1 Takže to je nepříjemné. A současně samozřejmě nepřipadá v úvahu, že bych se tam zamknul
2 s někým, to jako vůbec. Si vždycky říkám, že bych potřeboval nějaké světýlko, které by bylo
3 rozsvícené že jako ‚Ne‘. Já jsem si tedy udělal na dveře ceduli, jakoby barevný papír že jako
4 nevstupovat a tam jako smajlíky, aby to bylo přátelštější. Není to červené, ale taky dost
5 výrazné. Ale ať zaklepu prostě a že třeba přijdu nebo že jako můžou vhodit vzkaz do
6 schránky. Ale zase chápu na druhou stranu, že když je to o přestávce, mám tu konzultaci přes
7 přestávku nějakým způsobem, tak to dítě tam nemůže dvacet minut prostě počkat, to ne.
8 Takže u těch dětí to tak celkem ještě беру. Ale když to udělá prostě dospělý, tak je to dost
9 nepříjemné. Ale stává se to. Takže vždycky když – já tam mám naštěstí ještě dvoje dveře –
10 když někdo otevře ty první, tak já vstanu a jdu vždy už k těm dveřím, které jsou prostě do té
11 místnosti, protože už tak čekám, že někdo otevře. A snažím se, většinou se mi to teď už daří,
12 jakoby zakrýt nebo stoupnout si do těch dveří tak blízko, že ten člověk nevidí do té místnosti.

13 **Jo, chránit toho klienta.**

14 No. Ale prostě musím na tohle myslet. Takže tohle.

15 **Děkuji.**